57/-

W. M. Hugill

December 29th., 1939

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΑ ΑΒʹ.

D. IMPERATORIS

MARCI ANTONINI

COMMENTARIORUM

QUOS SIBI IPSI SCRIPSIT

LIBRI XII.

RECENSUIT

IOANNES STICH.

LIPSIAE,

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXXII.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

IWANO MUELLERO

ERLANGENSI

HANC M. ANTONINI EDITIONEM

VENERABUNDUS DEDICAVIT

IOANNES STICH.

PRAEFATIO.

Hic liber primum editus est a Guilielmo *Xylandro* a. 1558 Tiguri e codice Palatino, qui nunc amissus putari debet, adiecta interpretatione Latina et adnotationibus. A. 1568 Basileae et a. 1590 Argentorati haec editio repetita est fere immutata; Lugduni autem a. 1626 primum in paragraphos divisus liber prodiit additis novis quibusdam adnotationibus. A. 1643 nova editio a Merico *Casaubono* Is. f. Londini facta est multis partibus nova neque tamen novis nisa codicibus, nisi forte excerpta Hoescheliana magni quis putat. Ex hac editione profecta est Oxoniensis a. 1680, quamquam eius auctor aliunde nonnulla addidit. Novem annis post Causaboni editionem prodiit Cantabrigiae a. 1652 magna editio Thomae *Gatakeri* cum nova versione Latina, coniecturis, commentario, indicibus variis. Quae cum per annos multos esset praeparata, factum est, ut aliquot partibus antiquior videatur quam Casauboniana. Gatakeri editio repetita est Londini a. 1697 et 1707 curante Stanhopio, etiam Traiecti ad Rhenum a. 1697 (cum aliis Gatakeri operibus criticis), in brevius redacta, aucta tamen novis notis 1704 Oxoniae, 1729 Lipsiae (editor Wolle addidit Buddei introductionem ad philosophiam Stoicam), a. 1744 et 1751 Glasguae, denique a. 1775 Lipsiae cum adnotationibus brevibus *Mori.*

Prorsus novam rationem Antoninum edendi iniit Ioannes Petrus *de Joly,* qui suae editioni (Parisiis a. 1774) inscripsit: Pugillaria Imperatoris M. A. Antonini, Graece scripta, disiecta membratim, et quantum fieri potuit, restituta pro ratione argumentorum. Putavit igitur esse

dissipatos M. Antonini commentarios, quos suo deinde arbitrio in ordinem redigere conatus est 25 capita constituens, quibus inscripsit: de providentia, de veris bonis, alia eiusmodi. Sed cum illa ratio aeque futilis esset ac quam cepit nostra aetate Braune[1]), qui in ipsis commentariis certum quoddam consilium atque ordinem reperire studuit, de Joly primus rediit ad fontes libri, ad codices: usus est enim Vaticanis 6, Laurentianis 3, Parisino.

Superiorum editorum studia quasi una comprehensione complexus est Ioannes Matthias *Schultz*, qui a. 1802 Slesvici vol. I. editionis M. Antonini dedit, cuius tamen vol. II. nunquam in lucem prodiit. Prodiit tamen editio altera eiusdem Schultzii, Lipsiae 1821 (et postea saepius 1829, 65, 70) continens ipsum textum Graecum et breves adnotationes criticas, quae est hodie pervulgatissima. Sed a. 1816 Parisiis *Coraës* ediderat M. Antoninum, quod erat quartum volumen *Παρέργων Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης*. Qui multis suis coniecturis Antoninum adiuvit. Ultima vero editio Fred. Duebneri (una cum Theophrasto, Epicteto, aliisque) Parisiis 1840 (etiam 1877) praeter emendatam ab ipso Schultzio interpretationem Latinam novi nihil continet.[2]) Nuperrime autem liber quartus M. Antonini solus editus est cum commentario: The Fourth Book of the Meditations of Marcus Aurelius Antoninus. A Revised Text with Translation and Commentary and an Appendix on the Relations of the Emperor with Cornelius Fronto by Hastings *Crossley*. London 1882. Sed hic liber ad rem criticam fere nihil affert, contra ea plurimum doctrinae in explanandi res ratione apparet in hac editione composita in latiorum circulorum usum.

Itaque cum per LX annos fere omisissent viri critici Antoninum, utile visum est retractare diligenter hunc

1) Marc Aurels Meditationen in ihrer Einheit und Bedeutung. Arn. Braune. Altenburg 1878.

2) Quippe quae textum Schultzii dat cum emendationibus et mendis typographicis eisdem.

scriptorem vel nimis aestimatum a maioribus ob nominis dignitatem. Contigit autem mihi, ut in itinere, cuius facultatem debeo summae liberalitati ac gratiae eorum, qui in regno Bavariae studiorum rectores et antistites habendi sunt, possem inspicere in ipsa Italia *manuscripta*, quibus hic liber maxime nititur. Sunt igitur haec. Postquam periit codex ille *Palatinus*, ex quo Xylander edidit primus Antoninum, solus *Vaticanus 1950* (nobis *A*) totum librum praebet. Hunc codicem olim Gradi Abbas, praefectus bibliothecae Vaticanae saeculo XVII, legavit illi bibliothecae, unde apparet eum non ex Palatina Romam venisse. Quamquam etiam melius illustratur minime hunc Vaticanum eundem esse atque illum Palatinum, si comparamus huius vitiositatem cum illius integritate. Est autem bombycinus, continens Xenophontem, quod equidem viderim, totum, quem sequitur Antoninus, tum Epictetum alia, scriptus saeculo XIV. Est corruptissimus et propter itacismum scribae inscientiamque linguae Graecae et propter crebras lacunas praesertim in simili exitu syllabarum. Sed neque in hac editione omnia menda huius codicis enumerabimus, cum ad rem criticam nullius momenti sint[1]), et de tota codicum materia planius exposuimus in programmate gymnasii Bipontini a. 1881.

Codex deinde *Darmstadinus* 2773[2]) (nobis *D*), bombycinus saeculi XIV, continet varia excerpta ex Pindaro, Aeschylo etc., p. 348—358 fragmenta CIX M. Antonini (cum paucissimis scholiis). Sunt autem haec: 1, 7—16 (usque ad ὥρας); 2, 1—17 (pars capitis 15 deest); 3, 1—6; 4, 3—7, 19—21, 35, 43, 46, 47, 50; 5, 1—6,

---

1) Velut 1, 16 τεταραγμένως pro τεταγμένως, 1, 17 πεμμελῆσαι pro πλημμελῆσαι scriptum aliaque quae nihil aliud quam scribae inscitiam declarant.

2) Idem est atque codex Creuzeri, quem Schultz ed. min. nuncupat in adnot. ad 5, 1, saepius. Varias lectiones collegit primus Werfer (in actis philologorum Monacensium ed. Thiersch, III, 2. 1821. p. 417—423).

9, 10, 14, 28, 31, 33; 6, 1—12, 15 (med.)—22; 7, 28, 29, 55, 59, 60, 61, 63, 70, 71, 74; 8, 8—10, 12, 54, 55; 9, 2—7, 21—25, 29—31, ubi in *δικαιότης δὲ* finit *D.*[1]) Hic codex simillimus est Vaticani *A*, emendatior tamen ac purior, liberiore omnino compositus iudicio, ut initio (1, 7) pro *παρὰ Ῥουστίκου* habet *Ῥούστικος μὲν Μάρκον πεπαίδευκε φαντασίαν λαχεῖν κτέ.* Inde periculum est, ne lectiones huius codicis speciem probabilitatis prae se ferentes a scriba magis quam ab scriptore ipso sint oriundae.[2])

Codicillus quidam *Monacensis* gr. 323 (nobis *Mo* 1) qui continet ex M. Antonino haec capita vel tota vel contracta in brevius: 2, 10, 13, 16, 17; 3, 1, 16; 4, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 46; 7, 50, quorum pars dupliciter exarata est (et p. 19 et p. 88b) parvi momenti est et ob ipsorum fragmentorum paucitatem et ob aetatem scripturae (saec. XV v. XVI), memorabilis tamen est, quia ex hac re cognoscimus etiam tum nostrum scriptorem manibus scribarum tractatum esse.

Restant autem codices Vaticani V, Laurentiani IV, Marciani II, Parisinus, Guelferbytanus, Monacensis alter, quibus omnibus eadem fragmenta M. Antonini eodem fere ordine tradita sunt, ut unam classem efficiant. E quibus ego Barberinum, Marcianos II, Monacensem alterum primus inveni et contuli. Sunt igitur hi:

V 1 = Vaticanus 953, bombyc. saec. XIII vel XIV, p. 73—80; etiam p. 244—245.
V 2 = Vat. 20, bomb. saec. XIII v. XIV, p. 86—94.
V 3 = Vat. 98, bomb. saec. XIV, p. 57—75.
V 4 = Vat. 100, bomb. saec. XIV, p. 165—180.

---

1) Omissa autem saepius singula verba vel totae sententiae, quod hic adnotasse satis habemus.

2) Sic 2, 6 non omnem deposui timorem, ne quod praebet *D* βραχὺς γάρ ὁ βίος ἑκάστῳ coniectura sit huius scribae pro εὖ s. οὐ γάρ ὁ βίος ἑκάστῳ quod in aliis libris scriptum erat.

V 5 = Vat. 926, chartaceus saec. XIV, p. 27—52.
B = Barberinus II, 99, chartaceus saec. XIV vel XV, p. 1—3.
L 1 = Laurentianus 55, 7, bomb. saec. XIV, p. 251, 260, 265—271.
L 2 = Laur. 59, 17, chart. saec. XV, p. 81—85.
L 3 = Laur. 74, 13, chart. saec. XV, p. 240—245.
L 4 = Laur. 59, 44, bomb. saec. XIV, p. 207—221.
M 1 = Marcianus XI, 1, membr. saec. XIV, p. 31 sqq., 61 sqq., 85 sq.
M 2 = Marc. XI, 15, chart. saec. XIV, p. 77—92.
Par = Parisinus (Regius) 2649, chart. saec. XIII v. XIV, p. 174—184.
G = Guelferbytanus (Gudianus Gr.) 77, chart. (?) saec. XIII v. XIV p. 389—401.
Mo 2 = Monacensis 529[1]), bomb. saec. XIII vel. XIV, p. 134—143.

Hi omnes praeter *L* 2 et 3, *Par*, *Mo* 2 continent fragmenta Antonini permixta cum fragmentis Aeliani *περὶ ζῴων*. Sed cum huius rei nihil in plerisque codd. adnotatum esset, factum nimirum est, ut Bandinius, Laurentianae bibliothecae abhinc centum decem fere annos praefectus, vir inter paucos doctus, omnia haec fragmenta tribueret Antonino in indice illius bibliothecae. Cognovit eam rem Lessingius ut erat sagacissimus in re critica et excusavit virum celeberrimum ut dormitantem Homerum; cf. Lessing ed. L. IX p. 140—149: „Vermeintliche *Ἀνέκδοτα* des Antoninus in der herzoglichen Bibliothek zu Florenz“ et Aeliani de natura animalium ed. Jacobs, praef. p. LXXVI. Quemadmodum autem factum sit, ut Antoni-

1) Hic codex olim Augustanus idem est atque codex *Hoeschelianus*, cuius lectiones variae ab illo criticorum Germaniae principe descriptae et posthac per nonnullos viros doctos communicatae sunt cum Mer. Casaubono; cf. ed. Cas. praef. et not. p. 9. Declaratur autem ea res et inscriptione ipsa et ordine numeroque fragmentorum paullum diverso ab ceteris mss.

nus confunderetur cum Aeliano ac miscerentur philosophi commentarii cum historia animalium, neque adhuc quisquam perspexit et ego dubitabam, an libere profiterer imbecillitatem atque inopiam meam. At ubi nihil habes certi, si verisimile aliquid inveneris, contentus esto.

Omnes igitur codices, quibus illa fragmenta Antonini (et Aeliani) traduntur, referti sunt eis scriptis, quae pertinent ad mores hominum: praeterea continent grammaticorum et sophistarum libros, anthologiae denique Graecae selecta carmina. Sed cum longum sit infinitam hanc materiam explicare, adnotamus *V* 1 continere Libanium, Catonis sententias, Maximi Planudis scripta, *V* 2 Manuelem Cretensem, Paulum Silentiarium, epigrammata selecta, Moschopuli scholia Homerica, *V* 3 Philostrati imagines, Paulum Silentiarium, epigrammata selecta, *V* 4 epistolas a Christianis conscriptas, quaedam ad artem grammaticam pertinentia, Aristophanis fragmentum (ran. v. 1464 sqq.), Philostrati imagines, Paulum Silentiarium, epigr. sel., Philostrati heroica, Maximum Planudem, Epictetum, *V* 5 artem grammaticam, Paulum Silentiarium, epigr. sel. etc. Iam enim vides, opinor, similitudinem et cognationem quandam horum librorum. Qui profecti videntur esse a fabrica ista grammaticorum, quae saeculo XIII et XIV florebat Constantinopoli, cuius principes ac tanquam magistri fuerunt Moschopulus et Maximus Planudes. Scimus autem hanc aetatem, cum parum intellegeret veterum opera omnibus numeris absoluta, haec secutam esse suis studiis, unum, ut artem grammaticam doceret, alterum, ut versibus dictis sententiis undique allatis mores hominum corrigeret. Et Marcum Antoninum hi neglegerent, cuius libri toti sunt in moribus considerandis? Sed Aeliani quoque animalium historia maxime ad eam rem idonea erat. Si enim intueris istos locos, facile intellegis miram animalium prudentiam laudari his exemplis quamvis ineptis.[1])

1) Sunt autem hi loci Aeliani περὶ ζῴων Antonini frag-

Composuit igitur tanquam anthologica moralia sententiis collectis ex veterum scriptis homo quidam doctus incipiens forte a littera *A*, quod opus aut interruptum ab ipso auctore aut temporum infortunio dissipatum est. Sed cum Antonini libri integri, quos admodum raros fuisse his temporibus declarat ipsa codicum paucitas, minus innotuissent, falso quidam opinabantur et scribentes et legentes omnes illos locos esse selectos ex Antonino. Invenis enim nusquam indicem Aeliani in illis codicibus, raro autem (in cod. *V* 4 et *V* 5) adscriptum est iam a vetere manu Aeliani nomen. Neque tamen omnino evanuisse rectam sententiam apparet ex codd. *L* 2 et 3, *Par*, *Mo* 2, in quibus sola Antonini fragmenta omissis Aeliani capitibus reperiuntur. Qui codices etsi (*L* 2 et 3 certe) recentiores sunt ceteris, tamen a doctioribus hominibus perscripti sunt.

Haec nostra opinio aut si mavis coniectura est. In qua acquiescere iam coeperam, cum inveni aliquid novi. Inscriptum est enim in codice *L* 1 p. 251 ante ipsa fragmenta M. Antonini (cf. quae supra de ordine eius codicis exposuimus) hoc lemma: *γνῶμαι καὶ ἐπιγράμματα ἀπὸ τῶν ἔξω σοφῶν ἐκ τῶν συλλεγέντων παρὰ μακαρίτου κυροῦ Μαξίμου τοῦ Πλανούδη*. Habemus igitur auctorem nostri florilegii. Neque enim quisquam dubitaverit, quin recte illa sint tradita, praesertim cum non epigrammata solum collecta a Planude, sed etiam Cato et Boethius conversi in Graecum sermonem ab eodem, alia denique eius scripta, grammatica potissimum inveniantur in compluribus illis codicibus. Ab ingenio autem istius viri minime alienum esse tale opus cum ex eis quae de totius illius aetatis moribus supra diximus consentaneum est, tum maxime probatur eis quae de ipso

---

mentis permixti: 1, 22; 25; 28; 6, 22; 2, 29; 1, 17; 34; 3; 5; 49; 4, 25; 50; 49; 57; 60; 1, 1; 2; 4; 7; 13; 9; 10; 11; 16. Hic est solitus ordo fragmentorum Aeliani in codd. nostris.

Planude scimus, viro diligentiae magnae, exilis ingenii, in colligendo quam intellegendo peritiore. Verum hoc dubium fortasse alicui videbitur, num unum opus effecerint sententiae et epigrammata paganorum sapientium a Planude collecta. Equidem hoc putaverim: nam in plerisque nostris codicibus[1]) una cum Antonini (et Aeliani) fragmentis (vel permixta inter se in uno codice *M* 1) traduntur epigrammata Metrodori aliorumve poetarum, atque idem significare videntur verba illius inscriptionis: *γνῶμαι καὶ ἐπιγράμματα.* Concedo tamen cogitari posse de duobus florilegiis, altero sententiarum, epigrammaton altero: fuit enim uberrimus scriptor. Certum utique hoc esse mihi videtur deberi illi Maximo Planudi miras istas quasi nuptias Antonini et Aeliani. Haec habemus de omnium horum codicum origine ac fonte: inter singulos tamen est aliquantum diversitatis. Ex quibus cum *L* 2 et 3 et *Par*, tum *V* 1 et *M* 2 arte inter se cohaerent. Illi enim neglectis Aeliani fragmentis glossisque immutatum plerisque locis textum praebent scribae doctioris iudicium redolentes. Hi autem quamquam numero fragmentorum diversi (in *V* 2 viginti fragmenta Aeliani invenis, in *M* 1 duodetriginta) simillimi tamen sunt singulis locis dubiis. Singulares vero sunt *Barberinus,* IX tantum capita Antonini (7, 22; 7, 18; 4, 49; 6, 31; 10, 32; 10, 35; 11, 34; 12, 4; 12, 14) continens omissis glossis et scholiis omnibus, et *Mo* 2, cui inscriptum est: *ἐπικτήτου ἐγχειρίδιον δεύτερον*, continens XLIV fragmenta Antonini, nihil ex Aeliano. *Vaticani* 1 et 3—5, *L* 1 et 4, *M* 2, *G* denique coniuncti sunt inter se similitudine satis magna. Qui omnes continent eadem Antonini et Aeliani fragmenta et continent quidem eodem fere ordine et eisdem adiectis scholiis. Quod hac tabula illustrabitur.

---

1) Cf. quae supra de *V* 1—5 exposuimus; etiam *L* 1, 3, 4, *M* 1 et 2, *G* denique epigrammata continent.

Ordo fragmentorum Antonini in eis codicibus qui eiusdem classis sunt.

L 2 et 3, *P.*	*V* 3 et 4 *M* 2, *G.* 1)	*V* 2, *M* 1.	*Mo* 2 = cod. Hoesch.
—	—	—	7, 23
7, 22	7, 22	7, 22	7, 22
7, 18	7, 18	7, 18	7, 18
7, 7	7, 7	7, 7	7, 7
—	—	—	6, 35
—	—	—	6, 43 et 44 (pars)
—	—	—	4, 33
4, 49 (pars)	4, 49 p.	4, 49 p.	4, 49 p.
5, 8	5, 8	6, 13	5, 8
8, 34	—	6, 31; 39; 40	—
5, 18	5, 18	8, 57	5, 18
5, 26	5, 26	8, 56	5, 26
6, 13	6, 13	9, 42	6, 13
6, 31	6, 31	10, 28; 29; 32	6, 31 et 33
6, 39 et 40	6, 39 et 40	10, 34 et 35	6, 39 et 40
7, 53	7, 53	11, 34 et 35	7, 53
7, 62	7, 62	7, 53	7, 62
7, 63	7, 63	7, 62 et 63	7, 63 et 64
7, 66	7, 66	5, 8 et 18 et 26	7, 66
7, 70	7, 70	7, 66	7, 70
7, 71	7, 71	7, 70 et 71	7, 71
8, 15	8, 15	8, 15	8, 15
8, 17	8, 17	8, 17	8, 17 et 21 (pars)
—	8, 34	8, 34	8, 34
8, 48	8, 48	8, 48	8, 48
8, 54; 57; 56	8, 54; 57; 56	8, 54	8, 54; 57; 56
9, 1 et 40	9, 1 et 40	(9, 1 et) 40	9, 1 et 40
11, 19	11, 19	11, 19	—
9, 42	9, 42	—	9, 42
10, 28; 29; 32	10, 28; 29; 32	—	10, 28; 29; 32
10, 34 et 35	10, 34 et 35	—	10, 34 et 35
11, 34 et 35	11, 34 et 35	—	11, 9
12, 2	12, 2	12, 2	11, 16 et 17
11, 9 et 21	11, 9 et 21	11, 9 et 21	11, 18 (pars)
12, 4 et 14 sq.	12, 4 et 14 sq.	12, 4 et 14 sq.	
12, 34	12, 34	12, 34	
42	42	42	44

1) *V* 1 quoque eundem servat ordinem, finit tamen in

fragmenta, in quo tamen numero considerandum hoc est unum saepius effici fragmentum compluribus paragraphis editionum nostrarum, velut 6, 39 sq. et 11, 34 sq. Cum autem cetera fragmenta compluribus codd. servati sint, haec sola codicis *Mo* 2 fide nituntur: 7, 23; 6, 35; 43 sq.; 4, 33; 7, 64; 8, 21 p.; 11, 16 et 17 et 18 p.

Inscribitur autem fragmentis his codicibus traditis aut *ἐκ τῶν καθ' ἑαυτὸν* (sic *V* 1—5 *L* 1 *M* 1 et 2) aut *ἐκ τῶν καθ' αὑτὸν* (sic *G B Par L* 2 et 3).[1] At editio I dedit hunc titulum: *τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλία ιβ'*, qui utrum a Xylandro esset inventus in codice Palatino an ultro illatus, dubitabam, cum ille editor princeps non satis aperte „nostram" appellet hanc inscriptionem (p. 323 ed. Xyl.). In codicibus *A* et *D* autem neglegentia illic librarii hic fortasse consilio omissum omnem esse titulum hic commemoramus. Cognitis his rebus putavi spurium esse illum titulum, verum et genuinum eum, qui invenitur in codd. *X* (cf. Mus. Rhen. XXXVI p. 175 sq.). Qua in quaestione cautius nunc statuere velim, ex quo inveni in *Mo* 1 bis eundem titulum atque in ed. I, in hac quoque re congruentem, quod scriptoris nomen hic est *Μάρκου Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος*, codd. *X* autem omnes ignorent illud *αὐτοκράτορος*. Atqui *Mo* 1 non oriundum esse ab editione I et ex ipsa scriptura et ex lectionum varietate apparet. Sunt igitur duo tituli, quorum uterque ferri possit, qui tamen ambo ferri nequeunt. Sin autem Antoninum ipsum consules, praeferes *καθ' ἑαυτὸν*, cum

---

8, 56; contra in *V* 5 omnia pariter collocantur, nisi quod 8, 57 et 56 anteeunt. Etiam *L* 4 his codicibus adnumerandus est, in quo eadem omnia invenis omissis 7, 22 et 18. *L* 1 denique olim par fuit, factum tamen est, ut supra diximus, eius qui conglutinavit librum incuria, ut solitus ordo perturbaretur; complura fragmenta autem in epigrammata errore quodam inciderunt.

1) *L* 5 inscriptione caret; *Mo* 2 autem inscribitur *Ἐπικτήτου ἐγχειρίδιον δεύτερον.*

inveniatur 10, 36: ὁ καθ' ἑαυτὸν λέγων et 12, 4 καθ' ἑαυτὸν ἐνθυμεῖσθαι καὶ διανοεῖσθαι.

Divisio in XII libros maxime fide editionis I nititur, tamen in cod. *A* quoque vestigia huius divisionis reperiuntur. Initio enim librorum 1, 2, 3, 4, 5, 9 unius versus spatium vacuum est, ante librum 12 scriptum est μάρκου αὐτοκράτορος, ante ceteros libros autem nihil nisi eadem interpunctio invenitur, quae initio singulorum capitum adhibitur. Capita vero sive paragraphos prima distinxit, ut supra diximus, editio Lugd. non satis recte, rectius Casaubonus et Gataker, quos secuti deinde sunt posteriores editores. Codices aliquantum abhorrent ab ea divisione, velut in *A* totus liber primus uno tenore scriptus est, aliisque locis complures breviores sententiae quamvis sensu diversae in unum caput contractae sunt. Quod ubi nullius momenti esse putavi, praetermittebam adnotare. Utique rectior aliquot certe locis visa est divisio codicum quam editorum, ut illam restitueremus servatis tamen veteribus numeris capitum.

Lectionum varietatem, ut supra dixi, non protuli omnem id agens, ut et librorum mss. condicio illustretur et locis dubiis unumquodque vestigium veritatis detegatur. Ne emendationum quidem vel olim vel nuper factarum a viris doctis universitatem dedi in hac editione veritus, ne gravatus nimis tanto apparatu libellus esset molestior legentibus. Attamen in summa nonnullorum locorum corruptione prorsus opprimere adiumenta coniecturis aliorum parata inutile visum est. In textum vero raro emendationes recepi aliorum, rarissime meas. Asterisco denique notavi eos locos, quos etiamnunc corruptos vel dubios esse puto.

In formis verborum, accentibus, ν affixo congruentiae magis studui quam vestigia librorum mss. pressi. Quibus nihil in ea re inconstantius et neglegentius. Itaque σεαυτοῦ σεαυτῷ σεαυτὸν formas secundae personae restitui pro ἑαυτοῦ etc., ubi antecedenti σ probatur duplicem σ

neglectum esse a scriba. Documento autem sunt menda contraria, velut 7, 48 in *A* pro *εἰς ἑαυτὸ* scriptum est *εἰς σεαυτό*. Deinde *ζῆν* et *ζῷον* (pro vulgato *ζῇν* et *ζῶον*), *γίνεσθαι* et *γινώσκειν* (pro *γιγν.*), *ἀτιμότερος* (pro *ἀτιμώτ.*), *ἤρμαι* (pro *ἦρμαι*), *κέχηνα* (pro *κέχηνα*), *συκῆ* (pro *συκὴ*), *γενοῦ* (pro *γένου*), *περιτράνως* (pro *περιτρανῶς*), *σπάσαι* (pro *σπᾶσαι*) aliaque leviora tacite correxi. Sed formas *ἀνδρεία* et *ἀνδρία*, *χρᾷ* et *χρῆται*, *θέλειν* et *ἐθέλειν* (hoc quattuor locis), *μόλις* et *μόγις*, *ἡσσᾶται* et *ἡττᾶσθαι* condonandum putavi Antonino, etiam *ἐπάνιε* (10, 8), quod erunt qui mirentur, praesertim cum alibi semper *ἴθι* inveniatur in hoc libro (*ἐπάνιθι* 6, 11, 12). At simili modo *ἔσο* (3, 5; 4, 3) et *ἴσθι*, *ἐφιστάνειν* et *ἐφιστάναι*, *βιῶσαι* et *βιῶναι* non distinguuntur ab Antonino.

Restat, ut notas nostras hic enumeremus praeter eos codices, quos supra nuncupavimus.

P = codex *Palatinus* sive editio I *Xylandri* (nobis Xyl.), quae ex hoc codice post amisso facta est.

X = omnes codices, quibus *fragmenta* Antonini traduntur.

v = scriptura *vulgata* (a codice *P* et editione I maximam partem orta).

Suid. = *Suidas*, qui triginta fere locis verba Antonini refert neque tamen, ut solet, ad verbum, velut ex 1, 16 dat: *συντηρητικὸν δεῖ εἶναι πρὸς τοὺς φίλους καὶ μηδαμοῦ ἀψίκορον.*

Cas. = *Μάρκου Ἀντωνίνου Αὐτοκράτορος τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλ. ιβ΄.* — (ed.) *Mericus Casaubonus.* Londini 1643. (Is. Cas. = notae Casauboni patris.)

Gat. = *Μάρκου κτἑ.* ed. *Gataker.* Cantabrigiae 1652.

de Jol. = Pugillaria Imperatoris M. Antonini etc. curante *de Joly.* Paris. 1774.

Sch. = *Μάρκου κτέ.* (ed.) Ioannes Matthias *Schultz.* volum. I, Antonini textum Graecum, interpretationem Latinam et lectionum varietatem continens. Slesvici 1802. et
D. Imperatoris M. Antonini commentariorum quos sibi ipsi scripsit libri XII. (ed.) Io. Matth. *Schultz.* editio stereotypa. Lipsiae 1821. Ubi utilius visum est, distinximus Sch I = editionem maiorem a. 1802 et Sch II = editionem minorem a. 1821.

Cor. = *Μάρκου κτέ.* (ed.) *Coraës.* Paris. 1816. (*παρέργων Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης τόμος τέταρτος.*)

Salmas. = Salmasii,

Iun. = Patricii Iunii,

Boot. = Arnoldi Bootii notae, quibus utebatur Gat. (cf. eius praef.)

Mor. = adnotationes (*Mori*) ad M. Antonini comment. etc. Lipsiae 1775.

Menag. = notae Aegidii *Menagii* in M. Antoninum; cf. praef. ed. Sch. I p. XIV.

Reisk. = adnotationes *Reiskii*, quibus utebatur Schultz., cf. praef. ed. Sch. I, p. XIII.

Σκαφ. = *Κριτικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν εἰς ἑαυτὸν* 12 *βιβλίων Μάρκου Ἀντωνίνου Αὐτοκράτορος Ῥώμης ὑπὸ Παναγ. Σκαφιδιώτου. ἐν Ἀθήναις.* 1881. Sunt autem maximam partem aliorum repetitae coniecturae.

Nauck. = de Marci Antonini commentariis. scripsit *A. Nauck.* Annales academ. Petrob. t. XXVIII, p. 196—210 (= Mélanges gréco-romains. V) Petroburgi 1882. Hic fasciculus, qui perfecto iam meo opere comitate viri praeclari ad me afferebatur, plenus est emendationum speciosarum, quas suo loco afferemus omnes, partem in textum recipiemus.

Haec habebam, quae praemittere volui. Magnam autem gratiam habeo cum bibliothecarum praefectis et Germaniae et Italiae ob insignem liberalitatem ac facilitatem, tum summam Iw. Muellero professori Erlangensi, qui mei operis adiutorem se praebuit benignissimum. Iam emittimus librum. Quem qui leget, ne emendatum ingenio editoris Antoninum exspectet, quaeso, sed retractatum instructumque eis adminiculis, quibus non additis emendari Antoninus non potest. Ea me enim consolatur spes fore nunc, ut alii viri docti exemplum illius Petroburgensis secuti accedant ad hunc scriptorem quaestionum et difficultatis plenum.

Scribebam Biponti, a. d. X cal. Sept. MDCCCLXXXII

Io. Stich.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

Παρὰ τοῦ πάππου Οὐήρου, τὸ καλόηθες καὶ ἀόργητον.

β΄. Παρὰ τῆς δόξης καὶ μνήμης, τῆς περὶ τοῦ γεννήσαντος, τὸ αἰδῆμον καὶ ἀῤῥενικόν.

γ΄. Παρὰ τῆς μητρὸς, τὸ θεοσεβὲς καὶ μεταδοτικόν· καὶ ἐφεκτικὸν οὐ μόνον τοῦ κακοποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπὶ ἐννοίας γίνεσθαι τοιαύτης. Ἔτι δὲ τὸ λιτὸν κατὰ τὴν δίαιταν καὶ πόῤῥω τῆς πλουσιακῆς διαγωγῆς.

δ΄. Παρὰ τοῦ προπάππου, τὸ μὴ εἰς δημοσίας διατριβὰς φοιτῆσαι· καὶ τὸ ἀγαθοῖς διδασκάλοις κατ' οἶκον χρήσασθαι, καὶ τὸ γνῶναι, ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλίσκειν.

ε΄. Παρὰ τοῦ τροφέως, τὸ μήτε Πρασιανὸς, μήτε Βενετιανὸς, μήτε Παλμουλάριος ἢ Σκουτάριος γενέσθαι· καὶ τὸ φερέπονον καὶ ὀλιγοδεές, καὶ τὸ αὐτουρ-

---

1a de titulo cf. praef. — 3 nec hic nec infra distinguitur in A, ut lib. I uno tenore legatur — 6 *ἀφετικὸν* A, ex quo *ἀφεκτικὸν* coniciendum putavi Mus. Rhen. XXXVI, p. 175 sq., idem coni. *Σκαφ.* — 10 *τὸ μὲ εἰς* coni. Cas. — 16 *καὶ αὐτουργικὸν· καὶ τὸ ἀπολ.* v., *καὶ τὸ αὐτουργ.* A, idem ignorat

γικὸν καὶ ἀπολύπραγμον· καὶ τὸ δυσπρόσδεκτον διαβολῆς.

ϛʹ. *Παρὰ Διογνήτου, τὸ ἀκενόσπουδον· καὶ τὸ ἀπιστητικὸν τοῖς ὑπὸ τῶν τερατευομένων καὶ γοήτων περὶ ἐπῳδῶν καὶ περὶ δαιμόνων ἀποπομπῆς καὶ τῶν τοιούτων λεγομένοις· καὶ τὸ μὴ ὀρτυγοτροφεῖν, μηδὲ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπτοῆσθαι· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι παῤῥησίας· καὶ τὸ οἰκειωθῆναι φιλοσοφίᾳ καὶ τὸ ἀκοῦσαι, πρῶτον μὲν Βακχείου, εἶτα Ταυδάσιδος* καὶ Μαρκιανοῦ*· καὶ τὸ γράψαι διαλόγους ἐν παιδί· καὶ τὸ σκίμποδος καὶ δορᾶς ἐπιθυμῆσαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐχόμενα.*

ζʹ. *Παρὰ Ῥουστίκου, τὸ λαβεῖν φαντασίαν τοῦ χρῄζειν διορθώσεως καὶ θεραπείας τοῦ ἤθους· καὶ τὸ μὴ ἐκτραπῆναι εἰς ζῆλον σοφιστικὸν, μηδὲ τὸ συγγράφειν περὶ τῶν θεωρημάτων, ἢ προτρεπτικὰ λογάρια διαλέγεσθαι, ἢ φαντασιοπλήκτως τὸν ἀσκητικόν, ἢ τὸν εὐεργετικὸν ἄνδρα ἐπιδείκνυσθαι· καὶ τὸ ἀποστῆναι ῥητορικῆς, καὶ ποιητικῆς, καὶ ἀστειολογίας· καὶ τὸ μὴ ἐν στολῇ κατ' οἶκον περιπατεῖν, μηδὲ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν· καὶ τὸ τὰ ἐπιστόλια ἀφελῶς γράφειν, οἷον τὸ ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἀπὸ Σινοέσσης τῇ μητρί μου γραφέν· καὶ τὸ πρὸς τοὺς χαλεπήναντας καὶ πλημμελήσαντας εὐανακλήτως καὶ εὐδιαλλάκτως, ἐπειδὰν τάχιστα*

τὸ ante *ἀπολύπρ.* — 1 *δυσπρόδεκτον* PA, *δυσπρόσδεκτον* coni. Cas. — 6 *ὀρτυγοκοπεῖν* Suid. — 9 *Βακχείου* A, *Βακχίου* v., *Εὐτυχίου* coni. Gat. — pro *Ταυδάσιδος* coni. *Ἄνδρωνος* Is. Cas., *Βασιλιδοῦς* Gat., *Παννάσιδος* Reisk.; pro *Μαρκιανοῦ* coni. *Μαικιανοῦ* Gat., *Μοικιανοῦ* Is. Cas. — 13 *ὅτι ῥούστικος μὲν μάρκον πεπαίδευκε φαντασίαν λαχεῖν* D — 15 *μηδὲ τὸ* A, *τοῦ* v.; articulum uncinis inclusit Sch. — 18 *ἐνεργητικὸν* coni. Xyl. — 20 *ἐν στολίῳ* Suid. — 21 *οἷον ὑπ'* A — 24 *εὐδιαλέκτως* PA,

αὐτοὶ ἐπανελθεῖν ἐθελήσωσι, διακεῖσθαι· καὶ τὸ ἀκριβῶς ἀναγινώσκειν, καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι περινοοῦντα ὁλοσχερῶς· μηδὲ τοῖς περιλαλοῦσι ταχέως συγκατατίθεσθαι· καὶ τὸ ἐντυχεῖν τοῖς Ἐπικτητείοις ὑπομνήμασιν, ὧν οἴκοθεν μετέδωκε.

η′. Παρὰ Ἀπολλωνίου, τὸ ἐλεύθερον καὶ ἀναμφιβόλως ἀκύβευτον· καὶ πρὸς μηδὲν ἄλλο ἀποβλέπειν, μηδὲ ἐπ' ὀλίγον, ἢ πρὸς τὸν λόγον· καὶ τὸ ἀεὶ ὅμοιον, ἐν ἀλγηδόσιν ὀξείαις, ἐν ἀποβολῇ τέκνου, ἐν μακραῖς νόσοις· καὶ τὸ ἐπὶ παραδείγματος ζῶντος ἰδεῖν ἐναργῶς, ὅτι δύναται ὁ αὐτὸς σφοδρότατος εἶναι καὶ ἀνειμένος· καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι μὴ δυσχεραντικόν· καὶ τὸ ἰδεῖν ἄνθρωπον σαφῶς ἐλάχιστον τῶν ἑαυτοῦ καλῶν ἡγούμενον τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν περὶ τὸ παραδιδόναι τὰ θεωρήματα· καὶ τὸ μαθεῖν, πῶς δεῖ λαμβάνειν τὰς δοκούσας χάριτας παρὰ φίλων, μήτε ἐξηττώμενον διὰ ταῦτα, μήτε ἀναισθήτως παραπέμποντα.

θ′. Παρὰ Σέξτου, τὸ εὐμενές· καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ οἴκου τοῦ πατρονομουμένου· καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ φύσιν ζῆν· καὶ τὸ σεμνὸν ἀπλάστως· καὶ τὸ στοχαστικὸν τῶν φίλων κηδεμονικῶς· καὶ τὸ ἀνεκτικὸν τῶν ἰδιωτῶν καὶ τὸ ἀθεώρητον οἰομένων*· καὶ τὸ πρὸς πάντας εὐάρμοστον, ὥστε κολακείας μὲν πάσης

εὐδιαλλάκτως coni. Xyl., id. inven. in D — 2 μὴ ἀρκεῖσθαι μὴ περιν. coni. Menag. — 6 ὁ δ' ἀπολλώνιος D — ἀναμφιλόγως AD — 14 καὶ ἐντρέχειαν AD — 17 διὰ ταύτας coni. Iun. — 19 ὁ δὲ σέξτος (corr. ex ξέστος) D; ξέστου PA, σέξτου coni. Xyl. — 21 σεμνὸν καὶ ἀπλάστως A; σ. καὶ ἄπλαστον D — 23 τῶν οἰομένων v., τῶν ignorat A; καὶ τῶν ἀθεωρήτως οἰομένων coni. Gat.

προσηνεστέραν εἶναι τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ, αἰδεσιμώτατον δὲ αὐτοῖς ἐκείνοις παρ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἶναι· καὶ τὸ καταληπτικῶς καὶ ὁδῷ ἐξευρετικόν τε καὶ τακτικὸν τῶν εἰς βίον ἀναγκαίων δογμάτων· καὶ τὸ μηδὲ ἔμφασίν ποτε ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς πάθους παρασχεῖν, ἀλλὰ ἅμα μὲν ἀπαθέστατον εἶναι, ἅμα δὲ φιλοστοργότατον· καὶ τὸ εὔφημον, καὶ τοῦτο ἀψοφητί· καὶ τὸ πολυμαθὲς ἀνεπιφάντως.

ι'. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ γραμματικοῦ, τὸ ἀνεπίπληκτον· καὶ τὸ μὴ ὀνειδιστικῶς ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν βάρβαρον, ἢ σόλοικόν τι, ἢ ἀπηχὲς προενεγκαμένων, ἀλλ' ἐπιδεξίως αὐτὸ μόνον ἐκεῖνο, ὃ ἔδει εἰρῆσθαι, προφέρεσθαι, ἐν τρόπῳ ἀποκρίσεως, ἢ συνεπιμαρτυρήσεως, ἢ συνδιαλήψεως περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, οὐχὶ περὶ τοῦ ῥήματος, ἢ δι' ἑτέρας τινὸς τοιαύτης ἐμμελοῦς παρυπομνήσεως.

ια'. Παρὰ Φρόντωνος, τὸ ἐπιστῆσαι, οἷα ἡ τυραννικὴ βασκανία καὶ ποικιλία καὶ ὑπόκρισις, καὶ ὅτι ὡς ἐπίπαν οἱ καλούμενοι οὗτοι παρ' ἡμῖν εὐπατρίδαι, ἀστοργότεροί πως εἰσί.

ιβ'. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πλατωνικοῦ, τὸ μὴ πολλάκις, μηδὲ χωρὶς ἀνάγκης λέγειν πρός τινα, ἢ ἐν ἐπιστολῇ γράφειν, ὅτι ἄσχολός εἰμι· μηδὲ διὰ τούτου τοῦ τρόπου συνεχῶς παραιτεῖσθαι τὰ κατὰ τὰς πρὸς τοὺς συμβιοῦντας σχέσεις καθήκοντα, προβαλλόμενον τὰ περιεστῶτα πράγματα.

---

7 καὶ τὸ ἀψοφητὶ AD, εὐφημότατον ἀψοφητὶ Suid., εὔφημον ἀψοφητὶ coni. Σκαφ. — 9 ὁ δὲ γραμματικὸς ἀλέξανδρος D — 17 παρὰ φρόντωνος μεμάθηκε D — 23 τοιούτου τρόπου v., τούτου τοῦ τρόπου A — 25 προβαλόμενον A

ιγ΄. Παρὰ Κατούλου, τὸ μὴ ὀλιγώρως ἔχειν φίλου αἰτιωμένου τι, κἂν τύχῃ ἀλόγως αἰτιώμενος, ἀλλὰ πειρᾶσθαι καὶ ἀποκαθιστάναι ἐπὶ τὸ σύνηθες· καὶ τὸ περὶ τῶν διδασκάλων ἐκθύμως εὔφημον, οἷα τὰ περὶ Δομιτίου καὶ Ἀθηνοδότου ἀπομνημονευόμενα· καὶ τὸ περὶ τὰ τέκνα ἀληθινῶς ἀγαπητικόν.

ιδ΄. Παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου Σεουήρου, τὸ φιλοίκειον, καὶ φιλάληθες, καὶ φιλοδίκαιον· καὶ τὸ δι' αὐτοῦ γνῶναι Θρασέαν, Ἑλβίδιον, Κάτωνα, Δίωνα, Βροῦτον, καὶ φαντασίαν λαβεῖν πολιτείας ἰσονόμου, κατ' ἰσότητα καὶ ἰσηγορίαν διοικουμένης, καὶ βασιλείας τιμώσης πάντων μάλιστα τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀρχομένων· καὶ ἔτι παρὰ τοῦ αὐτοῦ τὸ ὁμαλὲς καὶ ὁμότονον ἐν τῇ τιμῇ τῆς φιλοσοφίας· καὶ τὸ εὐποιητικὸν, καὶ τὸ εὐμετάδοτον ἐκτενῶς, καὶ τὸ εὔελπι, καὶ τὸ πιστευτικὸν περὶ τοῦ ὑπὸ τῶν φίλων φιλεῖσθαι· καὶ τὸ ἀνεπίκρυπτον πρὸς τοὺς καταγνώσεως ὑπ' αὐτοῦ τυγχάνοντας· καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι στοχασμοῦ τοὺς φίλους αὐτοῦ περὶ τοῦ, τί θέλει ἢ τί οὐ θέλει, ἀλλὰ δῆλον εἶναι.

ιε΄. Παρὰ Μαξίμου, τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ, καὶ κατὰ μηδὲν περίφορον εἶναι· καὶ τὸ εὔθυμον ἔν τε ταῖς

---

5 *Δομητίου* PAD, *Δομιτίου* Gat. — 7 *ἀδελφοῦ αὐτοῦ* D; *ἀδ. μου* uncinis inclusit Sch. I; *Οὐήρου* coni. Scaliger ad Euseb. alii. — 8 *δι' αὐτὸν* v.; *δι αὐτῶν* A, ex quo conieci *δι' αὐτοῦ* cf. Mus. Rhen. l. l. — 11 *κατ' ἰσότητα* AD, *κατὰ ἰσ.* v. — 13 *παρὰ τοῦ αὐτοῦ* AD, *παρ' αὐτοῦ* v. — *ἀμελὲς* PAD, correxit Cor., *ἐμμελὲς* Reisk. et Menag. — 19 *ἢ τί οὐ θέλει* deest in AD — 21 *παρὰ μαξίμου* AD, *παράκλησις μαξ.* P; *παρὰ Κλαυδίου Μαξίμου* coni. Is. Cas. — 22 *περίφορον* PAD, *παράφορον* coniectura orta est ex errore in ed. Bas. *παρίφορον*; *εὐπαράφορον* coni. Cor.; *εὐεπίφορον* coni. Nauck.

ἄλλαις περιστάσεσι, καὶ ἐν ταῖς νόσοις· καὶ τὸ εὔκρατον τοῦ ἤθους, καὶ μειλίχιον, καὶ γεραρόν· καὶ τὸ οὐ σχετλίως κατεργαστικὸν τῶν προκειμένων· καὶ τὸ πάντας αὐτῷ πιστεύειν, περὶ ὧν λέγοι, ὅτι οὕτως φρονεῖ, καὶ περὶ ὧν πράττοι, ὅτι οὐ κακῶς πράττει· καὶ τὸ ἀθαύμαστον, καὶ ἀνέκπληκτον, καὶ μηδαμοῦ ἐπειγόμενον, ἢ ὀκνοῦν, ἢ ἀμηχανοῦν, ἢ κατηφές, ἢ προσεσηρός, ἢ πάλιν θυμούμενον, ἢ ὑφορώμενον· καὶ τὸ εὐεργετικόν, καὶ τὸ συγγνωμονικόν, καὶ τὸ ἀψευδές, καὶ τὸ ἀδιαστρόφου μᾶλλον, ἢ διορθουμένου φαντασίαν παρέχειν· καὶ ὅτι οὔτε ᾠήθη ἄν ποτέ τις ὑπερορᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ, οὔτε ὑπέμεινεν ἂν κρείττονα αὑτοῦ αὐτὸν ὑπολαβεῖν· καὶ τὸ εὐχαριεντίζεσθαι.

ιϛ'. Παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ ἥμερον, καὶ μενετικὸν ἀσαλεύτως ἐπὶ τῶν ἐξητασμένως κριθέντων· καὶ τὸ ἀκενόδοξον περὶ τὰς δοκούσας τιμάς· καὶ τὸ φιλόπονον καὶ ἐνδελεχές· καὶ τὸ ἀκουστικὸν τῶν ἐχόντων τι κοινωφελὲς εἰσφέρειν· καὶ τὸ ἀπαρατρέπτως [εἰς] τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονεμητικὸν ἑκάστῳ· καὶ τὸ ἔμπειρον, ποῦ μὲν χρεία ἐντάσεως, ποῦ δὲ ἀνέσεως· καὶ τὸ παῦσαι τὰ περὶ τοὺς ἔρωτας τῶν μειρακίων· καὶ ἡ κοινονοημοσύνη καὶ τὸ ἐφεῖσθαι τοῖς φίλοις μήτε συνδειπνεῖν αὐτῷ πάντως, μήτε συναποδημεῖν ἐπάναγκες· ἀεὶ δὲ ὅμοιον αὐτὸν καταλαμβάνεσθαι ὑπὸ τῶν διὰ χρείας τινὰς ἀπολειφθέντων· καὶ τὸ ζητητικὸν ἀκριβῶς ἐν τοῖς

---

2 μείλιχον AD — καὶ οὐ σχετλίως v. καὶ τὸ οὐ σχετλ. AD — 4 πάντως AD — ὧν λέγει D — 5 ὧν πράττει D — ὅτι οὐκ ἄλλως πράττει coni. Nauck. — 7 ἐπιγινόμενον AD — 8 προσσεσηρὸς coni. Gat. — παλιενθυμούμενον AD; an παλιν ἐνθυμούμενον? — 11 ᾠήθειάν ποτε A — 12 ὑπομείνειεν ἂν A — 18 τοῦ κατ' ἀξίαν coni. Reisk. — 20 ἐνστάσεως AD

συμβουλίοις, καὶ ἐπίμονον, ἀλλ' οὐ τὸ προαπέστη* τῆς ἐρεύνης, ἀρκεσθεὶς ταῖς προχείροις φαντασίαις· καὶ τὸ διατηρητικὸν τῶν φίλων, καὶ μηδαμοῦ ἀψίκορον, μηδὲ ἐπιμανές· καὶ τὸ αὔταρκες ἐν παντί, καὶ τὸ φαιδρόν· καὶ τὸ πόῤῥωθεν προνοητικόν, καὶ τῶν ἐλαχίστων προδιοικητικὸν ἀτραγῴδως· καὶ τὸ τὰς ἐπιβοήσεις καὶ πᾶσαν κολακείαν ἐπ' αὐτοῦ σταλῆναι· καὶ τὸ φυλακτικὸν ἀεὶ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀρχῇ, καὶ ταμιευτικὸν τῆς χορηγίας, καὶ ὑπομενετικὸν τῆς ἐπὶ τῶν τοιούτων τινῶν καταιτιάσεως· καὶ τὸ μήτε περὶ θεοὺς δεισιδαῖμον, μήτε περὶ ἀνθρώπους δημοκοπικόν, ἢ ἀρεσκευτικόν, ἢ ὀχλοχαρές, ἀλλὰ νῆφον ἐν πᾶσι, καὶ βέβαιον, καὶ μηδαμοῦ ἀπειρόκαλον, μηδὲ καινοτόμον. Καὶ τὸ τοῖς εἰς εὐμάρειαν βίου φέρουσί τι, ὧν ἡ τύχη παρέχει δαψίλειαν, χρηστικὸν ἀτύφως ἅμα καὶ ἀπροφασίστως, ὥστε παρόντων μὲν ἀνεπιτηδεύτως ἅπτεσθαι, ἀπόντων δὲ μὴ δεῖσθαι, καὶ τὸ μηδὲ ἄν τινα εἰπεῖν, μήτε ὅτι σοφιστής, μήτε ὅτι οὐερνάκλος, μήτε ὅτι σχολαστικός, ἀλλ' ὅτι ἀνὴρ πέπειρος, τέλειος, ἀκολάκευτος, προεστάναι δυνάμενος καὶ τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸ τιμητικὸν τῶν ἀληθῶς φιλοσοφούντων, τοῖς δὲ ἄλλοις οὐκ ἐξονειδιστικὸν οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐτῶν· ἔτι δὲ τὸ εὐόμιλον, καὶ εὔχαρι οὐ κατακόρως· καὶ τὸ τοῦ ἰδίου σώματος ἐπιμελητικὸν

1 ἀλλ' ὅτι οὐ προαπέστη coni. Gat.; rectius fortasse ἀλλ' οὔτοι προαπέστη, cf. Mus. Rhen. l. l. — 7 ὑπ' αὐτοῦ coni. Morus — συσταλῆναι coni. Xyl. — τὸ ante φυλακτικὸν omis. AD — 9 ἐπιμενετικὸν D — τονῶν P τινῶν AD — 10 τοὺς θεοὺς P — 14 δαψίλειαν παρέχει AD — 17 τὸ μήτε ἄν τινα P, μηδὲ A, in D haec, ut alia multa, desunt — 18 οἰκογενὴς ante οὐερν. add. P — 22 ἐξονειδικὸν AD — οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐτῶν inv. in AD, omiss. in P

ἐμμέτρως, οὔτε ὡς ἄν τις φιλόζωος, οὔτε πρὸς καλλωπισμὸν, οὔτε μὴν ὀλιγώρως· ἀλλ' ὥστε διὰ τὴν ἰδίαν προσοχὴν εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῆς χρῄζειν, ἢ φαρμάκων καὶ ἐπιθεμάτων ἐκτός· Μάλιστα δὲ τὸ παραχωρητικὸν ἀβασκάνως τοῖς δύναμίν τινα κεκτημένοις, οἷον τὴν φραστικὴν, ἢ τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων, ἢ ἐθῶν, ἢ ἄλλων τινῶν πραγμάτων· καὶ συσπουδαστικὸν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστοι κατὰ τὰ ἴδια προτερήματα εὐδοκιμῶσι· πάντα δὲ κατὰ τὰ πάτρια πράσσων, οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπιτηδεύων φαίνεσθαι, τὸ τὰ πάτρια φυλάσσειν. Ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακίνητον καὶ ῥιπταστικὸν, ἀλλὰ καὶ τόποις, καὶ πράγμασι τοῖς αὐτοῖς ἐνδιατριπτικόν· καὶ τὸ μετὰ τοὺς παροξυσμοὺς τῆς κεφαλαλγίας νεαρὸν εὐθὺς καὶ ἀκμαῖον πρὸς τὰ συνήθη ἔργα· καὶ τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ πολλὰ τὰ ἀπόῤῥητα, ἀλλὰ ὀλίγιστα καὶ σπανιώτατα, καὶ ταῦτα ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον· καὶ τὸ ἔμφρον καὶ μεμετρημένον ἔν τε θεωριῶν ἐπιτελέσει, καὶ ἔργων κατασκευαῖς, καὶ διανομαῖς, καὶ τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις πρὸς αὐτὸ [δὲ] τὸ δέον πραχθῆναι δεδορκότος, οὐ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσιν εὐδοξίαν· Οὐκ ἀωρὶ λούστης, οὐχὶ φιλοικοδόμος, οὐ περὶ τὰς ἐδωδὰς ἐπινοητής, οὐ περὶ ἐσθήτων ὑφὰς καὶ χρόας, οὐ περὶ σωμάτων ὥρας. Ἡ ἀπὸ Λωρίου στολὴ ἀνάγουσα* ἀπὸ τῆς κάτω ἐπαύλεως, καὶ τῶν ἐν Λανουβίῳ τὰ πολλά· τῷ τελώνῃ ἐν Τού-*

---

3 *ἰατρικῶν* P — 4 *ἐπιθημάτων* PAD, *ἐπιθεμάτων* ex Suida restituit Sch. — 6 *τῶν* ante *τὴν ἐξ ἱστ.* add. P — 9 *πράσσειν* D — *οὐδὲ αὐτὸ* AD — *ἐπιτηδεύειν* D — 10 *τὸ* ante *μὴ* om. A — 13 *νοερὸν* D — *αὖθις* coni. Cor. — 16 *ὑπὸ* D — *μόνων* A — *μεμελετημένον* D — 18 *δὲ* om. in AD; legendum videtur: *καὶ τοῖς τοιούτοις ἄλλοις. πρὸς αὐτὸ δὲ τὸ δέον πραχθῆναι δεδορκώς*; *δεδορκός* D — 20 *ἐν ἀωρεὶ* v., *ἐν ἀωρὶ* A; *ἐν ἀωρεῖ* Reisk. (scil. *καιρῷ*); *ἐν* del. ed. Lugdun. — 22 *ἢ* A

σκλοις παραιτουμένῳ ὡς ἐχρήσατο, καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος τρόπος*. Οὐδὲν ἀπηνές, οὐδὲ μὴν ἀδυσώπητον, οὐδὲ λάβρον, οὐδὲ ὡς ἄν τινα εἰπεῖν ποτε· ἕως ἱδρῶτος· ἀλλὰ πάντα διειλημμένα λελογίσθαι, ὡς ἐπὶ σχολῆς, ἀταράχως, τεταγμένως, ἐῤῥωμένως, συμφώνως ἑαυτοῖς. Ἐφαρμόσειε δ᾽ ἂν αὐτῷ τὸ περὶ τοῦ Σωκράτους μνημονευόμενον, ὅτι καὶ ἀπέχεσθαι καὶ ἀπολαύειν ἐδύνατο τούτων, ὧν πολλοὶ πρός τε τὰς ἀποχὰς ἀσθενῶς, καὶ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἐνδοτικῶς ἔχουσι. Τὸ δὲ ἰσχύειν καὶ ἔτι καρτερεῖν καὶ ἐννήφειν ἑκατέρῳ, ἀνδρός ἐστιν ἄρτιον καὶ ἀήττητον ψυχὴν ἔχοντος, οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μαξίμου.

ιζ΄. Παρὰ τῶν θεῶν, τὸ ἀγαθοὺς πάππους, ἀγαθοὺς γονέας, ἀγαθὴν ἀδελφήν, ἀγαθοὺς διδασκάλους, ἀγαθοὺς οἰκείους, συγγενεῖς, φίλους, σχεδὸν ἅπαντας ἔχειν. Καὶ ὅτι περὶ οὐδένα αὐτῶν προέπεσον πλημμελῆσαί τι, καίτοι διάθεσιν ἔχων τοιαύτην, ἀφ᾽ ἧς, εἰ ἔτυχε, κἂν ἔπραξά τι τοιοῦτο· τῶν θεῶν δὲ εὐποιΐα, τὸ μηδεμίαν συνδρομὴν πραγμάτων γενέσθαι, ἥτις ἔμελλέ με ἐλέγξειν. Καὶ τὸ μὴ ἐπὶ πλέον τραφῆναι παρὰ τῇ παλλακῇ τοῦ πάππου· καὶ τὸ τὴν ὥραν διασῶσαι· καὶ τὸ μὴ πρὸ ὥρας ἀνδρωθῆναι, ἀλλ᾽ ἔτι καὶ

---

2 τόπος PA — Cor. coni.: ἡ ἐπιχώριος στολὴ καὶ ἡ κατ᾽ ἀγροὺς ἀπὸ τῆς κ. ἐπ., χιτὼν (vel ἀχίτων) ἐν Λανουβίῳ τὰ πολλά; τῷ φελώνῃ ἐν Τ. παραιτουμένως (vel παραιτούμενος) ἐχρ. καὶ πᾶς τοιοῦτος ὁ τρόπος (vel πᾶς ὁ τρόπος τοιοῦτος) — 3 ὥς τ᾽ ἄν τινα A — pro ἕως ἱδρῶτος in A leg. οὐ μ*** (οὐ μετρίως?) — 8 οἱ πολλοὶ coni. Σκαφ. — 10 ἐπικαρτερεῖν coni. Cas.; ἐγκαρτερεῖν Reisk. — ἀνδρὸς — ἔχοντος om. A — 15 ἅπαντα σχεῖν P, ἅπαντα ἔχειν A, ἅπαντας ἔχειν Sch. coni.; [ἀγαθὰ] πάντα σχεῖν Cor. — 20 ἤμελλε A — μὴ πλέον ἐπιτραφῆναι P, μὴ ἐπὶ πλέον τραφῆναι A

ἐπιλαβεῖν τοῦ χρόνου. Τὸ ἄρχοντι καὶ πατρὶ ὑποταχθῆναι, ὃς ἔμελλε πάντα τὸν τύφον ἀφαιρήσειν μου, καὶ εἰς ἔννοιαν ἄξειν τοῦ, ὅτι δυνατόν ἐστιν, ἐν αὐλῇ βιοῦντα μήτε δορυφορήσεων χρῄζειν, μήτε ἐσθήτων σημειωτῶν, μήτε λαμπάδων, καὶ ἀνδριάντων τοιῶνδέ τινων, καὶ τοῦ ὁμοίου κόμπου· ἀλλ' ἔξεστιν ἐγγυτάτω ἰδιώτου συστέλλειν ἑαυτόν, καὶ μὴ διὰ τοῦτο ταπεινότερον, ἢ ῥαθυμότερον ἔχειν πρὸς τὰ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἡγεμονικῶς πραχθῆναι δέοντα. Τὸ ἀδελφοῦ τοιούτου τυχεῖν, δυναμένου μὲν διὰ ἤθους ἐπεγεῖραί με πρὸς ἐπιμέλειαν ἐμαυτοῦ, ἅμα δὲ καὶ τιμῇ καὶ στοργῇ εὐφραίνοντός με· τὸ παιδία μοι ἀφυῆ μὴ γενέσθαι, μηδὲ κατὰ τὸ σωμάτιον διάστροφα· τὸ μὴ ἐπὶ πλέον με προκόψαι ἐν ῥητορικῇ, καὶ ποιητικῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν, ἐν οἷς ἴσως ἂν κατεσχέθην, εἰ ᾐσθόμην ἐμαυτὸν εὐόδως προϊόντα. Τὸ φθάσαι τοὺς τροφέας ἐν ἀξιώματι καταστῆσαι, οὗ δὴ ἐδόκουν μοι ἐπιθυμεῖν, καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι ἐλπίδι τοῦ με, ἐπεὶ νέοι ἔτι ἦσαν, ὕστερον αὐτὸ πράξειν. Τὸ γνῶναι Ἀπολλώνιον, Ῥούστικον, Μάξιμον. Τὸ φαντασθῆναι περὶ τοῦ κατὰ φύσιν βίου ἐναργῶς καὶ πολλάκις, οἷός τίς ἐστι· ὥστε, ὅσον ἐπὶ τοῖς θεοῖς, καὶ ταῖς ἐκεῖθεν διαδόσεσι καὶ συλλήψεσι καὶ ἐπινοίαις, μηδὲν κωλύειν ἤδη κατὰ φύσιν ζῆν με, ἀπολείπεσθαι δέ τι ἀπὸ τούτου παρὰ τὴν ἐμὴν αἰτίαν, καὶ παρὰ τὸ μὴ διατηρεῖν τὰς ἐκ

3 ἕξειν A — 5 τοιῶνδέ τινων glossema putat Mor. — 7 νὴ δία(?) τοῦτο P μὴ διὰ τ. A — 12 παιδία μὴ ἀφυῆ μοι γεν. coni. Nauck. — 14 τῇ ῥητορικῇ A — 15 μετεσχέθην A — 18 ἀντιβαλέσθαι A — μὴ (pro με) PA; με coni. Cas. — 22 δόσεσι coni. Cor. — 23 ἐπιπνοίαις coni. Cas. — 24 ἢ ἀπολείπεσθαι ἔτι τούτου P, ἀπολ. δέ τι ἐπὶ τούτου A, pro quo ἀπὸ conieci cf. Mus. Rhen. l. l.

τῶν θεῶν ὑπομνήσεις, καὶ μονονουχὶ διδασκαλίας· τὸ ἀντισχεῖν μοι τὸ σῶμα ἐπὶ τοσοῦτον ἐν τοιούτῳ βίῳ· τὸ μήτε Βενεδίκτης ἅψασθαι, μήτε Θεοδότου, ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐν ἐρωτικοῖς πάθεσι γενόμενον ὑγιᾶναι· τὸ χαλεπήναντα πολλάκις Ῥουστίκῳ, μηδὲν πλέον πρᾶξαι, ἐφ' ᾧ ἂν μετέγνων· τὸ μέλλουσαν νέαν τελευτᾶν τὴν τεκοῦσαν, ὅμως οἰκῆσαι μετ' ἐμοῦ τὰ τελευταῖα ἔτη. Τὸ ὁσάκις ἐβουλήθην ἐπικουρῆσαί τινι πενομένῳ, ἢ εἰς ἄλλο τι χρήζοντι, μηδέποτε ἀκοῦσαί με, ὅτι οὐκ ἔστι μοι χρήματα, ὅθεν γένηται· καὶ τὸ αὐτῷ ἐμοὶ χρείαν ὁμοίαν, ὡς παρ' ἑτέρου μεταλαβεῖν, μὴ συμπεσεῖν· τὸ τὴν γυναῖκα τοιαύτην εἶναι, οὑτωσὶ μὲν πειθήνιον, οὕτω δὲ φιλόστοργον, οὕτω δὲ ἀφελῆ· τὸ ἐπιτηδείων τροφέων εἰς τὰ παιδία εὐπορῆσαι. Τὸ δι' ὀνειράτων βοηθήματα δοθῆναι, ἄλλα τε, καὶ ὡς μὴ πτύειν αἷμα καὶ μὴ ἰλιγγιᾶν, καὶ τούτου ἐν Καιήτῃ ὥσπερ χρήσῃ*· ὅπως τε ἐπεθύμησα φιλοσοφίας, μὴ ἐμπεσεῖν εἴς τινα σοφιστὴν, μηδὲ ἀποκαθίσαι ἐπὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἢ συλλογισμοὺς ἀναλύειν, ἢ περὶ τὰ μετεωρολογικὰ καταγίνεσθαι. Πάντα γὰρ ταῦτα θεῶν βοηθῶν καὶ τύχης δεῖται.

Τὰ ἐν Κουάδοις πρὸς τῷ Γρανούᾳ.

---

1 *τῶν* ante *θεῶν* ex A restitui — 16 *καὶ τοῦτο* coni. Salm. — 17 *ὥσπερ χρησμὸν* ed. Lugd., nos Salmasii coniecturam *καὶ τοῦτο ἐν Κ. ὡς περιχρῖσαι* iteravimus. — *οὕτως τε* (pro *ὅπως*) A, *τὸ, ὅπως* coni. Salm. — 18 *ἐπὶ τὸ συγγράφειν* coni. Reisk. — 22 *Τὰ ἐν Κ. — Γρανούᾳ* desunt in A, qui tamen spatium vacuum duorum versuum praebet. — Ceterum in P *α'* legebatur post *Γρανούᾳ*, Gat. primus hinc initium libri II esse statuit.

ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

Ἕωθεν προλέγειν ἑαυτῷ· Συντεύξομαι περιέργῳ, ἀχαρίστῳ, ὑβριστῇ, δολερῷ, βασκάνῳ, ἀκοινωνήτῳ. Πάντα ταῦτα συμβέβηκεν ἐκείνοις παρὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν. Ἐγὼ δέ, τεθεωρηκὼς τὴν φύσιν τοῦ ἀγαθοῦ, ὅτι καλόν, καὶ τοῦ κακοῦ, ὅτι αἰσχρόν, καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ ἁμαρτάνοντος φύσιν, ὅτι μοι συγγενής, οὐχὶ αἵματος ἢ σπέρματος τοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ νοῦ, καὶ θείας ἀπομοίρας μέτοχος, οὔτε βλαβῆναι ὑπό τινος αὐτῶν δύναμαι· αἰσχρῷ γάρ με οὐδεὶς περιβαλεῖ· οὔτε ὀργίζεσθαι τῷ συγγενεῖ δύναμαι, οὔτε ἀπέχεσθαι αὐτοῦ. Γεγόναμεν γὰρ πρὸς συνεργίαν, ὡς πόδες, ὡς χεῖρες, ὡς βλέφαρα, ὡς οἱ στοῖχοι τῶν ἄνω καὶ κάτω ὀδόντων. Τὸ οὖν ἀντιπράσσειν ἀλλήλοις παρὰ φύσιν· ἀντιπρακτικὸν δὲ τὸ ἀγανακτεῖν καὶ ἀποστρέφεσθαι.

β'. Ὅ τί ποτε τοῦτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ καὶ πνευμάτιον, καὶ τὸ ἡγεμονικόν. Ἄφες τὰ βιβλία· μηκέτι σπῶ. Οὐ δέδοται· ἀλλ' ὡς ἤδη ἀποθνήσκων, τῶν μὲν σαρκίων καταφρόνησον· λύθρος καὶ ὀστάρια, καὶ κροκύφαντος, ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηριῶν πλεγμάτιον· Θέασαι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα, ὁποῖόν τί ἐστιν· ἄνεμος· οὐδὲ ἀεὶ τὸ αὐτό, ἀλλὰ πάσης ὥρας ἐξεμούμενον, καὶ πάλιν ῥοφούμενον. Τρίτον οὖν ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν. ὧδε ἐπινοήθητι· γέρων εἶ· μηκέτι τοῦτο ἐάσῃς

---

2 hic leguntur in D: τοῦ αὐτοῦ μάρκου. ἀντικρυς ἐπικτητίζει — ἕωθεν PA — 9 περιβαλεῖ quod coni. Cor., in A et D inveni, περιβάλλει v. — 10 ἀπέχθεσθαι αὐτῷ v., ἀπέχεσθαι αὐτῷ A, de mea coni. cf. Mus. Rhen. l. l. — 12 τῶν ante κάτω quod ignorat A et D sustuli — 18 οὐ δέδοται· ἀλλ' des. in D — 20 πλεγμάτιον glossema put. Sch., cf. Bach. de M. A. Antonino scriptio philologica. Lips. 1826. p. 30 — 24 ὧδε ἀπονοήθητι P, ᾧ δὴ ἀπον. AD, οὐ δὴ ἀπ. coni. Sch., ὧδε ἐπιν.

δουλεῦσαι· μηκέτι καθ' ὁρμὴν ἀκοινώνητον νευροσπαστηθῆναι· μηκέτι τὸ εἱμαρμένον, ἢ παρὸν δυσχερᾶναι, ἢ μέλλον ἀποδύεσθαι*.

γ´. Τὰ τῶν θεῶν προνοίας μεστά. Τὰ τῆς τύχης οὐκ ἄνευ φύσεως, ἢ συγκλώσεως καὶ ἐπιπλοκῆς τῶν προνοίᾳ διοικουμένων· Πάντα ἐκεῖθεν ῥεῖ· πρόσεστι δὲ τὸ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ τῷ ὅλῳ κόσμῳ συμφέρον, οὗ μέρος εἶ. Παντὶ δὲ φύσεως μέρει ἀγαθόν, ὃ φέρει ἡ τοῦ ὅλου φύσις, καὶ ὃ ἐκείνης ἐστὶ σωστικόν. Σώζουσι δὲ κόσμον, ὥσπερ αἱ τῶν στοιχείων, οὕτως καὶ αἱ τῶν συγκριμάτων μεταβολαί. Ταῦτά σοι ἀρκείτω, εἰ δόγματά ἐστι. Τὴν δὲ τῶν βιβλίων δίψαν ῥῖψον, ἵνα μὴ γογγύζων ἀποθάνῃς, ἀλλὰ ἵλεως, ἀληθῶς καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχάριστος τοῖς θεοῖς.

δ´. Μέμνησο, ἐκ πόσου ταῦτα ἀναβάλλῃ, καὶ ὁποσάκις προθεσμίας λαβὼν παρὰ τῶν θεῶν, οὐ χρᾷ αὐταῖς. Δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰσθέσθαι, τίνος κόσμου μέρος εἶ, καὶ τίνος διοικοῦντος τὸν κόσμον ἀπόῤῥοια ὑπέστης· καὶ ὅτι ὅρος ἐστί σοι περιγεγραμμένος τοῦ χρόνου, ᾧ ἐὰν εἰς τὸ ἀπαιθριάσαι μὴ χρήσῃ, οἰχήσεται, καὶ οἰχήσῃ, καὶ αὖθις οὐχ ἥξεται.

---

coni. Gat. — 1 νευροπασθῆναι A, νευροσπασθῆναι D — 3 ὑποδύεσθαι v., ὑποδείσασθαι coni. Gat., ὑποδεῖσαι Cor., ἀποδύεσθαι AD — 7 τὸ ante τῷ restitui ex AD — συμφέρειν A — 12 ἀεὶ δόγματα ἔστω v., ταῦτ ἀεὶ δ. ἔστω Morus coni., εἰ δόγματα ἔστι(ν) AD — τῶν ante βιβλίων omissum est in edd. rec. — 15 Hinc incipit lib. II in edd. ant., Gat. nostrum ordinem constituit, in quem consentit A — ἀναβάλῃ A, ἀναβάλλῃ PD — ὅτι ποσάκις A — 16 προθεσμίας AD, προθεσμίαν P — χρῇ super χρᾷ scriptum in D — 19 καὶ ὅρος ἔσται σοι AD — 20 εἰς τὸ μὴ ἀπαιθριάσαι χρήσῃ PAD, μὴ transposuit Gat. — 21 καὶ ante οἰχήσῃ deest in AD — post οἰχήσῃ excidisse σὺ videtur — αὖθις οὐκ ἐξέσται AD; ἵξεται coni. Cor.

ε΄. Πάσης ὥρας φρόντιζε στιβαρῶς, ὡς Ῥωμαῖος καὶ ἄῤῥην, τὸ ἐν χερσὶ μετὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἀπλάστου σεμνότητος, καὶ φιλοστοργίας, καὶ ἐλευθερίας καὶ δικαιότητος πράσσειν· καὶ σχολὴν σαυτῷ ἀπὸ πασῶν τῶν ἄλλων φαντασιῶν πορίζειν. Πoριεῖς δέ, ἄν, ὡς ἐσχάτην τοῦ βίου, ἑκάστην πρᾶξιν ἐνεργῇς, ἀπηλλαγμένην πάσης εἰκαιότητος, καὶ ἐμπαθοῦς ἀποστροφῆς ἀπὸ τοῦ αἱροῦντος λόγου, καὶ ὑποκρίσεως, καὶ φιλαυτίας, καὶ δυσαρεστήσεως πρὸς τὰ συμμεμοιραμένα. Ὁρᾷς, πῶς ὀλίγα ἐστίν, ὧν κρατήσας τις δύναται εὔρουν καὶ θεουδῆ βιῶσαι βίον· καὶ γὰρ οἱ θεοὶ πλέον οὐδὲν ἀπαιτήσουσι παρὰ τοῦ ταῦτα φυλάσσοντος.

ϛ΄. Ὕβριζε, ὕβριζε αὑτήν, ὦ ψυχή· τοῦ δὲ τιμῆσαι σεαυτὴν οὐκέτι καιρὸν ἕξεις· βραχὺς γὰρ ὁ βίος ἑκάστῳ. Οὗτος δέ σοι σχεδὸν διήνυσται, μὴ αἰδουμένῃ σεαυτὴν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλων ψυχαῖς τιθεμένῃ τὴν σὴν εὐμοιρίαν.

ζ΄. Περισπᾷ τί σε τὰ ἔξωθεν ἐμπίπτοντα· [*καὶ*] *σχολὴν πάρεχε σεαυτῷ τοῦ προσμανθάνειν ἀγαθόν τι, καὶ παῦσαι ῥεμβόμενος. Ἤδη δὲ καὶ τὴν ἑτέραν περιφορὰν φυλακτέον. Ληροῦσι γὰρ καὶ διὰ πράξεων οἱ κεκμηκότες τῷ βίῳ, καὶ μὴ ἔχοντες σκοπόν, ἐφ'*

---

4 *διὰ σκαιότητος* A, *μὴ διὰ σκαιότητος* D — *ἑαυτῷ* D, *ἑαυτῶν* A — 7 *εὐσκαιότητος* A, *σκαιότητος* D — 8 *λόγου* om. D — 11 *εὔνουν* AD — 15 *ἑαυτὴν* AD, *σεαυτὴν* coni. Cor. — *εὖ γὰρ ὁ βίος ἑ.* v., *οὐ γὰρ ὁ β. ἑ.* A, post quod *ἀρκεὶ* vel aliud eiusmodi excidisse olim putabam cf. Mus. Rhen. l. l.; *βραχὺς γὰρ ὁ β. ἑ.* D — 19 *μὴ περισπάτω σὲ* coni. Gat. — *καὶ* ante *σχολὴν* om. D (A servat) — 21 *παραφορὰν* coni. Iun. — 23 *ἐν* ante *τῷ βίῳ* add. Morus

ὅν πᾶσαν ὁρμὴν καὶ καθάπαξ φαντασίαν ἀπευθυνοῦσιν.

η'. Παρὰ μὲν τὸ μὴ ἐφιστάνειν, τί ἐν τῇ ἄλλου ψυχῇ γίνεται, οὐ ῥαδίως τις ὤφθη κακοδαιμονῶν· τοὺς δὲ τοῖς τῆς ἰδίας ψυχῆς κινήμασι μὴ παρακολουθοῦντας ἀνάγκη κακοδαιμονεῖν.

θ'. Τούτων ἀεὶ δεῖ μεμνῆσθαι, τίς ἡ τῶν ὅλων φύσις, καὶ τίς ἡ ἐμή, καὶ πῶς αὕτη πρὸς ἐκείνην ἔχουσα, καὶ ὁποῖόν τι μέρος ὁποίου τοῦ ὅλου οὖσα, καὶ ὅτι οὐδεὶς ὁ κωλύων τὰ ἀκόλουθα τῇ φύσει, ἧς μέρος εἶ, πράσσειν τε ἀεὶ καὶ λέγειν.

ι'. Φιλοσόφως ὁ Θεόφραστος, ἐν τῇ συγκρίσει τῶν ἁμαρτημάτων, ὡς ἄν τις κοινότερον τὰ τοιαῦτα συγκρίνειε, φησί, βαρύτερα εἶναι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν πλημμελούμενα τῶν κατὰ θυμόν. Ὁ γὰρ θυμούμενος μετά τινος λύπης καὶ λεληθυίας συστολῆς φαίνεται τὸν λόγον ἀποστρεφόμενος· ὁ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν ἁμαρτάνων, ὑφ' ἡδονῆς ἡττώμενος, ἀκολαστότερός πως φαίνεται καὶ θηλύτερος ἐν ταῖς ἁμαρτίαις. Ὀρθῶς οὖν καὶ φιλοσοφίας ἀξίως ἔφη, μείζονος ἐγκλήματος ἔχεσθαι τὸ μεθ' ἡδονῆς ἁμαρτανόμενον, ἤπερ τὸ μετὰ λύπης· ὅλως τε ὁ μὲν προηδικημένῳ μᾶλλον ἔοικε, καὶ διὰ λύπης ἠναγκασμένῳ θυμωθῆναι· ὁ δὲ αὐτόθεν πρὸς τὸ ἀδικεῖν ὥρμηται, φερόμενος ἐπὶ τὸ πρᾶξαί τινα κατ' ἐπιθυμίαν.

---

1 ἀπευθυνοῦσιν PAD, ἀπευθύνουσι Gat. Sch. I — 3 παρὰ μὲν τὸ ἐφεστηκέναι AD — 5 τοῖς deest in A, τῆς d. in D — 9 ὁποῖον τοῦ ὅλου AD — 11 πράσσειν καὶ λέγει A, hic et in D φιλοσόφως ad superiora pertinet — πράσσειν σε coni. Cor. approb. Bach. p. 59 — 20 φιλοσόφως ἀξίως AD — 22 διὰ λύπης AD, δ. λύπην P — 24 ἐπὶ τῷ πρᾶξαί τι D

ιά. Ὡς ἤδη δυνατοῦ ὄντος ἐξιέναι τοῦ βίου, οὕτως ἕκαστα ποιεῖν καὶ λέγειν καὶ διανοεῖσθαι. Τὸ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν, εἰ μὲν θεοὶ εἰσίν, οὐδὲν δεινόν· κακῷ γάρ σε οὐκ ἂν περιβάλοιεν· εἰ δὲ ἤτοι οὐκ εἰσίν, ἢ οὐ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων, τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κενῷ θεῶν, ἢ προνοίας κενῷ; Ἀλλὰ καὶ εἰσί, καὶ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων· καὶ τοῖς μὲν κατ' ἀλήθειαν κακοῖς ἵνα μὴ περιπίπτῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐπ' αὐτῷ τὸ πᾶν ἔθεντο· τῶν δὲ λοιπῶν εἴ τι κακὸν ἦν, καὶ τοῦτο ἂν προείδοντο, ἵνα ἐπῇ πάντῃ τὸ μὴ περιπίπτειν αὐτῷ. Ὃ δὲ χείρω μὴ ποιεῖ ἄνθρωπον, πῶς ἂν τοῦτο βίον ἀνθρώπου χείρω ποιήσειεν; Οὔτε δὲ κατ' ἄγνοιαν, οὔτε εἰδυῖα μέν, μὴ δυναμένη δὲ προφυλάξασθαι ἢ διορθώσασθαι ταῦτα, ἡ τῶν ὅλων φύσις παρεῖδεν ἄν· οὔτε ἂν τηλικοῦτον ἥμαρτεν, ἤτοι παρ' ἀδυναμίαν, ἢ παρ' ἀτεχνίαν, ἵνα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ἐπίσης τοῖς τε ἀγαθοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς κακοῖς πεφυρμένως συμβαίνῃ. Θάνατος δέ γε καὶ ζωή, δόξα καὶ ἀδοξία, πόνος καὶ ἡδονή, πλοῦτος καὶ πενία, πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίνει ἀνθρώπων τοῖς τε ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς, οὔτε καλὰ ὄντα, οὔτε αἰσχρά. Οὔτ' ἄρ' ἀγαθά, οὔτε κακά ἐστι.

ιβ'. Πῶς πάντα ταχέως ἐναφανίζεται, τῷ μὲν κόσμῳ αὐτὰ τὰ σώματα, τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνῆμαι αὐ-

---

2 *καὶ λέγειν* quod deerat in P (?) ex AD addidi — 4 *ἢ δὲ εἴ τι οὐκ εἰσὶν* v.; *εἰ δὲ ἤτοι* coni. Gat., quod praebet AD — 5 *τί σοι ζῆν* coni. Cor., *τί δεῖ ζῆν* Nauck. — 6 *ἐν κόσμῳ κενῷ θεῶν προνοίας* coni. Nauck. — 9 *τῶν δὲ κακῶν εἴ τι λοιπὸν ἦν* AD — 10 *προΐδοντο* v. *προΐδοιτο* D; correxit Nauck. — *ἵνα ἐπὶ παντὶ ᾖ* coni. Cor. — 13 *δι' ἄγνοιαν* (vel *παρ' ἄγν.*) coni. Σκαφ. — 16 *παρὰ δύναμιν* D — 24 *αἱ* ante *μνῆμαι* deest in AD

τῶν, οἷά ἐστι τὰ αἰσθητὰ πάντα, καὶ μάλιστα τὰ ἡδονῇ δελεάζοντα, ἢ τῷ πόνῳ φοβοῦντα, ἢ τῷ τύφῳ διαβεβοημένα· πῶς εὐτελῆ καὶ εὐκαταφρόνητα, καὶ ῥυπαρά, καὶ εὔφθαρτα, καὶ νεκρά, νοερᾶς δυνάμεως ἐφιστάναι. Τί εἰσιν οὗτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν ....· Τί ἐστι τὸ ἀποθανεῖν, καὶ ὅτι, ἐάν τις αὐτὸ μόνον ἴδῃ, καὶ τῷ μερισμῷ τῆς ἐννοίας διαλύσῃ τὰ ἐμφανταζόμενα αὐτῷ, οὐκέτι ἄλλο τι ὑπολήψεται αὐτὸ εἶναι, ἢ φύσεως ἔργον· φύσεως δὲ ἔργον εἴ τις φοβεῖται, παιδίον ἐστί· τοῦτο μέντοι οὐ μόνον φύσεως ἔργον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ συμφέρον αὐτῇ. Πῶς ἅπτεται θεοῦ ἄνθρωπος, καὶ κατὰ τί ἑαυτοῦ μέρος, καὶ ὅταν πῶς [ἔχῃ] διακέηται τὸ τοῦ ἀνθρώπου τοῦτο μόριον.

ιγ΄. Οὐδὲν ἀθλιώτερον τοῦ πάντα κύκλῳ ἐκπεριερχομένου, καὶ τὰ νέρθεν γᾶς (φησὶν) ἐρευνῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλησίον διὰ τεκμάρσεως ζητοῦντος, μὴ αἰσθομένου δέ, ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ τῷ ἔνδον ἑαυτοῦ δαίμονι εἶναι, καὶ τοῦτον γνησίως θεραπεύειν. Θεραπεία δὲ αὐτοῦ, καθαρὸν πάθους διατηρεῖν, καὶ εἰκαιότητος, καὶ δυσαρεστήσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων γινόμενα. Τὰ μὲν γὰρ ἐκ θεῶν αἰδέσιμα δι' ἀρετήν· τὰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων φίλα διὰ συγγένειαν· ἔστι δὲ ὅτε καὶ τρόπον τινὰ ἐλεεινά, δι'

---

2 διασεσοβημένα coni. Cor. — 4 ab νοερᾶς δυνάμεως novam sectionem inc. Cas. — 5 τί ἐστιν οὗτοι A — 6 παρέχουσι vel aliud eiusmodi videtur excidisse — 7 εἰδῇ v.; ἴδῃ AD — 8 ἐμφανιζόμενα AD — 11 ἐστιν deest in D — 12 αὐτοῦ v., ἑαυτοῦ AD — ὅταν πῶς ἔχῃ διακέηται P; ὅταν τις ἔχ. διακαίηται A; ὅταν ἔχῃ τὸ τοῦ ἀνθρώπου μόριον, διάκειται οὐδὲν ἀθλ. D; ἔχῃ ἢ δ. coni. Cor.; ἔχῃ videtur glossema — 13 τοῦτο deest in AD — 16 τεκμάρσεων AD — 22 διὰ τὴν ἀρετὴν AD

ἄγνοιαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν· οὐκ ἐλάττων ἡ πήρωσις αὕτη τῆς στερισκούσης τοῦ διακρίνειν τὰ λευκὰ καὶ μέλανα.

ιδʹ. Κἂν τρισχίλια ἔτη βιώσεσθαι μέλλῃς, καὶ τοσαυτάκις μύρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλον ἀποβάλλει βίον, ἢ τοῦτον, ὃν ζῇ· οὐδὲ ἄλλον ζῇ, ἢ ὃν ἀποβάλλει. Εἰς ταὐτὸ οὖν καθίσταται τὸ μήκιστον τῷ βραχυτάτῳ. Τὸ γὰρ παρὸν πᾶσιν ἶσον, καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὖν ἶσον· καὶ τὸ ἀποβαλλόμενον οὕτως ἀκαριαῖον ἀναφαίνεται. Οὔτε γὰρ τὸ παρῳχηκός, οὔτε τὸ μέλλον ἀποβάλλοι ἄν τις. Ὃ γὰρ οὐκ ἔχει, πῶς ἂν τοῦτό τις αὐτοῦ ἀφέλοιτο; Τούτων οὖν τῶν δύο δεῖ μεμνῆσθαι· ἑνὸς μέν, ὅτι πάντα ἐξ ἀϊδίου ὁμοειδῆ καὶ ἀνακυκλούμενα, καὶ οὐδὲν διαφέρει, πότερον ἐν ἑκατὸν ἔτεσιν, ἢ ἐν διακοσίοις, ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ τὰ αὐτά τις ὄψεται· ἑτέρου δέ, ὅτι καὶ ὁ πολυχρονιώτατος καὶ ὁ τάχιστα τεθνηξόμενος τὸ ἶσον ἀποβάλλει. Τὸ γὰρ παρὸν ἐστὶ μόνον, οὗ στερίσκεσθαι μέλλει, εἴπερ γε ἔχει καὶ τοῦτο μόνον, καί, ὃ μὴ ἔχει τις, οὐκ ἀποβάλλει.

ιεʹ. Ὅτι πᾶν ὑπόληψις. Δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον λεγόμενα· δῆλον δὲ καὶ τὸ χρήσιμον τοῦ λεγομένου, ἐάν τις αὐτοῦ τὸ νόστιμον μέχρι τοῦ ἀληθοῦς δέχηται.

ιϛʹ. Ὑβρίζει ἑαυτὴν ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχή, μά-

---

1 *πάρωσις* A, *πώρωσις* D — 8 *εἰ καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἶσον* v; *εἰ* deest in AD; *οὖν* coni. Gat. — 10 *ἀκέραιον* AD — 11 *ἀποβάλοι* D — 12 *τῶν δύο ἂν μεμνῆσθαι* AD (*ἀναμ.* ?) — 14 *μηδὲν διαφέρειν* A, *μηδὲν διαφέροι* D — 18 *ὅπερ γε* P — 21 *πρὸς τοῦ Κυνικοῦ Μονίμου* coni. Menag.; *δῆλον γὰρ τὸ πρὸς τοῦ Κ. Μ. λεγόμενον* Reisk. — 23 *αὐτὸ* coni. Cor.

λιστα μέν, ὅταν ἀπόστημα καὶ οἷον φῦμα τοῦ κόσμου, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, γένηται. Τὸ γὰρ δυσχεραίνειν τινὶ τῶν γινομένων, ἀπόστασίς ἐστι τῆς φύσεως, ἧς ἐν μέρει αἱ ἑκάστου τῶν λοιπῶν φύσεις περιέχονται. Ἔπειτα δέ, ὅταν ἄνθρωπόν τινα ἀποστραφῇ, ἢ καὶ ἐναντία φέρηται, ὡς βλάψουσα, οἷαί εἰσιν αἱ τῶν ὀργιζομένων. Τρίτον ὑβρίζει ἑαυτήν, ὅταν ἡσσᾶται ἡδονῆς ἢ πόνου. Τέταρτον, ὅταν ὑποκρίνηται, καὶ ἐπιπλάστως καὶ ἀναλήθως τι ποιῇ ἢ λέγῃ. Πέμπτον, ὅταν πρᾶξίν τινα ἑαυτῆς καὶ ὁρμὴν ἐπ' οὐδένα σκοπὸν ἀφίῃ, ἀλλὰ εἰκῇ καὶ ἀπαρακολουθήτως ὁτιοῦν ἐνεργῇ, δέον καὶ τὰ μικρότατα κατὰ τὴν ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφορὰν γίνεσθαι· τέλος δὲ λογικῶν ζῴων, τὸ ἕπεσθαι τῷ τῆς πόλεως καὶ πολιτείας τῆς πρεσβυτάτης λόγῳ καὶ θεσμῷ.

ιζ. Τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὁ μὲν χρόνος, στιγμή· ἡ δὲ οὐσία, ῥέουσα· ἡ δὲ αἴσθησις, ἀμυδρά· ἡ δὲ ὅλου τοῦ σώματος σύγκρισις, εὔσηπτος· ἡ δὲ ψυχή, ῥόμβος· ἡ δὲ τύχη, δυστέκμαρτον, ἡ δὲ φήμη, ἄκριτον· Συνελόντι δὲ εἰπεῖν, πάντα, τὰ μὲν τοῦ σώματος, ποταμός, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς, ὄνειρος καὶ τύφος· ὁ δὲ βίος, πόλεμος καὶ ξένου ἐπιδημία· ἡ ὑστεροφημία δέ, λήθη. Τί οὖν τὸ παραπέμψαι δυνάμενον; ἓν καὶ μόνον φιλοσοφία. Τοῦτο δὲ ἐν τῷ τηρεῖν τὸν ἔνδον δαίμονα ἀνύβριστον, καὶ ἀσινῆ, ἡδονῶν καὶ πόνων κρείσσονα, μηδὲν εἰκῇ ποιοῦντα, μηδὲ διεψευσμένως καὶ μεθ' ὑποκρίσεως, ἀνενδεῆ τοῦ ἄλλον ποιῆσαί τι, ἢ μὴ ποιῆ-

---

4 αἱ ante ἑκ. add. Cor. — 9 ἤ τι λέγῃ A — 12 ἐπί τι τέλος coni. Cor. — 15 στιγμὴ — ἀμυδρὰ desunt in A; D: ὁ μὲν χρόνος βραχύς· ἡ δὲ ὅλου τοῦ σ. — 17 ῥεμβὸς AD(P) — ἡ δὲ ψυχὴ δυστέκμ. A; ἡ δὲ ψυχὴ δυστέκμ., ἡ δὲ τύχη ῥόμβος coni. Sch.

σαι· ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα δεχόμενον, ὡς ἐκεῖθέν ποθεν ἐρχόμενα, ὅθεν αὐτὸς ἦλθεν· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν θάνατον ἵλεῳ τῇ γνώμῃ περιμένοντα, ὡς οὐδὲν ἄλλο, ἢ λύσιν τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν ἕκαστον ζῷον συγκρίνεται. Εἰ δὲ αὐτοῖς τοῖς στοιχείοις μηδὲν δεινὸν ἐν τῷ ἕκαστον διηνεκῶς εἰς ἕτερον μεταβάλλειν, διὰ τί ὑπίδηταί τις τὴν πάντων μεταβολὴν καὶ διάλυσιν; κατὰ φύσιν γάρ· οὐδὲν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν.

Τὰ ἐν Καρνούντῳ.

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ.

Οὐχὶ τοῦτο μόνον δεῖ λογίζεσθαι, ὅτι καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἀπαναλίσκεται ὁ βίος, καὶ μέρος ἔλαττον αὐτοῦ καταλείπεται· ἀλλὰ κἀκεῖνο λογιστέον, ὅτι, εἰ ἐπὶ πλέον βιώῃ τις, ἐκεῖνό γε ἄδηλον, εἰ ἐξαρκέσει ὁμοία αὖθις ἡ διάνοια πρὸς τὴν σύνεσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς θεωρίας τῆς συντεινούσης εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπείων. Ἐὰν γὰρ παραληρεῖν ἄρξηται, τὸ μὲν διαπνεῖσθαι, καὶ τρέφεσθαι, καὶ φαντάζεσθαι, καὶ ὁρμᾶν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, οὐκ ἐνδεήσει· τὸ δὲ ἑαυτῷ χρῆσθαι, καὶ τοὺς τοῦ καθήκοντος ἀριθμοὺς ἀκριβοῦν, καὶ τὰ προφαινόμενα διαρθροῦν, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ, εἰ ἤδη ἐξακτέον αὐτόν, ἐφιστάνειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα λογισμοῦ συγγεγυμνασμένου πάνυ χρήζει, προαποσβέννυται. Χρὴ οὖν ἐπείγε-

---

1 ὅτι δὲ τὰ A — 4 εἰς οὐδὲν ἄλλο PA, ὡς D — ἢ λύσις AD — 9 τὰ ἐν Καρνούντῳ desunt in AD — 14 ἐξαρέσκει A — 15 αὐτῇ pro αὖθις coni. Menag. — 16 τὴν θεωρίαν τὴν συντείνουσαν coni. Reisk. — 18 διυπνεῖσθαι A, δειπνεῖσθαι D — 20 αὐτῷ A, αὐτῷ D — 24 καὶ προαποσβέννυται D

σθαι, οὐ μόνον τῷ ἐγγυτέρω τοῦ θανάτου ἑκάστοτε γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν ἐννόησιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν παρακολούθησιν προαπολήγειν.

β'. Χρὴ καὶ τὰ τοιαῦτα παραφυλάσσειν, ὅτι καὶ τὰ ἐπιγινόμενα τοῖς φύσει γινομένοις ἔχει τι εὔχαρι καὶ ἐπαγωγόν. Οἷον, ἄρτου ὀπτωμένου παραῤῥήγνυταί τινα μέρη· καὶ ταῦτα οὖν τὰ διέχοντα οὕτως, καὶ τρόπον τινὰ παρὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἀρτοποιΐας ἔχοντα, ἐπιπρέπει πως, καὶ προθυμίαν πρὸς τὴν τροφὴν ἰδίως ἀνακινεῖ. Πάλιν τε τὰ σῦκα, ὁπότε ὡραιότατά ἐστι, κέχηνε. Καὶ ἐν ταῖς δρυπεπέσιν ἐλαίαις, αὐτὸ τὸ ἐγγὺς τῇ σήψει, ἴδιόν τι κάλλος τῷ καρπῷ προστίθησιν. Καὶ οἱ στάχυες κάτω νεύοντες, καὶ τὸ τοῦ λέοντος ἐπισκύνιον, καὶ ὁ τῶν συῶν ἐκ τοῦ στόματος ῥέων ἀφρός, καὶ πολλὰ ἕτερα, κατ' ἰδίαν εἴ τις σκοποίη, πόῤῥω ὄντα τοῦ εὐειδοῦς, ὅμως, διὰ τὸ τοῖς φύσει γινομένοις ἐπακολουθεῖν, συνεπικοσμεῖ καὶ ψυχαγωγεῖ, ὥστε, εἴ τις ἔχει πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς τὰ ἐν τῷ ὅλῳ γινόμενα, σχεδὸν οὐδὲν οὐχὶ δόξει αὐτῷ καὶ τῶν κατ' ἐπακολούθησιν συμβαινόντων ἡδέως πως [δια-] συνίστασθαι· Οὗτος δὲ καὶ θηρίων ἀληθῆ χάσματα οὐχ ἧσσον ἡδέως ὄψεται, ἢ ὅσα γραφεῖς καὶ πλάσται μιμούμενοι δεικνύουσιν· καὶ γραὸς καὶ γέροντος ἀκμήν τινα καὶ ὥραν, καὶ τὸ ἐν παισὶν ἐπαφρόδιτον, τοῖς

---

2 *ἀλλὰ διὰ τὴν ἐννόησιν* A — 9 *ἐπιτρέπει* A — *ἡδέως* (pro *ἰδίως*) coni. Menag. — 11 *δρυπέπισι* P *δρυπετέσιν* D, idem P in margine — 13 *οἱ στάχυες δὲ* v., *καὶ οἱ στ.* AD — 18 *ἔχοι* v., *ἔχει* AD — *βάθος* [*καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν*] coni. Mor.; *εὔνοιαν* coni. Cas. — 21 *συνδιανίστασθαι* D; *νὴ Δία συνίστ.* coni. Reisk., *καὶ συνίστ.* Cor., an *ἰδίως πως διὰ τὶ συν.*? — *οὕτως* v., *οὗτος* AD

ἑαυτοῦ σώφροσιν ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν δυνήσεται· καὶ πολλὰ τοιαῦτα οὐ παντὶ πιθανά, μόνῳ δὲ τῷ πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὰ ταύτης ἔργα γνησίως ᾠκειωμένῳ προσπεσεῖται.

γ΄. Ἱπποκράτης πολλὰς νόσους ἰασάμενος, αὐτὸς νοσήσας ἀπέθανεν. Οἱ Χαλδαῖοι πολλῶν θανάτους προηγόρευσαν, εἶτα καὶ αὐτοὺς τὸ πεπρωμένον κατέλαβεν. Ἀλέξανδρος, καὶ Πομπήϊος, καὶ Γάϊος Καῖσαρ, ὅλας πόλεις ἄρδην τοσαυτάκις ἀνελόντες, καὶ ἐν παρατάξει πολλὰς μυριάδας ἱππέων καὶ πεζῶν κατακόψαντες, καὶ αὐτοί ποτε ἐξῆλθον τοῦ βίου. Ἡράκλειτος, περὶ τῆς τοῦ κόσμου ἐκπυρώσεως τοσαῦτα φυσιολογήσας, ὕδατος τὰ ἐντὸς πληρωθείς, βολβίτῳ κατακεχρισμένος, ἀπέθανε. Δημόκριτον δὲ οἱ φθεῖρες· Σωκράτην δὲ ἄλλοι φθεῖρες ἀπέκτειναν. Τί ταῦτα; ἐνέβης, ἔπλευσας, κατήχθης· ἔκβηθι. Εἰ μὲν ἐφ᾽ ἕτερον βίον, οὐδὲν θεῶν κενόν, οὐδὲ ἐκεῖ. Εἰ δὲ ἐν ἀναισθησίᾳ, παύσῃ πόνων καὶ ἡδονῶν ἀνεχόμενος, καὶ λατρεύων τοσούτῳ χείρονι τῷ ἀγγείῳ ἤπερ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν· τὸ μὲν γὰρ νοῦς καὶ δαίμων, τὸ δὲ γῆ καὶ λύθρος.

δ΄. Μὴ κατατρίψῃς τὸ ὑπολειπόμενον τοῦ βίου μέρος ἐν ταῖς περὶ ἑτέρων φαντασίαις, ὁπόταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπί τι κοινωφελὲς ποιῇ. ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρῃ, τουτέστι φανταζόμενος, τί ὁ δεῖνα πράσσει, καὶ τίνος ἕνεκεν, καὶ τί λέγει, καὶ τί ἐνθυμεῖται,

---

3 προπεσεῖται PAD, προσπεσ. Cas. — 5 αὐτὸς omissum in P; καὶ αὐτὸς coni. Cor. — 19 ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν v.; ὅσωπέρ ἐστιν ὑπηρετοῦν Cor. coni.; ego quod conieceram olim ἤπερ ἐστὶ τὸ ὑπ. inveni in D — 21 ὑπολιπόμενον v.; ὑπολειπ. D — 23 ἤτοι — στέρῃ omissa in D; ἤδη coni. Boot. — 24 τοῦτο φανταζόμενος coni. Mor., τοιοῦτό τι Cor.

καὶ τί τεχνάζεται, καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀποῤῥέμβεσθαι τῆς τοῦ ἰδίου ἡγεμονικοῦ παρατηρήσεως. Χρὴ μὲν οὖν καὶ τὸ εἰκῇ καὶ μάτην ἐν τῷ εἱρμῷ τῶν φαντασιῶν περιΐστασθαι, πολὺ δὲ μάλιστα τὸ περίεργον, καὶ κακόηθες· καὶ ἐθιστέον ἑαυτὸν, μόνα φαντάζεσθαι, περὶ ὧν εἴ τις ἄφνω ἐπανέροιτο· Τί νῦν διανοῇ; μετὰ παῤῥησίας παραχρῆμα ἂν ἀποκρίναιο, ὅτι τὸ καὶ τό· ὡς ἐξ αὐτῶν εὐθὺς δῆλα εἶναι, ὅτι πάντα ἁπλᾶ καὶ εὐμενῆ, καὶ ζῴου κοινωνικοῦ, καὶ ἀμελοῦντος ἡδονικῶν, ἢ καθάπαξ ἀπολαυστικῶν φαντασμάτων, ἢ φιλονεικίας τινός, ἢ βασκανίας καὶ ὑποψίας, ἢ ἄλλου τινός, ἐφ' ᾧ ἂν ἐρυθριάσειας ἐξηγούμενος, ὅτι ἐν νῷ αὐτὸ εἶχες. Ὁ γάρ τοι ἀνὴρ ὁ τοιοῦτος, οὐκ ἔτι ὑπερτιθέμενος τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις ἤδη εἶναι, ἱερεύς τίς ἐστι καὶ ὑπουργὸς θεῶν, χρώμενος καὶ τῷ ἔνδον ἱδρυμένῳ αὐτῷ, ὃ παρέχεται τὸν ἄνθρωπον ἄχραντον ἡδονῶν, ἄτρωτον ὑπὸ παντὸς πόνου, πάσης ὕβρεως ἀνέπαφον, πάσης ἀναίσθητον πονηρίας, ἀθλητὴν ἄθλου τοῦ μεγίστου, τοῦ ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι, δικαιοσύνῃ βεβαμμένον εἰς βάθος, ἀσπαζόμενον μὲν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα πάντα· μὴ πολλάκις δέ, μηδὲ χωρὶς μεγάλης καὶ κοινωφελοῦς ἀνάγκης φανταζόμενον, τί ποτε ἄλλος λέγει, ἢ πράσσει, ἢ διανοεῖται. Μόνα γὰρ τὰ ἑαυτοῦ πρὸς ἐνέργειαν

---

1 ποιεῖ ignor. AD — 2 τῆς ἰδίου A — 8 αὐτᾶς A, αὐτῆς D — 10 εἰ καθάπαξ AD — 13 ὁ γὰρ τοιοῦτος ἀνὴρ coni. Cor. — 14 ἱερεύς τις καὶ ὑπουργὸς v., ἱερεύς τίς ἐστι καὶ D — 16 αὐτοῦ v., αὐτῷ AD — 17 ἄτρυτον Valckenarii coniecturam commendat Nauck. — 19 τῷ ὑπὸ μηδενὸς AD — 20 βεβλαμμένον εἰς πάθος AD — 23 φανταζομένου A, quod etiam in D superscriptum

ἔχει, καὶ τὰ ἑαυτῷ ἐκ τῶν ὅλων συγκλωθόμενα διηνεκῶς ἐννοεῖ· κἀκεῖνα μὲν καλὰ παρέχεται, ταῦτα δὲ ἀγαθὰ εἶναι πέπεισται. Ἡ γὰρ ἑκάστῳ νεμομένη μοῖρα συνεμφέρεταί τε καὶ συνεμφέρει. Μέμνηται δέ, καὶ ὅτι συγγενὲς πᾶν τὸ λογικόν· καὶ ὅτι κήδεσθαι μὲν πάντων ἀνθρώπων κατὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν ἐστί· δόξης δὲ οὐχὶ τῆς παρὰ πάντων ἀνθεκτέον, ἀλλὰ τῶν ὁμολογουμένως τῇ φύσει βιούντων μόνων. Οἱ δὲ μὴ οὕτως βιοῦντες, ὁποῖοί τινες οἴκοι τε καὶ ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, οἷοι μεθ' οἵων φύρονται, μεμνημένος διατελεῖ. Οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸν παρὰ τῶν τοιούτων ἔπαινον ἐν λόγῳ τίθεται, οἵγε οὐδὲ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἀρέσκονται.

ε'. Μήτε ἀκούσιος ἐνέργει, μήτε ἀκοινώνητος, μήτε ἀνεξέταστος, μήτε ἀνθελκόμενος· μήτε κομψεία τὴν διάνοιάν σου καλλωπιζέτω· μήτε πολυῤῥήμων, μήτε πολυπράγμων ἔσο. Ἔτι δὲ ὁ ἐν σοὶ θεὸς ἔστω προστάτης ζῴου ἄῤῥενος, καὶ πρεσβύτου, καὶ πολιτικοῦ, καὶ Ῥωμαίου, καὶ ἄρχοντος, ἀνατεταχότος ἑαυτόν, οἷος ἂν εἴη τις περιμένων τὸ ἀνακλητικὸν ἐκ τοῦ βίου εὔλυτος, μήτε ὅρκου δεόμενος, μήτε ἀνθρώπου τινὸς μάρτυρος. Ἐν δὲ τὸ φαιδρὸν καὶ τὸ ἀπροσδεὲς ἔξωθεν ὑπηρεσίας, καὶ τὸ ἀπροσδεὲς ἡσυχίας, ἣν ἄλλοι παρέχουσιν. Ὀρθὸν οὖν εἶναι χρή, οὐχὶ ὀρθούμενον.*

---

1 ἕξει AD — 3 πεπεῖσθαι AD — 4 συνεμφέρεται τι D — 7 ἀνθετέον A — 8 μόνον v., μόνων AD — 11 φύρωνται v., φύρονται AD — 12 παρὰ τοιούτων D; idem οἵ γε — ἀρέσκονται om. — 20 ἀναμένων Suid., cf. Bach. p. 36 — εὐλύτως coni. Gat. — 22 ἐν δὲ τὸ φαιδρὸν v., ἓν δὲ τὸ φαινόμενον AD; ἔτι δὲ τὸ φαιδρὸν ἔστω coni. Morus, ἔνθεν τὸ φ. Bach. — 23 ἀπροσδεὲς τῆς ἔξωθεν ὑπ. v., τῆς om. AD

ϛ΄. *Εἰ μὲν κρεῖττον εὑρίσκεις ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρείας, καὶ καθάπαξ τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου, ἐν οἷς κατὰ τὸν λόγον τὸν ὀρθὸν πράσσοντά σε παρέχεται, καὶ τῇ εἱμαρμένῃ, ἐν τοῖς ἀπροαιρέτως ἀπονεμομένοις· εἰ τούτου, φημί, κρεῖττόν τι ὁρᾷς, ἐπ᾿ ἐκεῖνο ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τραπόμενος, τοῦ ἀρίστου εὑρισκομένου ἀπόλαυε. Εἰ δὲ μηδὲν κρεῖττον φαίνεται αὐτοῦ τοῦ ἐνιδρυμένου ἐν σοὶ δαίμονος, τάς τε ἰδίας ὁρμὰς ὑποτεταχότος ἑαυτῷ, καὶ τὰς φαντασίας ἐξετάζοντος, καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων, ὡς ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, ἑαυτὸν ἀφειλκυκότος, καὶ τοῖς θεοῖς ὑποτεταχότος ἑαυτόν, καὶ τῶν ἀνθρώπων προκηδομένου· εἰ τούτου πάντα τὰ ἄλλα μικρότερα καὶ εὐτελέστερα εὑρίσκεις, μηδενὶ χώραν δίδου ἑτέρῳ, πρὸς ὃ ῥέψας ἅπαξ καὶ ἀποκλίνας, οὐκ ἔτι ἀπερισπάστως τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν προτιμᾶν δυνήσῃ· ἀντικαθῆσθαι γὰρ τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ, οὐ θέμις, οὐδ᾿ ὁτιοῦν ἑτερογενές, οἷον τὸν παρὰ τῶν πολλῶν ἔπαινον, ἢ ἀρχάς, ἢ πλοῦτον ἢ ἀπολαύσεις ἡδονῶν. Πάντα ταῦτα, κἂν πρὸς ὀλίγον ἐναρμόζειν δόξῃ, κατεκράτησεν ἄφνω, καὶ παρήνεγκεν. Σὺ δέ, φημί, ἁπλῶς καὶ ἐλευθερίως ἑλοῦ τὸ κρεῖττον, καὶ τούτου ἀντέχου. — Κρεῖττον δὲ τὸ συμφέρον. — Εἰ μὲν τὸ ὡς λογικῷ, τοῦτο τήρει· εἰ*

---

1 *κρεῖττόν τι* coni. Menag. — 2 *ἀνδρίας* v., *ἀνδρείας* AD, cf. 3, 11 — 3 *ἑαυτὴν* A *αὐτῇ* D — *ἐν* ante *οἷς* om. AD — 5 *ἐν τῇ εἱμ.* PAD, *ἐν* del. Sch. — 6 *εἰ τοῦτο* A — 10 *ἐξετάζοντας* A — 11 *πείσεως* AD — 16 *τὸ ἴδιον τὸ σὸν* AD — 18 *πολιτικῷ ἀγ.* coni. Gat. — 19 *παρὰ πολλῶν* v.; *παρὰ τῶν πολλῶν* AD — post *ἀρχὰς* edd. rec. omis. *ἢ πλοῦτον* — 22 *ἐλευθέρως* AD

δὲ τὸ ὡς ζῴῳ, ἀπόφηναι, καὶ ἀτύφως φύλασσε τὴν κρίσιν· μόνον ὅπως ἀσφαλῶς τὴν ἐξέτασιν ποιήσῃ.

ζ. Μὴ τιμήσῃς ποτὲ ὡς συμφέρον σεαυτοῦ, ὃ ἀναγκάσει σέ ποτε τὴν πίστιν παραβῆναι, τὴν αἰδῶ ἐγκαταλιπεῖν, μισῆσαί τινα, ὑποπτεῦσαι, καταράσασθαι, ὑποκρίνασθαι, ἐπιθυμῆσαί τινος τοίχων καὶ παραπετασμάτων δεομένου. Ὁ γὰρ τὸν ἑαυτοῦ νοῦν καὶ δαίμονα, καὶ τὰ ὄργια τῆς τούτου ἀρετῆς προελόμενος, τραγῳδίαν οὐ ποιεῖ, οὐ στενάζει, οὐκ ἐρημίας, οὐ πολυπληθείας δεήσεται· τὸ μέγιστον, ζήσει, μήτε διώκων, μήτε φεύγων· πότερον δὲ ἐπὶ πλέον διάστημα χρόνου τῷ σώματι περιεχομένῃ τῇ ψυχῇ, ἢ ἐπ' ἔλασσον χρήσεται, οὐδ' ὁτιοῦν αὐτῷ μέλει· κἂν γὰρ ἤδη ἀπαλλάσσεσθαι δέῃ, οὕτως εὐλύτως ἄπεισιν, ὡς ἄλλο τι τῶν αἰδημόνως καὶ κοσμίως ἐνεργεῖσθαι δυναμένων ἐνεργήσων. τοῦτο μόνον παρ' ὅλον τὸν βίον εὐλαβούμενος, τὸ τὴν διάνοιαν ἔν τινι ἀνοικείῳ νοεροῦ πολιτικοῦ ζῴου τροπῇ γενέσθαι.

η΄. Οὐδὲν ἂν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ κεκολασμένου καὶ ἐκκεκαθαρμένου πυῶδες, οὐδὲ μὴν μεμολυσμένον, οὐδὲ ὕπουλον εὕροις. Οὐδὲ ἀσυντελῆ τὸν βίον αὐτοῦ ἡ πεπρωμένη καταλαμβάνει, ὡς ἄν τις εἴποι τὸν τραγῳδὸν πρὸ τοῦ τελέσαι καὶ διαδραματίσαι ἀπαλλάσσεσθαι.

---

1 *ἀπόφηνε* AD — *φύλασσαι* A — 3 novam hic sectionem constituit Gat., consent. A — *σεαυτῷ* coni. Cor. — 4 *ἀναγκάσῃ* A — 8 *προσελόμενος* A — 10 *πολυπληθίας* A — 11 *πότερον γὰρ* coni. Sch. II — 12 *περιεχομένην τὴν ψυχὴν* A — 13 *οὐδ' ὁπωστιοῦν* A — 14 *εὔλυτος* coni. Nauck. coll. 3, 5 et 3, 16; cf. 8, 33 — 15 *ἐνεργήσεων* P *ἐνεργήσειν* A, *ἐνεργήσων* coni. Cas. — 17 *ἔν τινι τῶν οἰκείων* P — *νοερῷ πολιτικῷ ζῴῳ* coni. Cor., *καὶ* ante *πολιτικοῦ* excidisse videtur — 20 *μὴν* del. Cor.

Ἔτι δὲ οὐδὲν δοῦλον, οὐδὲ κομψόν, οὐδὲ προσδεδεμένον, οὐδὲ ἀπεσχισμένον, οὐδὲ ὑπεύθυνον, οὐδὲ ἐμφωλεῦον.

θ'. Τὴν ὑποληπτικὴν δύναμιν σέβε. Ἐν ταύτῃ τὸ πᾶν, ἵνα ὑπόληψις τῷ ἡγεμονικῷ σου μηκέτι ἐγγένηται ἀνακόλουθος τῇ φύσει, καὶ τῇ τοῦ λογικοῦ ζῴου κατασκευῇ. Αὕτη δὲ ἐπαγγέλλεται ἀπροπτωσίαν, καὶ τὴν πρὸς ἀνθρώπους οἰκείωσιν, καὶ τὴν τοῖς θεοῖς ἀκολουθίαν.

ι'. Πάντα οὖν ῥίψας, ταῦτα μόνα τὰ ὀλίγα σύνεχε· καὶ ἔτι συμμνημόνευε, ὅτι μόνον ζῇ ἕκαστος τὸ παρὸν τοῦτο, τὸ ἀκαριαῖον· τὰ δὲ ἄλλα, ἢ βεβίωται, ἢ ἐν ἀδήλῳ. Μικρὸν μὲν οὖν ὃ ζῇ ἕκαστος, μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς γωνίδιον, ὅπου ζῇ· μικρὸν δὲ καὶ ἡ μηκίστη ὑστεροφημία, καὶ αὕτη δὲ κατὰ διαδοχὴν ἀνθρωπαρίων τάχιστα τεθνηξομένων, καὶ οὐκ εἰδότων οὐδὲ ἑαυτούς, οὔτιγε τὸν πρόπαλαι τεθνηκότα.

ια'. Τοῖς δὲ εἰρημένοις παραστήμασιν ἓν ἔτι προσέστω, τὸ ὅρον ἢ ὑπογραφὴν ἀεὶ ποιεῖσθαι τοῦ ὑποπίπτοντος φανταστοῦ, ὥστε αὐτὸ ὁποῖόν ἐστι κατ' οὐσίαν γυμνόν, ὅλον δι' ὅλων διῃρημένως βλέπειν, καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, καὶ εἰς ἃ ἀναλυθήσεται, λέγειν παρ' ἑαυτῷ. Οὐδὲν γὰρ οὕτως μεγαλοφροσύνης ποιητικόν,

---

2 ἀπεχισμένον A — 4 σέβου v., σέβε A, cf. 6, 10 et 36; 12, 28 — 6 ἀνακόλουθον P, ἀνακόλουθος A — 7 ἀπροσπτωσίαν A — 10 sectiones 9—11 uno tenore leguntur in A — μόνον v., μόνα A — 11 μνημόνευε A — 15 αὑτὴ δὴ v., αὕτη δὲ A — ἀνθρωποπαρίαν A — 17 οὔτε γε PA, οὔτιγε coni. Cor. — 18 παραιτήμασι A — 21 δι' ὅλου coni. Menag. — διειλημμένως coni. Cor. — 22 ἑαυτοῦ A — ὀνόματα αὐτῶν A

ὡς τὸ ἐλέγχειν ὁδῷ καὶ ἀληθείᾳ ἕκαστον τῶν τῷ βίῳ ὑποπιπτόντων δύνασθαι καὶ τὸ ἀεὶ οὕτως εἰς αὐτὰ ὁρᾶν, ὥστε συνεπιβάλλειν, ὁποίῳ τινὶ τῷ κόσμῳ, ὁποίαν τινὰ τοῦτο χρείαν παρεχόμενον, τίνα μὲν ἔχει ἀξίαν ὡς πρὸς τὸ ὅλον, τίνα δὲ ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, πολίτην ὄντα πόλεως τῆς ἀνωτάτης, ἧς αἱ λοιπαὶ πόλεις ὥσπερ οἰκίαι εἰσίν· τί ἐστί, καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται, καὶ πόσον χρόνον πέφυκε παραμένειν τοῦτο, τὸ τὴν φαντασίαν μοι νῦν ποιοῦν· καὶ τίνος ἀρετῆς πρὸς αὐτὸ χρεία, οἷον ἡμερότητος, ἀνδρείας, ἀληθείας, πίστεως, ἀφελείας, αὐταρκείας, τῶν λοιπῶν. Διὸ δεῖ ἐφ᾽ ἑκάστου λέγειν, τοῦτο μὲν παρὰ θεοῦ ἥκει· τοῦτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν, καὶ τὴν συμμηρυομένην σύγκλωσιν, καὶ τὴν τοιαύτην σύντευξίν τε καὶ τύχην· τοῦτο δὲ παρὰ τοῦ συμφύλου καὶ συγγενοῦς καὶ κοινωνοῦ, ἀγνοοῦντος μέντοι, ὅ τι αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν. Ἀλλ᾽ ἐγὼ οὐκ ἀγνοῶ· διὰ τοῦτο χρῶμαι αὐτῷ κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας φυσικὸν νόμον εὔνως καὶ δικαίως· ἅμα μέντοι τοῦ κατ᾽ ἀξίαν ἐν τοῖς μέσοις συστοχάζομαι.

ιβʹ. Ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῇς, ἑπόμενος τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἐσπουδασμένως, ἐρρωμένως, εὐμενῶς, καὶ μηδὲν παρεμπόρευμα, ἀλλὰ τὸν ἑαυτοῦ δαίμονα καθαρὸν ἑστῶτα τηρῇς, ὡς εἰ καὶ ἤδη ἀποδοῦναι δέοι· ἐὰν τοῦτο συνάπτῃς, μηδὲν περιμένων, μηδὲ φεύγων, ἀλλὰ τῇ παρούσῃ κατὰ φύσιν ἐνεργείᾳ, καὶ τῇ, ὧν λέγεις

---

3 *συμβάλλειν* coni. Mor. — *ὁποίῳ τινὶ κόσμῳ* vel *ὁποίῳ τῳ* coni. Sch. II — 7 *συγκρίνεται* A — 11 *διόδι* A — 13 *σύννησιν* coni. Mor. — 16 *ὅτι τι αὐτῷ* v., *ὅτι αὐτῷ* A — 18 *εὐνόως* Cor. — 22 *περ ἐμπόρευμα* A — *παρεμπορεύῃ* Sch. II, cf. Bach. p. 71 — 23 *ὡσεὶ καὶ εἰ ἀποδ.* A — 24 *τούτῳ* coni. Cas.

καὶ φθέγγῃ, ἡρωϊκῇ ἀληθείᾳ ἀρκούμενος, εὐζωήσεις. Ἔστι δὲ οὐδεὶς ὁ τοῦτο κωλῦσαι δυνάμενος.

ιγ'. Ὥσπερ οἱ ἰατροὶ ἀεὶ τὰ ὄργανα καὶ σιδήρια πρόχειρα ἔχουσι πρὸς τὰ αἰφνίδια τῶν θεραπευμάτων, οὕτω τὰ δόγματα σὺ ἕτοιμα ἔχε πρὸς τὸ τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα εἰδέναι, καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον οὕτω ποιεῖν, ὡς τῆς ἀμφοτέρων πρὸς ἄλληλα συνδέσεως μεμνημένον. Οὔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἄνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συναναφορᾶς εὖ πράξεις, οὔτε ἔμπαλιν.

ιδ'. Μηκέτι πλανῶ· οὔτε γὰρ τὰ ὑπομνημάτιά σου μέλλεις ἀναγινώσκειν, οὔτε τὰς τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων πράξεις, καὶ τὰς ἐκ τῶν συγγραμμάτων ἐκλογάς, ἃς εἰς τὸ γῆρας σαυτῷ ἀπετίθεσο· σπεῦδε οὖν εἰς τέλος, καὶ τὰς κενὰς ἐλπίδας ἀφείς, σαυτῷ βοήθει, εἴ τί σοι μέλει σεαυτοῦ, ἕως ἔξεστιν.

ιε'. Οὐκ ἴσασι, πόσα σημαίνει τὸ κλέπτειν, τὸ σπείρειν, τὸ ὠνεῖσθαι, τὸ ἡσυχάζειν, τὸ ὁρᾶν τὰ πρακτέα, ὃ οὐκ ὀφθαλμοῖς γίνεται, ἀλλ' ἑτέρᾳ τινὶ ὄψει.

ις'. Σῶμα, ψυχή, νοῦς· σώματος αἰσθήσεις, ψυχῆς ὁρμαί, νοῦ δόγματα. Τὸ μὲν τυποῦσθαι φανταστικῶς, καὶ τῶν βοσκημάτων· τὸ δὲ νευροσπαστεῖσθαι ὁρμητικῶς, καὶ τῶν θηρίων, καὶ τῶν ἀνδρογύνων, καὶ Φαλάριδος, καὶ Νέρωνος· τὸ δὲ τὸν νοῦν ἡγεμόνα

---

5 ἕτοιμα ἔχε τὸ τὰ θ. A — 6 τἀνθρώπινα coni. Cor. — 13 αὑτῷ A — σπεῦδε οὖν εἰς θέλος P(?), εἰ θέλεις A — 15 ὡς ἔξεστιν v., ἕως ἔξ. A — 16 συλλέγειν (pro κλέπτειν) coni. Cor. — 21 ab Τὸ μὲν τυπ. novum caput orditur in A — 22 νευροσπατεῖσθαι A — 24 Νέρωνος καὶ τῶν θεοὺς μὴ νομιζόντων καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλειπόντων καὶ τῶν (ὁτιοῦν) ποιούντων, ἐπ. κλ. τ. θ. εἰ οὖν τὰ λοιπὰ κοινά ἐστι πρὸς

ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ τῶν θεοὺς μὴ νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλειπόντων, καὶ τῶν ποιούντων, ἐπειδὰν κλείσωσι τὰς θύρας. Εἰ οὖν τὰ λοιπὰ κοινά ἐστι πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν τὸ ἴδιόν ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ φιλεῖν μὲν καὶ ἀσπάζεσθαι τὰ συμβαίνοντα, καὶ συγκλωθόμενα αὐτῷ· τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ στήθει ἱδρυμένον δαίμονα μὴ φύρειν, μηδὲ θορυβεῖν ὄχλῳ φαντασιῶν, ἀλλὰ ἵλεων διατηρεῖν, κοσμίως ἑπόμενον θεῷ, μήτε φθεγγόμενόν τι παρὰ τὰ ἀληθῆ, μήτε ἐνεργοῦντα παρὰ τὰ δίκαια. Εἰ δὲ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ πάντες ἄνθρωποι, ὅτι ἁπλῶς καὶ αἰδημόνως καὶ εὐθύμως βιοῖ, οὔτε χαλεπαίνει τινὶ τούτων, οὔτε παρατρέπεται τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐπὶ τὸ τέλος τοῦ βίου, ἐφ' ὃ δεῖ ἐλθεῖν καθαρόν, ἡσύχιον, εὔλυτον, ἀβιάστως τῇ ἑαυτοῦ μοίρᾳ συνηρμοσμένον.

ΒΙΒΛΙΟΝ Δ.

Τὸ ἔνδον κυριεῦον, ὅταν κατὰ φύσιν ἔχῃ, οὕτως ἕστηκε πρὸς τὰ συμβαίνοντα, ὥστε ἀεὶ πρὸς τὸ δυνατὸν καὶ διδόμενον μετατίθεσθαι ῥᾳδίως. Ὕλην γὰρ ἀποτεταγμένην οὐδεμίαν φιλεῖ· ἀλλὰ ὁρμᾷ μὲν πρὸς τὰ ἡγούμενα μεθ' ὑπεξαιρέσεως· τὸ δὲ ἀντεισαγόμενον ὕλην ἑαυτῷ ποιεῖ· ὥσπερ τὸ πῦρ, ὅταν ἐπικρατῇ τῶν

τὰ εἰρημένα, λοιπὸν ἴδιόν ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ τὸ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ φιλεῖν μὲν κτἑ. coni. Gat. — 3 πᾶν ὁτιοῦν ποιούντων coni. Cor. — 4 pro τὰ λοιπὰ: τἄλλα πάντα vel ταῦτα πάντα rectius videtur — 7 ἱδρυόμενον A — 9 ὡς θεῷ v., θεῷ A — περὶ τὰ ἀληθῆ — περὶ τὰ δίκαια A — 15 μηρία συνειρμοσμένον A — 18 καὶ ante διδόμενον om. A — 20 προηγούμενα (aut προηγμένα aut ἀγόμενα) coni. Gat.

ἐπεμπιπτόντων, ὑφ᾽ ὧν ἂν μικρός τις λύχνος ἐσβέσθη· τὸ δὲ λαμπρὸν πῦρ τάχιστα ἐξῳκείωσεν ἑαυτῷ τὰ ἐπιφορούμενα, καὶ κατηνάλωσεν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἐπὶ μεῖζον ἤρθη.

β′. Μηδὲν ἐνέργημα εἰκῆ, μηδὲ ἄλλως ἢ κατὰ θεώρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης ἐνεργείσθω.

γ′. Ἀναχωρήσεις αὐτοῖς ζητοῦσιν, ἀγροικίας, καὶ αἰγιαλούς, καὶ ὄρη· εἴωθας δὲ καὶ σὺ τὰ τοιαῦτα μάλιστα ποθεῖν. Ὅλον δὲ τοῦτο ἰδιωτικώτατόν ἐστιν, ἐξὸν ἧς ἂν ὥρας ἐθελήσῃς εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. Οὐδαμοῦ γὰρ οὔτε ἡσυχιώτερον, οὔτε ἀπραγμονέστερον, ἄνθρωπος ἀναχωρεῖ, ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· μάλισθ᾽ ὅστις ἔχει ἔνδον τοιαῦτα, εἰς ἃ ἐγκύψας, ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθὺς γίνεται· τὴν δὲ εὐμάρειαν οὐδὲν ἄλλο λέγω, ἢ εὐκοσμίαν. Συνεχῶς οὖν δίδου σεαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ἀνανέου σεαυτόν· βραχέα δὲ ἔστω καὶ στοιχειώδη, ἃ εὐθὺς ἀπαντήσαντα ἀρκέσει εἰς τὸ πᾶσαν ἀὐτὴν ἀποκλεῖσαι, καὶ ἀποπέμψαι σε, μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις, ἐφ᾽ ἃ ἐπανέρχῃ. Τίνι γὰρ δυσχεραίνεις; τῇ τῶν ἀνθρώπων κακίᾳ; ἀναλογισάμενος τὸ κρῖμα, ὅτι τὰ λογικὰ ζῷα ἀλλήλων ἕνεκεν γέγονε, καὶ ὅτι τὸ ἀνέχεσθαι μέρος τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὅτι ἄκοντες ἁμαρτάνουσι, καὶ πόσοι ἤδη διεχθρεύσαντες, ὑποπτεύσαντες, μισήσαντες, διαδορατισθέντες

---

2 τὸ διαλαμπρὸν A — 7 ἵνα χωρήσεις A; D: ἀναχωρήσεις τινὲς ζητοῦσιν ἀγροικίας καὶ αἰγιαλοὺς καὶ ὄρη. ὅλον δὲ τοῦτο ἰδιωτικώτατόν ἐστι. σὺ δ᾽ εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. — 16 ἀνανεύου AD — πρὸς σεαυτὸν D (tamen del. post) — 18 πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι v., ἀποκλεῖσαι AD; ἀὐτὴν coni. Cas.; ἀνίαν Gat., λύπην aut ἄτην (etiam ἄσην aut ἄλμην) coni. Reisk. — 20 δυσχερανεῖς coni. Cor.

ἐκτέτανται καὶ τετέφρωνται, παύου ποτέ. Ἀλλὰ τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις δυσχεραίνεις; ἀνανεωσάμενος τὸ διεζευγμένον, ἤτοι πρόνοια, ἢ ἄτομοι, καὶ ἐξ ὅσων ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ κόσμος ὡσανεὶ πόλις. Ἀλλὰ τὰ σωματικά σου ἅψεται ἔτι; ἐννοήσας, ὅτι οὐκ ἐπιμίγνυται λείως ἢ τραχέως κινουμένῳ πνεύματι ἡ διάνοια, ἐπειδὰν ἅπαξ ἑαυτὴν ἀπολάβῃ καὶ γνωρίσῃ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, καὶ λοιπὸν ὅσα περὶ πόνου καὶ ἡδονῆς ἀκήκοας καὶ συγκατέθου. Ἀλλὰ τὸ δοξάριόν σε περισπάσει; ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος τῆς πάντων λήθης, καὶ τὸ χάος τοῦ ἐφ' ἑκάτερα ἀπείρου αἰῶνος, καὶ τὸ κενὸν τῆς ἀπηχήσεως, καὶ τὸ εὐμετάβολον καὶ ἄκριτον τῶν εὐφημεῖν δοκούντων, καὶ τὸ στενὸν τοῦ τόπου, ἐν ᾧ περιγράφεται. Ὅλη τε γὰρ ἡ γῆ στιγμή, καὶ ταύτης πόστον γωνίδιον ἡ κατοίκησις αὕτη; καὶ ἐνταῦθα πόσοι, καὶ οἷοί τινες οἱ ἐπαινεσόμενοι; Λοιπὸν οὖν μέμνησο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς εἰς τοῦτο τὸ ἀγρίδιον ἑαυτοῦ· καὶ πρὸ παντὸς μὴ σπῶ, μηδὲ κατεντείνου, ἀλλὰ ἐλεύθερος ἔσο, καὶ ὅρα τὰ πράγματα, ὡς ἀνήρ, ὡς ἄνθρωπος, ὡς πολίτης, ὡς θνητὸν ζῷον· Ἐν δὲ τοῖς προχειροτάτοις, εἰς ἃ ἐγκύψεις, ταῦτα ἔστω τὰ δύο. Ἓν μέν, ὅτι τὰ πράγματα οὐχ ἅπτεται τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἔξω ἕστηκεν ἀτρεμοῦντα· αἱ δὲ ὀχλήσεις

1 ἐκτέταντες A, ἀποκταθέντες D; an ἐκταθέντες? — καὶ ante τετέφρωνται posui deleto καὶ post ἀλλὰ, quod deest in D — 3 τὸ ante ἤτοι add. AD; an ὅτι? — ἢ ἐξ ὅσων v., καὶ ἐξ ὅσων AD — 5 ἐπιμίγνυταί τε A — 8 ἐξουσίαν, λοιπὸν ὅσα περὶ πόνου καὶ ἡδονῆς ἀκήκοας, (τούτοις Cor.) συγκατάθου coni. Mor. — 13 ἐφ' ἡμῖν PAD; εὐφημεῖν coni. Gat., τῶν εὐδοκιμούντων aut τῶν ἡμῖν δοκούντων Cas. — 15 καὶ ταύτης deest in AD — πόσον v., πόστον AD — 18 ἀρθρίδιον v., ἀγρίδιον AD

ἐκ μόνης τῆς ἔνδον ὑπολήψεως. Ἕτερον δὲ, ὅτι πάντα ταῦτα, ὅσα ὁρᾷς, ὅσον οὐδέπω μεταβάλλει, καὶ οὐκ ἔτι ἔσται· καὶ ὅσων ἤδη μεταβολαῖς αὐτὸς παρατετύχηκας, συνεχῶς διανοοῦ. Ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις· ὁ βίος, ὑπόληψις.

δʹ. Εἰ τὸ νοερὸν ἡμῖν κοινόν, καὶ ὁ λόγος, καθʼ ὃν λογικοί ἐσμεν, κοινός· εἰ τοῦτο, καὶ ὁ προστακτικὸς τῶν ποιητέων, ἢ μή, λόγος κοινός· εἰ τοῦτο, καὶ ὁ νόμος κοινός· εἰ τοῦτο, πολῖταί ἐσμεν· εἰ τοῦτο, πολιτεύματός τινος μετέχομεν· εἰ τοῦτο, ὁ κόσμος ὡσανεὶ πόλις ἐστί. Τίνος γὰρ ἄλλου φήσει τις τὸ τῶν ἀνθρώπων πᾶν γένος κοινοῦ πολιτεύματος μετέχειν; ἐκεῖθεν δέ, ἐκ τῆς κοινῆς ταύτης πόλεως, καὶ αὐτὸ τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν καὶ νομικὸν ἡμῖν· ἢ πόθεν; ὥσπερ γὰρ τὸ γεῶδές μοι ἀπό τινος γῆς ἀπομεμέρισται, καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφʼ ἑτέρου στοιχείου καὶ τὸ πνευματικὸν ἀπὸ πηγῆς τινὸς καὶ τὸ θερμὸν καὶ πυρῶδες ἔκ τινος ἰδίας πηγῆς (οὐδὲν γὰρ ἐκ τοῦ μηδενὸς ἔρχεται, ὥσπερ μηδʼ εἰς τὸ οὐκ ὂν ἀπέρχεται), οὕτω δὴ καὶ τὸ νοερὸν ἥκει ποθέν.

*εʹ. Ὁ θάνατος τοιοῦτος, οἷον γένεσις, φύσεως μυστήριον. σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων,*** εἰς*

---

3 *παρατετύχηκας; Συνεχῶς δ.* Reisk. — 6 *εἰς τὸ* A — *νεορὸν* P, *νοερὸν* AD — 8 *ποιητῶν ἡμίλογος* AD — 11 *πολίταις τι* AD — *φύσιν τίς* AD — 15 *ἀπομέρισται* A — 17 *ἀπὸ γῆς τινος* AD — verba *καὶ τὸ πνευμ. ἀπὸ πηγῆς τινὸς* om. edd. Cor. et Sch. II et Crossley — 13 *καὶ οὐδὲν* D; *γὰρ* deest in A — *οὐδὲν γὰρ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἔρχεται, ὥσπερ οὐδʼ εἰς τὸ μὴ ὂν ἀπέρχεται* coni. Nauck. coll. 5, 13 et 11, 35; ceterum variat M. Anton. inter *μὴ* et *οὐ*, cf. 1, 15 et 16 — 21 *τοιοῦτό τι οἷον* coni. Sch. II — 22 *καὶ διάκρισις* (aut *διάλυσις*) ante *εἰς ταὐτὰ* ponendum esse coni. Gat. — 5 et 6, mox 7 et 8, 9 et 10, 14 et 15 capita uno tenore leguntur in A

ταὐτά. ὅλως δὲ οὐκ ἐφ᾽ ᾧ ἄν τις αἰσχυνθείη· οὐ γὰρ παρὰ τὸ ἑξῆς τῷ νοερῷ ζῴῳ, οὐδὲ παρὰ τὸν λόγον τῆς παρασκευῆς.

ϛ΄. Ταῦτα οὕτως ὑπὸ τῶν τοιούτων πέφυκε γίνεσθαι, ἐξ ἀνάγκης· ὁ δὲ τοῦτο μὴ θέλων, θέλει τὴν συκῆν ὀπὸν μὴ ἔχειν. Ὅλως δ᾽ ἐκεῖνο μέμνησο, ὅτι ἐντὸς ὀλιγίστου χρόνου καὶ σὺ καὶ οὗτος τεθνήξεσθε· μετὰ βραχὺ δὲ οὐδὲ ὄνομα ὑμῶν ὑπολειφθήσεται.

ζ΄. Ἆρον τὴν ὑπόληψιν, ἦρται τὸ Βέβλαμμαι. Ἆρον τὸ Βέβλαμμαι, ἦρται ἡ βλάβη.

η΄. Ὃ χείρω αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄνθρωπον οὐ ποιεῖ, τοῦτο οὐδὲ τὸν βίον αὐτοῦ χείρω ποιεῖ, οὐδὲ βλάπτει, οὔτε ἔξωθεν, οὔτε ἔνδοθεν.

θ΄. Ἠνάγκασται ἡ τοῦ συμφέροντος φύσις τοῦτο ποιεῖν.

ι΄. Ὅτι πᾶν τὸ συμβαῖνον δικαίως συμβαίνει· ὅ, ἐὰν ἀκριβῶς παραφυλάσσῃς, εὑρήσεις· οὐ λέγω μόνον κατὰ τὸ ἑξῆς, ἀλλ᾽ ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ ὡς ἂν ὑπό τινος ἀπονέμοντος τὸ κατ᾽ ἀξίαν. Παραφύλασσε οὖν, ὡς ἤρξω· καί, ὅ τι ἂν ποιῇς, σὺν τούτῳ ποίει, σὺν τῷ ἀγαθὸς εἶναι, καθ᾽ ὃ νενόηται ἰδίως ὁ ἀγαθός. Τοῦτο ἐπὶ πάσης ἐνεργείας σῶζε.

ια΄. Μὴ τοιαῦτα ὑπολάμβανε, οἷα ὁ ὑβρίζων κρίνει, ἢ οἷά σε κρίνειν βούλεται· ἀλλ᾽ ἴδε αὐτά, ὁποῖα κατ᾽ ἀλήθειάν ἐστι.

ιβ΄. Δύο ταύτας ἑτοιμότητας ἔχειν ἀεὶ δεῖ· τὴν

---

4 γενέσθαι A — 5 οὐδὲ τοῦτο A — 7 ἐκείνῳ A; ἐκείνου coni. Cor. — 7 τεθνήξεσθαι A — 12 χείρω οὐ ποιεῖ A — 14 Sch. sectiones 8 et 9 coniungere vult — ταῦτα ποιεῖν A — 18 ὅτι del. Mor. — ἔτι coni. Reisk. — 21 σὺν τὸ P, τῷ A — 24 ὁποίαν A — 26 ἔχει A

μέν, πρὸς τὸ πρᾶξαι μόνον, ὅπερ ἂν ὁ τῆς βασιλικῆς καὶ νομοθετικῆς λόγος ὑποβάλλῃ, ἐπ' ὠφελείᾳ ἀνθρώπων· τὴν δέ, πρὸς τὸ μεταθέσθαι, ἐὰν ἄρα τις παρῇ διορθῶν καὶ μετάγων ἀπό τινος οἰήσεως. Τὴν μέντοι μεταγωγὴν ἀεὶ ἀπό τινος πιθανότητος, ὡς δικαίου, ἢ κοινωφελοῦς, γίνεσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, οὐχ ὅτι ἡδύ, ἢ ἔνδοξον ἐφάνη.

ιγ′. Λόγον ἔχεις; — Ἔχω. — Τί οὖν οὐ χρᾷ; τούτου γὰρ τὸ ἑαυτοῦ ποιοῦντος, τί ἄλλο θέλεις;

ιδ′. Ἐνυπέστης, ὡς μέρος. Ἐναφανισθήσῃ τῷ γεννήσαντι· μᾶλλον δὲ ἀναληφθήσῃ εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ τὸν σπερματικὸν κατὰ μεταβολήν.

ιε′. Πολλὰ λιβανωτοῦ βωλάρια ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βωμοῦ· τὸ μὲν προκατέπεσεν, τὸ δὲ ὕστερον· διαφέρει δ' οὐδέν.

ιϛ′. Ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θεὸς αὐτοῖς δόξεις, οἷς νῦν θηρίον καὶ πίθηκος, ἐὰν ἀνακάμψῃς ἐπὶ τὰ δόγματα, καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ λόγου.

ιζ′. Μὴ ὡς μύρια μέλλων ἔτη ζῆν. Τὸ χρεὼν ἐπήρτηται· ἕως ζῇς, ἕως ἔξεστιν, ἀγαθὸς γενοῦ·

ιη′. Ὅσην ἀσχολίαν κερδαίνει, ὁ μὴ βλέπων, τί ὁ πλησίον εἶπεν, ἢ ἔπραξεν, ἢ διενοήθη· ἀλλὰ μόνον τί αὐτὸς ποιεῖ, ἵνα αὐτὸ τοῦτο δίκαιον ᾖ, καὶ ὅσιον,

---

6 *δεῖ* pro *ἀεὶ* coni. Reisk. — 7 *παραπαίονα* A; *παραπήγματα* coni. Sch.; an *παραπαίοντα* s. *παραφέροντα*? — *ὡς δίκαιον καὶ κοινωφελὲς καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα, γίνεσθαι δεῖ* coni. Mor. — 11 *τοῦτο* A — 12 *ἀνυπέστης* et *ἀναφανισθήσῃ* A — 15 pro *βωλάρια* restituere videtur *χονδρία* Nauck. — 19 *ἀποκάμψῃς* Gat. — 21 *τὸ χρέος* A — 22 *γένου* v., *γενοῦ* A — 23 *εὐσχολίαν* coni. Gat., *ἀχολίαν* coni. Sch. I

ἢ κατὰ τὸν ἀγαθὸν* μὴ μέλαν ἦθος περιβλέπεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γραμμῆς τρέχειν ὀρθόν, μὴ διερριμμένον.

ιθ'. Ὁ περὶ τὴν ὑστεροφημίαν ἐπτοημένος οὐ φαντάζεται, ὅτι ἕκαστος τῶν μεμνημένων αὐτοῦ τάχιστα καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖται· εἶτα πάλιν [καὶ αὐτὸς] ὁ ἐκεῖνον διαδεξάμενος, μέχρι καὶ πᾶσα ἡ μνήμη ἀποσβῇ διὰ ἐπτοημένων καὶ σβεννυμένων προϊοῦσα. Ὑπόθου δ', ὅτι καὶ ἀθάνατοι μὲν οἱ μεμνησόμενοι, ἀθάνατος δ' ἡ μνήμη· τί οὖν τοῦτο πρὸς σέ; καὶ οὐ λέγω, ὅτι οὐδὲν πρὸς τὸν τεθνηκότα· ἀλλὰ πρὸς τὸν ζῶντα τί ὁ ἔπαινος; πλὴν ἄρα δι' οἰκονομίαν τινά· πάρες γὰρ νῦν ἀκαίρως τὴν φυσικὴν δόσιν· ἄλλου τινὸς ἐχόμενον λόγου λοιπόν*.

κ'. Πᾶν τὸ καὶ ὁπωσοῦν καλὸν ἐξ ἑαυτοῦ καλόν ἐστι, καὶ ἐφ' ἑαυτὸ καταλήγει, οὐκ ἔχον μέρος ἑαυτοῦ τὸν ἔπαινον. Οὔτε γοῦν χεῖρον, ἢ κρεῖττον γίνεται τὸ ἐπαινούμενον. Τοῦτό φημι καὶ ἐπὶ τῶν κοινότερον καλῶν λεγομένων· οἷον ἐπὶ τῶν ὑλικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τεχνικῶν κατασκευασμάτων· τό γε δὴ ὄντως καλὸν τινὸς χρείαν ἔχει; οὐ μᾶλλον, ἢ νόμος, οὐ μᾶλ-

---

1 ἢ κατὰ τὸν ἀγαθὸν, μὴ διερριμένον A omissis ceteris — κατὰ τὸν Ἀγάθωνα coni. Xyl.; δεῖ γὰρ τὸν ἀγαθὸν coni. Mor.; μὴ ἄλλων (pro μὴ μέλαν) ego conieci l. l. p. 176 — 6 καὶ αὐτὸς deest in AD; αὐτὸς delendum put. Nauck. — 8 μεμνημένων coni. Nauck. pro ἐπτοημένων; cf. 7, 3 — 10 οὐδὲν λέγω ὅτι πρὸς τὸν τεθν. v.; οὐ λέγω ὅτι οὐδὲν AD — 14 ἐχομένην AD — πάρες οὖν (?) νῦν εὐκαίρως τὴν φυσητικὴν δόσιν ἄλλου τινὸς ἐχομένην coni. Sch. I; παρεὶς vel παρίης coni. Gat.; ἔχομαι Reisk. — 16 ἐφ' ἑαυτῷ v., ἐφ' ἑαυτὸ A — 17 οὔτε κρεῖττον coni. Nauck. — 19 καλὸν λεγομένων A — 20 τὸ δὲ δὴ v., τό γε δὴ A — οὗ τινος vel τίνος coni. Gat., ἐπαίνου τινὸς coni. Sch. I

λον, ἢ ἀλήθεια, οὐ μᾶλλον, ἢ εὔνοια, ἢ αἰδώς. Τί τούτων διὰ τὸ ἐπαινεῖσθαι καλόν ἐστιν, ἢ ψεγόμενον φθείρεται; σμαράγδιον γὰρ ἑαυτοῦ χεῖρον γίνεται, ἐὰν μὴ ἐπαινῆται; τί δὲ χρυσός, ἐλέφας, πορφύρα, λύρα, μαχαίριον, ἀνθύλλιον, δενδρύφιον;

καʹ. Εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαί, πῶς αὐτὰς ἐξ ἀϊδίου χωρεῖ ὁ ἀήρ; — Πῶς δὲ ἡ γῆ χωρεῖ τὰ τῶν ἐκ τοσούτου αἰῶνος θαπτομένων σώματα; ὥσπερ γὰρ ἐνθάδε ἡ τούτων πρὸς ἥντινα ἐπιδιαμονὴν μεταβολὴ καὶ διάλυσις χώραν ἄλλοις νεκροῖς ποιεῖ· οὕτως αἱ εἰς τὸν ἀέρα μεθιστάμεναι ψυχαί, ἐπὶ ποσὸν συμμείνασαι, μεταβάλλουσι καὶ χέονται καὶ ἐξάπτονται, εἰς τὸν τῶν ὅλων σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβανόμεναι, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον χώραν ταῖς προσσυνοικιζομέναις παρέχουσι. Τοῦτο δ' ἄν τις ἀποκρίναιτο ἐφ' ὑποθέσει τοῦ τὰς ψυχὰς διαμένειν. Χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐνθυμεῖσθαι τὸ πλῆθος τῶν θαπτομένων οὑτωσὶ σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἑκάστης ἡμέρας ἐσθιομένων ζῴων ὑφ' ἡμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ζῴων. Ὅσος γὰρ ἀριθμὸς καταναλίσκεται, καὶ οὑτωσί πως θάπτεται, ἐν τοῖς τῶν τρεφομένων σώμασι; καὶ ὅμως δέχεται ἡ χώρα αὐτὰ διὰ τὰς ἐξαιματώσεις, διὰ τὰς εἰς τὸ ἀερῶδες ἢ πυρῶδες ἀλλοιώσεις.

---

4 *πορφύρα μαχαίριον* P, *πορφύρα λύρα μαχαίριον* AD — 8 *θαπτόμενα* Gat. — 9 *μετὰ ποσήν τινα ἐπιδιαμονὴν* coni. Cas. — 11 *μεθισταμέναι* A; *μεθεσταμέναι* coni. Menag. — 14 *πρὸς ταῖς συνοικιζομέναις* AD, *προσυνοικιζομέναις* P, *προσσυνοικιζομέναις* coni. Gat. — 15 *τοῦτο δ' ἄν τις — διαμένειν* scholiastae attribuit Nauck. — 18 *ἀλλὰ καὶ τῶν* D — 22 *αὕτη* PAD, *αὐτὰ* coni. Gat. — *καὶ τὰς* (pro *διὰ τὰς εἰς κτέ.*) coni. Cor.; an *διὰ — ἀλλοιώσεις* glossema est?

Τίς ἐπὶ τούτου ἡ ἱστορία τῆς ἀληθείας; διαίρεσις εἰς τὸ ὑλικόν, καὶ εἰς τὸ αἰτιῶδες.

κβʹ. Μὴ ἀποῤῥέμβεσθαι· ἀλλ' ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ δίκαιον ἀποδιδόναι, καὶ ἐπὶ πάσης φαντασίας σώζειν τὸ καταληπτικόν.

κγʹ. Πᾶν μοι συναρμόζει, ὃ σοὶ εὐάρμοστόν ἐστιν, ὦ κόσμε. Οὐδέν μοι πρόωρον, οὐδὲ ὄψιμον, τὸ σοὶ εὔκαιρον. Πᾶν μοι καρπός, ὃ φέρουσιν αἱ σαὶ ὧραι, ὦ φύσις· ἐκ σοῦ πάντα, ἐν σοὶ πάντα, εἰς σὲ πάντα. Ἐκεῖνος μέν φησι· Πόλι φίλη Κέκροπος· σὺ δὲ οὐκ ἐρεῖς· Ὦ πόλι φίλη Διός;

κδʹ. Ὀλίγα πρῆσσε, φησὶν, εἰ μέλλεις εὐθυμήσειν· μήποτε ἄμεινον τἀναγκαῖα πράσσειν, καὶ ὅσα ὁ τοῦ φύσει πολιτικοῦ ζῴου λόγος αἱρεῖ, καὶ ὡς αἱρεῖ; Τοῦτο γὰρ οὐ μόνον τὴν ἀπὸ τοῦ καλῶς πράσσειν εὐθυμίαν φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὀλίγα πράσσειν. Τὰ πλεῖστα γάρ, ὧν λέγομεν καὶ πράσσομεν, οὐκ ἀναγκαῖα ὄντα, ἐάν τις περιέλῃ, εὐσχολώτερος καὶ ἀταρακτότερος ἔσται. Ὅθεν δεῖ καὶ παρ' ἕκαστα ἑαυτὸν ὑπομιμνήσκειν, μή τι τοῦτο οὐ τῶν ἀναγκαίων; Δεῖ δὲ μὴ μόνον πράξεις τὰς μὴ ἀναγκαίας περιαιρεῖν, ἀλλὰ καὶ φαντασίας· οὕτως γὰρ οὐδὲ πράξεις παρέλκουσαι ἐπακολουθήσουσι.

κεʹ. Πείρασον, πῶς σοι χωρεῖ καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ

---

1 *ἐπὶ* — *καὶ* des. in A — 5 *τὸν καταλειπτικόν* A — 6 *ὃ σοι εὔκ.* coni. Sch. II — 10 *πολλοὶ φίλοι* bis A — 12 *πρίν σε* A — 13 *μήποτε ἄμεινον τἀναγκαῖα* PA, *μηδὲν ἄμεινον τοῦ ἀναγκαῖα* coni. Xyl., *μήποτε ἄμεινον τὸ τἀν.* coni. Cor. — 15 *μόνην* A — 16 *εὐθυμίαν* — *πράσσειν* des. in A — 19 *ἀπαρακτότερος* A — *ὅθεν δὴ* A — 20 *τῶν οὐκ ἀναγκαίων* coni. Mor. — 21 *δεῖ δὲ οὐ* A — 23 *ἐνακολουθήσουσι* A

ἀνθρώπου βίος, τοῦ ἀρεσκομένου μὲν τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις, ἀρκουμένου δὲ τῇ ἰδίᾳ πράξει δικαίᾳ καὶ διαθέσει εὐμενεῖ.

κϛ′. Ἑώρακας ἐκεῖνα; ἴδε καὶ ταῦτα. Σεαυτὸν μὴ τάρασσε· ἅπλωσον σεαυτόν. Ἁμαρτάνει τις; ἑαυτῷ ἁμαρτάνει. Συμβέβηκέ σοί τι; καλῶς· ἐκ τῶν ὅλων ἀπ' ἀρχῆς σοι συγκαθείμαρτο, καὶ συνεκλώθετο πᾶν τὸ συμβαῖνον. Τὸ δ' ὅλον, βραχὺς ὁ βίος· κερδαντέον τὸ παρὸν σὺν εὐλογιστίᾳ καὶ δίκῃ. Νῆφε ἀνειμένος.

κζ′. Ἤτοι κόσμος διατεταγμένος, ἢ κυκεών, συμπεφορημένος μέν, ἀλλὰ κόσμος. Ἦ ἐν σοὶ μέν τις κόσμος ὑφίστασθαι δύναται; ἐν δὲ τῷ παντὶ ἀκοσμία; καὶ ταῦτα οὕτως πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων καὶ συμπαθῶν.

κη′. Μέλαν ἦθος, θῆλυ ἦθος, περισκελὲς ἦθος, θηριῶδες, παιδαριῶδες, βοσκηματῶδες, βλακικόν, κίβδηλον, βωμολόχον, καπηλικόν, τυραννικόν.

κθ′. Εἰ ξένος κόσμου ὁ μὴ γνωρίζων τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, οὐχ ἧττον ξένος καὶ ὁ μὴ γνωρίζων τὰ γινόμενα. Φυγάς, ὁ φεύγων τὸν πολιτικὸν λόγον· τυφλός, ὁ καταμύων τῷ νοερῷ ὄμματι· πτωχός, ὁ ἐνδεὴς ἑτέρου, καὶ μὴ πάντα ἔχων παρ' ἑαυτοῦ τὰ εἰς τὸν βίον χρήσιμα. Ἀπόστημα κόσμου, ὁ ἀφιστάμενος καὶ χω-

---

5 *τέρας σε* A — 6 *συμβέβηκέ σοι τι καλῶς* v., *κακῶς* coni. Upton. ad. Arr. Diss. I, 12, 15; *συμβέβηκέ σοί τι; καλῶς* coni. Cas. — 7 *ἀπ' ἀρχῆς ὦ συγκαθήμαρτον* A — 8 *κερδαντες* A — 9 *ἀνειμέρως* A, *ἀνειμένως* coni. Sch. — 11 *συμπεφυρμένος* coni. Sch — 12 *ἀλλὰ κόσμῳ* coni. Reisk. — 17 *βοσκηματῶδες παιδαριῶδες* A — 19 *τὰ ἑαυτῶ ὄντα* A — 21 *σφαγὰς ὁ φεύγων* A — 22 *ὁ ἐνδεὴς ὁ ἑτέρου* A — 23 *τὰ* ante *εἰς* om. A

ρίζων ἑαυτὸν τοῦ τῆς κοινῆς φύσεως λόγου, διὰ τοῦ δυσαρεστεῖν τοῖς συμβαίνουσιν· ἐκείνη γὰρ φέρει τοῦτο, ἣ καὶ σὲ ἤνεγκεν· ἀπόσχισμα πόλεως, ὁ τὴν ἰδίαν ψυχὴν τῆς τῶν λογικῶν ἀποσχίζων, μιᾶς οὔσης.

λʹ. Ὁ μὲν χωρὶς χιτῶνός φιλοσοφεῖ, ὁ δὲ χωρὶς βιβλίου· ἄλλος οὕτως ἡμίγυμνος. Ἄρτους οὐκ ἔχω, φησί, καὶ ἐμμένω τῷ λόγῳ. — Ἐγὼ δὲ τροφὰς τὰς ἐκ τῶν μαθημάτων οὐκ ἔχω, καὶ ἐμμένω.

λαʹ. Τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες, φίλει, τούτῳ προσαναπαύου· τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ βίου διέξελθε, ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετροφὼς τὰ σεαυτοῦ πάντα ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς μήτε τύραννον μήτε δοῦλον σεαυτὸν καθιστάς.

λβʹ. Ἐπινόησον, λόγου χάριν, τοὺς ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καιρούς, ὄψει ταῦτα πάντα· γαμοῦντας, παιδοτροφοῦντας, νοσοῦντας, ἀποθνήσκοντας, πολεμοῦντας, ἑορτάζοντας, ἐμπορευομένους, γεωργοῦντας, κολακεύοντας, αὐθαδιζομένους, ὑποπτεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἀποθανεῖν τινας εὐχομένους, γογγύζοντας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, ἐρῶντας, θησαυρίζοντας, ὑπατείας, βασιλείας ἐπιθυμοῦντας. οὐκοῦν ἐκεῖνος μὲν ὁ τούτων βίος οὐκ ἔτι οὐδαμοῦ. Πάλιν ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς Τραϊανοῦ μετάβηθι· πάλιν τὰ αὐτὰ πάντα. τέθνηκε κἀκεῖνος ὁ

---

6 οὕτως PA, οὗτος coni. Menag. — ἡμιγυμνος A — 7 ἐγὼ δὲ τροφὰς — ἐμμένω scholiastae attribuit Nauck. — 8 ἐκ μαθημάτων v., ἐκ τῶν μαθ. A — 9 ὃν ἔμαθες φ. τοῦτο A — 12 ἀνθρώπων δὲ μηδὲν μηδενὸς A — 13 ἑαυτὸν v., σεαυτὸν A — 14 σοῦ (s. τοῦ?) λόγου χάριν A -- Οὐεσπεσιανοῦ A — 15 ταὐτὰ s. τὰ αὐτὰ Gat. — παιδιοτροφοῦντας Gat. — 21 ἐκείνους μὲν ὁ τούτου βίος A — 22 τοὺς Τραϊανοῦ P, τοῦ Τρ. A; idem Gat. — 23 πάλιν τὰ ἑαυτοῦ πάθη A; an τὰ αὐτὰ πάθη?

βίος. Ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας ἐπιγραφὰς χρόνων καὶ ὅλων ἐθνῶν ἐπιθεώρει, καὶ βλέπε, πόσοι κατενταθέντες μετὰ μικρὸν ἔπεσον, καὶ ἀνελύθησαν εἰς τὰ στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ ἀναπολητέον ἐκείνους, οὓς αὐτὸς ἔγνως κενὰ σπωμένους, ἀφέντας ποιεῖν τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευήν, καὶ τούτου ἀπρὶξ ἔχεσθαι, καὶ τούτῳ ἀρκεῖσθαι. Ἀναγκαῖον δὲ ὧδε τὸ μεμνῆσθαι, ὅτι καὶ ἡ ἐπιστροφὴ καθ' ἑκάστην πρᾶξιν ἰδίαν ἀξίαν ἔχει καὶ συμμετρίαν. Οὕτως γὰρ οὐκ ἀποδυσπετήσεις, ἐὰν μὴ ἐπὶ πλέον, ἢ προσῆκε, περὶ τὰ ἐλάσσω καταγίνῃ.

λγ'. Αἱ πάλαι συνήθεις λέξεις γλωσσήματα νῦν· οὕτως οὖν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πάλαι πολυυμνήτων νῦν τρόπον τινὰ γλωσσήματά ἐστι, Κάμιλλος, Καίσων, Οὐόλεσος, Λεοννάτος, κατ' ὀλίγον δὲ καὶ Σκιπίων, καὶ Κάτων, εἶτα καὶ Αὔγουστος, εἶτα καὶ Ἁδριανὸς, καὶ Ἀντωνῖνος. Ἐξίτηλα γὰρ πάντα καὶ μυθώδη ταχὺ γίνεται· ταχὺ δὲ καὶ παντελὴς λήθη κατέχωσεν. Καὶ ταῦτα λέγω ἐπὶ τῶν θαυμαστῶς πως λαμψάντων. Οἱ γὰρ λοιποὶ ἅμα τῷ ἐκπνεῦσαι, ἄϊστοι, ἄπυστοι. Τί δὲ καὶ ἔστιν ὅλως τὸ ἀείμνηστον; ὅλον κενόν. Τί οὖν ἐστι, περὶ ὃ δεῖ σπουδὴν εἰσφέρεσθαι; ἓν τοῦτο, διάνοια δικαία, καὶ πράξεις κοινωνικαὶ, καὶ λόγος, οἷος μήποτε διαψεύσασθαι, καὶ διάθεσις ἀσπαζομένη πᾶν τὸ συμβαῖνον, ὡς ἀναγκαῖον, ὡς γνώριμον, ὡς ἀπ' ἀρχῆς τοιαύτης καὶ πηγῆς ῥέον.

---

4 *καὶ μάλιστα δὲ* Gat. — 6 *τοῦτο ἀρκεῖσθαι* A — 11 *νῦν γλωσσήματα* A — 14 *μετ' ὀλίγον* coni. Sch. — *καὶ* ante *Σκιπίων* om. Gat. — 19 *αἴαστοι ἄποιστοι* A — 20 *τὸ* ante *ἀείμνηστον* om. Gat. — 21 *περὶ ὃ δὴ* A — 23 *μήτε* A — 25 *ἀπ' ἀρχῆς τῆς αὐτῆς* coni. Menag., *καὶ τῆς γῆς* A

λδ'. Ἑκὼν σεαυτὸν τῇ Κλωθοῖ συνεπιδίδου, παρέχων συννῆσαι, οἷςτισί ποτε πράγμασι βούλεται.

λε'. Πᾶν ἐφήμερον, καὶ τὸ μνημονεῦον, καὶ τὸ μνημονευόμενον.

λς'. Θεώρει διηνεκῶς πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα καὶ ἐθίζου ἐννοεῖν, ὅτι οὐδὲν οὕτως φιλεῖ ἡ τῶν ὅλων φύσις, ὡς τὸ τὰ ὄντα μεταβάλλειν, καὶ ποιεῖν νέα ὅμοια. Σπέρμα γὰρ τρόπον τινὰ πᾶν τὸ ὂν τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐσομένου. Σὺ δὲ μόνα σπέρματα φαντάζῃ τὰ εἰς γῆν ἢ μήτραν καταβαλλόμενα· τοῦτο δὲ λίαν ἰδιωτικόν.

λζ'. Ἤδη τεθνήξῃ, καὶ οὔπω οὔτε ἁπλοῦς, οὔτε ἀτάραχος, οὔτε ἀνύποπτος τοῦ βλαβῆναι ἂν ἔξωθεν, οὔτε ἵλεως πρὸς πάντας, οὔτε τὸ φρονεῖν ἐν μόνῳ τῷ δικαιοπραγεῖν τιθέμενος.

λη'. Τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν διάβλεπε, καὶ τοὺς φρονίμους, οἷα μὲν φεύγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν.

λθ'. Ἐν ἀλλοτρίῳ ἡγεμονικῷ κακὸν σὸν οὐχ ὑφίσταται· οὐδὲ μὴν ἔν τινι τροπῇ καὶ ἑτεροιώσει τοῦ περιέχοντος. Ποῦ οὖν; ὅπου τὸ περὶ κακῶν ὑπολαμβάνον σοί ἐστι. Τοῦτο οὖν μὴ ὑπολαμβανέτω, καὶ πάντα εὖ ἔχει. Κἂν τὸ ἐγγυτάτω αὐτοῦ, τὸ σωμάτιον, τέμνηται, καίηται, διαπυΐσκηται, σήπηται, ὅμως τὸ ὑπολαμβάνον περὶ τούτων μόριον ἡσυχαζέτω· τουτ-

---

1 *Κλωθῷ* A — 5 *κατὰ μεταβολὴν γινόμενα γίνεται* v., *γινόμενα* (omisso *γίνεται*) A; *ὡς πάντα κατὰ μεταβ. γινόμενα γίνεται* coni. Cor. — 11 *διωτικὸν* A — 12 *ἁπλῶς* A — 15 *τὸ δικαιοπραγεῖν* A — 16 *καὶ τῶν φρονίμων* coni. Sch., *καὶ τὰς φροντίδας* coni. Gat. — 18 *κακὸν τὸ ὂν* A — 19 *οὐδὲ μὲν* PA; *οὐδὲ μὴν* coni. Gat. — *ἑτερώσει* Gat. — 22 *τῷ ἐγγυτάτω* A — *σωμάτων* P, *σωμάτιον* A — 24 *τοιοῦτόν ἐστι* PA, *τουτέστι* coni. Gat.

*ἐστι, κρινέτω, μήτε κακόν τι εἶναι, μήτε ἀγαθόν, ὃ ἐπίσης δύναται κακῷ ἀνδρὶ καὶ ἀγαθῷ συμβαίνειν. Ὃ γὰρ*** καὶ τῷ κατὰ φύσιν βιοῦντι ἐπίσης συμβαίνει, τοῦτο οὔτε κατὰ φύσιν ἐστίν, οὔτε παρὰ φύσιν.*

μ´. Ὡς ἓν ζῷον τὸν κόσμον, μίαν οὐσίαν καὶ ψυχὴν μίαν ἐπέχον, συνεχῶς ἐπινοεῖν· καὶ πῶς εἰς αἴσθησιν μίαν τὴν τούτου πάντα ἀναδίδοται· καὶ πῶς ὁρμῇ μιᾷ πάντα πράσσει· καὶ πῶς πάντα πάντων τῶν γινομένων συναίτια· καὶ οἵα τις ἡ σύννησις καὶ συμμήρυσις.

μα´. Ψυχάριον εἶ, βαστάζον νεκρόν, ὡς Ἐπίκτητος ἔλεγεν.

μβ´. Οὐδέν ἐστι κακὸν τοῖς ἐν μεταβολῇ γινομένοις· ὡς οὐδὲ ἀγαθὸν ἐκ μεταβολῆς ὑφισταμένοις.

μγ´. Ποταμός τις ἐκ τῶν γινομένων καὶ ῥεῦμα βίαιον ὁ αἰών· ἅμα τε γὰρ ὤφθη ἕκαστον, καὶ παρενήνεκται, καὶ ἄλλο παραφέρεται, τὸ δὲ ἐνεχθήσεται.

μδ´. Πᾶν τὸ συμβαῖνον οὕτως σύνηθες καὶ γνώριμον, ὡς τὸ ῥόδον ἐν τῷ ἔαρι, καὶ ὀπώρα ἐν τῷ θέρει· τοιοῦτον γὰρ καὶ νόσος, καὶ θάνατος, καὶ βλασφημία, καὶ ἐπιβουλή, καὶ ὅσα τοὺς μωροὺς εὐφραίνει, ἢ λυπεῖ.

με´. Τὰ ἑξῆς ἀεὶ τοῖς προηγησαμένοις οἰκείως ἐπιγίνεται· οὐ γὰρ οἷον καταρίθμησίς τίς ἐστιν ἀπηρτημένως καὶ μόνον τὸ κατηναγκασμένον ἔχουσα, ἀλλὰ

---

3 *καὶ τῷ παρὰ φύσιν* inserendum put. Cas. et Gat. — 4 *οὔτε τοῦτο* PA, *τοῦτο οὔτε* coni. Cor. — 13 *οἷς* (pro *τοῖς*) *ἐν μεταβολῇ γινομένοις οὐδέν ἐστιν κακὸν* A — 14 *ἀγαθὸν ἐκ μεταβολῆς ὑφισταμένοις* PA; *τοῖς ἐκ μ. ὑφ.* coni. Cor. — 15 *ποταμός τίς ἐστι τῶν γιν.* coni. Nauck. — 19 *ἀέρι* A — 24 *ἀπηρτημένων* coni. Gat.; *ἀπηρτημένως μόνον* coni. Sch. II

συνάφεια εὔλογος· καὶ ὥσπερ συντέτακται συνηρμοσμένως τὰ ὄντα, οὕτως τὰ γινόμενα οὐ διαδοχὴν ψιλήν, ἀλλὰ θαυμαστήν τινα οἰκειότητα ἐμφαίνει.

μς'. Ἀεὶ τοῦ Ἡρακλειτείου μεμνῆσθαι· ὅτι γῆς θάνατος, ὕδωρ γενέσθαι, καὶ ὕδατος θάνατος, ἀέρα γενέσθαι, καὶ ἀέρος πῦρ, καὶ ἔμπαλιν. Μεμνῆσθαι δὲ καὶ τοῦ ἐπιλανθανομένου, ᾗ ἡ ὁδὸς ἄγει· καὶ ὅτι, ᾧ μάλιστα διηνεκῶς ὁμιλοῦσι, λόγῳ τῷ τὰ ὅλα διοικοῦντι, τούτῳ διαφέρονται· καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐγκυροῦσι, ταῦτα αὐτοῖς ξένα φαίνεται. καί, ὅτι οὐ δεῖ ὥσπερ καθεύδοντας ποιεῖν καὶ λέγειν· καὶ γὰρ καὶ τότε δοκοῦμεν ποιεῖν καὶ λέγειν· καὶ ὅτι οὐ δεῖ ὥσπερ παῖδας τοκέων, ὧν τοῦτ' ἔστι· κατὰ ψιλόν, καθότι παρειλήφαμεν.

μζ'. Ὥσπερ εἴ τίς σοι θεῶν εἶπεν, ὅτι αὔριον τεθνήξῃ, ἢ πάντως γε εἰς τρίτην, οὐκ ἔτ' ἂν παρὰ μέγα ἐποιοῦ, τὸ εἰς τρίτην μᾶλλον, ἢ αὔριον, εἴ γε μὴ ἐσχάτως ἀγεννὴς εἶ· πόσον γάρ ἐστι τὸ μεταξύ; οὕτως καὶ τὸ εἰς πολλοστὸν ἔτος μᾶλλον, ἢ αὔριον, μηδὲν μέγα εἶναι νόμιζε.

μη'. Ἐννοεῖν συνεχῶς, πόσοι μὲν ἰατροὶ ἀποτεθνήκασι, πολλάκις τὰς ὀφρῦς ὑπὲρ τῶν ἀῤῥώστων συσπάσαντες· πόσοι δὲ μαθηματικοί, ἄλλων θανάτους, ὥς τι μέγα, προειπόντες· πόσοι δὲ φιλόσοφοι, περὶ

---

2 *οὐ διαδοχὴν* — *τινα* des. in A — 7 *οἷ ἡ ὁδὸς ἄγει* D — 9 *ἀκυροῦσαν* A, in D hoc verb. deest — 11 *καὶ γὰρ τότε* v., *καὶ γὰρ καὶ τότε* A — 12 *καὶ ὅτι οὐ δεῖ παῖδας τοκέων ὧν τοῦτ' ἔστι* PAD; *ὥσπερ* add. Gat. (*ὅτι οὐ δεῖ ὥσπερ παῖδας τουτέστι, κατὰ ψιλόν, καθότι (παρὰ?) τῶν τοκέων παρειλήφαμεν* id. coni.) — *ὧν* del Menag. — 16 *πάντως εἰς τρίτην* v. *πάντως γε* A — 19 *καὶ εἰς τὸ πολλοστὸν* D — 22 *ὀφροὺς* A

θανάτου, ἢ ἀθανασίας, μυρία διατεινάμενοι· πόσοι δὲ ἀριστεῖς, πολλοὺς ἀποκτείναντες· πόσοι δὲ τύραννοι, ἐξουσίᾳ ψυχῶν μετὰ δεινοῦ φρυάγματος ὡς ἀθάνατοι κεχρημένοι· πόσαι δὲ πόλεις ὅλαι, ἵν' οὕτως εἴπω, τεθνήκασιν, Ἑλίκη, καὶ Πομπήϊοι, καὶ Ἡρκλάνον καὶ καὶ ἄλλαι ἀναρίθμητοι. Ἔπιθι δὲ καὶ ὅσους οἶδας, ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ· ὁ μὲν τοῦτον κηδεύσας, εἶτα ἐξετάθη, ὁ δὲ ἐκεῖνον· πάντα δὲ ἐν βραχεῖ. Τὸ γὰρ ὅλον, κατιδεῖν ἀεὶ τὰ ἀνθρώπινα, ὡς ἐφήμερα καὶ εὐτελῆ· καὶ ἐχθὲς μὲν μυξάριον, αὔριον δὲ τάριχος, ἢ τέφρα. Τὸ ἀκαριαῖον οὖν τούτου τοῦ χρόνου κατὰ φύσιν διελθεῖν, καὶ ἵλεων καταλῦσαι, ὡς ἂν εἰ ἐλαία πέπειρος γενομένη ἔπιπτεν, εὐφημοῦσα τὴν ἐνεγκοῦσαν, καὶ χάριν εἰδυῖα τῷ φύσαντι δένδρῳ.

μθʹ. Ὅμοιον εἶναι τῇ ἄκρᾳ, ᾗ διηνεκῶς τὰ κύματα προσρήσσεται· ἡ δὲ ἕστηκε, καὶ περὶ αὐτὴν κοιμίζεται τὰ φλεγμήναντα τοῦ ὕδατος.

Ἀτυχὴς ἐγώ, ὅτι τοῦτό μοι συνέβη. — Οὐμενοῦν· ἀλλ', Εὐτυχὴς ἐγώ, ὅτι, τούτου μοι συμβεβηκότος, ἄλυπος διατελῶ, οὔτε ὑπὸ τοῦ παρόντος θραυόμενος, οὔτε τὸ ἐπιὸν φοβούμενος. Συμβῆναι μὲν γὰρ τὸ τοιοῦτο παντὶ ἐδύνατο· ἄλυπος δὲ οὐ πᾶς ἐπὶ τούτῳ ἂν διετέλεσε. Διὰ τί οὖν ἐκεῖνο μᾶλλον ἀτύχημα, ἢ τοῦτο εὐτύχημα; λέγεις δὲ ὅλως ἀτύχημα ἀνθρώπου, ὃ οὐκ ἔστιν ἀπότευγμα τῆς φύ-

---

5 Ἐλίκοι A — Ἡράκλανον v., Ἡρκλάνον A — 8 τὸ γὰρ ὅλα PA, ὅλον coni. Cas. — 11 τοῦτο v., τούτου A — 12 ἂν ἡ ἐλαία A — 13 τὴν ἐνεγκοῦσαν ὥραν coni. Nauck. — 18 Ab Ἀτυχὴς in omn. codd. novum orditur caput — 20 οὔτε ὑπὸ παρόντος PA τοῦ παρόντος X — 21 οὔτε ἐπιὸν P, οὐ τὸ ἐπιὸν A, οὔτε τὸ ἐπιὸν X

σεως τοῦ ἀνθρώπου; ἀπότευγμα δὲ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι δοκεῖ σοι, ὃ μὴ παρὰ τὸ βούλημα τῆς φύσεως αὐτοῦ ἐστι; Τί οὖν; τὸ βούλημα μεμάθηκας· μή τι οὖν τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο κωλύει σε δίκαιον εἶναι, μεγαλόψυχον, σώφρονα, ἔμφρονα, ἀπρόπτωτον, ἀδιάψευστον, αἰδήμονα, ἐλεύθερον, τἄλλα, ὧν παρόντων ἡ φύσις ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀπέχει τὰ ἴδια; Μέμνησο λοιπὸν ἐπὶ παντὸς τοῦ εἰς λύπην σε προαγομένου, τούτῳ χρῆσθαι τῷ δόγματι· οὐχ ὅτι τοῦτο ἀτύχημα, ἀλλὰ τὸ φέρειν αὐτὸ γενναίως εὐτύχημα.

ν'. Ἰδιωτικὸν μέν, ὅμως δὲ ἀνυστικὸν βοήθημα πρὸς θανάτου καταφρόνησιν, ἡ ἀναπόλησις τῶν γλίσχρως ἐνδιατριψάντων τῷ ζῆν. Τί οὖν αὐτοῖς πλέον, ἢ τοῖς ἀώροις; πάντως ποῦ ποτε κεῖνται, Καδικιανός, Φάβιος, Ἰουλιανός, Λέπιδος, ἢ εἴ τις τοιοῦτος, οἳ πολλοὺς ἐξήνεγκαν, εἶτα ἐξηνέχθησαν· ὅλον, μικρόν ἐστι τὸ διάστημα, καὶ τοῦτο δι' ὅσων, καὶ μεθ' οἵων ἐξαντλούμενον, καὶ ἐν οἵῳ σωματίῳ; Μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα. Βλέπε γὰρ ὀπίσω τὸ ἀχανὲς τοῦ αἰῶνος, καὶ τὸ πρόσω ἄλλο ἄπειρον. Ἐν δὴ τούτῳ, τί διαφέρει ὁ τριήμερος τοῦ τριγερηνίου;

να'. Ἐπὶ τὴν σύντομον ἀεὶ τρέχε· σύντομος δὲ ἡ

---

2 εἶναί σοι δοκεῖ v. εἶναι δοκεῖ σοι AX — 4 κωλύσει σε V 3, 4, 5; κωλύσειε Gat. — 5 ἀπρόσπτωτον A — ἔμφρονα ἀψευδῆ αἰδήμονα ἐλευθέριον om. ceteris X — 6 τἄλλα ἃ συμπαρόντων PA, ὧν παρόντων X, ὧν συμπαρόντων coni. Cas. — 7 ἡ ante τοῦ ἀνθρώπου om. X — ἐπέχει A — 9 πράγματι (pro δογμ.) A — ὅτι οὐχὶ τοῦτο coni. Gat. — 11 ἀνυτικὸν v. ἀνυστικὸν A — βοήθημα. — Ὅρος θάνατου A — 14 Καικιλιανὸς coni. Gat. Καιδικιανὸς Menag. — 16 μικκὸν A — 18 μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα μακάριον ἀποβάλλων τὸν βίον λυποῦ vel ἀνιῶ coni. Reisk. — 22 τρέχει A

κατὰ φύσιν· ὥστε κατὰ τὸ ὑγιέστατον πᾶν λέγειν καὶ πράσσειν. Ἀπαλλάσσει γὰρ ἡ τοιαύτη πρόθεσις κόπων, καὶ στρατείας, καὶ πάσης οἰκονομίας, καὶ κομψείας.

ΒΙΒΛΙΟΝ Ε.

Ὄρθρου, ὅταν δυσόκνως ἐξεγείρῃ, πρόχειρον ἔστω, ὅτι ἐπὶ ἀνθρώπου ἔργον ἐγείρομαι· ἔτι οὖν δυσκολαίνω, εἰ πορεύομαι ἐπὶ τὸ ποιεῖν, ὧν ἕνεκεν γέγονα, καὶ ὧν χάριν προῆγμαι εἰς τὸν κόσμον; ἢ ἐπὶ τοῦτο κατεσκεύασμαι, ἵνα κατακείμενος ἐν στρωματίοις ἐμαυτὸν θάλπω; — Ἀλλὰ τοῦτο ἥδιον. — Πρὸς τὸ ἥδεσθαι οὖν γέγονας; ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν, ἢ πρὸς ἐνέργειαν; οὐ βλέπεις τὰ φυτάρια, τὰ στρουθάρια, τοὺς μύρμηκας, τοὺς ἀράχνας, τὰς μελίσσας τὸ ἴδιον ποιούσας, τὸ καθ' αὑτὰς συγκοσμούσας κόσμον; ἔπειτα σὺ οὐ θέλεις τὰ ἀνθρωπικὰ ποιεῖν; οὐ τρέχεις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν σὴν φύσιν; — Ἀλλὰ δεῖ καὶ ἀναπαύεσθαι. — Φημὶ κἀγώ· ἔδωκε μέντοι καὶ τούτου μέτρα ἡ φύσις· ἔδωκε μέντοι καὶ τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν· καὶ ὅμως σὺ ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκοῦντα προχωρεῖς· ἐν

---

2 *κόπων στρατείας* Gat. — 3 *τερατείας* coni. Reisk. — 6 *τί οὖν* coni. Menag. — 9 *τοῖς στρωματίοις* (sine *ἐν*) v.; *ἐν στρ.* AD, etiam P hoc dedisse veri simile est ex versione Xyl. decumbens in lecto — 10 *ἑαυτὸν θάλπω* Gat. — 11 *πρὸς ποιεῖν* v. *πρὸς πεῖσιν* AD, *πρὸς τὸ ποιεῖν* coni. Cor. — 13 *τὰς ἀράχνας* Gat. — *μελίσσας τὸν καθ' αὑτὰς συγκοσμούσας κόσμον* v. *τὸ ἴδιον ποιούσας τὸ καθ' αὑτὰς συγκροτούσας κόσμον* AD — *κόσμον; σὺ* v. *κόσμον; ἔπειτα σὺ* AD — 16 *κατὰ σὴν φύσιν* Gat. — 17 *δεῖ· ἔδωκε* v.; *φημὶ κἀγὼ. ἔδ.* AD — *ἔδωκε καὶ τούτου* v., *ἔδωκε μέντοι καὶ τούτου* AD, secundum *μέντοι* Cor. del. putat, *δὲ* coni. Sch. — 19 *ἀρκοῦντα οὐ προχωρεῖς· οὐδὲ ἐν ταῖς πράξεσι οὐκ ἔτι* AD (*οὐ προχωρεῖς; ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν οὐκ ἔτι* Sch.)

ταῖς πράξεσι δὲ οὐκ ἔτι, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ δυνατοῦ. Οὐ γὰρ φιλεῖς σεαυτόν· ἐπεί τοι καὶ τὴν φύσιν ἄν σου, καὶ τὸ βούλημα ταύτης ἐφίλεις. Ἄλλοι δὲ τὰς τέχνας ἑαυτῶν φιλοῦντες, συγκατατήκονται τοῖς κατ' αὐτὰς ἔργοις, ἄλουτοι καὶ ἄσιτοι· σὺ τὴν φύσιν τὴν σεαυτοῦ ἔλασσον τιμᾷς, ἢ ὁ τορευτὴς τὴν τορευτικήν, ἢ ὁ ὀρχηστὴς τὴν ὀρχηστικήν, ἢ ὁ φιλάργυρος τὸ ἀργύριον, ἢ ὁ κενόδοξος τὸ δοξάριον. Καὶ οὗτοι, ὅταν προσπαθῶσιν, οὔτε φαγεῖν, οὔτε κοιμηθῆναι θέλουσι μᾶλλον, ἢ ταῦτα συναύξειν, πρὸς ἃ διαφέρονται· σοὶ δὲ αἱ κοινωνικαὶ πράξεις εὐτελέστεραι φαίνονται, καὶ ἥσσονος σπουδῆς ἄξιαι;

β'. Ὡς εὔκολον ἀπώσασθαι καὶ ἀπαλεῖψαι πᾶσαν φαντασίαν [τὴν] ὀχληρὰν, ἢ ἀνοίκειον, καὶ εὐθὺς ἐν πάσῃ γαλήνῃ εἶναι.

γ'. Ἄξιον ἑαυτὸν κρῖνε παντὸς λόγου καὶ ἔργου τοῦ κατὰ φύσιν· καὶ μή σε παρειπάτω ἡ ἐπακολουθοῦσά τινων μέμψις, ἢ λόγος, ἀλλά, εἰ καλὸν πεπρᾶχθαι ἢ εἰρῆσθαι, μὴ σεαυτὸν ἀπαξίου. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἴδιον ἡγεμονικὸν ἔχουσι, καὶ ἰδίᾳ ὁρμῇ χρῶνται· ἃ σὺ μὴ περιβλέπου, ἀλλ' εὐθεῖαν πέραινε, ἀκολουθῶν τῇ φύσει τῇ ἰδίᾳ καὶ τῇ κοινῇ· μία δὲ ἀμφοτέρων τούτων [ἡ] ὁδός.

---

3 *ἄλλοι τε* v., *ἄλλοι δὲ* AD, *ἀλλ' οἵ γε* coni. Cor. — 5 *σὺ δὲ* coni. Cor. — 6 *ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικὴν* v., *ὁ τορευτὴς τὴν τορευτικὴν* AD — 7 *ἢ ὀρχιστὴς* A — 10 *πρὸς ἃ φέρονται* v., *πρὸς διαφέρονται* AD; *πρὸς ἃ διαφ.* coni. Sch. — 11 *τελέστεραι* Gat. — *σοὶ—φαίνονται* des. in AD — 14 *τὴν* del. put. Cor. — 16 *κρίναι* (pro *κρῖναι*) AD — 17 *περισπάτω* coni. Cor. cf. *Σκαφ.* — *ἡ ἐπακολουθήσει* A, *εἰ ἐπακολουθήσει* D — 18 *ψόγος* coni. Iun. — 23 *ἡ* del. put. Cor.

δ′. Πορεύομαι διὰ τῶν κατὰ φύσιν, μέχρι πεσὼν ἀναπαύσομαι, ἐναποπνεύσας μὲν τούτῳ, ἐξ οὗ καθ' ἡμέραν ἀναπνέω, πεσὼν δὲ ἐπὶ τούτῳ, ἐξ οὗ καὶ τὸ σπερμάτιον ὁ πατήρ μου συνέλεξε, καὶ τὸ αἱμάτιον ἡ μήτηρ, καὶ τὸ γαλάκτιον ἡ τροφός· ἐξ οὗ καθ' ἡμέραν τοσούτοις ἔτεσι βόσκομαι, καὶ ἀρδεύομαι, ὃ φέρει με πατοῦντα, καὶ εἰς τοσαῦτα ἀποχρώμενον αὐτῷ.

ε′. Δριμύτητά σου οὐκ ἔχουσι θαυμάσαι. Ἔστω· ἀλλὰ ἕτερα πολλά, ἐφ' ὧν οὐκ ἔχεις εἰπεῖν· Οὐ γὰρ πέφυκα. Ἐκεῖνα οὖν παρέχου, ἅπερ ὅλα ἐστὶν ἐπὶ σοί, τὸ ἀκίβδηλον, τὸ σεμνόν, τὸ φερέπονον, τὸ ἀφιλήδονον, τὸ ἀμεμψίμοιρον, τὸ ὀλιγοδεές, τὸ εὐμενές, τὸ ἐλεύθερον, τὸ ἀπέρισσον, τὸ ἀφλύαρον, τὸ μεγαλεῖον. Οὐκ αἰσθάνῃ, πόσα ἤδη παρέχεσθαι δυνάμενος, ἐφ' ὧν οὐδεμία ἀφυΐας καὶ ἀνεπιτηδειότητος πρόφασις, ὅμως ἔτι κάτω μένεις ἑκών; ἢ καὶ γογγύζειν, καὶ γλισχρεύεσθαι, καὶ κολακεύειν, καὶ τὸ σωμάτιον καταιτιᾶσθαι, καὶ ἀρεσκεύεσθαι, καὶ περπερεύεσθαι, καὶ τοσαῦτα ῥιπτάζεσθαι τῇ ψυχῇ, διὰ τὸ ἀφυῶς κατεσκευάσθαι, ἀναγκάζῃ; Οὐ, μὰ τοὺς θεούς! Ἀλλὰ τούτων μὲν πάλαι ἀπηλλάχθαι ἐδύνασο· μόνον δέ, εἰ ἄρα, ὡς βραδύτερος, καὶ δυσπαρακολουθητότερος καταγινώσκεσθαι· καὶ τοῦτο δὲ ἀσκητέον, μὴ παρενθυμουμένῳ, μηδὲ ἐμφιληδοῦντι τῇ νωθείᾳ.

---

1 πορεύομαι διὰ τὴν Gat., διὰ τῆς coni. Cor. — 2 τοῦτο bis D — 7 ἀποχρώμενον ἑαυτῷ v., αὐτῷ coni. Cor. — 10 ἐν σοὶ v., ἐπὶ σοὶ AD — 11 τὸ φερέπονον om. A — 14 αἰσθάνει v., αἰσθάνῃ AD — 15 οὐδεμιᾶς AD — 18 ἀρέσκεσθαι v., ἀρεσκεύεσθαι AD — περιπερεύεσθαι A — 21 εἰ ἄρῃς coni. Cas. εἰ ἄρα καταγινώσκεσθαι μέλλῃς coni. Gat. — 24 ἐμφιληδοῦντι PAD, ἐμφιληδονοῦντι v. — νοθείᾳ v., νωθείᾳ AD

ϛʹ. Ὁ μέν τίς ἐστιν, ὅταν τι δεξιὸν περί τινα πράξῃ, πρόχειρος καὶ λογίσασθαι αὐτῷ τὴν χάριν. Ὁ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν οὐ πρόχειρος, ἄλλως μέντοι παρ' ἑαυτῷ, ὡς περὶ χρεώστου διανοεῖται, καὶ οἶδεν, ὃ πεποίηκεν. Ὁ δέ τις τρόπον τινὰ οὐδὲ οἶδεν, ὃ πεποίηκεν· ἀλλὰ ὅμοιός ἐστιν ἀμπέλῳ βότρυν ἐνεγκούσῃ, καὶ μηδὲν ἄλλο προσεπιζητούσῃ, μετὰ τὸ ἅπαξ τὸν ἴδιον καρπὸν ἐνηνοχέναι, ὡς ἵππος δραμών, κύων ἰχνεύσας, μέλισσα μέλι ποιήσασα. Ἄνθρωπος δ' εὖ ποιήσας, οὐκ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ μεταβαίνει ἐφ' ἕτερον, ὡς ἄμπελος ἐπὶ τὸ πάλιν ἐν τῇ ὥρᾳ τὸν βότρυν ἐνεγκεῖν. — Ἐν τούτοις οὖν δεῖ εἶναι, τοῖς τρόπον τινὰ ἀπαρακολουθήτως αὐτὸ ποιοῦσι; — Ναί. — Ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δεῖ παρακολουθεῖν· ἴδιον γὰρ (φησὶ) τοῦ κοινωνικοῦ, τὸ αἰσθάνεσθαι, ὅτι κοινωνικῶς ἐνεργεῖ, καὶ νὴ Δία, βούλεσθαι καὶ τὸν κοινωνὸν αἰσθέσθαι. — Ἀληθὲς μέν ἐστιν, ὃ λέγεις· τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδέχῃ· διὰ τοῦτο ἔσῃ εἷς ἐκείνων, ὧν πρότερον ἐπεμνήσθην· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι λογικῇ τινι πιθανότητι παράγονται. Ἐὰν δὲ θελήσῃς συνεῖναι, τί ποτέ ἐστι τὸ λεγόμενον, μὴ φοβοῦ, μὴ παρὰ τοῦτο παραλίπῃς τι ἔργον κοινωνικόν.

ζʹ. Εὐχὴ Ἀθηναίων, Ὗσον, ὗσον, ὦ φίλε Ζεῦ,

---

3 πρὸς μὲν τοῦτο AD — ἀλλ' ὃς μέντοι s. ἀλλὰ μέντοι coni. Gat., αὐτὸς μέντοι Mor., ὅμως μέντοι Sch. I — περὶ αὐτοῦ coni. Cor. — 8 ἐνηνοχέναι. Ἵππος δραμών, κύων ἰχνεύσας, μέλισσα μέλι ποιήσασα, ἄνθρωπος δ' εὖ π. v.; ὡς ἵππος δρ. AD, δ' del. Sch. II, ποιήσασα οὐκ ἐπιβοᾶται· οὐδ' ἄνθρωπος οὖν εὖ ποιήσας, ἀλλὰ coni. Cor. — 10 ἐπισπᾶται AD — 11 τὴν βότρυν v., τὸν β. AD — 13 τοῦτο παρακολουθεῖν AD — 17 παρενδέχῃ A — 18 διὰ τὸ οὕτω AD — 20 συνιέναι coni. Sch. — λεγόμενον· φοβοῦ AD

κατὰ τῆς ἀρούρας τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν πεδίων. Ἤτοι οὐ δεῖ εὔχεσθαι, ἢ οὕτως, ἁπλῶς καὶ ἐλευθέρως.

η΄. Ὁποῖόν τί ἐστι τὸ λεγόμενον, ὅτι Συνέταξεν ὁ Ἀσκληπιὸς τούτῳ ἱππασίαν, ἢ ψυχρολουσίαν, ἢ ἀνυποδησίαν· τοιοῦτόν ἐστι καὶ τό, Συνέταξε τούτῳ ἡ τῶν ὅλων φύσις νόσον, ἢ πήρωσιν, ἢ ἀποβολήν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. Καὶ γὰρ ἐκεῖ τὸ Συνέταξε τοιοῦτόν τι σημαίνει, ἔταξε τούτῳ τοῦτο, ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίειαν· καὶ ἐνταῦθα τὸ συμβαῖνον ἑκάστῳ τέτακταί πως αὐτῷ κατάλληλον πρὸς τὴν εἱμαρμένην. Οὕτως γὰρ καὶ συμβαίνειν αὐτὰ ἡμῖν λέγομεν, ὡς καὶ τοὺς τετραγώνους λίθους ἐν τοῖς τείχεσιν, ἢ ἐν ταῖς πυραμίσι, συμβαίνειν οἱ τεχνῖται λέγουσι, συναρμόζοντες ἀλλήλοις τῇ ποιᾷ συνθέσει. Ὅλως γὰρ ἁρμονία ἐστὶ μία. Καὶ ὥσπερ ἐκ πάντων τῶν σωμάτων ὁ κόσμος τοιοῦτον σῶμα συμπληροῦται, οὕτως ἐκ πάντων τῶν αἰτίων ἡ εἱμαρμένη τοιαύτη αἰτία συμπληροῦται. Νοοῦσι δέ, ὃ λέγω, καὶ οἱ τέλεον ἰδιῶται· φασὶ γάρ, Τοῦτο ἔφερεν αὐτῷ. Οὐκοῦν τοῦτο τούτῳ ἐφέρετο, καὶ τοῦτο τούτῳ συνετάτ-

---

4 ὁποῖόν ἐστὶ PX, ὁποῖόν τί ἐστι A — 5 ψυχρολουσίαν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων L2, 3 Par. — 6 καὶ τὸ om. V2 M1 — 7 τούτων A — 9 ἔταξε τοῦτο πρός τοῦτο P, ἔταξε τούτῳ τοῦτο X, ἔταξε τοῦτο (om. τούτῳ) A — 10 εἰς ὑγίειαν PA, πρὸς ὑγίειαν X — 11 πῶς πρὸς αὐτὸ κατάλληλον εἰς τὴν εἱμ. PA, πως αὐτῷ κατάλληλον πρὸς τὴν εἱμ. X — 12 οὕτω γὰρ καὶ συμβαίνειν αὐτὰ λέγομεν ὡς καὶ τοὺς τετραγώνους λίθους τοῖς τείχεσιν οἱ τεχνῖται συμβαίνειν λέγουσι (om. ceteris) X — 14 ἢ ταῖς πυραμίσι v., ἢ ἐν ταῖς π. A — 15 συναρμόζοντας PA, συναρμόζοντες X — 19 νοοῦσι — συνετάττετο des. in X — 20 φασὶ γοῦν A — 21 καὶ τούτῳ συνετάττετο A

τετο. Δεχώμεθα οὖν αὐτά, ὡς ἐκεῖνα, ἃ ὁ Ἀσκληπιὸς συντάττει. Πολλὰ γοῦν καὶ ἐν ἐκείνοις ἐστὶ τραχέα· ἀλλὰ ἀσπαζόμεθα τῇ ἐλπίδι τῆς ὑγιείας. Τοιοῦτόν *τί σοι δοκείτω, ἄνυσις καὶ συντέλεια τῶν τῇ κοινῇ φύσει δοκούντων, οἷον ἡ σὴ ὑγίεια.* Καὶ *οὕτως ἀσπάζου πᾶν τὸ γινόμενον, κἂν ἀπηνέστερον δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖσε ἄγειν, ἐπὶ τὴν τοῦ κόσμου ὑγίειαν, καὶ τὴν τοῦ Διὸς εὐοδίαν καὶ εὐπραγίαν. Οὐ γὰρ ἂν τοῦτό τινι ἔφερεν, εἰ μὴ τῷ ὅλῳ συνέφερεν. Οὐδὲ γὰρ ἡ τυχοῦσα φύσις φέρει τι, ὃ μὴ τῷ διοικουμένῳ ὑπ᾽ αὐτῆς κατάλληλόν ἐστι. Οὐκοῦν κατὰ δύο λόγους στέργειν χρὴ τὸ συμβαῖνόν σοι· καθ᾽ ἕνα μέν, ὅτι σοὶ ἐγίνετο, καὶ σοὶ συνετάττετο, καὶ πρὸς σέ πως εἶχεν, ἄνωθεν ἐκ τῶν πρεσβυτάτων αἰτίων συγκλωθόμενον· καθ᾽ ἕτερον δέ, ὅτι τῷ τὸ ὅλον διοικοῦντι τῆς εὐοδίας, καὶ τῆς συντελείας, καὶ νὴ Δία, τῆς συμμονῆς αὐτῆς καὶ τὸ ἰδίᾳ εἰς ἕκαστον ἧκον αἴτιόν ἐστι. Πηροῦται γὰρ τὸ ὁλόκληρον, ἐὰν καὶ ὁτιοῦν διακόψῃς τῆς συναφείας καὶ συνεχείας, ὥσπερ τῶν μορίων, οὕτω δὴ καὶ τῶν αἰτίων. Διακόπτεις δέ, ὅσον ἐπὶ σοί, ὅταν δυσαρεστῇς, καὶ τρόπον τινὰ ἀναιρεῖς.*

θ΄. Μὴ σικχαίνειν, μηδὲ ἀπαυδᾶν, μηδὲ ἀποδυσπε-

---

1 *δεχόμεθα* A — *ἐκεῖνα ὁ Ἀσκλ.* PAX, *ἐκεῖνα ἃ ὁ Ἀσκλ.* coni. Gat. — 2 *ἐκείνοις τραχέα* X — 3 *τοιοῦτον οὖν τί σοι δοκείτω* X — 6 *τὸ ἀπηνέστατον* X — *ἐκεὶ* v., *ἐκεῖσε* (vel. *ἐκεῖ σε*) AX — 8 *τοῦτό τι* PA, *τοῦτό τινι* X (*τοιοῦτό τινι* V2) — 9 *ἡ φύσις* (om. *τυχοῦσα*) AX — 15 *ὅτι τὸ ὅλον* X, *τῆς* ante *εὐοδίας* deest in A, *εὐοδίας τε καὶ συντελείας καὶ τῆς συμμονῆς* X — 16 *συμμονῆς αὐτοῦ* coni. Reisk. — *καὶ τὸ ἰδίᾳ εἰς ἕκαστον ἧκον* om. PA — 19 *οὕτω δὲ καὶ* v. *οὕτῳ δὴ καὶ* L2, 3 — *αἰτιῶν* A — 20 *ὅσον τὸ ἐπὶ σοὶ* X — 21 *ἀναιρῇς* v., *ἀναιρεῖς* V1—4 L1 (2?) M1 G

τεῖν, εἰ μὴ καταπυκνοῦταί σοι τὸ ἀπὸ δογμάτων ὀρθῶν ἕκαστα πράσσειν· ἀλλὰ ἐκκρουσθέντα, πάλιν ἐπανιέναι, καὶ ἀσμενίζειν, εἰ τὰ πλείω ἀνθρωπικώτερα, καὶ φιλεῖν τοῦτο, ἐφ᾽ ὃ ἐπανέρχῃ· καὶ μὴ ὡς πρὸς παιδαγωγὸν τὴν φιλοσοφίαν ἐπανιέναι· ἀλλ᾽ ὡς οἱ ὀφθαλμιῶντες πρὸς τὸ σπογγάριον καὶ τὸ ᾠόν, ὡς ἄλλος πρὸς κατάπλασμα, ὡς πρὸς καταιόνησιν. Οὕτως γὰρ οὐδὲν ἐπιδείξῃ τὸ πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ, ἀλλὰ προσαναπαύσῃ αὐτῷ. Μέμνησο δέ, ὅτι φιλοσοφία μόνα θέλει, ἃ ἡ φύσις σου θέλει· σὺ δὲ ἄλλο ἤθελες οὐ κατὰ φύσιν. — Τί γὰρ τούτων προσηνέστερον; — Ἡ γὰρ ἡδονὴ οὐχὶ διὰ τοῦτο σφάλλει; ἀλλὰ θέασαι, εἰ προσηνέστερον μεγαλοψυχία, ἐλευθερία, ἁπλότης, εὐγνωμοσύνη, ὁσιότης. Αὐτῆς γὰρ φρονήσεως τί προσηνέστερον; ὅταν τὸ ἄπταιστον, καὶ εὔρουν ἐν πᾶσι τῆς παρακολουθητικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς δυνάμεως ἐνθυμηθῇς.

ι΄. Τὰ μὲν πράγματα ἐν τοιαύτῃ τρόπον τινὰ ἐγκαλύψει ἐστίν, ὥστε φιλοσόφοις οὐκ ὀλίγοις, οὐδὲ τοῖς τυχοῦσιν, ἔδοξε παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. Πλὴν αὐτοῖς γε τοῖς Στωϊκοῖς δυσκατάληπτα δοκεῖ· καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα συγκατάθεσις μεταπτωτή· ποῦ γὰρ ὁ ἀμετάπτωτος; Μέτιθι τοίνυν ἐπ᾽ αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα· ὡς ὀλιγόχρονα, καὶ εὐτελῆ, καὶ δυνάμενα ἐν κτήσει κιναίδου, ἢ πόρνης, ἢ λῃστοῦ εἶναι. Μετὰ τοῦτο ἔπιθι ἐπὶ τὰ τῶν συμβιούντων ἤθη, ὧν μόλις ἐστὶ καὶ τοῦ χα-

---

3 εἰς τὰ πλείω v., εἰ coni. Menag. — 8 ἐπιδείξει v., ἐπιδείξῃ AD, ἔτι δήξει coni. Cor. — 9 μόνον. ἃ θέλει γὰρ ἡ φύσις AD —12 οὐχὶ διὰ τοὺς v., διὰ τοῦτο AD — 20 ἢ πάνταπασιν P — 21 αὐτοῖς τοῖς (om. γε) AD

ῥιεστάτου ἀνασχέσθαι, ἵνα μὴ λέγω, ὅτι καὶ ἑαυτόν τις μόγις ὑπομένει. Ἐν τοιούτῳ οὖν ζόφῳ καὶ ῥύπῳ καὶ τοσαύτῃ ῥύσει τῆς τε οὐσίας καὶ τοῦ χρόνου, καὶ τῆς κινήσεως, καὶ τῶν κινουμένων, τί ποτ' ἐστὶ τὸ ἐκτιμηθῆναι, ἢ τὸ ὅλως σπουδασθῆναι δυνάμενον, οὐδ' ἐπινοῶ. Τοὐναντίον γὰρ δεῖ παραμυθούμενον ἑαυτὸν περιμένειν τὴν φυσικὴν λύσιν, καὶ μὴ ἀσχάλλειν τῇ διατριβῇ, ἀλλὰ τούτοις μόνοις προσαναπαύεσθαι· ἑνὶ μὲν τῷ, ὅτι οὐδὲν συμβήσεταί μοι, ὃ οὐχὶ κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἐστίν· ἑτέρῳ δέ, ὅτι ἔξεστί μοι μηδὲν πράσσειν παρὰ τὸν ἐμὸν θεὸν καὶ δαίμονα. Οὐδεὶς γὰρ ὁ ἀναγκάσων τοῦτον παραβῆναι.

ια'. Πρὸς τί ποτε ἄρα νῦν χρῶμαι τῇ ἐμαυτοῦ ψυχῇ; παρ' ἕκαστα τοῦτο ἐπανερωτᾶν ἑαυτὸν, καὶ ἐξετάζειν, τί μοί ἐστι νῦν ἐν τούτῳ τῷ μορίῳ, ὃ δὴ ἡγεμονικὸν καλοῦσι; καὶ τίνος ἄρα νῦν ἔχω ψυχήν; μήτι παιδίου; μήτι μειρακίου; μήτι γυναικαρίου; μήτι τυράννου; μήτι κτήνους; μήτι θηρίου;

ιβ'. Ὁποῖά τινά ἐστι τὰ τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα ἀγαθά, καὶ ἐντεῦθεν λάβοις. Εἰ γάρ τις ἐπινοήσειεν ὑπάρχοντά τινα ὡς ἀληθῶς ἀγαθά, οἷον φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρίαν, οὐκ ἂν ταῦτα προεπινοήσας, ἐπακοῦσαι δυνηθείη τό· ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν·

---

2 μόλις Cor. et Sch. (μόγις PAD) — τις ante μόγις deest in AD — ῥύμβῳ coni. Cor. — 3 ῥήσει v., ῥύσει AD — 14 παρ' ἕκαστον v., παρ' ἕκαστα A — 17 παιδίον A — 20 κἂν ἐντεῦθεν coni. Cor. — 22 ἀνδρίαν — προεπινοήσας om. A — 23 ἔτι ἀκοῦσαι δυνηθείη τι· ὑπὸ τῷ ἀγαθῷ γὰρ ἐφαρμόσει v., quod sensu caret. correxit Nauck. secundum emendationem Cobeti (in Mnem. nov. IV p. 292) qui Menandri fragmentum «οὐκ ἔχεις ὅ(ποι χέσῃς) ‖ ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν, εὖ ἴσθι» restituit. dubitari tamen adhuc potest, an illa Menandri verba secuta sint

οὐ γὰρ ἐφαρμόσει*. Τὰ δέ γε τοῖς πολλοῖς φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας τις, ἐξακούσεται, καὶ ῥᾳδίως δέξεται, ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον τὸ ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ εἰρημένον. Οὕτως καὶ οἱ πολλοὶ φαντάζονται τὴν διαφοράν. Οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν [οὐ] προσέκοπτε καὶ ἀπηξιοῦτο· τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ πλούτου καὶ τῶν πρὸς τρυφὴν ἢ δόξαν εὐκληρημάτων παρεδεχόμεθα, ὡς ἱκνουμένως καὶ ἀστείως εἰρημένον. Πρόϊθι οὖν καὶ ἐρώτα, εἰ τιμητέον καὶ ἀγαθὰ ὑποληπτέον τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέντων οἰκείως ἂν ἐπιφέροιτο τὸ τὸν κεκτημένον αὐτὰ ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν, ὅποι χέσῃ.

ιγ΄. Ἐξ αἰτιώδους καὶ ὑλικοῦ συνέστηκα· οὐδέτερον δὲ τούτων εἰς τὸ μὴ ὂν φθαρήσεται· ὥσπερ οὐδὲ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ὑπέστη. Οὐκοῦν καταταχθήσεται πᾶν μέρος ἐμὸν κατὰ μεταβολὴν εἰς μέρος τι τοῦ κόσμου· καὶ πάλιν ἐκεῖνο εἰς ἕτερον μέρος τι τοῦ κόσμου μεταβαλεῖ· καὶ ἤδη εἰς ἄπειρον. Κατὰ τοιαύτην δὲ μεταβολὴν κἀγὼ ὑπέστην, καὶ οἱ ἐμὲ γεννήσαντες, καὶ ἐπανιόντι εἰς ἄλλο ἄπειρον. Οὐδὲν γὰρ κωλύει οὕτως φάναι, κἂν κατὰ περιόδους πεπερασμένας ὁ κόσμος διοικῆται.

ιδ΄. Ὁ λόγος καὶ ἡ λογικὴ τέχνη δυνάμεις εἰσὶν ἑαυταῖς ἀρκούμεναι, καὶ τοῖς καθ' ἑαυτὰς ἔργοις. Ὁρμῶνται μὲν οὖν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρχῆς· ὁδεύουσι δὲ

---

alia, quorum vestigia sunt γὰρ ἐφαρμόσει — 3 οἰκείω A — 5 οὐ del. put. Mor. — 6 ἀπηξιοῦται A — 11 ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν coni. Reisk. — 17 μέρος τοῦ v., μέρος τι τοῦ A — 20 καὶ ἔτι ἀνιόντι coni. Cor. — 21 πεπειραμένας A — 23 λόγος (om. ὁ) AD — 24 καθ' αὑτὰ A, καθ' αὑτὰς D

εἰς τὸ προκείμενον τέλος· καθ' ὃ κατορθώσεις αἱ τοιαῦται πράξεις ὀνομάζονται, τὴν ὀρθότητα τῆς ὁδοῦ σημαίνουσαι.

ιε'. Οὐδὲν τούτων ῥητέον ἀνθρώπου, ἃ ἀνθρώπῳ, καθὸ ἄνθρωπός ἐστιν, οὐκ ἐπιβάλλει. Οὐκ ἔστιν ἀπαιτήματα ἀνθρώπου, οὐδὲ ἐπαγγέλλεται αὐτὰ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, οὐδὲ τελειότητές εἰσι τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως. Οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸ τέλος ἐν αὐτοῖς ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ κείμενον, οὐδέ γε τὸ συμπληρωτικὸν τοῦ τέλους, τὸ ἀγαθόν. Ἔτι εἴ τι τούτων ἦν ἐπιβάλλον τῷ ἀνθρώπῳ, οὐκ ἂν τὸ ὑπερφρονεῖν αὐτῶν, καὶ κατεξανίστασθαι, ἐπιβάλλον ἦν· οὐδὲ ἐπαινετὸς ἦν, ὁ ἀπροσδεῆ τούτων ἑαυτὸν παρεχόμενος· οὐδ' ἂν ὁ ἐλαττωτικὸς ἑαυτοῦ ἔν τινι τούτων ἀγαθὸς ἦν, εἴπερ ταῦτα ἀγαθὰ ἦν. Νῦν δέ, ὅσῳπερ πλείω τις ἀφαιρῶν ἑαυτοῦ τούτων, ἢ τοιούτων ἑτέρων, ἢ καὶ ἀφαιρούμενός τι τούτων ἀνέχηται, τοσῷδε μᾶλλον ἀγαθός ἐστι.

ιϛ'. Οἷα ἂν πολλάκις φαντασθῇς, τοιαύτη σοι ἔσται ἡ διάνοια· βάπτεται γὰρ ὑπὸ τῶν φαντασιῶν ἡ ψυχή. Βάπτε οὖν αὐτὴν τῇ συνεχείᾳ τῶν τοιούτων φαντασιῶν· οἷον, ὅτι ὅπου ζῆν ἐστιν, ἐκεῖ καὶ εὖ ζῆν· ἐν αὐλῇ δὲ ζῆν ἐστιν· ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐλῇ. Καὶ πάλιν, ὅτι οὗπερ ἕνεκεν ἕκαστον κατεσκεύασται,

---

1 πρὸς τὸ πρόκ. τέλος Gat. — 4 τηρητέον ἀνθρώπω καὶ καθὸ ἄνθρωπος ἐστὶν οὐκ ἐπιβάλλει A; ἐστιν v. abest — 5 οὐδ' ἐστὶν coni. Cor. — 8 αὐταῖς A — 9 οὐδὲ τὸ v., οὐδέ γε τὸ A 10 ἐπεὶ εἴ τι coni. Cor. — 12 οὐδὲ — 13 παρεχόμενος des. in A — 15 νῦν θ' ὅσῳ A — 16 ἢ — τούτων des. in A — ἀφαιρούμενα P, ἀφαιρούμενος coni. Gat. — 17 ἀνέχεται coni. Gat. — 19 βλέπεται A — 20 βλάπτε A — 22 δὲ ζῆν — αὐλῇ deest in A

[πρὸς ὅδε κατεσκεύασται,] πρὸς τοῦτο φέρεται· πρὸς ὃ φέρεται δέ, ἐν τούτῳ τὸ τέλος αὐτοῦ· ὅπου δὲ τὸ τέλος, ἐκεῖ καὶ τὸ συμφέρον καὶ τἀγαθὸν ἑκάστου· τὸ ἄρα ἀγαθὸν τοῦ λογικοῦ ζῴου, κοινωνία. Ὅτι γὰρ πρὸς κοινωνίαν γεγόναμεν, πάλαι δέδεικται. Ἢ οὐκ ἦν ἐναργές, ὅτι τὰ χείρω τῶν κρειττόνων ἕνεκεν, τὰ δὲ κρείττω ἀλλήλων; κρείττω δὲ τῶν μὲν ἀψύχων τὰ ἔμψυχα· τῶν δὲ ἐμψύχων τὰ λογικά.

ιζ′. Τὸ τὰ ἀδύνατα διώκειν, μανικόν· ἀδύνατον δέ, τὸ τοὺς φαύλους μὴ τοιαῦτά τινα ποιεῖν.

ιη′. Οὐδὲν οὐδενὶ συμβαίνει, ὃ οὐχὶ πέφυκε φέρειν. Ἄλλῳ τὰ αὐτὰ συμβαίνει, καὶ ἤτοι ἀγνοῶν, ὅτι συμβέβηκεν, ἢ ἐπιδεικνύμενος μεγαλοφροσύνην, εὐσταθεῖ, καὶ ἀκάκωτος μένει. Δεινὸν οὖν, ἄγνοιαν καὶ ἀρέσκειαν ἰσχυροτέρας εἶναι φρονήσεως.

ιθ′. Τὰ πράγματα αὐτὰ οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν ψυχῆς ἅπτεται· οὐδὲ ἔχει εἴσοδον πρὸς ψυχήν· οὐδὲ τρέψαι, οὐδὲ κινῆσαι ψυχὴν δύναται· τρέπει δὲ καὶ κινεῖ αὐτὴ ἑαυτὴν μόνη· καὶ οἵων ἂν κριμάτων καταξιώσῃ ἑαυτήν, τοιαῦτα ἑαυτῇ ποιεῖ τὰ προσυφεστῶτα.

κ′. Καθ᾽ ἕτερον μὲν λόγον ἡμῖν ἐστιν οἰκειότατον ἄνθρωπος, καθ᾽ ὅσον εὖ ποιητέον αὐτοὺς καὶ ἀνεκτέον· καθ᾽ ὅσον δὲ ἐνίστανταί τινες εἰς τὰ οἰκεῖα ἔργα, ἕν τι τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεται ὁ ἄνθρωπος,

1 πρὸς ὅδε κατασκεύασται deest in A; idem habet πρὸς τοῦτο δὲ φέρεται; Gat. πρὸς τοῦτο κατεσκεύασται inseruit ante πρὸς ὃ δὲ κατεσκ. — 11 συμβαίνειν A — ὃ οὐχὶ ἐκεῖνο πέφυκε φέρειν αὐτῷ PA, ὃ οὐχὶ πέφυκε φέρειν X — 12 ἄλλα A — 15 ἰσχυροτέραν X — 17 οὐδὲ δύναται τρέψαι A — 19 καταξιώσειεν A — 20 προεφεστῶτα A, προϋφεστῶτα coni. Sch. I — 22 ἀνακτέον. ἓν τί τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεται καθ᾽ ὅσον δὲ ἐνίστανταί τινες εἰς τὰ οἰκ. ἔργα ἓν τί τῶν κτέ. A

οὐχ ἧσσον ἢ ἥλιος, ἢ ἄνεμος, ἢ θηρίον. Ὑπὸ τούτων δὲ ἐνέργεια μέν τις ἐμποδισθείη ἄν· ὁρμῆς δὲ καὶ διαθέσεως οὐ γίνεται ἐμπόδια, διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν, καὶ τὴν περιτροπήν. Περιτρέπει γὰρ καὶ μεθίστησι πᾶν τὸ τῆς ἐνεργείας κώλυμα ἡ διάνοια εἰς τὸ προηγούμενον· καὶ πρὸ ἔργου γίνεται τὸ τοῦ ἔργου τούτου ἐφεκτικόν· καὶ πρὸ ὁδοῦ, τὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐνστατικόν.

κα΄. Τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ κράτιστον τίμα· ἔστι δὲ τοῦτο τὸ πᾶσι χρώμενον, καὶ πάντα διέπον. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐν σοὶ τὸ κράτιστον τίμα· ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἐκείνῳ ὁμογενές. Καὶ γὰρ ἐπὶ σοῦ τὸ τοῖς ἄλλοις χρώμενον τοῦτό ἐστι, καὶ ὁ σὸς βίος ὑπὸ τούτου διοικεῖται.

κβ΄. Ὃ τῇ πόλει οὐκ ἔστι βλαβερόν, οὐδὲ τὸν πολίτην βλάπτει. Ἐπὶ πάσης τῆς τοῦ βεβλάφθαι φαντασίας τοῦτον ἔπαγε τὸν κανόνα· Εἰ ἡ πόλις ὑπὸ τούτου μὴ βλάπτεται, οὐδὲ ἐγὼ βέβλαμμαι· εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον τῷ βλάπτοντι τὴν πόλιν. Τί τὸ παρορώμενον;

κγ΄. Πολλάκις ἐνθυμοῦ τὸ τάχος τῆς παραφορᾶς καὶ ὑπεξαγωγῆς τῶν ὄντων καὶ γινομένων. Ἥ τε γὰρ οὐσία οἷον ποταμὸς ἐν διηνεκεῖ ῥύσει· καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν συνεχέσι μεταβολαῖς, καὶ τὰ αἴτια ἐν μυρίαις τροπαῖς· καὶ σχεδὸν οὐδὲν ἑστὼς καὶ τὸ πάρεγγυς·

---

1 *ἧσσον ἥλιος* A — 2 *μέντοι* Gat. — 15 *ὃ* om. A — 16 *τῆς* om. A — 17 *τοῦτο ἄπαγε* A — *ὑπὸ τοῦ μὴ* A — 18 *εἰ δὲ ἡ πόλις μὴ βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον τῷ μὴ βλάπτοντι τὴν πόλιν· σοῦ οὖν τὸ παρορώμενον* coni. Cas. — 19 *ἀλλὰ δεικτέον τί τὸ παρ.* coni. Gat. — in A ab *Τί τὸ παρ.* novum caput orditur — 22 *ὄντων τε καὶ* A — 23 *καὶ ἐνέργειαι* A

τὸ δὲ ἄπειρον τοῦ τε παρῳχηκότος καὶ μέλλοντος ἀχανές, ᾧ πάντα ἐναφανίζεται. Πῶς οὖν οὐ μωρὸς ὁ ἐν τούτοις φυσώμενος, ἢ σπώμενος, ἢ σχετλιάζων, ὡς ἔν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐνοχλήσαντι;

κδ΄. Μέμνησο τῆς συμπάσης οὐσίας, ἧς ὀλίγιστον μετέχεις· καὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος, οὗ βραχὺ καὶ ἀκαριαῖόν σοι διάστημα ἀφώρισται· καὶ τῆς εἱμαρμένης, ἧς πόστον εἶ μέρος;

κε΄. Ἄλλος ἁμαρτάνει τι εἰς ἐμέ; ὄψεται· ἰδίαν ἔχει διάθεσιν, ἰδίαν ἐνέργειαν. Ἐγὼ νῦν ἔχω, ὅ με θέλει νῦν ἔχειν ἡ κοινὴ φύσις, καὶ πράσσω, ὅ με νῦν πράσσειν θέλει ἡ ἐμὴ φύσις.

κϛ΄. Τὸ ἡγεμονικὸν καὶ κυριεῦον τῆς ψυχῆς σου μέρος ἄτρεπτον ἔστω ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας ἢ τραχείας κινήσεως· καὶ μὴ συγκρινέσθω, ἀλλὰ περιγραφέτω ἑαυτὸ καὶ περιοριζέτω τὰς πείσεις ἐκείνας ἐν τοῖς μορίοις. Ὅταν δὲ ἀναδιδῶνται κατὰ τὴν ἑτέραν συμπάθειαν εἰς τὴν διάνοιαν, ὡς ἐν σώματι ἡνωμένῳ, τότε πρὸς μὲν τὴν αἴσθησιν, φυσικὴν οὖσαν, οὐ πειρατέον ἀντιβαίνειν· τὴν δὲ ὑπόληψιν, τὴν ὡς περὶ ἀγαθοῦ, ἢ κακοῦ, μὴ προστιθέτω τὸ ἡγεμονικὸν ἐξ ἑαυτοῦ.

κζ΄. Συζῆν θεοῖς. Συζῇ δὲ θεοῖς ὁ συνεχῶς δεικνὺς αὐτοῖς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀρεσκομένην μὲν τοῖς

---

1 τοῦ πεπαρῳχηκότος A — οὐδὲν ἐνεστώς· καὶ τὸ πάρεγγυς τόδε ἄπειρον, τοῦ τε παρῳχηκότος καὶ τοῦ μέλλοντος, ἀχανές coni. Cor. — 4 ἐπὶ μικρὸν v., ἐπὶ μακρὸν A — ἐνοχλήσασι coni. Reisk. — 5 μέμνησο τῆς μὲν συμπάσης ἧς A — 9 τί εἰς ἐμέ A — 10 ὅ μὲν (bis) A — 11 θέλει νῦν ἔχειν πράσσειν A — 14 ἐν σαρκὶ X — 16 αὑτὸ PAX, αὐτὸ coni. Gat. (ἑαυτὸ Cor.) — 22 ἐξ αὐτοῦ v., ἑαυτοῦ AX — 23 συζῇ θεοῖς bis (omisso δὲ) A

ἀπονεμομένοις, ποιοῦσαν δὲ, ὅσα βούλεται ὁ δαίμων, ὃν ἑκάστῳ προστάτην καὶ ἡγεμόνα ὁ Ζεὺς ἔδωκεν, ἀπόσπασμα ἑαυτοῦ. Οὗτος δέ ἐστιν, ὁ ἑκάστου νοῦς καὶ λόγος.

κη΄. Τῷ γράσωνι μήτι ὀργίζῃ; μήτι τῷ ὀζοστόμῳ ὀργίζῃ; Τί σοι ποιήσει; τοιοῦτον στόμα ἔχει, τοιαύτας μάλας ἔχει· ἀνάγκη τοιαύτην ἀποφορὰν ἀπὸ τοιούτων γίνεσθαι. — Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος λόγον ἔχει (φησί), καὶ δύναται συννοεῖν ἐφιστάνων, τί πλημμελεῖ. — Εὖ σοι γένοιτο! τοιγαροῦν καὶ σὺ λόγον ἔχεις· κίνησον λογικῇ διαθέσει λογικὴν διάθεσιν· δεῖξον, ὑπόμνησον. Εἰ γὰρ ἐπαΐει, θεραπεύσεις, καὶ οὐ χρεία ὀργῆς.

Οὔτε τραγῳδός, οὔτε πόρνη.

κθ΄. Ὡς ἐξελθὼν ζῆν διανοῇ, οὕτως ἐνταῦθα ζῆν ἔξεστιν. Ἐὰν δὲ μὴ ἐπιτρέπωσι, τότε καὶ τοῦ ζῆν ἔξιθι· οὕτως μέντοι, ὡς μηδὲν κακὸν πάσχων. Καπνός, καὶ ἀπέρχομαι. τί αὐτὸ πρᾶγμα δοκεῖς; μέχρι δέ με τοιοῦτον οὐδὲν ἐξάγει, μένω ἐλεύθερος, καὶ οὐδείς με κωλύσει ποιεῖν, ἃ θέλω· θέλω δὲ κατὰ φύσιν τοῦ λογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ζῴου.

λ΄. Ὁ τοῦ ὅλου νοῦς κοινωνικός. Πεποίηκε γοῦν τὰ χείρω τῶν κρειττόνων ἕνεκεν· καὶ τὰ κρείττω ἀλλή-

---

6 ἔχειν A (ἔχειν bis D) — 7 ἀνάγκην A — 9 φύσει AD — 10 πλημμελοῖ AD — 11 λόγος A — 14 οὔτε τραγῳδίας οὔτε πομπῆς coni. Mor. referens cum plerisque editoribus ea verba ad antecedentia, at A novam hic sectionem habet — 16 τὸ ζῆν A — 17 καὶ καπνός ἐστι ἀπέρχομαι v., καπνὸς καὶ ἀπέρχομαι A — 19 μενῶ coni. Cor. — 23 καὶ τὰ κρείττω ἀλλήλων (sc. ἕνεκεν) συνήρμοσεν (?) coni. Nauck. coll. 5, 16; 8, 59; 9, 1; 7, 55; 11, 18; 4, 3. at minus tum apte dictum esset συναρμόζειν, cf. 5, 8

λοις συνήρμοσεν. Ὁρᾷς, πῶς ὑπέταξε, συνέταξε, καὶ τὸ κατ' ἀξίαν ἀπένειμεν ἑκάστοις, καὶ τὰ κρατιστεύοντα εἰς ὁμόνοιαν ἀλλήλων συνήγαγε.

λα'. Πῶς προσενήνεξαι μέχρι νῦν θεοῖς, γονεῦσιν, ἀδελφοῖς, γυναικί, τέκνοις, διδασκάλοις, τροφεῦσι, φίλοις, οἰκείοις, οἰκέταις; εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρι νῦν ἐστι τό,

Μήτε τινὰ ῥέξαι ἐξαίσιον, μήτε εἰπεῖν.

Ἀναμιμνήσκου δέ, καὶ δι' οἵων διελήλυθας, καὶ οἷα ἤρκεσας ὑπομεῖναι. Καὶ ὅτι πλήρης ἤδη σοι ἡ ἱστορία τοῦ βίου καὶ τελεία ἡ λειτουργία· καὶ πόσα ὦπται καλά· καὶ πόσων μὲν ἡδονῶν καὶ πόνων ὑπερεῖδες. πόσα δὲ ἔνδοξα παρεῖδες· εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμονας εὐγνώμων ἐγένου.

λβ'. Διὰ τί συγχέουσιν ἄτεχνοι καὶ ἀμαθεῖς ψυχαὶ ἔντεχνον καὶ ἐπιστήμονα; Τίς οὖν ψυχὴ ἔντεχνος καὶ ἐπιστήμων; ἡ εἰδυῖα ἀρχὴν καὶ τέλος, καὶ τὸν δι' ὅλης τῆς οὐσίας διήκοντα λόγον, καὶ διὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος κατὰ περιόδους τεταγμένας οἰκονομοῦντα τὸ πᾶν.

λγ'. Ὅσον οὐδέπω σποδός, ἢ σκελετός, καὶ ἤτοι ὄνομα, ἢ οὐδὲ ὄνομα· τὸ δὲ ὄνομα, ψόφος καὶ ἀπήχημα. Τὰ δὲ ἐν τῷ βίῳ πολυτίμητα, κενά, καὶ σαπρά, καὶ μικρά, καὶ κυνίδια διαδακνόμενα, καὶ παιδία φιλόνεικα, γελῶντα, εἶτα εὐθὺς κλαίοντα. Πίστις δὲ καὶ αἰδώς, καὶ δίκη καὶ ἀλήθεια,

πρὸς Ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης.

---

2 ἐναπένειμεν A — 6 εἰ καὶ coni. Menag.; an ᾖ? — 8 μήτε τι εἰπεῖν coni. Cor. — 10 σοι ἱστορία v., σοι ἡ ἱστορία AD — 11 τελευταία AD — πόσα σοι ὦπται coni. Cor. — 13 ἀγνώμων P (A?) — 15 σύγχρωσιν A — 17 δι' τῆς Xyl., διὰ τῆς v., δι' ὅλης τῆς A

Τί οὖν ἔτι τὸ ἐνταῦθα κατέχον; εἴγε τὰ μὲν αἰσθητὰ εὐμετάβλητα, καὶ οὐχ ἑστῶτα· τὰ δὲ αἰσθητήρια ἀμυδρὰ καὶ εὐπαρατύπωτα· αὐτὸ δὲ τὸ ψυχάριον ἀναθυμίασις ἀφ' αἵματος. τὸ δὲ εὐδοκιμεῖν παρὰ τοιούτοις κενόν. Τί οὖν; περιμένεις ἵλεως τὴν εἴτε σβέσιν, εἴτε μετάστασιν· Ἕως δὲ ἐκείνης ὁ καιρὸς ἐφίσταται, τί ἀρκεῖ; τί δ' ἄλλο, ἢ θεοὺς μὲν σέβειν καὶ εὐφημεῖν, ἀνθρώπους δὲ εὖ ποιεῖν, καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν καὶ ἀπέχεσθαι· ὅσα δὲ ἐκτὸς ὅρων τοῦ κρεαδίου, καὶ τοῦ πνευματίου, ταῦτα μεμνῆσθαι μήτε σὰ ὄντα, μήτε ἐπὶ σοί.

λδʹ. Δύνασαι ἀεὶ εὐροεῖν, εἴγε καὶ εὐοδεῖν, εἴγε καὶ ὁδῷ ὑπολαμβάνειν καὶ πράσσειν. Δύο ταῦτα κοινὰ τῇ τε τοῦ θεοῦ, καὶ τῇ τοῦ ἀνθρώπου καὶ παντὸς λογικοῦ ζῴου ψυχῇ· τὸ μὴ ἐμποδίζεσθαι ὑπ' ἄλλου· καὶ τὸ ἐν τῇ δικαϊκῇ διαθέσει καὶ πράξει ἔχειν τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐνταῦθα τὴν ὄρεξιν ἀπολήγειν.

λεʹ. Εἰ μήτε κακία ἐστὶ τοῦτο ἐμή, μήτε ἐνέργεια κατὰ κακίαν ἐμήν, μήτε τὸ κοινὸν βλάπτεται, τί ὑπὲρ αὐτοῦ διαφέρομαι; τίς δὲ βλάβη τοῦ κοινοῦ;

λϛʹ. Μὴ ὁλοσχερῶς τῇ φαντασίᾳ συναρπάζεσθαι· ἀλλὰ βοηθεῖν μὲν κατὰ δύναμιν καὶ κατ' ἀξίαν· κἂν εἰς τὰ μέσα ἐλαττῶνται, μὴ μέντοι βλάβην αὐτὸ φαντάζεσθαι. Κακὸν γὰρ ἔθος. Ἀλλ' ὡς ὁ γέρων ἀπελθὼν τὸν τοῦ θρεπτοῦ ῥόμβον ἀπῄτει, μεμνημένος,

---

3 *εὐπαράπτωτα* coni. Nauck. pro *εὐπαρατύπωτα* — 5 *τί οὐ περιμένεις* coni. Gat. — an *ἱλέως*? — 12 *ὁδεύειν* v., *εὔδειν* A, ex quo conieci *εὐοδεῖν* — *λογικοῦ ζῴου λογικοῦ* A — 16 *δικαίᾳ* coni. Cor. — 21 capita 35 et 36 non distinguuntur in A — 23 *ἐλαττοῖτο* aut *ἐλαττοῖ τι* coni. Cor. — 24 *κακὸν γὰρ οὐδὲν* coni. Gat.; *κακὸν γὰρ οὕτως* coni. Cor.

ὅτι ῥόμβος· οὕτως οὖν καὶ ὧδε. Ἐπεί τοι γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων*. Ἄνθρωπε, ἐπελάθου, τί ταῦτα ἦν; — Ναί· ἀλλὰ τούτοις περισπούδαστα. — Διὰ τοῦτ' οὖν καὶ σὺ μωρὸς γένῃ; —

Ἐγενόμην ποτέ, ὁπουδήποτε καταλειφθείς, εὔμοιρος ἄνθρωπος· — τὸ δὲ εὔμοιρος, ἀγαθὴν μοῖραν σεαυτῷ ἀπονείμας· ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὁρμαί, ἀγαθαὶ πράξεις.

ΒΙΒΛΙΟΝ ϛ'.

Ἡ τῶν ὅλων οὐσία εὐπειθὴς καὶ εὐτρεπής· ὁ δὲ ταύτην διοικῶν λόγος οὐδεμίαν ἐν ἑαυτῷ αἰτίαν ἔχει τοῦ κακοποιεῖν· κακίαν γὰρ οὐκ ἔχει, οὐδέ τι κακῶς ποιεῖ, οὐδὲ βλάπτεταί τι ὑπ' ἐκείνου. Πάντα δὲ κατ' ἐκεῖνον γίνεται καὶ περαίνεται.

β'. Μὴ διαφέρου, πότερον ῥιγῶν ἢ θαλπόμενος τὸ πρέπον ποιεῖς· καὶ πότερον νυστάζων, ἢ ἱκανῶς ὕπνου ἔχων· καὶ πότερον κακῶς ἀκούων, ἢ εὐφημούμενος· καὶ πότερον ἀποθνήσκων, ἢ πράττων τι ἀλλοῖον. Μία γὰρ τῶν βιωτικῶν πράξεων καὶ αὕτη ἐστί, καθ' ἣν ἀποθνήσκομεν· ἀρκεῖ οὖν καὶ ἐπὶ ταύτης τὸ παρὸν εὖ θέσθαι.

γ'. Ἔσω βλέπε· μηδενὸς πράγματος μήτε ἡ ἰδία ποιότης, μήτε ἡ ἀξία παρατρεχέτω σε.

δ'. Πάντα τὰ ὑποκείμενα τάχιστα μεταβαλεῖ, καὶ

1 οὕτως οὖν καὶ σὺ μωρὸς γένῃ A (om. cet.) — ἐπεὶ τί γίνεται καλὸν coni. Xyl. — ἐπεὶ τί γίνῃ ἐγκαλῶν coni. Cor. — 5 καταληφθεὶς coni. Cas. — 10 εὐπρεπὴς AD — 14 γίνονται A — 19 καθὼς A — 23 μήτε ἀξία περιτρεχέτω σε AD — 24 v. μεταβάλλει, μεταβαλει subscripto altero λ A, μεταβαλεῖ Sch. II

ἤτοι ἐκθυμιαθήσεται, εἴπερ ἥνωται ἡ οὐσία, ἢ σκεδασθήσεται.

ε΄. Ὁ διοικῶν λόγος οἶδε, πῶς διακείμενος, καὶ τί ποιεῖ, καὶ ἐπὶ τίνος ὕλης.

ϛ΄. Ἄριστος τρόπος τοῦ ἀμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομοιοῦσθαι.

ζ΄. Ἑνὶ τέρπου καὶ προσαναπαύου, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πρᾶξιν κοινωνικήν, σὺν μνήμῃ θεοῦ.

η΄. Τὸ ἡγεμονικόν ἐστι τὸ ἑαυτὸ ἐγεῖρον καὶ τρέπον, καὶ ποιοῦν μὲν ἑαυτὸ, οἷον ἂν [ᾖ] καὶ θέλῃ, ποιοῦν δὲ ἑαυτῷ φαίνεσθαι πᾶν τὸ συμβαῖνον, οἷον αὐτὸ θέλει.

θ΄. Κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἕκαστα περαίνεται, οὐ γὰρ κατ᾽ ἄλλην γέ τινα φύσιν, ἤτοι ἔξωθεν περιέχουσαν, ἢ ἐμπεριεχομένην ἔνδον, ἢ ἔξω ἀπηρτημένην.

ι΄. Ἤτοι κυκεών, καὶ ἀντεμπλοκή, καὶ σκεδασμός· ἢ ἕνωσις καὶ τάξις καὶ πρόνοια. Εἰ μὲν οὖν τὰ πρότερα, τί καὶ ἐπιθυμῶ εἰκαίῳ συγκρίματι καὶ φυρμῷ τοιούτῳ ἐνδιατρίβειν; τί δέ μοι καὶ μέλει ἄλλου τινός, ἢ τοῦ ὅπως ποτὲ αἶα γίνεσθαι; τί δὲ καὶ ταράσσομαι; ἥξει γὰρ ἐπ᾽ ἐμὲ ὁ σκεδασμός, ὅ τι ἂν ποιῶ· εἰ δὲ θάτερά ἐστι, σέβω καὶ εὐσταθῶ, καὶ θαῤῥῶ τῷ διοικοῦντι.

---

1 εἴτι A, εἴτε D (pro ἤτοι) — 10 ἑαυτῶ ἐγεῖρον A — 11 ποιοῦν μὲν ἑαυτῶ AD — 12 οἷον ἂν καὶ θέλῃ v., οἷον ἂν ᾖ καὶ θέλῃ AD, οἷον ἂν εἶναι θέλῃ coni. Sch. II — 18 οὖν deest in D — 19 φρυμῷ A — 20 μέλλει A — μέλει ἢ ἄλλου τινὸς ἢ coni. Reisk. — 21 ἐᾷ γίγνεσθαι D — γαῖα γενέσθαι coni. Menag., αἶα γενέσθαι Cor. — 23 καθαρρῶ A, an καταθαρρῶ?

ια΄. Ὅταν ἀναγκασθῇς ὑπὸ τῶν περιεστηκότων οἱονεὶ διαταραχθῆναι, ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτόν, καὶ μὴ ὑπὲρ τὰ ἀναγκαῖα ἐξίστασο τοῦ ῥυθμοῦ· ἔσῃ γὰρ ἐγκρατέστερος τῆς ἁρμονίας, τῷ συνεχῶς εἰς αὐτὴν ἐπανέρχεσθαι.

ιβ΄. Εἰ μητρυιάν τε ἅμα εἶχες καὶ μητέρα, ἐκείνην τ' ἂν ἐθεράπευες, καὶ ὅμως ἡ ἐπάνοδός σοι πρὸς τὴν μητέρα συνεχὴς ἐγίνετο. Τοῦτό σοι νῦν ἐστιν ἡ αὐλή, καὶ ἡ φιλοσοφία· ὧδε πολλάκις ἐπάνιθι, καὶ προσαναπαύου ταύτῃ, δι' ἣν καὶ τὰ ἐκεῖ σοι ἀνεκτὰ φαίνεται, καὶ σὺ ἐν αὐτοῖς ἀνεκτός.

ιγ΄. Οἷον δὴ τὸ φαντασίαν λαμβάνειν ἐπὶ τῶν ὄψων καὶ τῶν τοιούτων ἐδωδίμων, ὅτι νεκρὸς οὗτος ἰχθύος, οὗτος δὲ νεκρὸς ὄρνιθος, ἢ χοίρου· καὶ πάλιν, ὅτι ὁ Φάλερνος χυλάριόν ἐστι σταφυλίου· καὶ ἡ περιπόρφυρος, τριχία προβατίου, αἱματίῳ κόγχης δεδευμένα· καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν συνουσίαν, ἐντερίου παράτριψις, καὶ μετά τινος σπασμοῦ μυξαρίου ἔκκρισις· οἷαι δὴ αὗταί εἰσιν αἱ φαντασίαι, καθικνούμεναι αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ διεξιοῦσαι δι' αὐτῶν, ὥστε ὁρᾶν, οἷά τινά ποτ' ἐστίν· οὕτως δεῖ παρ' ὅλον τὸν βίον ποιεῖν, καὶ ὅπου λίαν ἀξιόπιστα τὰ πράγματα

---

3 εἶ (εἰ) γὰρ ἐγκρατέστερος AD — 4 ἐπ' αὐτὴν D — 9 καὶ φιλοσοφιά v., καὶ ἡ φιλοσοφία AD — 12 φαντασία X (φαντασίᾳ) — 15 ὁ Φάλερνος χυλάριόν ἐστι σταφυλίου καὶ om. X — 16 τριχία ἐστὶ προβατίου X — αἵματι A — 17 οὐσίαν A — (ὅτι?) νευρίου παράτριψις coni. Nauck. coll. Tzetz. Chil. 7, 801: ὁ Μάρκος αὐτοκράτωρ δὲ τὸν ἄνθρωπον φησί που || μυξάριον, ἑλκύδριον, παράτριψιν νευρίου. at illic praeter νευρίου etiam ἑλκύδριον corruptum esse videtur pro ἔλυτρον, cf. 9, 3 — 19 οἷαν δὴ αὗται P, οἷαι AX — 20 διεξιοῦσαι αὐτῶν X — 21 ἅτινα P, οἷα τινα AX — 22 λίαν ἀξιοπιστότατα

φαντάζεται, ἀπογυμνοῦν αὐτά, καὶ τὴν εὐτέλειαν αὐτῶν καθορᾶν, καὶ τὴν ἱστορίαν, ἐφ' ᾗ σεμνύνεται, περιαιρεῖν. Δεινὸς γὰρ ὁ τύφος παραλογιστής· καὶ ὅτε δοκεῖς μάλιστα περὶ τὰ σπουδαῖα καταγίνεσθαι, τότε μάλιστα καταγοητεύει. Ὅρα γοῦν, ὁ Κράτης τί περὶ αὐτοῦ τοῦ Ξενοκράτους λέγει.

ιδ'. Τὰ πλεῖστα, ὧν ἡ πληθὺς θαυμάζει, εἰς γενικώτατα ἀνάγεται, τὰ ὑπὸ ἕξεως ἢ φύσεως συνεχόμενα, λίθους, ξύλα, συκᾶς, ἀμπέλους, ἐλαίας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ὀλίγῳ μετριωτέρων, εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς, οἷον ποίμνας, ἀγέλας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔτι χαριεστέρων, εἰς τὰ ὑπὸ λογικῆς ψυχῆς, οὐ μέντοι καθολικῆς, ἀλλὰ καθὸ τεχνική, ἢ ἄλλως πως ἐντρεχής, ἢ κατὰ ψιλόν, τὸ πλῆθος ἀνδραπόδων κεκτῆσθαι. Ὁ δὲ ψυχὴν λογικὴν καθολικὴν καὶ πολιτικὴν τιμῶν, οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιστρέφεται· πρὸ ἁπάντων δὲ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λογικῶς καὶ κοινωνικῶς ἔχουσαν καὶ κινουμένην διασώζει, καὶ τῷ ὁμογενεῖ εἰς τοῦτο συνεργεῖ.

ιε'. Τὰ μὲν σπεύδει γίνεσθαι, τὰ δὲ σπεύδει γεγονέναι· καὶ τοῦ γινομένου δὲ ἤδη τι ἀπέσβη· ῥύσεις καὶ ἀλλοιώσεις ἀνανεοῦσι τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥσπερ τὸν ἄπειρον αἰῶνα ἡ τοῦ χρόνου ἀδιάλειπτος φορὰ νέον ἀεὶ παρέχεται. Ἐν δὴ τούτῳ τῷ ποταμῷ τί ἂν

πράγματα PA, *λίαν ἀξιόπιστα τὰ πράγμ.* X, *λίαν ἀξιοσπούδαστα τὰ πρ.* coni. Reisk., *ἀξιάγαστα* coni. Nauck. — 2 *τερθρείαν* Reiskii coniecturam (pro *ἱστορίαν*) commendat Nauck. — *ὑφ' ἧ(ς) σεμνύνεται* PA, *ἐφ' ᾗ* X — 5 *τίς* A — 7 *εἰς γενικώτατά τινα* coni. Cor. — 8 *τὰ μὲν ὑπὸ ἕξεως* coni. Sch. — 13 *κατὰ ψιλὸν οἷον τὸ πλῆθος* coni. Mor. — 14 *καθολικὴν* om. A — 17 *κινούμενον* Gat. — 19 *καὶ τὰ μὲν σπεύδει* A non distinguens capita 14 et 15 — 21 *ἀνανεοῦσι τὸν ἄπειρον αἰῶνα τὸν κόσμον διηνεκῶς ὡς* P

τις τούτων τῶν παραθεόντων ἐκτιμήσειεν, ἐφ' οὗ στῆναι οὐκ ἔξεστιν; ὥσπερ εἴ τίς τι τῶν παραπετομένων στρουθαρίων φιλεῖν ἄρχοιτο· τὸ δ' ἤδη ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπελήλυθεν. Τοιοῦτον δή τι καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ ἑκάστου, οἷον ἡ ἀφ' αἵματος ἀναθυμίασις, καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἀέρος ἀνάπνευσις. Ὁποῖον γάρ ἐστι τὸ ἅπαξ ἑλκύσαι τὸν ἀέρα καὶ ἀποδοῦναι, ὅπερ παρέκαστον ποιοῦμεν, τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ τὴν πᾶσαν ἀναπνευστικὴν δύναμιν, ἣν χθὲς καὶ πρώην ἀποτεχθεὶς ἐκτήσω, ἀποδοῦναι ἐκεῖ, ὅθεν τὸ πρῶτον ἔσπασας.

ιϛ'. Οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά, τίμιον, οὔτε τὸ ἀναπνεῖν, ὡς τὰ βοσκήματα καὶ τὰ θηρία, οὔτε τὸ τυποῦσθαι κατὰ φαντασίαν, οὔτε τὸ νευροσπαστεῖσθαι καθ' ὁρμήν, οὔτε τὸ συναγελάζεσθαι, οὔτε τὸ τρέφεσθαι· τοῦτο γὰρ ὅμοιον τῷ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα τῆς τροφῆς. Τί οὖν τίμιον; τὸ κροτεῖσθαι; οὐχί. Οὐκοῦν οὐδὲ τὸ ὑπὸ γλωσσῶν κροτεῖσθαι· αἱ γὰρ παρὰ τῶν πολλῶν εὐφημίαι, κρότος γλωσσῶν. Ἀφῆκας οὖν καὶ τὸ δοξάριον· τί καταλείπεται τίμιον; δοκῶ μέν, τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι, καὶ ἴσχεσθαι, ἐφ' ὃ καὶ αἱ ἐπιμέλειαι ἄγουσι καὶ αἱ τέχναι. Ἥ τε γὰρ τέχνη πᾶσα τοῦτο στοχάζεται, ἵνα τὸ κατασκευασθὲν ἐπιτηδείως ἔχῃ πρὸς τὸ ἔργον, πρὸς ὃ κατεσκεύασται· ὅ τε φυτουργὸς ὁ ἐπιμελούμενος τῆς ἀμπέλου, καὶ ὁ πωλοδάμνης, καὶ ὁ τοῦ κυνὸς ἐπιμελούμενος, τοῦτο ζητεῖ. Αἱ δὲ παιδα-

---

3 στρουθίων P, στρουθαρίων AD — 7 ὃ παρ' ἕκαστα coni. Cor. — 11 ὡς τὰ φυτὰ τίμιον οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι P — 14 οὔτε συναγελάζεσθαι A — 17 ὑπόγλωσσον AD — 21 ἴσκεσθαι v., ἴσχεσθαι PAD — καὶ ἐπιμέλειαι AD — 22 τούτου coni. Cas.

γωγίαι, (καὶ) αἱ διδασκαλίαι ἐπί τι σπεύδουσιν. Ὧδε οὖν τὸ τίμιον. Καὶ τοῦτο μὲν ἂν εὖ ἔχῃ, οὐδὲν τῶν ἄλλων περιποιήσεις σεαυτῷ. Οὐ παύσῃ καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν; Οὔτ᾽ οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε αὐτάρκης, οὔτε ἀπαθής. Ἀνάγκη γὰρ φθονεῖν, ζηλοτυπεῖν, ὑφορᾶσθαι τοὺς ἀφελέσθαι ἐκεῖνα δυναμένους, ἐπιβουλεύειν τοῖς ἔχουσι τὸ τιμώμενον ὑπὸ σοῦ· ὅλως πεφύρθαι ἀνάγκη τὸν ἐκείνων τινὸς ἐνδεῆ· προσέτι δὲ πολλὰ καὶ τοῖς θεοῖς μέμφεσθαι· ἡ δὲ τῆς ἰδίας διανοίας αἰδὼς καὶ τιμὴ σεαυτῷ τε ἀρεστόν σε ποιήσει, καὶ τοῖς ἀνθρώποις εὐάρμοστον, καὶ τοῖς θεοῖς σύμφωνον, τουτέστιν, ἐπαινοῦντα, ὅσα ἐκεῖνοι διανέμουσι καὶ διατετάχασιν.

ιζ΄. Ἄνω, κάτω, κύκλῳ, φοραὶ τῶν στοιχείων. Ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κίνησις ἐν οὐδεμιᾷ τούτων, ἀλλὰ θειότερόν τι, καὶ ὁδῷ δυσεπινοήτῳ προϊοῦσα εὐοδεῖ.

ιη΄. Οἷόν ἐστιν, ὃ ποιοῦσι! τοὺς μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χρόνου καὶ μεθ᾽ ἑαυτῶν ζῶντας ἀνθρώπους εὐφημεῖν οὐ θέλουσιν· αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εὐφημηθῆναι, οὓς οὔτε εἶδόν ποτε, οὔτε ὄψονται, περὶ πολλοῦ ποιοῦνται. Τοῦτο δὲ ἐγγύς ἐστι τῷ λυπηθῆναι ἄν, ὅτι οὐχὶ καὶ οἱ προγενέστεροι περὶ σοῦ λόγους εὐφήμους ἐποιοῦντο.

ιθ΄. Μή, εἴ τι αὐτῷ σοὶ δυσκαταπόνητον, τοῦτο

---

1 αἱ διδασκ. P, δὲ αἱ διδασκ. A, αἱ δὲ διδασκ. D, an καὶ αἱ διδασκ. (Cor. καὶ διδασκ.) — ἐπὶ τί coni. Cas., an ἐπὶ ἄλλο τι σπεύδουσιν; — 2 εὖ ἂν ἔχῃ AD — 3 περιποιήσῃ σεαυτῷ v., περιποιήσεις· ἑαυτῷ A, περιποιήσεις σεαυτῷ D — ὃ οὐ παύσῃ οὔτε αὐτάρκης καὶ ἄλλα π. τ. οὔτ᾽ οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ οὔτε ἀπαθής AD — 8 τῷ (τῶν A) ἐκείνων τινὸς ἐνδεεῖ AD — 10 τοῖς κοινωνικοῖς v., A om., τοῖς ἀνθρώποις D, τοῖς κοινωνοῖς coni. Cor. — 13 αἱ φοραὶ coni. Reisk. — 15 εὐοδοῖ D — 21 τῷ λυπηθῆναι ὅτι coni. Cor.

ἀνθρώπῳ ἀδύνατον ὑπολαμβάνειν· ἀλλ᾽ εἴ τι ἀνθρώπῳ δυνατὸν καὶ οἰκεῖον, τοῦτο καὶ σεαυτῷ ἐφικτὸν νόμιζε.

κ΄. Ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὄνυξι κατέδρυψέ τις, καὶ τῇ κεφαλῇ ἐῤῥαγεὶς πληγὴν ἐποίησεν. Ἀλλ᾽ οὔτε ἐπισημαινόμεθα, οὔτε προσκόπτομεν, οὔτε ὑφορώμεθα ὕστερον, ὡς ἐπίβουλον· καίτοι φυλαττόμεθα, οὐ μέντοι ὡς ἐχθρόν, οὐδὲ μεθ᾽ ὑποψίας, ἀλλ᾽ ἐκκλίσεως εὐμενοῦς. Τοιοῦτόν τι γενέσθω καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι τοῦ βίου· πολλὰ παρενθυμώμεθα τῶν οἷον προσγυμναζομένων. Ἔξεστι γάρ, ὡς ἔφην, ἐκκλίνειν, καὶ μηδὲν ὑποπτεύειν, μηδὲ ἀπέχθεσθαι.

κα΄. Εἴ τίς με ἐλέγξαι, καὶ παραστῆσαί μοι, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω ἢ πράσσω, δύναται, χαίρων μεταθήσομαι· ζητῶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν, ὑφ᾽ ἧς οὐδεὶς πώποτε ἐβλάβη. Βλάπτεται δὲ ὁ ἐπιμένων ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀπάτης καὶ ἀγνοίας.

κβ΄. Ἐγὼ τὸ ἐμαυτοῦ καθῆκον ποιῶ· τὰ ἄλλα με οὐ περισπᾷ· ἤτοι γὰρ ἄψυχα, ἢ ἄλογα, ἢ πεπλανημένα, καὶ τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦντα.

κγ΄. Τοῖς μὲν ἀλόγοις ζῴοις, καὶ καθόλου πράγμασι καὶ ὑποκειμένοις, ὡς λόγον ἔχων, λόγον μὴ ἔχουσι, χρῶ μεγαλοφρόνως καὶ ἐλευθέρως· τοῖς δὲ ἀνθρώποις, ὡς λόγον ἔχουσι, χρῶ κοινωνικῶς. Ἐφ᾽

1 ἀνθρώπων ἀδυνάτων AD — 4 κατέκρυψε A — 5 ἐνραγεὶς coni. Sch. (etiam ἐκραγεὶς et ἐρρωγώς) — 6 προκόπτομεν A — 9 τοι γενέσθω P, τι γενέσθω A, τι γινέσθω coni. Cor. — 12 καὶ μηδὲ ὑποπτεύειν PA, μηδὲν coni. Cor., μήτε — μήτε coni. Sch. II — ἀπέχεσθαι A — 13 παραστῆσαί με AD — 18 ἐγὼ δὲ ἐμαυτοῦ v., ἐγὼ τὸ ἐμ. AD — 22 ὡς λόγον μὴ ἔχουσι (om. λόγον ἔχων) coni. Sch. II — 24 χρῶ καὶ κοινωνικῶς A

ἅπασι δὲ θεοὺς ἐπικαλοῦ· καὶ μὴ διαφέρου πρὸς τὸ πόσῳ χρόνῳ ταῦτα πράξεις· ἀρκοῦσι γὰρ καὶ τρεῖς ὧραι τοιαῦται.

κδʹ. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών, καὶ ὁ ὀρεωκόμος αὐτοῦ, ἀποθανόντες εἰς ταὐτὸ κατέστησαν· ἤτοι γὰρ ἐλήφθησαν εἰς τοὺς αὐτοὺς τοῦ κόσμου σπερματικοὺς λόγους· ἢ διεσκεδάσθησαν ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους.

κεʹ. Ἐνθυμήθητι, πόσα κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκαριαῖον χρόνον ἐν ἑκάστῳ ἡμῶν ἅμα γίνεται, σωματικὰ ὁμοῦ καὶ ψυχικά· καὶ οὕτως οὐ θαυμάσεις, εἰ πολὺ πλείω, μᾶλλον δὲ πάντα τὰ γινόμενα ἐν τῷ ἑνί τε καὶ σύμπαντι, ὃ δὴ κόσμον ὀνομάζομεν, ἅμα ἐνυφίσταται.

κϛʹ. Ἐάν τίς σοι προβάλῃ, πῶς γράφεται τὸ Ἀντωνίνου ὄνομα, μήτι κατεντεινόμενος προοίσῃ ἕκαστον τῶν στοιχείων; τί οὖν ἐὰν ὀργίζωνται, μήτι ἀντοργιῇ; οὐκ ἐξαριθμήσῃ πρᾴως προϊὼν ἕκαστον τῶν γραμμάτων; οὕτως οὖν καὶ ἐνθάδε μέμνησο, ὅτι πᾶν καθῆκον ἐξ ἀριθμῶν τινῶν συμπληροῦται. Τούτους δεῖ τηροῦντα, καὶ μὴ θορυβούμενον, μηδὲ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα, περαίνειν ὁδῷ τὸ προκείμενον.

κζʹ. Πῶς ὠμόν ἐστι, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀνθρώποις ὁρμᾶν ἐπὶ τὰ φαινόμενα αὐτοῖς οἰκεῖα καὶ συμφέροντα; καίτοι τρόπον τινὰ οὐ συγχωρεῖς αὐτοῖς τοῦτο ποιεῖν, ὅταν ἀγανακτῇς, ὅτι ἁμαρτάνουσι. Φέρονται

---

6 ἀνελήφθησαν coni. Sch. II — 7 ἢ δὲ σκεδασθεῖσαν A — αὐτόμους A — 11 ἑνί τε καὶ γεννητῷ καὶ σύμπαντι A; an ἀγενήτῳ aut ἀενάῳ? — 13 προβάλλῃ A — 15 μήτι ἀντοργιῇ; μήτι οὐκ ἐξαριθμήσῃ v., μήτι ἂν ὀργιῇ οὐκ ἐξ. A — 18 τούτους δὲ A — 20 περαίνει A — 22 πῶς οὐκ ὠμόν ἐστι coni. Cas. — 23 οἰκεῖα συμφέροντα v., οἰκεῖα καὶ συμφέροντα A

γὰρ πάντως ὡς ἐπὶ οἰκεῖα καὶ συμφέροντα αὐτοῖς. — Ἀλλ᾽ οὐκ ἔχει οὕτως. — Οὐκοῦν δίδασκε, καὶ δείκνυε μὴ ἀγανακτῶν.

κη΄. Θάνατος, ἀνάπαυλα αἰσθητικῆς ἀντιτυπίας, καὶ ὁρμητικῆς νευροσπαστίας, καὶ διανοητικῆς διεξόδου, καὶ τῆς πρὸς τὴν σάρκα λειτουργίας.

κθ΄. Αἰσχρόν ἐστιν, ἐν ᾧ βίῳ τὸ σῶμά σοι μὴ ἀπαυδᾷ, ἐν τούτῳ τὴν ψυχὴν προαπαυδᾶν.

λ΄. Ὅρα, μὴ ἀποκαισαρωθῇς, μὴ βαφῇς· γίνεται γάρ. Τήρησον οὖν σεαυτὸν ἁπλοῦν, ἀγαθὸν, ἀκέραιον, σεμνὸν, ἄκομψον, τοῦ δικαίου φίλον, θεοσεβῆ, εὐμενῆ, φιλόστοργον, ἐῤῥωμένον πρὸς τὰ πρέποντα ἔργα. Ἀγώνισαι, ἵνα τοιοῦτος συμμείνῃς, οἷόν σε ἠθέλησε ποιῆσαι φιλοσοφία. Αἰδοῦ θεούς, σῶζε ἀνθρώπους. Βραχὺς ὁ βίος· εἷς καρπὸς τῆς ἐπιγείου ζωῆς, διάθεσις ὁσία, καὶ πράξεις κοινωνικαί. Πάντα, ὡς Ἀντωνίνου μαθητής· τὸ ὑπὲρ τῶν κατὰ λόγον πρασσομένων εὔτονον ἐκείνου, καὶ τὸ ὁμαλὲς πανταχοῦ, καὶ τὸ ὅσιον, καὶ τὸ εὔδιον τοῦ προσώπου, καὶ τὸ μειλίχιον, καὶ τὸ ἀκενόδοξον, καὶ τὸ περὶ τὴν κατάληψιν τῶν πραγμάτων φιλότιμον· καὶ ὡς ἐκεῖνος οὐκ ἄν τι ὅλως παρῆκε, μὴ πρότερον εὖ μάλα κατιδὼν καὶ σαφῶς νοήσας· καὶ ὡς ἔφερεν ἐκεῖνος τοὺς ἀδίκως αὐτὸν μεμφομένους, μὴ ἀντιμεμφόμενος· καὶ ὡς ἐπ᾽ οὐδὲν ἔσπευδεν· καὶ ὡς διαβολὰς οὐκ ἐδέχετο· καὶ ὡς ἀκριβὴς ἦν ἐξεταστὴς ἠθῶν καὶ πράξεων· καὶ οὐκ ὀνειδιστής, οὐ ψοφοδεής, οὐχ ὑπό-

---

5 *νευροσπαστείας* v., *νευροσπαστίας* A — 9 *ἀποκαισαριανωθῇς* A — 10 *τήρησαι* Gat. — 12 *πρότερα ἔργα* A — 14 *ἡ φιλοσοφία* coni. Reisk. — 15 *διάθεσις οὐσία* A — 19 *εὐόδιον* PA, *εὔδιον* coni. Xyl. — *μείλιχον* A — 23 *αὐτοῦ* A, an *αὐτῷ*? Gat. *αὐτὸν* om.

πτης, οὐ σοφιστής· καὶ ὡς ὀλίγοις ἀρκούμενος, οἷον οἰκήσει, στρωμνῇ, ἐσθῆτι, τροφῇ, ὑπηρεσίᾳ· καὶ ὡς φιλόπονος, καὶ μακρόθυμος· καὶ οἷος μένειν ἐν τῷ* μέχρι ἑσπέρας διὰ τὴν λιτὴν δίαιταν, μηδὲ τοῦ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα παρὰ τὴν συνήθη ὥραν χρῄζειν· καὶ τὸ βέβαιον καὶ ὅμοιον ἐν ταῖς φιλίαις αὐτοῦ· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι (τῶν) ἀντιβαινόντων παῤῥησιαστικῶς ταῖς γνώμαις αὐτοῦ, καὶ χαίρειν, εἴ τις δεικνύοι κρεῖττον· καὶ ὡς θεοσεβὴς χωρὶς δεισιδαιμονίας· ἵν' οὕτως εὐσυνειδήτῳ σοι ἐπιστῇ ἡ τελευταία ὥρα, ὡς ἐκείνῳ.

λα'. Ἀνάνηφε καὶ ἀνακαλοῦ σεαυτόν. καὶ ἐξυπνισθεὶς πάλιν καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὄνειροί σοι ἠνώχλουν, πάλιν ἐγρηγορὼς βλέπε ταῦτα, ὡς ἐκεῖνα ἔβλεπες.

λβ'. Ἐκ σωματίου εἰμὶ καὶ ψυχῆς. Τῷ μὲν οὖν σωματίῳ πάντα ἀδιάφορα· οὐδὲ γὰρ δύναται διαφέρεσθαι. Τῇ δὲ διανοίᾳ ἀδιάφορα, ὅσα μή ἐστιν αὐτῆς ἐνεργήματα. Ὅσα δέ γε αὐτῆς ἐστιν ἐνεργήματα, ταῦτα πάντα ἐπ' αὐτῇ ἐστιν. Καὶ τούτων μέντοι περὶ μόνον τὸ παρὸν πραγματεύεται· τὰ γὰρ μέλλοντα καὶ παρῳχηκότα ἐνεργήματα αὐτῆς, καὶ αὐτὰ ἤδη ἀδιάφορα.

λγ'. Οὐκ ἔστιν ὁ πόνος τῇ χειρί, οὐδὲ τῷ ποδὶ παρὰ φύσιν, μέχρις ἂν ποιῇ ὁ ποὺς τὰ τοῦ ποδός, καὶ ἡ χεὶρ τὰ τῆς χειρός. Οὕτως οὖν οὐδὲ ἀνθρώπῳ,

---

2 εὐθύτι A — 3 καὶ οἷος μὲν ἐν τῷ PA, καὶ οἷος μένειν ἐν τῷ αὐτῷ coni. Cas. — 4 ὑποκρίνειν Gat. — 5 χρῄζων v., χρῄζειν A — 6 φίλαις A — 7 τῶν add. Cor. — 8 τι ante δεικνύοι add. Cor. — 15 οὐδὲ — ἀδιάφορα des. in A — 17 ὅσα δὲ καὶ coni. Cor. — 18 καὶ τούτων μέντοι, ἃ περὶ μόνον τὸ παρὸν πραγμ. v., καὶ τούτων μόνα μέντοι ἃ coni. Reisk. τὰ περὶ coni. Sch., ἃ deest in A — 20 ἢ διάφορα A — 22 τὸ τοῦ ποδὸς PA, τὰ coni. Cas. (et ed. Lugd.)

ὡς ἀνθρώπῳ, παρὰ φύσιν ἐστὶν ὁ πόνος, μέχρις ἂν ποιῇ τὰ τοῦ ἀνθρώπου. Εἰ δὲ παρὰ φύσιν αὐτῷ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ κακόν ἐστιν αὐτῷ.

λδ΄. Ἡλίκας ἡδονὰς ἥσθησαν λῃσταί, κίναιδοι, πατραλοῖαι, τύραννοι;

λε΄. Οὐχ ὁρᾷς, πῶς οἱ βάναυσοι τεχνῖται ἁρμόζονται μὲν μέχρι τινὸς πρὸς τοὺς ἰδιώτας, οὐδὲν ἧσσον μέντοι ἀντέχονται τοῦ λόγου τῆς τέχνης, καὶ τούτου ἀποστῆναι οὐχ ὑπομένουσιν; Οὐ δεινὸν, εἰ ὁ ἀρχιτέκτων καὶ ὁ ἰατρὸς μᾶλλον αἰδέσονται τὸν τῆς ἰδίας τέχνης λόγον, ἢ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ, ὃς αὐτῷ κοινός ἐστι πρὸς τοὺς θεούς;

λς΄. Ἡ Ἀσία, ἡ Εὐρώπη, γωνίαι τοῦ κόσμου· πᾶν πέλαγος, σταγὼν τοῦ κόσμου· Ἄθως βωλάριον τοῦ κόσμου· πᾶν τὸ ἐνεστὼς τοῦ χρόνου, στιγμὴ τοῦ αἰῶνος. Πάντα μικρά, εὔτρεπτα, ἐναφανιζόμενα. Πάντα ἐκεῖθεν ἔρχεται, ἀπ᾽ ἐκείνου τοῦ κοινοῦ ἡγεμονικοῦ ὁρμήσαντα, ἢ κατ᾽ ἐπακολούθησιν. Καὶ τὸ χάσμα οὖν τοῦ λέοντος, καὶ τὸ δηλητήριον, καὶ πᾶσα κακουργία, ὡς ἄκανθα, ὡς βόρβορος, ἐκείνων ἐπιγεννήματα τῶν σεμνῶν καὶ καλῶν. Μὴ οὖν αὐτὰ ἀλλότρια τούτου, οὗ σέβεις, φαντάζου· ἀλλὰ τὴν πάντων πηγὴν ἐπιλογίζου.

λζ΄. Ὁ τὰ νῦν ἰδών, πάντα ἑώρακεν, ὅσα τε ἐξ

---

1 ὡς ἀνθρώπῳ om. A — 3 οὐδὲ κακὸν οὐκ ἔστιν αὐτῷ v., οὖν ἐστιν coni. Menag. οὐκ deest in Mo2 — 4 καὶ κίναιδοι A — 6 capita 34 et 35, mox 36 et 37 non distinguuntur in A — 7 ἄχρι τινὸς v., μέχρι τινὸς A — 9 εἶ ἀρχιτέκτων A — 14 Ἄθος A — 17 η ἀπ᾽ ἐκείνου coni. Mor. — 18 ὁρμήσαντος coni. Cas. — 20 ἐπιγεννημᾶται A — 24 ὁ om. A

ἀϊδίου ἐγένετο, καὶ ὅσα εἰς τὸ ἄπειρον ἔσται· πάντα γὰρ ὁμογενῆ, καὶ ὁμοειδῆ.

λη'. Πολλάκις ἐνθυμοῦ τὴν ἐπισύνδεσιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ σχέσιν πρὸς ἄλληλα. Τρόπον γάρ τινα πάντα ἀλλήλοις ἐπιπέπλεκται, καὶ πάντα κατὰ τοῦτο φίλα ἀλλήλοις ἐστί· καὶ γὰρ ἄλλῳ ἄλλο ἑξῆς ἐστι· τοῦτο δὲ διὰ τὴν τονικὴν κίνησιν καὶ σύμπνοιαν, καὶ τὴν ἕνωσιν τῆς οὐσίας.

λθ'. Οἷς συγκεκλήρωσαι πράγμασι, τούτοις συνάρμοζε σεαυτόν· καὶ οἷς συνείληχας ἀνθρώποις, τούτους φίλει, ἀλλ' ἀληθινῶς. (μ'.) Ὄργανον, ἐργαλεῖον, σκεῦος πᾶν, εἰ, πρὸς ὃ κατεσκεύασται, ποιεῖ, εὖ ἔχει· καίτοι ἐκεῖ ὁ κατασκευάσας ἐκποδών. Ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ φύσεως συνεχομένων ἔνδον ἐστὶ καὶ παραμένει ἡ κατασκευάσασα δύναμις· καθὸ καὶ μᾶλλον αἰδεῖσθαι αὐτὴν δεῖ, καὶ νομίζειν, ἐὰν κατὰ τὸ βούλημα ταύτης σαυτὸν διεξάγῃς, ἔχειν σοι πάντα κατὰ νοῦν. Ἔχει δὲ οὕτως καὶ τῷ παντὶ κατὰ νοῦν τὰ ἑαυτοῦ.

μα'. Ὅ τι ἂν τῶν ἀπροαιρέτων ὑποστήσῃς σαυτῷ ἀγαθόν, ἢ κακόν, ἀνάγκη κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ τοιούτου κακοῦ, ἢ τὴν ἀπότευξιν τοῦ τοιούτου ἀγαθοῦ, μέμψασθαί σε θεοῖς· καὶ ἀνθρώπους δὲ μισῆσαι, τοὺς αἰτίους ὄντας, ἢ ὑποπτευομένους ἔσεσθαι, τῆς ἀποτεύξεως, ἢ τῆς περιπτώσεως· καὶ ἀδικοῦμεν δὴ

---

1 ἐγίνετο A — 6 ἄλλῳ om. A — 7 δὲ add. Cor. — διὰ τὴν τοπικὴν κίνησιν v., τονικὴν κίνησιν A, σύννησιν coni. Gat. κοίνωσιν coni. Cor. — 9 τί συγκεκλήρωσαι A — 11 capita 39 et 40 non distinguuntur in AX — 13 ἐκεῖνο ὁ κατασκευάσας L3 — 16 ταύτης ἔχῃς καὶ διεξάγῃς v., ἔχῃς καὶ om. AX, αὐτὸν διεξάγῃς A, σαυτὸν coni. Cor. — 19 ὑποστήσῃς αὐτῷ v., σαυτῷ coni. Cor. — 20 τῷ τοιούτῳ κακῷ coni. Cor. — 21 κακοῦ — τοιούτου om. A — 22 καὶ ante ἀνθρ. om. Cas. — 24 ἀποτάξεως A

πολλά, διὰ τὴν πρὸς ταῦτα διαφοράν. Ἐὰν δὲ μόνα τὰ ἐφ' ἡμῖν ἀγαθὰ καὶ κακὰ κρίνωμεν, οὐδεμία αἰτία καταλείπεται, οὔτε θεῷ ἐγκαλέσαι, οὔτε πρὸς ἄνθρωπον στῆναι στάσιν πολεμίου.

μβ΄. Πάντες εἰς ἓν ἀποτέλεσμα συνεργοῦμεν, οἱ μὲν εἰδότως καὶ παρακολουθητικῶς, οἱ δὲ ἀνεπιστάτως· ὥσπερ καὶ τοὺς καθεύδοντας, οἶμαι, ὁ Ἡράκλειτος ἐργάτας εἶναι λέγει, καὶ συνεργοὺς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γινομένων. Ἄλλος δὲ κατ' ἄλλο συνεργεῖ· ἐκ περιουσίας δὲ καὶ ὁ μεμφόμενος, καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πειρώμενος, καὶ ἀναιρεῖν τὰ γινόμενα. Καὶ γὰρ τοῦ τοιούτου ἔχρῃζεν ὁ κόσμος. Λοιπὸν οὖν σύνες, εἰς τίνας σεαυτὸν κατατάσσεις· ἐκεῖνος μὲν γὰρ πάντως σοι καλῶς χρήσεται ὁ τὰ ὅλα διοικῶν, καὶ παραδέξεταί σε εἰς μέρος τι τῶν συνεργῶν καὶ συνεργητικῶν. Ἀλλὰ σὺ μὴ τοιοῦτο μέρος γένῃ, οἷος ὁ εὐτελὴς καὶ γελοῖος στίχος ἐν τῷ δράματι, οὗ Χρύσιππος μέμνηται.

μγ΄. Μήτι ὁ ἥλιος τὰ τοῦ ὑετοῦ ἀξιοῖ ποιεῖν; μή τι ὁ Ἀσκληπιὸς τὰ τῆς Καρποφόρου; τί δὲ τῶν ἄστρων ἕκαστον, οὐχὶ διάφορα μέν, συνεργὰ δὲ πρὸς ταὐτόν;

μδ΄. Εἰ μὲν οὖν ἐβουλεύσαντο περὶ ἐμοῦ καὶ τῶν ἐμοὶ συμβῆναι ὀφειλόντων οἱ θεοί, καλῶς ἐβουλεύσαντο· ἄβουλον γὰρ θεὸν οὐδὲ ἐπινοῆσαι ῥᾴδιον· κακοποιῆσαι δέ με διὰ τίνα αἰτίαν ἔμελλον ὁρμᾶν;

---

2 *κινῶμεν* PA, *κρινῶμεν* coni. Gat. — 4 *πολέμιον* coni. Cor. — 6 *παρακολουθηκῶς* A — 10 *ὁ μὲν μεμφόμενος* A — 12 *εἰς τίνας ἑαυτὸν* v., *τίνα σεαυτὸν* A — 15 *ὡς μέρος τι* coni. Cor. — *συνεργῶν καὶ* om. A — 16 *οἷς εὐτελὴς* A — 21 capita 43 et 44 non distinguuntur in AMo2 — 22 *οἱ* ante *θεοὶ* del. put. Nauck., idem *ἄβουλον γὰρ θεὸν οὐδ' ἔστι νοῆσαι* scribendum putat om. *ῥᾴδιον*

Τί γὰρ αὐτοῖς, ἢ τῷ κοινῷ, οὗ μάλιστα προνοοῦνται, ἐκ τούτου περιεγένετο; Εἰ δὲ μὴ ἐβουλεύσαντο κατ' ἰδίαν περὶ ἐμοῦ, περί γε τῶν κοινῶν πάντως ἐβουλεύσαντο, οἷς κατ' ἐπακολούθησιν καὶ ταῦτα συμβαίνοντα ἀσπάζεσθαι καὶ στέργειν ὀφείλω. Εἰ δ' ἄρα περὶ μηδενὸς βουλεύονται (πιστεύειν μὲν οὐχ ὅσιον), ἦ μηδὲ θύωμεν, μηδὲ εὐχώμεθα, μηδὲ ὀμνύωμεν, μηδὲ τὰ ἄλλα πράσσωμεν, ἅπερ ἕκαστα ὡς πρὸς παρόντας καὶ συμβιοῦντας τοὺς θεοὺς πράσσομεν. εἰ δὲ ἄρα περὶ μηδενὸς τῶν καθ' ἡμᾶς βουλεύονται, ἐμοὶ μὲν ἔξεστι περὶ ἐμαυτοῦ βουλεύεσθαι· ἐμοὶ δέ ἐστι σκέψις περὶ τοῦ συμφέροντος. συμφέρει δὲ ἑκάστῳ, τὸ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ κατασκευὴν καὶ φύσιν· ἡ δὲ ἐμὴ φύσις λογικὴ καὶ πολιτική· πόλις καὶ πατρίς, ὡς μὲν Ἀντωνίνῳ, μοι ἡ Ῥώμη, ὡς δὲ ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος. Τὰ ταῖς πόλεσιν οὖν ταύταις ὠφέλιμα, μόνα ἐστί μοι ἀγαθά.

με΄. Ὅσα ἑκάστῳ συμβαίνει, ταῦτα τῷ ὅλῳ συμφέρει· ἤρκει τοῦτο. Ἀλλ' ἔτι ἐκεῖνο ὡς ἐπίπαν ὄψει παραφυλάξας, ὅσα ἀνθρώπῳ, καὶ ἑτέροις ἀνθρώποις. Κοινότερον δὲ νῦν τὸ συμφέρον ἐπὶ τῶν μέσων λαμβανέσθω.

μς΄. Ὥσπερ προσίσταταί σοι τὰ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ καὶ τοῖς τοιούτοις χωρίοις, ὡς ἀεὶ τὰ αὐτὰ δρώμενα, καὶ τὸ ὁμοειδὲς προσκορῆ τὴν θέαν ποιεῖ· τοῦτο καὶ

---

2 *περιεγίνετο* coni. Cor. — 6 *ἢ μηδὲ* v., *ἦ μηδὲ* A — 8 *ἃ παρ' ἕκαστα* coni. Cor. — 10 *καθ' ἡμῶν* v., *καθ' ἡμᾶς* A — 14 ab *πόλις καὶ πατρὶς* novum caput orditur in A Mo 2 — 19 *ἢ ἑτέροις ἀνθρ.* v., *καὶ ἑτ. ἀνθρ.* A; post *ἀνθρώποις συμφέρειν* excidisse videtur — 21 *λαμβάνεσθαι* A — 22 *τὰ ἀμφὶ τῷ θεάτρῳ* v., *τὰ ἐν τῷ ἀμφὶ θεάτρῳ* A

ἐπὶ ὅλου τοῦ βίου πάσχειν· πάντα γὰρ ἄνω κάτω τὰ αὐτά, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν. Μέχρι τίνος οὖν;

μζ. Ἐννόει συνεχῶς παντοίους ἀνθρώπους, καὶ παντοίων μὲν ἐπιτηδευμάτων, παντοδαπῶν δὲ ἐθνῶν, τεθνεῶτας· ὥστε κατιέναι τοῦτο μέχρι Φιλιστίωνος, καὶ Φοίβου, καὶ Ὀριγανίωνος. Μέτιθι νῦν ἐπὶ τὰ ἄλλα φῦλα. Ἐκεῖ δὲ μεταβαλεῖν ἡμᾶς δεῖ, ὅπου τοσοῦτοι μὲν δεινοὶ ῥήτορες, τοσοῦτοι δὲ σεμνοὶ φιλόσοφοι, Ἡράκλειτος, Πυθαγόρας, Σωκράτης· τοσοῦτοι δὲ ἥρωες πρότερον· τοσοῦτοι δὲ ὕστερον στρατηγοί, τύραννοι· ἐπὶ τούτοις δὲ Εὔδοξος, Ἵππαρχος, Ἀρχιμήδης, ἄλλαι φύσεις ὀξεῖαι, μεγαλόφρονες, φιλόπονοι, πανοῦργοι, αὐθάδεις, αὐτῆς τῆς ἐπικήρου καὶ ἐφημέρου τῶν ἀνθρώπων ζωῆς χλευασταί, οἷον Μένιππος, καὶ ὅσοι τοιοῦτοι. Περὶ πάντων τούτων ἐννόει, ὅτι πάλαι κεῖνται. Τί οὖν τοῦτο δεινὸν αὐτοῖς; τί δαὶ τοῖς μηδ' ὀνομαζομένοις ὅλως; Ἓν ὧδε πολλοῦ ἄξιον, τὸ μετ' ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης εὐμενῆ τοῖς ψεύσταις καὶ ἀδίκοις διαβιοῦν.

μη'. Ὅταν εὐφρᾶναι σεαυτὸν θέλῃς, ἐνθυμοῦ τὰ προτερήματα τῶν συμβιούντων· οἷον, τοῦ μὲν τὸ δραστήριον, τοῦ δὲ τὸ αἰδῆμον, τοῦ δὲ τὸ εὐμετάδοτον, ἄλλου δὲ ἄλλο τι. Οὐδὲν γὰρ οὕτως εὐφραίνει, ὡς τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀρετῶν, ἐμφαινόμενα τοῖς ἤθεσι τῶν συζώντων, καὶ ἀθρόα ὡς οἷόν τε συμπίπτοντα. Διὸ καὶ πρόχειρα αὐτὰ ἑκτέον.

μθ'. Μήτι δυσχεραίνεις, ὅτι τοσῶνδέ τινων λιτρῶν

---

7 ἐκεῖ δὴ coni. Cas. — 16 τί καὶ v., τί δαὶ PA — 19 ἀδίκως A — 21 συμβιώντων v., συμβιούντων A — 24 ἐμφαινόμενα — 25 συζώντων om. A.

εἶ, καὶ οὐ τριακοσίων; οὕτω δὲ καὶ ὅτι μέχρι τοσῶνδε ἐτῶν βιωτέον σοι, καὶ οὐ μέχρι πλείονος· ὥσπερ γὰρ τῆς οὐσίας ὅσον ἀφώρισταί σοι στέργεις, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ χρόνου.

ν′. Πειρῶ μὲν πείθειν αὐτούς. Πρᾶττε δὲ καὶ ἀκόντων, ὅταν τῆς δικαιοσύνης ὁ λόγος οὕτως ἄγῃ. Ἐὰν μέντοι βίᾳ τις προσχρώμενος ἐνίστηται, μετάβαινε ἐπὶ τὸ εὐάρεστον καὶ ἄλυπον, καὶ συγχρῶ εἰς ἄλλην ἀρετὴν τῇ κωλύσει· καὶ μέμνησο, ὅτι μεθ' ὑπεξαιρέσεως ὥρμας, ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων οὐκ ὠρέγου. Τίνος οὖν; τῆς τοιᾶσδέ τινος ὁρμῆς. Τούτου δὲ τυγχάνεις· ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεται.*

να′. Ὁ μὲν φιλόδοξος ἀλλοτρίαν ἐνέργειαν ἴδιον ἀγαθὸν ὑπολαμβάνει· ὁ δὲ φιλήδονος, ἰδίαν πεῖσιν· ὁ δὲ νοῦν ἔχων, ἰδίαν πρᾶξιν.

νβ′. Ἔξεστι περὶ τούτου μηδὲν ὑπολαμβάνειν, καὶ μὴ ὀχλεῖσθαι τῇ ψυχῇ. Αὐτὰ γὰρ τὰ πράγματα οὐκ ἔχει φύσιν ποιητικὴν τῶν ἡμετέρων κρίσεων.

νγ′. Ἔθισον σεαυτὸν πρὸς τῷ ὑφ' ἑτέρου λεγομένῳ γίνεσθαι ἀπαρενθυμήτως, καὶ ὡς οἷόν τε ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λέγοντος γίνου.

νδ′. Τὸ τῷ σμήνει μὴ συμφέρον, οὐδὲ τῇ μελίσσῃ συμφέρει.

νε′. Εἰ κυβερνῶντα οἱ ναῦται, ἢ ἰατρεύοντα οἱ

---

5 *πειρῶμεν* v., correxit Nauck. — 6 *καὶ τῶν ἀκόντων* v., *καὶ ἀκόντων* A, *καὶ αὐτῶν ἀκόντων* coni. Menag. — 10 *ὁρμᾶς* v., *ὥρμας* coni. Cor. — *καὶ ὅτι* coni. Gat. — *ὀρέγου* v., *ὠρέγου* A, *ὀρέγῃ* coni. Reisk. — 12 *εἰ ἐφ' οἷς προήχθης* coni. Cor. — 19 *πρὸς τὸ — λεγομένῳ* v., *πρὸς τῶν — λεγομένου* A, *πρὸς τὸ — λεγόμενον* Sch. — 20 *ἀπαρενθυμήτων* A — 24 *κυβερνῶνται — ἰατρεύονται* v., *κυβερνῶντα — ἰατρεύοντα* A

κάμνοντες κακῶς ἔλεγον, ἄλλῳ τίνι ἂν προσεῖχον; ἢ πῶς αὐτὸς ἐνεργοίη τὸ τοῖς ἐμπλέουσι σωτήριον, ἢ τὸ τοῖς θεραπευομένοις ὑγιεινόν;

νϛ'. Πόσοι, μεθ' ὧν εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, ἤδη ἀπεληλύθασιν;

νζ'. Ἰκτεριῶσι τὸ μέλι πικρὸν φαίνεται· καὶ λυσσοδήκτοις τὸ ὕδωρ φοβερόν· καὶ παιδίοις τὸ σφαιρίον καλόν. Τί οὖν ὀργίζομαι; ἢ δοκεῖ σοι ἔλασσον ἰσχύειν τὸ διεψευσμένον, ἢ τὸ χόλιον τῷ ἰκτεριῶντι, καὶ ὁ ἰὸς τῷ λυσσοδήκτῳ;

νη'. Κατὰ τὸν λόγον τῆς σῆς φύσεως βιοῦν σε οὐδεὶς κωλύσει· παρὰ τὸν λόγον τῆς κοινῆς φύσεως οὐδέν σοι συμβήσεται.

νθ'. Οἷοί εἰσιν, οἷς θέλουσιν ἀρέσκειν, καὶ δι' οἷα περιγινόμενα, καὶ δι' οἵων ἐνεργειῶν. Ὡς ταχέως ὁ αἰὼν πάντα καλύψει· καὶ ὅσα ἐκάλυψεν ἤδη.

ΒΙΒΛΙΟΝ Ζ.

Τί ἐστὶ κακία; — Τοῦτ' ἔστιν, ὃ πολλάκις εἶδες. Καὶ ἐπὶ παντὸς δὲ τοῦ συμβαίνοντος πρόχειρον ἔχε, ὅτι τοῦτό ἐστιν, ὃ πολλάκις εἶδες. Ὅλως ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ εὑρήσεις, ὧν μεσταὶ αἱ ἱστορίαι αἱ παλαιαί, αἱ μέσαι, αἱ ὑπόγυιοι· ὧν νῦν μεσταὶ αἱ πόλεις καὶ (αἱ) οἰκίαι. Οὐδὲν καινόν· πάντα καὶ συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια.

---

1 *ἄλλῳ τινὶ ἂν προσεῖχον, ἢ πῶς* (pro *ὅπως*) Cas. — 5 *προαπολήλύθασιν* coni. Reisk. — 9 *κτεριόντι* A — 11 *σῆς* om. A — 12 *οὐδὲν κωλύσει* coni. Nauck. coll. 1, 17 — 15 *οἷοι τὰ* A, *οἷα τὰ* coni. Cor. — 18 *τούτεστι κακία* A — 23 *αἱ* add. Cor. — *συνήθη ὀλιγοχρόνια* v., *συν. καὶ ὀλιγοχρ.* A

β'. Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως δύναται νεκρωθῆναι, ἐὰν μὴ αἱ κατάλληλοι αὐτοῖς φαντασίαι σβεσθῶσιν; ἃς διηνεκῶς ἀναζωπυρεῖν ἐπὶ σοί ἐστι. Δύναμαι περὶ τούτου, ὃ δεῖ, ὑπολαμβάνειν· εἰ δύναμαι, τί ταράσσομαι, τὰ ἔξω τῆς ἐμῆς διανοίας οὐδὲν ὅλως πρὸς τὴν ἐμὴν διάνοιαν. Τοῦτο μάθε, καὶ ὀρθὸς εἶ· ἀναβιῶναί σοι ἔξεστιν· ἴδε πάλιν τὰ πράγματα, ὡς ἑώρας· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ ἀναβιῶναι.

γ'. Πομπῆς κενοσπουδία, ἐπὶ σκηνῆς δράματα, ποίμνια, ἀγέλαι, διαδορατισμοί, κυνιδίοις ὀστάριον ἐῤῥιμένον, ψωμίον εἰς τὰς τῶν ἰχθύων δεξαμενάς, μυρμήκων ταλαιπωρίαι καὶ ἀχθοφορίαι, μυϊδίων ἐπτοημένων διαδρομαί, σιγιλλάρια νευροσπαστούμενα. Χρὴ οὖν ἐν τούτοις εὐμενῶς μὲν καὶ μὴ καταφρυαττόμενον ἑστάναι· παρακολουθεῖν μέντοι, ὅτι τοσούτου ἄξιος ἕκαστός ἐστιν, ὅσου ἄξιά ἐστι ταῦτα, περὶ ἃ ἐσπούδακεν.

δ'. Δεῖ κατὰ λέξιν παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις, καὶ καθ' ἑκάστην ὁρμὴν τοῖς γινομένοις. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἑτέρου εὐθὺς ὁρᾶν, ἐπὶ τίνα σκοπὸν ἡ ἀναφορά· ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου παραφυλάσσειν, τί τὸ σημαινόμενον.

ε'. Πότερον ἐξαρκεῖ ἡ διάνοιά μου πρὸς τοῦτο,

---

1 ἢ τὰ δόγματα πῶς γὰρ ἄλλως A, ex quo conieci ζῇ τὰ δόγματα. πῶς γὰρ κτέ. cf. Mus. Rhen. l. l. — 2 κατάλληλαι A (etiam pleraeque edd.) — 3 ὡς διηνεκῶς v., ἃς δ. A — 4 εἰ γὰρ δύναμαι A — 6 πάθε v., μάθε A — καὶ ὀρθῶς εἶ εἰ A (an καὶ ὀρθῶς οἴει?) — 7 ἐν τούτῳ γὰρ τῷ ἀναβιῶναι A — 13 νευροπαστούμενα A — 14 φρυαττόμενον v., καταφρυαττόμενον A — 18 λεγομένοις καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἑτέρου A — 19 ὁρμὴν γινομένοις Gat. — 20 ἐπὶ τίνα σκοπὸν ἀφορᾷ coni. Cor. — 23 capita 4 et 5 non distinguuntur in A

ἢ οὔ; Εἰ μὲν ἐξαρκεῖ, χρῶμαι αὐτῇ πρὸς τὸ ἔργον, ὡς ὀργάνῳ παρὰ τῆς τῶν ὅλων φύσεως δοθέντι. Εἰ δὲ μὴ ἐξαρκεῖ, ἤτοι παραχωρῶ τοῦ ἔργου τῷ δυναμένῳ κρεῖττον ἐπιτελέσαι, ἐὰν ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκῃ· ἢ πράσσω, ὡς δύναμαι, προσπαραλαβὼν τὸν δυνάμενον κατὰ πρόσχρησιν τοῦ ἐμοῦ ἡγεμονικοῦ ποιῆσαι τὸ εἰς τὴν κοινωνίαν νῦν καίριον καὶ χρήσιμον. Ὅ τι γὰρ ἂν δι' ἐμαυτοῦ, ἢ σὺν ἄλλῳ ποιῶ, ὧδε μόνον χρὴ συντείνειν, εἰς τὸ κοινῇ χρήσιμον καὶ εὐάρμοστον.

ϛ'. Ὅσοι μέν, πολυύμνητοι γενόμενοι, ἤδη λήθῃ παραδέδονται· ὅσοι δέ, τούτους ὑμνήσαντες, πάλαι ἐκποδών.

ζ'. Μὴ αἰσχύνου βοηθούμενος· πρόκειται γάρ σοι ἐνεργεῖν τὸ ἐπιβάλλον, ὡς στρατιώτῃ ἐν τειχομαχίᾳ. Τί οὖν, ἐὰν σὺ μὲν χωλαίνων ἐπὶ τὴν ἔπαλξιν ἀναβῆναι μόνος μὴ δύνῃ, σὺν ἄλλῳ δὲ δυνατὸν ᾖ τοῦτο;

η'. Τὰ μέλλοντα μὴ ταρασσέτω· ἥξεις γὰρ ἐπ' αὐτά, ἐὰν δεήσῃ, φέρων τὸν αὐτὸν λόγον, ᾧ νῦν πρὸς τὰ παρόντα χρᾷ.

θ'. Πάντα ἀλλήλοις ἐπιπλέκεται καὶ ἡ σύνδεσις ἱερά, καὶ σχεδόν τι οὐδὲν ἀλλότριον ἄλλο ἄλλῳ. Συγκατατέτακται γάρ, καὶ συγκοσμεῖ τὸν αὐτὸν κόσμον. Κόσμος τε γὰρ εἷς ἐξ ἁπάντων, καὶ θεὸς εἷς διὰ πάν-

---

1 χρῶμαι αὐτὴν A — 4 ἢ ἐὰν ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκῃ πράσσω coni. Reisk. — 12 παραδίδονται A (etiam nonnullae edd.) — 15 τοὐπιβάλλον X — στρατιώτης L 2, 3, Par. — τῇ χομαχίᾳ A — 16 χωλεύων X — 17 οὐ δύνῃ Mo 2, δύνησαι Mo 1 — δυνατὸς ᾖς coni. Reisk. — 18 εξεις (sine acc.) A — 21 ἐπιπέπλεκται coni. Cor. — 24 εἷς διὰ ἁπάντων v., εἷς ἐξ ἁπάντων A — καὶ ante θεὸς om. Gat.

των, καὶ οὐσία μία, καὶ νόμος εἷς, λόγος κοινὸς πάντων τῶν νοερῶν ζῴων, καὶ ἀλήθεια μία· εἴγε καὶ τελειότης μία τῶν ὁμογενῶν, καὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου μετεχόντων ζῴων.

ι΄. Πᾶν τὸ ἔνυλον ἐναφανίζεται τάχιστα τῇ τῶν ὅλων οὐσίᾳ· καὶ πᾶν αἴτιον εἰς τὸν τῶν ὅλων λόγον τάχιστα ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα ἐγκαταχώννυται τῷ αἰῶνι.

ια΄. Τῷ λογικῷ ζῴῳ ἡ αὐτὴ πρᾶξις κατὰ φύσιν ἐστί, καὶ κατὰ λόγον.

ιβ΄. Ὀρθός, ἢ ὀρθούμενος.

ιγ΄. Οἷόν ἐστιν ἐν ἡνωμένοις τὰ μέλη τοῦ σώματος, τοῦτον ἔχει τὸν λόγον ἐν διεστῶσι τὰ λογικά, πρὸς μίαν τινὰ συνεργίαν κατεσκευασμένα. Μᾶλλον δέ σοι ἡ τούτου νόησις προσπεσεῖται, ἐὰν πρὸς ἑαυτὸν πολλάκις λέγῃς, ὅτι μέλος εἰμὶ τοῦ ἐκ τῶν λογικῶν συστήματος. Ἐὰν δὲ [διὰ τοῦ ῥῶ στοιχείου] μέρος εἶναι ἑαυτὸν λέγῃς, οὔπω ἀπὸ καρδίας φιλεῖς τοὺς ἀνθρώπους· οὔπω σε καταληκτικῶς εὐφραίνει τὸ εὐεργετεῖν· ἔτι ὡς πρέπον αὐτὸ ψιλὸν ποιεῖς· οὔπω ὡς σαυτὸν εὖ ποιῶν.

ιδ΄. Ὃ θέλει, ἔξωθεν προσπιπτέτω τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως ταύτης δυναμένοις. Ἐκεῖνα γάρ, ἐὰν θελήσῃ, μέμψεται τὰ παθόντα· ἐγὼ δέ, ἐὰν μὴ ὑπολάβω, ὅτι κακὸν τὸ συμβεβηκός, οὔπω βέβλαμμαι. Ἔξεστι δέ μοι μὴ ὑπολαβεῖν.

---

1 *νόμος εἷς, εἷς λόγος* coni. Menag. — 2 *ἡ ἀλήθεια* A — 7 *ἀναλαμβάνεται — τάχιστα* om. A — 12 *μὴ ὀρθούμενος* coni. Cas. — 17 *διὰ τοῦ ῥῶ στοιχείου* glossema put. Gat. — 19 *καταληπτικῶς* v., *καταληκτικῶς* coni. Gat. — 20 *ἔτι εἰ ὡς πρέπον* A — *ὡς αὐτὸν* v., *ὡς σαυτὸν* coni. Cor. — 22 *τοῖς πάθεσιν* A

ιε΄. Ὅ τι ἄν τις ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ ἀγαθὸν εἶναι· ὡς ἂν εἰ ὁ χρυσός, ἢ ὁ σμάραγδος, ἢ ἡ πορφύρα τοῦτο ἀεὶ ἔλεγεν, ὅ τι ἄν τις ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ σμάραγδον εἶναι, καὶ τὸ ἐμαυτοῦ χρῶμα ἔχειν.

ιϛ΄. Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνοχλεῖ, οἷον λέγω, οὐ φοβεῖ ἑαυτό, *εἰς ἐπιθυμίαν. Εἰ δέ τις ἄλλος αὐτὸ φοβῆσαι ἢ λυπῆσαι δύναται, ποιείτω. Αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ ὑποληπτικῶς οὐ τρέψει εἰς τοιαύτας τροπάς.

Τὸ σωμάτιον μὴ πάθῃ τι, αὐτὸ μεριμνάτω, εἰ δύναται, καὶ λεγέτω, εἴ τι πάσχει· τὸ δὲ ψυχάριον, τὸ φοβούμενον, τὸ λυπούμενον, τὸ περὶ τούτων ὅλως ὑπολαμβάνον, οὐδὲν μὴ πάθῃ. οὐ γὰρ ἄξεις αὐτὸ εἰς κρίσιν τοιαύτην.

Ἀπροσδεές ἐστιν, ὅσον ἐφ᾽ ἑαυτῷ, τὸ ἡγεμονικόν, ἐὰν μὴ ἑαυτῷ ἔνδειαν ποιῇ· κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ ἀτάραχον, καὶ ἀνεμπόδιστον, ἐὰν μὴ ἑαυτὸ ταράσσῃ καὶ ἐμποδίζῃ.

ιζ. Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθός, ἢ ἀγαθόν. Τί οὖν ὧδε ποιεῖς, ὦ φαντασία; ἀπέρχου, τοὺς θεούς σοι! ὡς ἦλθες· οὐ γὰρ χρῄζω σου. Ἐλήλυθας δὲ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος. Οὐκ ὀργίζομαί σοι· μόνον ἄπιθι.

---

3 ὅτις ἂν ποιῇ v., ὁ ἄν τις ποιῇ A, ὅ,τι ἄν τις ποιῇ coni. Sch. — 4 καὶ ἐμαυτοῦ A; σμάραγδον εἶναι καὶ ex glossemate ortum put. Nauck. — 5 τὸ ἡγεμονικὸν τοῦτο A — 6 οὐκ ἄγει εἰς ἀθυμίαν s. λειποθυμίαν coni. Salm., οὐ λυπεῖ ἑαυτὸ Sch. II — 7 ποιεῖ τὸ αὐτὸ A — 8 αὐτὸ γὰρ ἑαυτῶ A — 10 ab Τὸ σωμάτιον, mox ab Ἀπροσδεὲς novum caput orditur in A — 13 οὐ γὰρ ἕξεις PA — εἰ οὐκ ἄξεις coni. Salm., εἰ μὴ παράξει ἑαυτὸ Cor., οὐ γὰρ ἕλξεις Sch. II — 16 κατὰ ταῦτα A — 17 ἑαυτῶ ταράσσῃ A — 19 ἢ ἀγαθὸν glossema put. Mor., ἢ ἡγεμονικὸν ἀγαθὸν coni. Cor.

ιη'. Φοβεῖταί τις μεταβολήν; Τί γὰρ δύναται χωρὶς μεταβολῆς γενέσθαι; τί δὲ φίλτερον, ἢ οἰκειότερον τῇ τῶν ὅλων φύσει; Σὺ δὲ αὐτὸς λούσασθαι δύνασαι, ἐὰν μὴ τὰ ξύλα μεταβάλῃ; τραφῆναι δὲ δύνασαι, ἐὰν μὴ τὰ ἐδώδιμα μεταβάλῃ; ἄλλο δέ τι τῶν χρησίμων δύναται συντελεσθῆναι χωρὶς μεταβολῆς; Οὐχ ὁρᾷς οὖν, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ σὲ μεταβαλεῖν ὅμοιόν ἐστι καὶ ὁμοίως ἀναγκαῖον τῇ τῶν ὅλων φύσει;

ιθ'. Διὰ τῆς τῶν ὅλων οὐσίας, ὡς διὰ χειμάῤῥου, διεκπορεύεται πάντα τὰ σώματα, τῷ ὅλῳ συμφυῆ καὶ συνεργά, ὡς τὰ ἡμέτερα μέρη ἀλλήλοις.

Πόσους ἤδη ὁ αἰὼν Χρυσίππους, πόσους Σωκράτεις, πόσους Ἐπικτήτους καταπέπωκε; Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ παντὸς οὑτινοσοῦν σοι ἀνθρώπου τε καὶ πράγματος προσπιπτέτω.

κ'. Ἐμὲ ἓν μόνον περισπᾷ, μή τι αὐτὸς ποιήσω, ὃ ἡ κατασκευὴ τοῦ ἀνθρώπου οὐ θέλει, ἢ ὡς οὐ θέλει, ἢ ὃ νῦν οὐ θέλει.

κα'. Ἐγγὺς μὲν ἡ σὴ περὶ πάντων λήθη· ἐγγὺς δὲ ἡ πάντων περὶ σοῦ λήθη.

κβ'. Ἴδιον ἀνθρώπου φιλεῖν καὶ τοὺς πταίοντας. Τοῦτο δὲ γίνεται, ἐὰν συμπροσπίπτῃ σοι, ὅτι καὶ συγγενεῖς, καὶ δι' ἄγνοιαν, καὶ ἄκοντες ἁμαρτάνουσι,

---

1 *τί δὲ δύναται* X — 2 *τί δὲ φίλτερον* AX, *τί δαὶ φ.* v. — *εἰκαιότερον* A — 3 *αὐτοὺς λούσασθαι* A — 4 *μεταβάλης* (bis) X — *τραφῆναι δὲ δύνησαι* A — 6 *τελεσθῆναι* X — 7 *μεταβαλλεῖν* B, *μεταβάλλειν* coni. Cor. — 11 *μέλη* coni. Cor. — 12 ab *Πόσους* nov. caput orditur in A — 16 *μή τι αὐτὸ* A — 18 *ἢ ὁ νῦν θέλει* A — 21 *τὸ φιλεῖν* V 3—5 — 22 *γίνοιτ' ἂν* (s. *γένοιτ' ἂν*) X — *προσπίπτῃ* X — 23 *δι' ἄγνοιαν ἄκοντες* L 2, 3, Par

καὶ ὡς μετ᾽ ὀλίγον ἀμφότεροι τεθνήξεσθε, καὶ πρὸ πάντων, ὅτι οὐκ ἔβλαψέ σε· οὐ γὰρ τὸ ἡγεμονικόν σου χεῖρον ἐποίησεν, ἢ πρόσθεν ἦν.

κγ′. Ἡ τῶν ὅλων φύσις ἐκ τῆς ὅλης οὐσίας, ὡς κηροῦ, νῦν μὲν ἱππάριον ἔπλασε· συγχέασα δὲ τοῦτο, εἰς δένδρου φύσιν συνεχρήσατο τῇ ὕλῃ αὐτοῦ· εἶτα εἰς ἀνθρωπάριον· εἶτα εἰς ἄλλο τι· ἕκαστον δὲ τούτων πρὸς ὀλίγιστον ὑπέστη. Δεινὸν δὲ οὐδὲν τὸ διαλυθῆναι τῷ κιβωτίῳ, ὥσπερ οὐδὲ τὸ συμπαγῆναι.

κδ′. Τὸ ἐπίκοτον τοῦ προσώπου λίαν παρὰ φύσιν, ὅταν πολλάκις* ἐναποθνήσκειν ᾖ πρόσχημα, ἢ τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθη, ὥστε ὅλως ἐξαφθῆναι μὴ δύνασθαι. Αὐτῷ γε τούτῳ παρακολουθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λόγον. Εἰ γὰρ καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ ἁμαρτάνειν οἰχήσεται, τίς ἔτι τοῦ ζῆν αἰτία;

κε′. Πάντα, ὅσα ὁρᾷς, ὅσον οὔπω μεταβαλεῖ ἡ τὰ ὅλα διοικοῦσα φύσις, καὶ ἄλλα ἐκ τῆς οὐσίας αὐτῶν ποιήσει, καὶ πάλιν ἄλλα ἐκ τῆς ἐκείνων οὐσίας, ἵνα ἀεὶ νεαρὸς ᾖ ὁ κόσμος.

κϛ′. Ὅταν τις ἁμάρτῃ τι εἰς σέ, εὐθὺς ἐνθυμοῦ, τί ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπολαβὼν ἥμαρτε. Τοῦτο γὰρ ἰδὼν ἐλεήσεις αὐτόν, καὶ οὔτε θαυμάσεις, οὔτε ὀργισθήσῃ. Ἤτοι γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀγα-

---

1 καὶ μετ᾽ ὀλίγον A, καὶ ὅτιπερ ἀμφότεροι (om. μετ᾽ ὀλίγον) X — τεθνήξετε v., τεθνήξεσθαι A V5 B, τεθνήξεσθε X — 3 ἦν om. V2 M1 — 6 εἰς δενδρύφιον coni. Nauck. — 7 εἶτα ὡς ἄλλο τι A — 9 τὸ κιβωτίῳ A — 11 τελευταίαν A — ὅταν δὲ πολλάκις γίγνηται, ἐναποθνήσκει τὸ πρόσχημα, καὶ τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθη coni. Cor., similiter Σκαφ. (forsitan ὅταν πολλάκις ἐν τῷ ἀποθνήσκειν ᾖ τὸ πρόσχημα, τὸ s. ἤτοι τελευταῖον ἀπεσβέσθη) — 13 τοῦτο παρακολουθεῖν A — 21 ὑπολαβὸν A

θὸν ἔτι ὑπολαμβάνεις, ἢ ἄλλο ὁμοειδές. Δεῖ οὖν συγγινώσκειν. Εἰ δὲ μηκέτι ὑπολαμβάνεις τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ καὶ κακά, ῥᾷον εὐμενὴς ἔσῃ τῷ παρορῶντι.

κζ. Μὴ τὰ ἀπόντα ἐννοεῖν, ὡς ἤδη ὄντα· ἀλλὰ τῶν παρόντων τὰ δεξιώτατα ἐκλογίζεσθαι, καὶ τούτων χάριν ὑπομιμνήσκεσθαι, πῶς ἂν ἐπεζητεῖτο, εἰ μὴ παρῆν. Ἅμα μέντοι φυλάσσου, μὴ διὰ τοῦ οὕτως ἀσμενίζειν αὐτοῖς ἐθίσῃς ἐκτιμᾶν αὐτὰ, ὥστε, ἐάν ποτε μὴ παρῇ, ταραχθήσεσθαι.

κη΄. Εἰς σαυτὸν συνειλοῦ. Φύσιν ἔχει τὸ λογικὸν ἡγεμονικόν, ἑαυτῷ ἀρκεῖσθαι δικαιοπραγοῦντι, καὶ παρ᾽ αὐτὸ τοῦτο γαλήνην ἔχοντι.

κθ΄. Ἐξάλειψον τὴν φαντασίαν. Στῆσον τὴν νευροσπαστίαν. Περίγραψον τὸ ἐνεστὼς τοῦ χρόνου. Γνώρισον τὸ συμβαῖνον, ἢ σοί, ἢ ἄλλῳ. Δίελε καὶ μέρισον τὸ ὑποκείμενον εἰς τὸ αἰτιῶδες καὶ ὑλικόν. Ἐννόησον τὴν ἐσχάτην ὥραν. Τὸ ἐκείνῳ ἁμαρτηθὲν ἐκεῖ κατάλιπε, ὅπου ἡ ἁμαρτία ὑπέστη.

λ΄. Συμπαρεκτείνειν τὴν νόησιν τοῖς λεγομένοις. Εἰσδύεσθαι τὸν νοῦν εἰς τὰ γινόμενα καὶ ποιοῦντα.

λα΄. Φαίδρυνον σεαυτὸν ἁπλότητι καὶ αἰδοῖ καὶ τῇ πρὸς τὸ ἀνὰ μέσον ἀρετῆς καὶ κακίας ἀδιαφορίᾳ. Φίλησον τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἀκολούθησον θεῷ. Ἐκεῖνος μέν φησιν, ὅτι Πάντα νομιστί. Ἔτι εἰ

---

2 τὰ αὐτὰ ἀγαθὰ coni. Menag. — 4 ὡς ἡδέα ὄντα coni. Sch. II — 5 καὶ — ὑπομιμνήσκεσθαι om. A — 7 ὄντως ἀσμ. A — 8 ἐκθίσῃς A — 10 εἰς αὑτὸν v., εἰς σαυτὸν D — τὸν λογικὸν A — 18 κατάλειπε A — 20 εἰς τὰ om. A — 24 ἔτι ἢ δαίμονα A, ἤτοι τὰ δαιμόνια ἢ τὰ στοιχεῖα coni. Sch. I, ἕτεροι δὲ μόνα τὰ στ. coni. Cor.; an ἔτι δὲ (s. ἔνιοι δὲ) ὅτι δαιμόνια τὰ στ.?

*δαίμονα τὰ στοιχεῖα· ἀρκεῖ δὲ μεμνῆσθαι, ὅτι τὰ πάντα νομιστὶ ἔχει· ἤδη λίαν ὀλίγα.

λβ′. Περὶ θανάτου· ἢ σκεδασμός, εἰ ἄτομοι, εἰ δ' ἕνωσις, ἤτοι σβέσις ἢ μετάστασις.

λγ′. Περὶ πόνου· τὸ μὲν ἀφόρητον ἐξάγει· τὸ δὲ χρονίζον, φορητόν· καὶ ἡ διάνοια τὴν ἑαυτῆς γαλήνην κατὰ ἀπόληψιν διατηρεῖ, καὶ οὐ χεῖρον τὸ ἡγεμονικὸν γέγονε. Τὰ δὲ κακούμενα μέρη ὑπὸ τοῦ πόνου, εἴ τι δύναται, περὶ αὐτοῦ ἀποφηνάσθω.

λδ′. Περὶ δόξης· ἴδε τὰς διανοίας αὐτῶν, οἷαι, καὶ οἷα μὲν φεύγουσαι, οἷα δὲ διώκουσαι. Καὶ ὅτι, ὡς αἱ θῖνες ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ἐπιφορούμεναι κρύπτουσι τὰς προτέρας, οὕτως ἐν τῷ βίῳ τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν ἐπενεχθέντων τάχιστα ἐκαλύφθη.

λε′. [Πλατωνικόν.] „Ἧι οὖν ὑπάρχει διανοίᾳ μεγαλοπρέπεια καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ οὐσίας, ἆρα οἴει τούτῳ μέγα τι δοκεῖν εἶναι τὸν ἀνθρώπινον βίον; Ἀδύνατον, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν καὶ θάνατον οὐ δεινόν τι ἡγήσεται ὁ τοιοῦτος; Ἥκιστά γε.“

λϛ′. [Ἀντισθενικόν.] „Βασιλικόν, εὖ μὲν πράττειν, κακῶς δὲ ἀκούειν.“

λζ′. Αἰσχρόν ἐστι, τὸ μὲν πρόσωπον ὑπήκοον εἶναι

---

2 ἢ δηλίαν ὀλίγα PA, ἤδη λίαν ὀλ. Cas.; videtur glossema esse — 3 εἰ σκεδασμὸς ἢ ἄτομοι ἢ κένωσις ἤτοι σβέσις ἢ μετάστασις v., ἢ σκεδασμὸς εἰ ἄτομοι ἢ ἕνωσις ἤτοι σβέσις ἢ μετάστασις A, εἰ δ' ἕνωσις coni. Cas. — 7 κατὰ ὑπόληψιν coni. Gat. — 8 εἴ τε δύναται A — 13 τὰ πρότερα v., τὰς προτέρας coni. Cor. — τὰ ἑταίρα A — 15 Πλατωνικὸν om. A — ᾧ οὖν v., ᾗ οὖν A — μεγαλοπρεπῆ A, διανοίᾳ μεγαλοπρέπεια Cor. (secund. Plat. text.) — 17 ἄρα οἷόν τε οἴει Cor. (sec. Plat. a quo alienum est ἄρα) — 20 Ἀντισθενικὸν om. A — βασιλικὸν μὲν εὖ πρ. PA, εὖ μὲν Gat.

καὶ σχηματίζεσθαι, καὶ κατακοσμεῖσθαι, ὡς κελεύει ἡ διάνοια, αὐτὴν δ' ὑφ' ἑαυτῆς μὴ σχηματίζεσθαι καὶ κατακοσμεῖσθαι.

λη'. Τοῖς πράγμασιν γὰρ οὐχὶ θυμοῦσθαι χρεών·
Μέλει γὰρ αὐτοῖς οὐδέν.

λθ'. Ἀθανάτοις τε θεοῖς καὶ ἡμῖν χάρματα δοίης!

μ'. Βίον θερίζειν, ὥστε κάρπιμον στάχυν,
Καὶ τὸν μὲν εἶναι, τὸν δὲ μή.

μα'. Εἰ δ' ἠμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμώ,
Ἔχει λόγον καὶ τοῦτο.

μβ'. Τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμοῦ καὶ τὸ δίκαιον·

μγ'. „Μὴ συνεπιθρηνεῖν, μὴ σφύζειν."

μδ'. [Πλατωνικά.] „Ἐγὼ δὲ τούτῳ δίκαιον ἂν λόγον ἀντείποιμι· ὅτι οὐ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἴει δεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν ἢ τεθνάναι ἄνδρα, ὅτου τι καὶ σμικρὸν ὄφελος· ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν, ὅταν πράττῃ, πότερον δίκαια ἢ ἄδικα πράττει, καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ (ἔργα) ἢ κακοῦ."

με'. „Οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀληθείᾳ, οὗ ἄν τις αὑτὸν τάξῃ ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι, ἢ ὑπ' ἄρχοντος ταχθῇ, ἐνταῦθα (δεῖ), ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον, μήτε θάνατον, μήτε ἄλλο (τι) μηδὲν πρὸ τοῦ αἰσχροῦ."

μς'. „Ἀλλ', ὦ μακάριε, ὅρα, μὴ ἄλλο τι τὸ γενναῖον, καὶ τὸ ἀγαθόν, ἢ τὸ σώζειν τε καὶ σώζεσθαι·

---

2 ὑφ' ἑαυτῆς καὶ σχηματίζεσθαι A — 7 καὶ τὸ μὲν εἶναι τὸ δὲ μὴ PA, τὸν (bis) Gat. — 8 ἐμῶν A — 12 Πλατωνικά om. A — τοῦτον δίκαιον ἂν P, τοῦτο δίκαιον ἂν A, τούτῳ ἂν δίκαιον Gat. (secund. Plat.) — 14 εἴοι ἰδεῖν A — 15 ὄφελός ἐστιν Cor. (sec. Plat.) — 18 ἔργα om. PA — 21 ἐνταῦθα ὡς ἐμοὶ δοκεῖν PA, δεῖ ex Plat. add. — 23 τι ex Plat. add. — 24 μὴ om. A — 25 ἢ τὸ σώζειν PA; ᾖ τοῦ Cor. (sec. Plat. text.), ᾖ, ἢ τὸ coni. Sch. II

μὴ γὰρ τοῦτο μέν, τὸ ζῆν ὁποσονδὴ χρόνον, τόν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα, ἐατέον ἐστί, καὶ οὐ φιλοψυχητέον, ἀλλ' ἐπιτρέψαντα περὶ τούτων τῷ θεῷ καὶ πιστεύσαντα ταῖς γυναιξίν, ὅτι τὴν εἱμαρμένην οὐδ' ἂν εἷς ἐκφύγοι, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον, τίνα ἂν τρόπον τοῦτον, ὃν μέλλει χρόνον βιῶναι, ὡς ἄριστα βιῴη."

μζ′. „Περισκοπεῖν ἄστρων δρόμους, ὥσπερ συμπεριθέοντα· καὶ τὰς τῶν στοιχείων εἰς ἄλληλα μεταβολὰς συνεχῶς ἐννοεῖν. Ἀποκαθαίρουσι γὰρ αἱ τούτων φαντασίαι τὸν ῥύπον τοῦ χαμαὶ βίου."

μη′. Καλὸν τὸ τοῦ Πλάτωνος. Καὶ δὴ περὶ ἀνθρώπων τοὺς λόγους ποιούμενον, ἐπισκοπεῖν δεῖ καὶ τὰ ἐπίγεια, ὥσπερ ποθὲν ἄνωθεν, κατὰ ἀγέλας, στρατεύματα, γεώργια, γάμους, διαλύσεις, γενέσεις, θανάτους, δικαστηρίων θόρυβον, ἐρήμους χώρας, βαρβάρων ἔθνη ποικίλα, ἑορτάς, θρήνους, ἀγοράς, τὸ παμμιγές, καὶ τὸ ἐκ τῶν ἐναντίων συγκοσμούμενον.

μθ′. Τὰ προγεγονότα ἀναθεωρεῖν· τὰς τοσαύτας τῶν ἡγεμονιῶν μεταβολάς. Ἔξεστι καὶ τὰ ἐσόμενα προεφορᾶν. Ὁμοειδῆ γὰρ πάντως ἔσται, καὶ οὐχ οἷόν τε ἐκβῆναι τοῦ ῥυθμοῦ τῶν νῦν γινομένων· ὅθεν καὶ ἴσον, τὸ τεσσαράκοντα ἔτεσιν ἱστορῆσαι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τῷ ἐπὶ ἔτη μύρια. Τί γὰρ πλέον ὄψει;

ν′. Καὶ Τὰ μὲν ἐκ γῆς
Φύντ' εἰς γαῖαν, τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου

2 ἐατέον ᾖ coni. Sch. — 4 οὐδεὶς ἂν v., οὐδ' ἂν εἷς A — 6 μέλλοι A — 7 δρόμον A — 10 τοῦ βίου χαμαί A — 11 καὶ δεῖ A — 12 ἐπισκοπεῖν δὴ A — 13 ὥσπερ ποθὲν ἄνωθεν κάτω, ἀγέλας coni. Cas. — 19 τὰ σεμνὰ A — 25 καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς φῦντα A, τὰ ἐκ γῆς μὲν v. — 26 τὰ δ' ἐπ' αἰθερίου A

Βλαστόντα γονῆς εἰς οὐράνιον
Πόλον ἦλθε πάλιν.

Ἢ τοῦτο διάλυσις τῶν ἐν ταῖς ἀτόμοις ἀντεμπλοκῶν καὶ τοιοῦτός τις σκορπισμὸς τῶν ἀπαθῶν στοιχείων.

να΄. Καὶ

Σίτοισι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγεύμασι
Παρεκτρέποντες ὀχετόν, ὥστε μὴ θανεῖν.
. . . .
Θεόθεν δὲ πνέοντ᾽ οὖρον
Ἀνάγκη τλῆναι καμάτοις ἀνοδύρτοις.

νβ΄. Καββαλικώτερος, ἀλλ᾽ οὐχὶ κοινωνικώτερος, οὐδὲ αἰδημονέστερος, οὐδ᾽ εὐτακτότερος ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν, οὐδὲ εὐμενέστερος πρὸς τὰ τῶν πλησίον παροράματα.

νγ΄. Ὅπου ἔργον ἐπιτελεῖσθαι δύναται κατὰ τὸν κοινὸν θεοῖς καὶ ἀνθρώποις λόγον, ἐκεῖ οὐδὲν δεινόν· ὅπου γὰρ ὠφελείας τυχεῖν ἔξεστι διὰ τῆς εὐοδούσης καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν προϊούσης ἐνεργείας, ἐκεῖ οὐδεμίαν βλάβην ὑφορατέον.

νδ΄. Πανταχοῦ καὶ διηνεκῶς ἐπὶ σοί ἐστι, καὶ τῇ παρούσῃ συμβάσει θεοσεβῶς εὐαρεστεῖν, καὶ τοῖς παροῦσιν ἀνθρώποις κατὰ δικαιοσύνην προσφέρεσθαι, καὶ τῇ παρούσῃ φαντασίᾳ ἐμφιλοτεχνεῖν, ἵνα μή τι ἀκατάληπτον παρεισρυῇ.

---

1 *βλαστόντα* (*-ῶντα* A) *γένη εἰς αἰθέριον πάλιν ἦλθε* (*ἦλθον* A) *πόλον* PA, versus disposuit Grotius — 3 *ἀτόμοι* A — 4 *ἢ τοιοῦτός τις σκ.* coni. Gat. — 7 *πότοις* v., *ποτοῖσι* PA — *μαγγανεύμασι* PA, *μαγεύμασι* coni. Cor. — 11 *καβαλλιώτερος* P, *παμβαλιώτερος* A, *καββαλικώτερος* Cas. *σου τίς ἐστι* add. put. Cor. — 12 *ἀτακτότερος* A — 16 *ἀνθρώπων* plerique X — 18 *κατὰ τὴν σκευὴν* plerique X — 23 *τῇ οὔσῃ φαντασίᾳ* v., *παρούσῃ* coni. Cas.

νε΄. *Μὴ περιβλέπου ἀλλότρια ἡγεμονικά, ἀλλ' ἐκεῖ βλέπε κατ' εὐθύ, ἐπὶ τί σε ἡ φύσις ὁδηγεῖ, ἥ τε τοῦ ὅλου διὰ τῶν συμβαινόντων σοι, καὶ ἡ σὴ διὰ τῶν πρακτέων ὑπὸ σοῦ. Πρακτέον δὲ ἑκάστῳ τὸ ἑξῆς τῇ κατασκευῇ· κατεσκεύασται δὲ τὰ μὲν λοιπὰ τῶν λογικῶν ἕνεκεν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ παντὸς ἄλλου τὰ χείρω τῶν κρειττόνων ἕνεκεν, τὰ δὲ λογικὰ ἀλλήλων ἕνεκεν. Τὸ μὲν οὖν προηγούμενον ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῇ τὸ κοινωνικόν ἐστι. Δεύτερον δὲ τὸ ἀνένδοτον πρὸς τὰς σωματικὰς πείσεις· λογικῆς γὰρ καὶ νοερᾶς κινήσεως ἴδιον, περιορίζειν ἑαυτὴν, καὶ μήποτε ἡττᾶσθαι μήτε αἰσθητικῆς, μήτε ὁρμητικῆς κινήσεως· ζῳώδεις γὰρ ἑκάτεραι· ἡ δὲ νοερὰ ἐθέλει πρωτιστεύειν, καὶ μὴ κατακρατεῖσθαι ὑπ' ἐκείνων. Δικαίως γε· πέφυκε γὰρ χρηστικὴ πᾶσιν ἐκείνοις. Τρίτον ἐν τῇ λογικῇ κατασκευῇ τὸ ἀπρόπτωτον καὶ ἀνεξαπάτητον. Τούτων οὖν ἐχόμενον τὸ ἡγεμονικὸν εὐθέα περαινέτω, καὶ ἔχει τὰ ἑαυτοῦ.*

νς΄. *Ὡς ἀποτεθνηκότα δεῖ, καὶ μέχρι νῦν βεβιωκότα, τὸ λοιπὸν ἐκ τοῦ περιόντος ζῆσαι κατὰ τὴν φύσιν.*

νζ΄. *Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ συμβαῖνον καὶ συγκλωθόμενον. Τί γὰρ ἁρμοδιώτερον;*

νη΄. *Ἐφ' ἑκάστου συμβάματος ἐκείνους πρὸ ὀμμάτων ἔχειν, οἷς τὰ αὐτὰ συνέβαινεν, ἔπειτα ἤχθοντο, ἐξενίζοντο, ἐμέμφοντο· νῦν οὖν ἐκεῖνοι ποῦ; οὐδαμοῦ·*

---

2 *ἐφ' ὅ,τι σε ἡ φύσις ὁδηγεῖ* coni. Cor. — *τῶν τοῦ ὅλου* A — 6 *ὥσπερ* om. AD — 11 *μήπω ἡττᾶσθαι* AD — 16 *ἀπρόσπτωτον* AD — 17 *εὐθεῖαν περαινέτω* coni. Cor. — 19 *νῦν οὐ βεβιωκότα* coni. Reisk. — 22 *μόνος* Xyl., *μόνον* A v., *μόνως* Cor. — 25 *οἱ τὰ αὐτὰ συνεβ.* A

τί οὖν καὶ σὺ θέλεις ὁμοίως; οὐχὶ δὲ τὰς μὲν ἀλλοτρίας τροπὰς καταλιπεῖν τοῖς τρέπουσι καὶ τρεπομένοις; αὐτὸς δὲ περὶ τὸ πῶς χρῆσθαι αὐτοῖς ὅλος γίνεσθαι; χρήσῃ γὰρ καλῶς· καὶ ὕλη σου ἔσται· μόνον πρόσεχε, καὶ θέλε σεαυτῷ καλὸς εἶναι ἐπὶ παντός, οὗ πράσσεις· καὶ μέμνησο* ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ διάφορον ἐφ' οὗ ἡ πρᾶξις.

νθ'. Ἔνδον βλέπε. Ἔνδον ἡ πηγὴ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἀεὶ ἀναβλύειν δυναμένη, ἐὰν ἀεὶ σκάπτῃς.

ξ'. Δεῖ καὶ τὸ σῶμα πεπηγέναι, καὶ μὴ διεῤῥῖφθαι, μήτε ἐν κινήσει, μήτε ἐν σχέσει. Οἷον γάρ τι ἐπὶ τοῦ προσώπου παρέχεται ἡ διάνοια, συνετὸν αὐτὸ καὶ εὔσχημον συντηροῦσα, τοιοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ σώματος ἀπαιτητέον. Πάντα δὲ ταῦτα σὺν τῷ ἀνεπιτηδεύτῳ φυλακτέα.

ξα'. Ἡ βιωτικὴ τῇ παλαιστικῇ ὁμοιοτέρα, ἤπερ τῇ ὀρχηστικῇ, κατὰ τὸ πρὸς τὰ ἐμπίπτοντα, καὶ οὐ προεγνωσμένα, ἕτοιμος καὶ ἀπτὼς ἑστάναι.

ξβ'. Συνεχῶς ἐφιστάναι, τίνες εἰσὶν οὗτοι, ὑφ' ὧν μαρτυρεῖσθαι θέλεις, καὶ τίνα ἡγεμονικὰ ἔχουσιν. Οὔτε γὰρ μέμψῃ τοῖς ἀκουσίως πταίουσιν, οὔτε ἐπιμαρτυρήσεως δεήσῃ, ἐμβλέπων εἰς τὰς πηγὰς τῆς ὑπολήψεως καὶ ὁρμῆς αὐτῶν.

ξγ'. Πᾶσα ψυχή, φησίν, ἄκουσα στέρεται ἀλη-

---

4 ὕλη σοι ἔσται coni. Gat. — 5 καλῶς εἶναι coni. Cor. — 6 ἐπ' ἀμφοτέρων, ὅτι ἀδιάφορον ἐφ' οὗ ἡ πρᾶξις coni. Gat. — 7 ἀφ' οὗ ἡ πρᾶξις A — 8 ἔνδον σκέπε A, σκόπει D, σκάπτε coni. Sch. — 10 δεῖ δὲ καὶ D — 12 συνεστὸς αὐτὸ coni. Cas. — 13 εὔσχημον καὶ συντηροῦσα A — 22 εἰ βλέπων v., ἐμβλέπων AX (ἐκβλέπων Par) — εἰς τὰς ψυχὰς A — 24 ἄκουσα, φησὶν v., φησὶν, ἄκουσα AX

θείας· οὕτως οὖν καὶ δικαιοσύνης, καὶ σωφροσύνης, καὶ εὐμενείας, καὶ παντὸς τοῦ τοιούτου. Ἀναγκαιότατον δὲ τὸ διηνεκῶς τούτου μεμνῆσθαι· ἔσῃ γὰρ πρὸς πάντας πρᾳότερος.

ξδ΄. Ἐπὶ μὲν παντὸς πόνου πρόχειρον ἔστω, ὅτι οὐκ αἰσχρόν, οὐδὲ τὴν διάνοιαν τὴν κυβερνῶσαν χείρω ποιεῖ· οὔτε γάρ, καθὸ ὑλική ἐστιν, οὔτε καθὸ κοινωνική, διαφθείρει αὐτήν· ἐπὶ μέντοι τῶν πλείστων πόνων καὶ τὸ τοῦ Ἐπικούρου σοι βοηθείτω, ὅτι οὔτε ἀφόρητον, οὔτε αἰώνιον, ἐὰν τῶν ὅρων μνημονεύῃς, καὶ μὴ προσδοξάζῃς· κἀκείνου δὲ μέμνησο, ὅτι πολλά, πόνῳ τὰ αὐτὰ ὄντα, λανθάνει δυσχεραινόμενα· οἷον τὸ νυστάζειν, καὶ τὸ καυματίζεσθαι, καὶ τὸ ἀνορεκτεῖν· ὅταν οὖν τινι τούτων δυσαρεστῇς, λέγε ἑαυτῷ, ὅτι πόνῳ ἐνδίδως.

ξε΄. Ὅρα, μήποτέ (τι) τοιοῦτον πάθῃς πρὸς τοὺς ἀπανθρώπους, οἷον οἱ ἄνθρωποι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

ξς΄. Πόθεν ἴσμεν, εἰ μὴ Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάθεσιν κρείσσων ἦν· οὐ γὰρ ἀρκεῖ, εἰ Σωκράτης ἐνδοξότερον ἀπέθανε, καὶ ἐντρεχέστερον τοῖς σοφισταῖς διελέγετο, καὶ καρτερικώτερον ἐν τῷ πάγῳ διενυκτέρευεν, καὶ τὸν Σαλαμίνιον κελευσθεὶς ἄγειν, γεννικώτερον ἔδοξεν ἀντιβῆναι, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐβρενθύετο· περὶ οὗ καὶ μάλιστ᾽ ἄν τις ἐπιστήσειεν,

---

1 καὶ σωφροσύνης om. V2 M1 — 7 καθολικὴ A, καθὸ λογικὴ coni. Cas., καθο καθολικὴ coni. Reisk. — 8 διαφθείροι A — 11 κακείνου μέμνησο Mo2 — 14 λέγε σεαυτῷ Mo2 — 16 ἄρα μήποτε A — τι add. Corr. — 17 οἱ ἀπάνθρωποι coni. Gat. — 18 εἰ Τηλαύγης Σωκράτης v., εἰ μὴ (A: μὲν) Τηλαύγης s. Τηλαυγὴς Σωκράτους AX; εἰ Τηλαύγους Σωκράτης coni. Menag. — 19 κρεῖσσον A — 21 καρτερικώτατα AX — 23 γεννικώτερον A, γενναιότερον (s. γεναιότερον) v. — 24 ἀπιστήσειεν

εἴπερ ἀληθὲς ἦν· ἀλλ' ἐκεῖνο δεῖ σκοπεῖν, ποίαν τινὰ τὴν ψυχὴν εἶχε Σωκράτης, καὶ εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι τῷ δίκαιος εἶναι τὰ πρὸς ἀνθρώπους, καὶ ὅσιος τὰ πρὸς θεούς, μήτε ἐκεῖ πρὸς τὴν κακίαν ἀγανακτῶν μηδὲ μὴν δουλεύων τινὸς ἀγνοίᾳ, μήτε τῶν ἀπονεμομένων ἐκ τοῦ ὅλου ὡς ξένον τι δεχόμενος ἢ ὡς ἀφόρητον ὑπομένων, μήτε τοῖς τοῦ σαρκιδίου πάθεσιν ἐμπαρέχων συμπαθῆ τὸν νοῦν.

ξζ'. Ἡ φύσις οὐχ οὕτως συνεκέρασέ (σε) τῷ συγκρίματι, ὡς μὴ ἐφεῖσθαι περιορίζειν ἑαυτόν, καὶ τὰ ἑαυτοῦ ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι· λίαν γὰρ ἐνδέχεται θεῖον ἄνδρα γενέσθαι, καὶ ὑπὸ μηδενὸς γνωρισθῆναι. Τούτου μέμνησο ἀεί, καὶ ἔτι ἐκείνου, ὅτι ἐν ὀλιγίστοις κεῖται τὸ εὐδαιμόνως βιῶσαι. Καὶ μή, ὅτι ἀπήλπισας διαλεκτικὸς καὶ φυσικὸς ἔσεσθαι, διὰ τοῦτο ἀπογνῷς, καὶ ἐλεύθερος, καὶ αἰδήμων, καὶ κοινωνικός, καὶ εὐπειθὴς θεῷ.

ξη'. Ἀβιάστως διαζῆσαι ἐν πλείστῃ θυμηδίᾳ, κἂν πάντες καταβοῶσιν ἅτινα βούλονται, κἂν τὰ θηρία διασπᾷ τὰ μελύδρια τοῦ περιτεθραμμένου τούτου φυράματος. Τί γὰρ κωλύει ἐν πᾶσι τούτοις τὴν διάνοιαν σώζειν ἑαυτὴν ἐν γαλήνῃ, καὶ κρίσει [τῇ] περὶ τῶν περιεστηκότων ἀληθεῖ, καὶ χρήσει τῶν ὑποβεβλημένων ἑτοίμῃ; ὥστε τὴν μὲν κρίσιν λέγειν τῷ προσ-

---

coni. Menag. — 3 *τῷ δίκαιος εἶναι ἀρκεῖσθαι* X — 4 *εἰκῇ* v., *ἐκεῖ* AX — 5 *μήτε μὴν δουλ.* coni. Nauck.; cf. 1, 16 *οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον* (ibid. paulo infra *οὔτε μὴν ὀλιγώρως*) — 9 *σε* add. Gat., *τὸν νοῦν* initio add. put. Sch. — 11 *ἐφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι* coni. Cor. — 14 *βιῶναι* coni. Cor. — 15 *διαλεκτικῶς καὶ φυσικῶς* A — 18 capita 67 et 68 non distinguuntur in A — 21 *κωλύειν* A — 22 *κρίσει τῇ περὶ* PA — 23 *κρίσει ἀληθεῖ* (*κρίσει* igitur bis) A

πίπτοντι. Τοῦτο ὑπάρχεις κατ' οὐσίαν, κἂν κατὰ δόξαν ἀλλοῖον φαίνῃ· τὴν δὲ χρῆσιν λέγειν τῷ ὑποπίπτοντι· Σὲ ἐζήτουν· ἀεὶ γάρ μοι τὸ παρὸν ὕλη ἀρετῆς λογικῆς καὶ πολιτικῆς, καὶ τὸ σύνολον, τέχνης ἀνθρώπου, ἢ θεοῦ. Πᾶν γὰρ τὸ συμβαῖνον θεῷ ἢ ἀνθρώπῳ ἐξοικειοῦται, καὶ οὔτε καινόν, οὔτε δυσμεταχείριστον, ἀλλὰ γνώριμον καὶ εὐεργές.

ξθ'. Τοῦτο ἔχει ἡ τελειότης τοῦ ἤθους, τὸ πᾶσαν ἡμέραν ὡς τελευταίαν διεξάγειν, καὶ μήτε σφύζειν, μήτε ναρκᾶν, μήτε ὑποκρίνεσθαι.

ο'. Οἱ θεοί, ἀθάνατοι ὄντες, οὐ δυσχεραίνουσιν, ὅτι ἐν τοσούτῳ αἰῶνι δεήσει αὐτοὺς πάντως ἀεὶ τοιούτων ὄντων καὶ τοσούτων φαύλων ἀνέχεσθαι· προσέτι δὲ καὶ κήδονται αὐτῶν παντοίως. Σὺ δέ, ὅσον οὐδέπω λήγειν μέλλων, ἀπαυδᾷς, καὶ ταῦτα, εἷς ὢν τῶν φαύλων;

οα'. Γελοῖόν ἐστι, τὴν μὲν ἰδίαν κακίαν μὴ φεύγειν, ὃ καὶ δυνατόν ἐστι· τὴν δὲ τῶν ἄλλων φεύγειν, ὅπερ ἀδύνατον.

οβ'. Ὃ ἂν ἡ λογικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμις εὑρίσκῃ μήτε νοερόν, μήτε κοινωνικόν, εὐλόγως καταδεέστερον ἑαυτῆς κρίνει.

ογ'. Ὅταν σὺ εὖ πεποιηκὼς ᾖς, καὶ ἄλλος εὖ πεπονθώς, τί ἐπιζητεῖς τρίτον παρὰ ταῦτα, ὥσπερ οἱ μωροί, τὸ καὶ δόξαι εὖ πεποιηκέναι, ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν;

---

1 ὑπάρχει κατ' οὐσίαν κἂν κατ' οὐσίαν A — 2 φανῇ A (φάνῃ v.), φαίνῃ coni. Cor. — 4 σὺν ὅλης A — 8 τοῦ τελειότης ἤθους A — 20 κἂν A — 22 κρινεῖ coni. Cor. — 24 ἔτι ζητεῖς v., ἐπιζητεῖς correx. Nauck. — 25 τόδε καὶ δόξαι A

οδ'. *Οὐδεὶς κάμνει ὠφελούμενος. Ὠφέλεια δὲ πρᾶξις κατὰ φύσιν. Μὴ οὖν κάμνε ὠφελούμενος, ἐν ᾧ ὠφελεῖς.*

οε'. *Ἡ τοῦ ὅλου φύσις ἐπὶ τὴν κοσμοποιΐαν ὥρμησε· νῦν δὲ ἤτοι πᾶν τὸ γινόμενον κατ' ἐπακολούθησιν γίνεται, ἢ ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατά ἐστιν, ἐφ' ἃ ποιεῖται ἰδίαν ὁρμὴν τὸ τοῦ κόσμου ἡγεμονικόν. Εἰς πολλά σε γαληνότερον ποιήσει τοῦτο μνημονευόμενον.*

ΒΙΒΛΙΟΝ Η.

Καὶ τοῦτο πρὸς τὸ ἀκενόδοξον φέρει, ὅτι οὐκ ἔτι δύνασαι τὸν βίον ὅλον, ἢ τόν γε ἀπὸ νεότητος, φιλόσοφον βεβιωκέναι· ἀλλὰ πολλοῖς τε ἄλλοις, καὶ αὐτὸς σεαυτῷ δῆλος γέγονας πόῤῥω φιλοσοφίας ὤν. Πέφυρσαι οὖν· ὥστε τὴν μὲν δόξαν τὴν τοῦ φιλοσόφου κτήσασθαι, οὐκ ἔτι σοι ῥᾴδιον· ἀνταγωνίζεται δὲ καὶ ἡ ὑπόθεσις. Εἴπερ οὖν ἀληθῶς ἑώρακας, ποῦ κεῖται τὸ πρᾶγμα, τὸ μέν, τί δόξεις, ἄφες· ἀρκέσθητι δέ, εἰ κἂν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, ὅσον δήποτε ἡ σὴ φύσις θέλει, βιώσῃ. Κατανόησον οὖν, τί θέλει, καὶ μηδὲν ἄλλο σε περισπάτω· πεπείρασαι γάρ, περὶ πόσα πλανηθείς, οὐδαμοῦ εὗρες τὸ εὖ ζῆν. Οὐκ ἐν συλλογισμοῖς, οὐκ ἐν πλούτῳ, οὐκ ἐν δόξῃ, οὐκ ἐν ἀπολαύσει, οὐδαμοῦ. Ποῦ οὖν ἐστιν; Ἐν τῷ ποιεῖν, ἃ ἐπιζητεῖ

---

3 *ἡ* om. A — 8 *τούτου* A — 13 *αὐτὸς ἑαυτῷ* A — 15 *φιλοσόφου σου* A — 17 *ἑώρακά σου* A — 19 *ὡς ἡ σὴ φύσις θέλει* coni. Cas., *ὡς ἂν δήποτε — θέλῃ* s. *οἷον δήποτε — θέλει* coni. Cor. — *οὐ θέλει* A — 20 *βιώσειν* v., *βιώσεις* coni. Cas., *βιώσῃ* coni. Cor. — 21 *ἄλλο μηδὲν περισπάτω* v., *μηδὲν ἄλλο σε περισπάτω* A

ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις· πῶς οὖν ταῦτα ποιήσει; ἐὰν δόγματα ἔχῃ, ἀφ' ὧν αἱ ὁρμαὶ καὶ αἱ πράξεις. Τίνα δόγματα; τὰ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν· ὡς οὐδενὸς μὲν ἀγαθοῦ ὄντος ἀνθρώπῳ, ὃ οὐχὶ ποιεῖ δίκαιον, σώφρονα, ἀνδρεῖον, ἐλευθέριον, οὐδενὸς δὲ κακοῦ, ὃ οὐχὶ ποιεῖ τἀναντία τοῖς εἰρημένοις.

β΄. Καθ' ἑκάστην πρᾶξιν ἐρώτα σεαυτόν· Πῶς μοι αὕτη ἔχει; μὴ μετανοήσω ἐπ' αὐτῇ; μικρὸν καὶ τέθνηκα, καὶ πάντ' ἐκ μέσου. Τί πλέον ἐπιζητῶ, εἰ τὸ παρὸν ἔργον ζῴου νοεροῦ, καὶ κοινωνικοῦ καὶ ἰσονόμου θεῷ;

γ΄. Ἀλέξανδρος [δὲ] καὶ Γάϊος καὶ Πομπήϊος, τί πρὸς Διογένη καὶ Ἡράκλειτον καὶ Σωκράτην; Οἱ μὲν γὰρ εἶδον τὰ πράγματα, καὶ τὰς αἰτίας καὶ τὰς ὕλας, καὶ τὰ ἡγεμονικὰ ἦν αὐτῶν ταὐτά· ἐκεῖ δὲ ὅσων πρόνοια καὶ δουλεία πόσων;

δ΄. Ὅτι οὐδὲν ἧττον τὰ αὐτὰ ποιήσουσι, κἂν σὺ διαῤῥαγῇς.

ε΄. Τὸ πρῶτον μὴ ταράσσου· πάντα γὰρ κατὰ τὴν τοῦ ὅλου φύσιν· καὶ ὀλίγου χρόνου οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔσῃ· ὥσπερ οὐδὲ Ἀδριανός, οὐδὲ Αὔγουστος. Ἔπειτα ἀτενίσας εἰς τὸ πρᾶγμα, ἴδε αὐτό, καὶ συμμνημονεύσας, ὅτι ἀγαθόν σε ἄνθρωπον εἶναι δεῖ, καὶ τί τοῦ ἀνθρώπου ἡ φύσις ἀπαιτεῖ, πρᾶξον τοῦτο ἀμεταστρεπτί,

---

1 *ποιήσεις* coni. Cor. — *ἐπὰν* v., *ἐὰν* A — 2 *ἔχῃς* coni. Cor. — 3 *τὰ* om. A — 4 *ὃ* om. A — 5 *ἐλεύθερον* v., *ἐλευθέριον* A — 7 *ἐρωτῶς ἑαυτὸν* A — 9 *τεθνηκότα* A — *ἐπιζηλῶ* Xyl. — 12 *δὲ* toll. put. Cor. — 15 *αὐτὰ* A, *τοιαῦτα* coni. Sch. — *ὅση πρόνοια* A, *παράνοια* coni. Cas. — 24 *ἀμετατρεπτὶ* v., *ἀμεταστρεπτὶ* A

καὶ εἰπέ, ὡς δικαιότατον φαίνεταί σοι· μόνον εὐμενῶς, καὶ αἰδημόνως, καὶ ἀνυποκρίτως.

ϛ'. Ἡ τῶν ὅλων φύσις τοῦτο ἔργον ἔχει, τὰ ὧδε ὄντα ἐκεῖ μετατιθέναι, μεταβάλλειν, αἴρειν ἔνθεν καὶ ἐκεῖ φέρειν. Πάντα τροπαί· οὐχ ὥστε φοβηθῆναι, μή τι καινόν· πάντα συνήθη· ἀλλὰ καὶ ἴσαι αἱ ἀπονεμήσεις.

ζ'. Ἀρκεῖται πᾶσα φύσις ἑαυτῇ εὐοδούσῃ· φύσις δὲ λογικὴ εὐοδεῖ, ἐν μὲν φαντασίαις, μήτε ψευδεῖ, μήτε ἀδήλῳ συγκατατιθεμένη· τὰς ὁρμὰς δὲ ἐπὶ τὰ κοινωνικὰ ἔργα μόνα ἀπευθύνουσα· τὰς ὀρέξεις δὲ καὶ τὰς ἐκκλίσεις τῶν ἐφ' ἡμῖν μόνων πεποιημένη· τὸ δὲ ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπονεμόμενον πᾶν ἀσπαζομένη. Μέρος γὰρ αὐτῆς ἐστιν, ὡς ἡ τοῦ φύλλου φύσις τῆς τοῦ φυτοῦ φύσεως· πλὴν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἡ τοῦ φύλλου φύσις μέρος ἐστὶ φύσεως καὶ ἀναισθήτου καὶ ἀλόγου, καὶ ἐμποδίζεσθαι δυναμένης, ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου φύσις μέρος ἐστὶν ἀνεμποδίστου φύσεως καὶ νοερᾶς καὶ δικαίας· εἴγε ἴσους καὶ κατ' ἀξίαν τοὺς μερισμοὺς χρόνων, οὐσίας, αἰτίου, ἐνεργείας, συμβάσεως, ἑκάστοις ποιεῖται. Σκόπει δέ, μὴ εἰ τὸ ἓν πρὸς τὸ ἓν ἴσον εὑρήσεις ἐπὶ παντός, ἀλλὰ εἰ συλλήβδην τὰ πάντα τοῦδε πρὸς ἀθρόα τὰ τοῦ ἑτέρου.

η'. Ἀναγινώσκειν οὐκ ἔξεστιν. Ἀλλὰ ὕβριν ἀνείργειν ἔξεστιν· ἀλλὰ ἡδονῶν καὶ πόνων καθυπερτερεῖν

---

4 μεταβαλεῖν A — 5 ὥστε οὐχὶ φοβηθῆναι coni. Gat., ὥστ' οὐ φοβηθῆναι Cor. — 6 ἀλλὰ ἴσαι καὶ ἀπον. A — 12 καὶ ἐκκλίσεις (ἐγκλίσεις Gat.) v., καὶ τὰς ἐκκλίσεις A, cf. Bach. p. 72 — μόνον v., μόνων A — ποιουμένη coni. Cor. — 19 ἦγε coni. Cas. — 21 εἰ τὸ πρὸς τὸ ἓν v., εἰ τὸ ἓν πρὸς τὸ ἓν coni. Cas. — 24 ἀναβιῶναι (pro ἀναγινώσκειν) coni. Nauck.

ἔξεστιν· ἀλλὰ τοῦ δοξαρίου ὑπεράνω εἶναι ἔξεστιν· ἀλλὰ ἀναισθήτοις καὶ ἀχαρίστοις μὴ θυμοῦσθαι, προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν, ἔξεστιν.

θ′. Μηκέτι σου μηδεὶς ἀκούσῃ καταμεμφομένου τὸν ἐν αὐλῇ βίον, μηδὲ σὺ σεαυτοῦ.

ι′. Ἡ μετάνοιά ἐστιν ἐπίληψίς τις ἑαυτοῦ, ὡς χρήσιμόν τι παρεικότος· τὸ δὲ ἀγαθὸν χρήσιμόν τι δεῖ εἶναι, καὶ ἐπιμελητέον αὐτοῦ τῷ καλῷ καὶ ἀγαθῷ ἀνδρί· οὐδεὶς δ' ἂν καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ μετανοήσειεν, ἐπὶ τῷ ἡδονήν τινα παρεικέναι· οὔτε ἄρα χρήσιμον, οὔτε ἀγαθὸν ἡδονή.

ια′. Τοῦτο τί ἐστιν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ; τί μὲν τὸ οὐσιῶδες αὐτοῦ καὶ ὑλικόν; τί δὲ τὸ αἰτιῶδες; τί δὲ ποιεῖ ἐν τῷ κόσμῳ; πόσον δὲ χρόνον ὑφίσταται;

ιβ′. Ὅταν ἐξ ὕπνου δυσχερῶς ἐγείρῃ, ἀναμιμνήσκου, ὅτι κατὰ τὴν κατασκευήν σου ἐστί, καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπικὴν φύσιν, τὸ πράξεις κοινωνικὰς ἀποδιδόναι, τὸ δὲ καθεύδειν, κοινὸν καὶ τῶν ἀλόγων ζῴων· ὃ δὲ κατὰ φύσιν ἑκάστῳ, τοῦτο οἰκειότερον καὶ προσφυέστερον, καὶ δὴ καὶ προσηνέστερον.

ιγ′. Διηνεκῶς καὶ ἐπὶ πάσης, εἰ οἷόν τε, φαντασίας φυσιολογεῖν, παθολογεῖν, διαλεκτικεύεσθαι.

ιδ′. Ὧι ἂν ἐντυγχάνῃς, εὐθὺς σαυτῷ πρόλεγε· οὗτος τίνα δόγματα ἔχει περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; εἰ γὰρ περὶ ἡδονῆς καὶ πόνου, καὶ τῶν ποιητικῶν ἑκατέρου,

---

2 προσέτι δὲ καὶ κήδ. coni. Reisk. — 5 μηδὲ σὺ σεαυτοῦ PA, μηδὲ τὸν σεαυτοῦ v. — 7 τὸ δὲ χρήσιμον ἀγαθὸν coni. Reisk. — 8 τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ v., καλῷ καὶ ἀγ. A — 12 τουτό ἐστιν A — 24 εὐθὺς αὐτῷ A — 25 ἢ γὰρ v., εἰ γὰρ A

καὶ περὶ δόξης, ἀδοξίας, θανάτου, ζωῆς, τοιάδε τινὰ δόγματα ἔχει, οὐδὲν θαυμαστὸν ἢ ξένον μοι δόξει, ἐὰν τάδε τινὰ ποιῇ· καὶ μεμνήσομαι, ὅτι ἀναγκάζεται οὕτως ποιεῖν.

ιε'. Μέμνησο, ὅτι, ὥσπερ αἰσχρόν ἐστι ξενίζεσθαι, εἰ ἡ συκῆ σῦκα φέρει, οὕτως, εἰ ὁ κόσμος τάδε τινὰ φέρει, ὧν ἐστι φορός· καὶ ἰατρῷ δὲ καὶ κυβερνήτῃ αἰσχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ πεπύρεχεν οὗτος, ἢ εἰ ἀντίπνοια γέγονεν.

ιϛ'. Μέμνησο, ὅτι καὶ τὸ μετατίθεσθαι καὶ ἕπεσθαι τῷ διορθοῦντι ὁμοίως ἐλεύθερόν ἐστι. Σὴ γὰρ ἐνέργεια κατὰ τὴν σὴν ὁρμὴν καὶ κρίσιν, καὶ δὴ καὶ κατὰ νοῦν τὸν σὸν περαινομένη.

ιζ'. Εἰ μὲν ἐπὶ σοί, τί αὐτὸ ποιεῖς; εἰ δὲ ἐπ' ἄλλῳ, τίνι μέμφῃ; ταῖς ἀτόμοις, ἢ τοῖς θεοῖς; ἀμφότερα μανιώδη. Οὐδενὶ μεμπτέον. Εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μηδὲ τοῦτο, πρὸς τί ἔτι σοι φέρει τὸ μέμψασθαι; εἰκῇ γὰρ οὐδὲν ποιητέον.

ιη'. Ἔξω τοῦ κόσμου τὸ ἀποθανὸν οὐ πίπτει. Εἰ ὧδε μένει, καὶ μεταβάλλει ὧδε καὶ διαλύεται εἰς τὰ ἴδια, ἃ στοιχεῖά ἐστι τοῦ κόσμου καὶ σά. Καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει, καὶ οὐ γογγύζει.

ιθ'. Ἕκαστον πρός τι γέγονεν, ἵππος, ἄμπελος· τί

---

3 μέμνησο A — 5 ὥσπερ αἰσχρὸν ξενίζ. v., ὥσπερ αἰσχρόν ἐστι ξεν. AX — 16 ab οὐδενὶ μ. novum caput orditur in AX — εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον τόδε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, πρὸς τί κτέ v., εἰ μὲν γὰρ δύν., διόρθωσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύν., τό γε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μηδὲ (μὴ A) τοῦτο, πρὸς τί κτέ. AX — 18 ἔτι συμφέρει in Par super ἔτι σοι φέρει superscriptum — 22 ἐστι om. A — σοῦ coni. Cor.

θαυμάζεις; καὶ ὁ Ἥλιος ἐρεῖ· πρός τι ἔργον γέγονα, καὶ οἱ λοιποὶ θεοί. Σὺ οὖν πρὸς τί; τὸ ἥδεσθαι; ἴδε, εἰ ἀνέχεται ἡ ἔννοια.

κ΄. Ἡ φύσις ἐστόχασται ἑκάστου, οὐδέν τι ἔλασσον τῆς ἀπολήξεως, ἢ τῆς ἀρχῆς τε καὶ διεξαγωγῆς, ὡς ὁ ἀναβάλλων τὴν σφαῖραν· τί οὖν ἢ ἀγαθὸν τῷ σφαιρίῳ ἀναφερομένῳ, ἢ κακὸν καταφερομένῳ, ἢ καὶ πεπτωκότι; τί δὲ ἀγαθὸν τῇ πομφόλυγι συνεστώσῃ, ἢ κακὸν διαλυθείσῃ; τὰ ὅμοια δὲ καὶ ἐπὶ λύχνου.

κα΄. Ἔκστρεψον, καὶ θέασαι, οἷόν ἐστι, γηράσαν δὲ οἷον γίνεται, νοσῆσαν δέ, πορνεῦσαν.

Βραχύβιον καὶ ὁ ἐπαινῶν καὶ ὁ ἐπαινούμενος, καὶ ὁ μνημονεύων, καὶ ὁ μνημονευόμενος. Προσέτι δὲ καὶ ἐν γωνίᾳ τούτου τοῦ κλίματος, καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα πάντες συμφωνοῦσι, καὶ οὐδὲ αὐτός τις ἑαυτῷ· καὶ ὅλη δὲ ἡ γῆ στιγμή.

κβ΄. Πρόσεχε τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῷ δόγματι, ἢ τῇ ἐνεργείᾳ, ἢ τῷ σημαινομένῳ.

Δικαίως ταῦτα πάσχεις· μᾶλλον δὲ θέλεις ἀγαθὸς αὔριον γενέσθαι, ἢ σήμερον εἶναι.

κγ΄. Πράσσω τι; πράσσω ἐπ' ἀνθρώπων εὐποιΐαν ἀναφέρων· συμβαίνει τί μοι; δέχομαι, ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀναφέρων, καὶ τὴν πάντων πηγήν, ἀφ' ἧς πάντα τὰ γινόμενα συμμηρύεται.

---

1 πρὸς τί ἔτι γέγονεν A — θαυμάζεις εἰ καὶ coni. Cor. — 2 ἰδὲ ἂν ἔχεται ἔννοια A — 6 τί οὖν ἀγαθὸν v., τί οὖν ἢ ἀγαθὸν A — 10 capita 20 et 21 coniunguntur in A — 11 νοσ. τε καὶ ἀποπνεῦσαν coni. Gat., καὶ πυρέξαν Cor. — 12 βραχύβιον δὲ καὶ v., βραχύβιον καὶ A — 17 ἢ τῇ ἐν. ἢ τῷ δόγμ. A — 19 αὐτὰ A — μᾶλλον θέλεις aut μᾶλλον γὰρ θέλεις Sch. — 21 τί πράσσω ἐπὶ ἀνθρ. A — 22 συμβαίνει—ἀναφέρων om. A — 23 ὑφ' ἧς coni. Cor.

κδʹ. Ὁποῖόν σοι φαίνεται τὸ λούεσθαι, ἔλαιον, ἱδρώς, ῥύπος, ὕδωρ γλοιῶδες, πάντα σικχαντά· τοιοῦτον πᾶν μέρος τοῦ βίου, καὶ πᾶν ὑποκείμενον.

*κεʹ. Λούκιλλα Οὐῆρον, εἶτα Λούκιλλα· Σέκουνδα Μάξιμον, εἶτα Σέκουνδα· Ἐπιτύγχανος Διότιμον, εἶτα Ἐπιτύγχανος· Φαυστίναν Ἀντωνῖνος, εἶτα Ἀντωνῖνος· Τοιαῦτα πάντα. *Κέλερ Ἁδριανόν, εἶτα Κέλερ. Οἱ δὲ δριμεῖς ἐκεῖνοι, ἢ προγνωστικοί, ἢ τετυφωμένοι, ποῦ; οἷον, δριμεῖς μέν, Χάραξ καὶ Δημήτριος ὁ Πλατωνικός, καὶ Εὐδαίμων, καὶ εἴ τις τοιοῦτος. Πάντα ἐφήμερα, τεθνηκότα πάλαι· ἔνιοι μὲν οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον μνημονευθέντες· οἱ δὲ εἰς μύθους μεταβαλόντες· οἱ δὲ ἤδη καὶ ἐκ μύθων ἐξίτηλοι. Τούτων οὖν μεμνῆσθαι, ὅτι δεήσει ἤτοι σκεδασθῆναι τὸ συγκριμάτιόν σου, ἢ σβεσθῆναι τὸ πνευμάτιον, ἢ μεταστῆναι καὶ ἀλλαχοῦ καταταχθῆναι.*

κϛʹ. Εὐφροσύνη ἀνθρώπου, ποιεῖν τὰ ἴδια ἀνθρώπου. Ἴδιον δὲ ἀνθρώπου, εὔνοια πρὸς τὸ ὁμόφυλον, ὑπερόρασις τῶν αἰσθητικῶν κινήσεων, διάκρισις τῶν πιθανῶν φαντασιῶν, ἐπιθεώρησις τῆς τῶν ὅλων φύσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν γινομένων.

κζʹ. Τρεῖς σχέσεις· ἡ μὲν πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περικείμενον· ἡ δὲ πρὸς τὴν θείαν αἰτίαν, ἀφ' ἧς συμβαίνει πᾶσι πάντα· ἡ δὲ πρὸς τοὺς συμβιοῦντας.

κηʹ. Ὁ πόνος ἤτοι τῷ σώματι κακόν· οὐκοῦν ἀποφαινέσθω· ἢ τῇ ψυχῇ· ἀλλ' ἔξεστιν αὐτῇ, τὴν ἰδίαν

---

6 *εἶτα Ἀντωνῖνος* om. A —. 7 *Κέλερ — Κέλερ* videtur in initio reponendum esse — 12 *μεταβάλλοντες* A — *οἱ δὲ ἤδη ἐκ μύθων* Gat. — 16 *καταταχθῆναι* P, *καταχθῆναι* A (etiam Gat.) — 22 *πρὸς τὸ σωμάτιον* coni. Cor.

αἰθρίαν καὶ γαλήνην διαφυλάσσειν, καὶ μὴ ὑπολαμβάνειν, ὅτι κακόν. Πᾶσα γὰρ κρίσις, καὶ ὁρμή, καὶ ὄρεξις, καὶ ἔκκλισις, ἔνδον, καὶ οὐδὲν κακὸν ὧδε ἀναβαίνει.

κθ'. Ἐξάλειφε τὰς φαντασίας, συνεχῶς σεαυτῷ λέγων· νῦν ἐπ' ἐμοί ἐστιν, ἵνα ἐν ταύτῃ τῇ ψυχῇ μηδεμία πονηρία ᾖ, μηδὲ ἐπιθυμία, μηδὲ ὅλως ταραχή τις· ἀλλὰ βλέπων πάντα, ὁποῖά ἐστι, χρῶμαι ἑκάστῳ κατ' ἀξίαν. Μέμνησο ταύτης τῆς ἐξουσίας κατὰ φύσιν.

λ'. Λαλεῖν, καὶ ἐν συγκλήτῳ, καὶ πρὸς πάνθ' ὁντινοῦν κοσμίως, μὴ περιτράνως· ὑγιεῖ λόγῳ χρῆσθαι.

λα'. Αὐλὴ Αὐγούστου, γυνή, θυγάτηρ, ἔγγονοι, πρόγονοι, ἀδελφή, Ἀγρίππας, συγγενεῖς, οἰκεῖοι, φίλοι, Ἄρειος, Μαικήνας, ἰατροί, θύται· ὅλης αὐλῆς θάνατος. Εἶτα ἔπιθι τὰ ἄλλα, μὴ καθ' ἑνὸς ἀνθρώπου θάνατον, οἷον Πομπηΐων· κἀκεῖνο δὲ τὸ ἐπιγραφόμενον τοῖς μνήμασιν, Ἔσχατος τοῦ ἰδίου γένους· ἐπιλογίζεσθαι, πόσα ἐσπάσθησαν οἱ πρὸ αὐτῶν, ἵνα διάδοχόν τινα καταλίπωσιν· εἶτα, ἀνάγκη ἔσχατόν τινα γενέσθαι· πάλιν ὧδε ὅλου γένους θάνατον.

λβ'. Συντιθέναι δεῖ τὸν βίον κατὰ μίαν πρᾶξιν· καὶ εἰ ἑκάστη τὸ ἑαυτῆς παρέχει, ὡς οἷόν τε, ἀρκεῖσθαι· ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς παρέχῃ, οὐδὲ εἷς σε κωλῦσαι δύναται. — Ἀλλ' ἐνστήσεταί τι ἔξωθεν. — Οὐδὲν εἴς γε τὸ δικαίως καὶ σωφρόνως καὶ εὐλογίστως· ἄλλο δέ

---

3 κακὸν deest in A — 11 κοσμίῳ καὶ περιτράνῳ καὶ ὑγιεῖ λόγῳ coni. Reisk. — 12 ἔκγονοι A — 15 τὰς ἄλλας PA, τὰ ἄλλα coni. Cas. — θάνατον, ἀλλ' ὅλου γένους, οἷον coni. Cor. — 18 ἐσπάθησαν A — 19 καταλείπωσιν A — 22 τὸ ἑαυτῆς πάσχει A — 23 ἀπέχῃ PA, παρέχῃ coni. Mor. — 24 ἀλλὰ στήσεται PA, ἀλλ' ἐνστήσεται coni. Mor. — 25 εὐλογίστως πράτ-

τι ἴσως ἐνεργητικὸν κωλυθήτεται; ἀλλὰ τῇ πρὸς αὐτὸ τὸ κώλυμα εὐαρεστήσει, καὶ τῇ ἐπὶ τὸ διδόμενον εὐγνώμονι μεταβάσει, εὐθὺς ἄλλη πρᾶξις ἀντικαθίσταται, ἐναρμόσσουσα εἰς τὴν σύνθεσιν, περὶ ἧς ὁ λόγος.

λγʹ. Ἀτύφως μὲν λαβεῖν, εὐλύτως δὲ ἀφεῖναι.

λδʹ. Εἴ ποτε εἶδες χεῖρα ἀποκεκομμένην, ἢ πόδα, ἢ κεφαλὴν ἀποτετμημένην, χωρίς πού ποτε ἀπὸ τοῦ λοιποῦ σώματος κειμένην, τοιοῦτον ἑαυτὸν ποιεῖ, ὅσον ἐφ᾿ ἑαυτῷ, ὁ μὴ θέλων τὸ συμβαῖνον, καὶ ἀποσχίζων ἑαυτόν, ἢ ὁ ἀκοινώνητόν τι πράσσων. Ἀπέῤῥιψαί πού ποτε ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἑνώσεως· ἐπεφύκεις γὰρ μέρος· νῦν (δὲ) σεαυτὸν ἀπέκοψας. Ἀλλ᾿ ὧδε κομψὸν ἐκεῖνο, ὅτι ἔξεστί σοι πάλιν ἑνῶσαι σεαυτὸν. Τοῦτο ἄλλῳ μέρει οὐδενὶ θεὸς ἐπέτρεψεν, χωρισθέντι καὶ διακοπέντι, πάλιν συνελθεῖν. Ἀλλὰ σκέψαι τὴν χρηστότητα, ᾗ τετίμηκε τὸν ἄνθρωπον· καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχὴν μὴ ἀποῤῥαγῇ ἀπὸ τοῦ ὅλου, ἐπ᾿ αὐτῷ ἐποίησε· καὶ ἀποῤῥαγέντι πάλιν ἐπανελθεῖν, καὶ συμφῦναι, καὶ τὴν τοῦ μέρους τάξιν ἀπολαβεῖν ἐποίησεν.

λεʹ. Ὥσπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἕκαστον τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἡ τῶν λογικῶν φύσις, οὕτως καὶ ταύτην παρ᾿ αὐτῆς εἰλήφαμεν. Ὃν τρόπον γὰρ ἐκείνη πᾶν τὸ ἐνιστάμενον καὶ ἀντιβαῖνον ἐπιπεριτρέπει καὶ

τειν coni. Mor. — 4 ἐναρμόζουσα Menag. — 5 ἀλύπως δὲ ἀφ. coni. Nauck. — 7 ἀποτετμημένην om. L2, 3 Par — χωρίς που ἀπὸ X — 10 ἀπέρριψαί ποτε X — 12 μέλος coni. Cor. — νῦν σεαυτὸν PAX, νῦν δὲ σεαυτὸν L3 — 16 μὴ τὴν ἀρχὴν X — ἀποῤῥαγὲν v., ἀποῤῥαγέντι AX — 19 ἀπολαβεῖν ἐπ᾿ αὐτῷ ἐποίησεν coni. Nauck. — 20 ἕκαστος P, ἑκάστω A, εἰς ἕκαστον τῶν λ. ἐσκέδασεν ἡ τῶν λογ. φύσις coni. Cas., ἕκαστος τῶν λογικῶν ἐκ τῆς τῶν ὅλων φύσεως coni. Cor. — 23 περιτρέπει coni. Cor.

κατατάσσει εἰς τὴν εἱμαρμένην, καὶ μέρος ἑαυτῆς ποιεῖ, οὕτως καὶ τὸ λογικὸν ζῷον δύναται πᾶν κώλυμα ὕλην ἑαυτοῦ ποιεῖν, καὶ χρῆσθαι αὐτῷ, ἐφ' οἷον ἂν καὶ ὥρμησε.

λϛ'. Μή σε συγχείτω ἡ τοῦ ὅλου βίου φαντασία. Μὴ συμπερινόει, ἐπίπονα οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπιγεγενῆσθαι· ἀλλὰ καθ' ἕκαστον τῶν παρόντων ἐπερώτα σεαυτόν· Τί τοῦ ἔργου τὸ ἀφόρητον καὶ ἀνύποιστον; αἰσχυνθήσῃ γὰρ ὁμολογῆσαι. Ἔπειτα ἀναμίμνησκε σεαυτόν, ὅτι οὔτε τὸ μέλλον, οὔτε τὸ παρῳχηκὸς βαρεῖ σε, ἀλλὰ ἀεὶ τὸ παρόν. Τοῦτο δὲ κατασμικρύνεται, ἐὰν αὐτὸ μόνον περιορίσῃς, καὶ ἀπελέγχῃς τὴν διάνοιαν, εἰ πρὸς τοῦτο ψιλὸν ἀντέχειν μὴ δύναται.

λζ'. Μήτι νῦν παρακάθηται τῇ Οὐήρου σορῷ Πάνθεια, ἢ Πέργαμος; τί δέ, τῇ Ἁδριανοῦ Χαβρίας, ἢ Διότιμος; γελοῖον. Τί δέ, εἰ παρεκάθηντο, ἔμελλον αἰσθάνεσθαι; τί δέ, εἰ ᾐσθάνοντο, ἔμελλον ἡσθήσεσθαι; τί δέ, εἰ ἥδοντο, ἔμελλον οὗτοι ἀθάνατοι εἶναι; Οὐ καὶ τούτους πρῶτον μὲν γραίας καὶ γέροντας γενέσθαι οὕτως εἵμαρτο, εἶτα ἀποθανεῖν; τί οὖν ὕστερον ἔμελλον ἐκεῖνοι ποιεῖν, τούτων ἀποθανόντων; Γράσος πᾶν τοῦτο καὶ λύθρον ἐν θυλάκῳ.

---

1 *καὶ* ante *κατατάσσει* om. A — 4 *ὁρμήσῃ* coni. Cor. — 6 *ἃ καὶ ὅσα* A — 7 *ἐπιγενήσεσθαι* coni. Gat. — *τοῦ κυρίου* v., *τοῦ κυροῦ* A; *τοῦ Οὐήρου* coni. Salmas., *Οὐήρου* om. *τοῦ* Nauck. — 15 *τοῦ Ἀδριανοῦ* Gat., *τῇ τοῦ Ἁδριανοῦ* Sch. I — 16 *Χαυρίας* v., *Χαβρίας* A, *Χαιρέας* coni. Reisk. — 17 *γελοῖον* glossema put. Nauck. — *εἰ* (non *οὐ*) *παρεκάθοντο* A — 18 *ᾐσθάνοντο* — *τί δὲ* om. A — 21 *τί οὖν ὕστερον* — *ἀποθανόντων* delendum tanquam interpolatoris emblema putat Nauck. — 23 *γράσων* v., *γράσος* Gat., *λύθρος* Cor.

λη'. Εἰ δύνασαι ὀξὺ βλέπειν, βλέπε, κρίνων, φησί, *σοφωτάτοις.

λθ'. Δικαιοσύνης κατεξαναστατικὴν ἀρετὴν οὐχ ὁρῶ ἐν τῇ τοῦ λογικοῦ ζῴου κατασκευῇ· ἡδονῆς δὲ ὁρῶ, τὴν ἐγκράτειαν.

μ'. Ἐὰν ἀφέλῃς τὴν σὴν ὑπόληψιν περὶ τοῦ λυπεῖν σε δοκοῦντος, αὐτὸς ἐν τῷ ἀσφαλεστάτῳ ἕστηκας. — Τίς αὐτός; — Ὁ λόγος. — Ἀλλ' οὐκ εἰμὶ λόγος. — Ἔστω. Οὐκοῦν ὁ μὲν λόγος αὐτὸς ἑαυτὸν μὴ λυπείτω. Εἰ δέ τι ἄλλο σοι κακῶς ἔχει, ὑπολαβέτω αὐτὸ περὶ αὑτοῦ.

μα'. Ἐμποδισμὸς αἰσθήσεως, κακὸν ζωτικῆς φύσεως. Ἐμποδισμὸς ὁρμῆς, ὁμοίως κακὸν ζωτικῆς φύσεως. Ἔστι δέ τι ἄλλο ὁμοίως ἐμποδιστικὸν καὶ κακὸν τῆς φυτικῆς κατασκευῆς. Οὕτως τοίνυν ἐμποδισμὸς νοῦ, κακὸν νοερᾶς φύσεως. Πάντα δὴ ταῦτα ἐπὶ σεαυτὸν μετάφερε. Πόνος, (ἢ) ἡδονὴ ἅπτεταί σου; ὄψεται ἡ αἴσθησις. Ὁρμήσαντι ἔνστημα ἐγένετο; εἰ μὲν ἀνυπεξαιρέτως ὁρμᾷς, ἤδη ὡς λογικοῦ κακόν. Εἰ δὲ τὸ κοινὸν λαμβάνεις, οὔπω βέβλαψαι, οὐδὲ ἐμπεπόδισαι. Τὰ μέντοι τοῦ νοῦ ἴδια οὐδεὶς ἄλλος εἴωθεν ἐμποδίζειν· τούτου γὰρ οὐ πῦρ, οὐ σίδηρος, οὐ τύραννος, οὐ βλασφημία, οὐχ ὁτιοῦν ἅπτεται· ὅταν γένηται σφαῖρος, κυκλοτερὴς μένει.

μβ'. Οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἐμαυτὸν λυπεῖν· οὐδὲ γὰρ ἄλλον πώποτε ἑκὼν ἐλύπησα.

---

1 *Κρίτων — σοφώτατος* coni. Salmas., *φρεσὶ σοφωτάτοις* coni. Reisk.; *κρίνων ἐν τοῖς σοφωτάτοις* coni. *Σκαφ. κρίνων τὴν φύσιν σοφωτάτην* Reche — 2 *σοφωτάτης δικαιοσύνης.* — *Κατεξαν.* A — 8 *ἀλλ' οὐκ — αὐτὸς* om. A — 15 *φυσικῆς* A — 17 *ἢ* add. Cor. — 19 *ὥρμας* v., *ὁρμᾷς* A — *ἰδίως* pro *ἤδη ὡς* coni. Cor.

μγ'. Εὐφραίνει ἄλλον ἄλλο· ἐμὲ δέ, ἐὰν ὑγιὲς ἔχω τὸ ἡγεμονικόν, μὴ ἀποστρεφόμενον μήτε ἄνθρωπόν τινα, μήτε (τι) τῶν ἀνθρώποις συμβαινόντων· ἀλλὰ πᾶν εὐμενέσιν ὀφθαλμοῖς ὁρῶν τε καὶ δεχόμενον, καὶ χρώμενον ἑκάστῳ κατ' ἀξίαν.

μδ'. Τοῦτον ἰδοὺ τὸν χρόνον σεαυτῷ χάρισαι. Οἱ τὴν ὑστεροφημίαν μᾶλλον διώκοντες οὐ λογίζονται, ὅτι ἄλλοι τοιοῦτοι μέλλουσιν ἐκεῖνοι εἶναι, οἷοί εἰσιν οὗτοι, οὓς βαροῦνται· κἀκεῖνοι δὲ θνητοί. Τί δὲ ὅλως πρὸς σέ, ἂν ἐκεῖνοι φωναῖς τοιαύταις ἀπηχῶσιν, ἢ ὑπόληψιν τοιαύτην περὶ σοῦ ἔχωσιν;

με'. Ἆρόν με καὶ βάλε, ὅπου θέλεις. Ἐκεῖ γὰρ ἕξω τὸν ἐμὸν δαίμονα ἵλεων, τοῦτ' ἔστιν, ἀρκούμενον, εἰ ἔχοι καὶ ἐνεργοίη κατὰ τὸ ἑξῆς τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ. Ἆρα τοῦτο ἄξιον, ἵνα δι' αὐτὸ κακῶς μοι ἔχῃ ἡ ψυχή, καὶ χείρων ἑαυτῆς ᾖ, ταπεινουμένη, ὀρεγομένη, συνδυομένη, πτυρομένη; καὶ τί εὑρήσεις τούτου ἄξιον;

μϛ'. Ἀνθρώπῳ οὐδενὶ συμβαίνειν τι δύναται, ὃ οὐκ ἔστιν ἀνθρωπικὸν σύμπτωμα· οὐδὲ βοΐ, ὃ οὐκ ἔστι βοϊκόν· οὐδὲ ἀμπέλῳ, ὃ οὐκ ἔστιν ἀμπελικόν· οὐδὲ λίθῳ, ὃ οὐκ ἔστι λίθου ἴδιον. Εἰ οὖν ἑκάστῳ συμβαίνει, ὃ καὶ εἴωθε, καὶ πέφυκε, τί ἂν δυσχεραίνοις; οὐ γὰρ ἀφόρητόν σοι ἔφερεν ἡ κοινὴ φύσις.

μζ'. Εἰ μὲν διά τι τῶν ἐκτὸς λυπῇ, οὐκ ἐκεῖνό σοι ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ τὸ σὸν περὶ αὐτοῦ κρῖμα. Τοῦτο

---

3 τι add. ed. Lugdun. — 4 ὁρῶντα v., ὁρῶνται A, ὁρῶν τε coni. Cas. — 6 τοῦτον — χάρισαι om. A — τοῦτον ἤδη coni. Gat., ἰδὲ coni. Sch. I, ἑλοῦ coni. Cor. — 12 βάλλου Gat. — 15 ab Ἆρα nov. cap. ord. in A — μου ἔχῃ v., μοι coni. Mor. — 16 χεῖρον v., χείρω A, χείρων coni. Sch. II — μὴ ὀρεγομένη A — 17 συγχεομένη coni. Gat. — 21 λίθῳ v., λίθου A

δὲ ἤδη ἐξαλεῖψαι ἐπὶ σοί ἐστιν. Εἰ δὲ λυπεῖ σέ τι τῶν ἐν τῇ σῇ διαθέσει, τίς ὁ κωλύων διορθῶσαι τὸ δόγμα; ὅμως δὲ καὶ εἰ λυπῇ, ὅτι οὐχὶ τόδε τι ἐνεργεῖς, ὑγιές σοι φαινόμενον, τί οὐχὶ μᾶλλον ἐνεργεῖς, ἢ λυπῇ; — Ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται. — Μὴ οὖν λυποῦ· οὐ γὰρ παρὰ σὲ ἡ αἰτία τοῦ μὴ ἐνεργεῖσθαι. — Ἀλλὰ οὐκ ἄξιον ζῆν, μὴ ἐνεργουμένου τούτου. — Ἄπιθι οὖν ἐκ τοῦ ζῆν εὐμενής, ᾗ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει, ἅμα ἵλεως τοῖς ἐνισταμένοις.

μη΄. Μέμνησο, ὅτι ἀκαταμάχητον γίνεται τὸ ἡγεμονικόν, ὅταν εἰς ἑαυτὸ συστραφὲν ἀρκεσθῇ ἑαυτῷ, μὴ ποιοῦντι, ὃ μὴ θέλει, κἂν ἀλόγως παρατάξηται. Τί οὖν, ὅταν καὶ μετὰ λόγου, (καὶ) περιεσκεμμένως, κρίνῃ περί τινος; Διὰ τοῦτο ἀκρόπολίς ἐστιν ἡ ἐλευθέρα παθῶν διάνοια· οὐδὲν γὰρ ὀχυρώτερον ἔχει ἄνθρωπος, ἐφ᾽ ὃ καταφυγὼν ἀνάλωτος λοιπὸν ἂν εἴη. Ὁ μὲν οὖν μὴ ἑωρακὼς τοῦτο, ἀμαθής· ὁ δὲ ἑωρακὼς καὶ μὴ καταφεύγων, ἀτυχής.

μθ΄. Μηδὲν πλέον σαυτῷ λέγε, ὧν αἱ προηγούμεναι φαντασίαι ἀναγγέλλουσιν. Ἤγγελται, ὅτι ὁ δεῖνά σε κακῶς λέγει. Ἤγγελται τοῦτο· τὸ δὲ, ὅτι βέβλαψαι, οὐκ ἤγγελται. Βλέπω, ὅτι νοσεῖ τὸ παιδίον. Βλέπω· ὅτι δὲ κινδυνεύει, οὐ βλέπω. Οὕτως οὖν μένε ἀεὶ ἐπὶ τῶν πρώτων φαντασιῶν, καὶ μηδὲν αὐτὸς ἔνδοθεν

---

2 hic et 9, 11 et 12, 25 κωλύσων scribendum putat Nauck. coll. 5, 10 et 10, 32 — 8 ἢ καὶ v., εἰ καὶ coni. Menag., ᾗ καὶ coni. Gat. — 9 ἐπισταμένοις A — 11 εἰς σεαυτὸ A — 12 ποιοῦντι τὶ L 2 Par — 13 καὶ ἐσκεμμένως X (περιεσκεμμένως sine καὶ PA) — 19 αὐτῷ A — 22 ter βλέπεις scribendum put. Nauck.

ἐπίλεγε, καὶ οὐδέν σοι γίνεται· μᾶλλον δὲ ἐπίλεγε, ὡς γνωρίζων ἕκαστα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβαινόντων.

ν΄. Σίκυος πικρός· ἄφες. Βάτοι ἐν τῇ ὁδῷ· ἔκκλινον. Ἀρκεῖ. Μὴ προσεπείπης· Τί δὲ καὶ ἐγίνετο ταῦτα ἐν τῷ κόσμῳ; ἐπεὶ καταγελασθήσῃ ὑπὸ ἀνθρώπου φυσιολόγου, ὡς ἂν καὶ ὑπὸ τέκτονος καὶ σκυτέως γελασθείης, καταγινώσκων, ὅτι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ξέσματα καὶ περιτμήματα τῶν κατασκευαζομένων ὁρᾷς. Καίτοι ἐκεῖνοί γε ἔχουσι, ποῦ αὐτὰ ῥίψωσιν· ἡ δὲ τῶν ὅλων φύσις ἔξω οὐδὲν ἔχει· ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν τῆς τέχνης ταύτης ἐστίν, ὅτι, περιορίσασα ἑαυτήν, πᾶν τὸ ἔνδον, διαφθείρεσθαι καὶ γηράσκειν καὶ ἄχρηστον εἶναι δοκοῦν, εἰς ἑαυτὴν μεταβάλλει, καὶ ὅτι πάλιν ἄλλα νεαρὰ ἐκ τούτων αὐτῶν ποιεῖ· ἵνα μήτε οὐσίας ἔξωθεν χρήζῃ, μήτε, ὅπου ἐκβάλῃ τὰ σαπρότερα, προσδέηται. Ἀρκεῖται οὖν καὶ χώρᾳ τῇ ἑαυτῆς, καὶ ὕλῃ τῇ ἑαυτῆς, καὶ τέχνῃ τῇ ἰδίᾳ.

να΄. Μήτε ἐν ταῖς πράξεσιν ἐπισύρειν· μήτε ἐν ταῖς ὁμιλίαις φύρειν· μήτε ἐν ταῖς φαντασίαις ἀλᾶσθαι· μήτε τῇ ψυχῇ καθάπαξ συνέλκεσθαι, ἢ ἐκθόρνυσθαι· μήτε ἐν τῷ βίῳ ἀσχολεῖσθαι.

Κτείνουσι, κρεανομοῦσι, κατάραις ἐλαύνουσι. Τί οὖν ταῦτα πρὸς τὸ τὴν διάνοιαν μένειν καθαράν, φρενήρη, σώφρονα, δικαίαν; οἷον εἴ τις, παραστὰς πηγῇ διαυγεῖ καὶ γλυκείᾳ, βλασφημοίη αὐτήν, ἡ δὲ οὐ παύ-

---

4 *τί δαὶ καὶ* P, *τί δαὶ* A, *τί δὴ καὶ* Gat., *τί δὲ καὶ* ed. Arg. — 10 *τῆς τέχνης αὐτῆς* coni. Reisk. — 13 *εἶναι* om. A — 15 *μήτε τόπου, οὗ ἐκβάλῃ* coni. Reisk. — 16 *ἀρκεῖ οὖν* A — 22 ab *Κτείνουσι* in AD novum orditur caput — 23 *οὖν* om. AD — 24 *οἵαν* AD

εται πότιμον ἀναβλύζουσα· κἂν πηλὸν ἐμβάλῃ, κἂν κοπρίαν, τάχιστα διασκεδάσει αὐτὰ, καὶ ἐκκλύσει, καὶ οὐδαμῶς βαφήσεται. Πῶς οὖν πηγὴν ἀένναον ἕξεις; ἂν φυλάσσῃς σεαυτὸν πάσης ὥρας εἰς ἐλευθερίαν, μετὰ τοῦ εὐμενῶς, καὶ ἁπλῶς, καὶ αἰδημόνως.

νβʹ. Ὁ μὲν μὴ εἰδώς, ὅτι ἐστὶ κόσμος, οὐκ οἶδεν, ὅπου ἐστίν. Ὁ δὲ μὴ εἰδώς, πρὸς ὅ τι πέφυκεν, οὐκ οἶδεν, ὅστις ἐστίν, οὐδὲ τί ἐστι κόσμος. Ὁ δὲ ἕν τι τούτων ἀπολιπὼν οὐδέ, πρὸς ὅ τι αὐτὸς πέφυκεν, εἴποι. Τίς οὖν φαίνεταί σοι ὁ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον φεύγων ἤδιον, οἳ οὔθ᾽ ὅπου εἰσίν, οὔτε οἵτινές εἰσι, γινώσκουσι;

νγʹ. Ἐπαινεῖσθαι θέλεις ὑπὸ ἀνθρώπου, τρὶς τῆς ὥρας ἑαυτῷ καταρωμένου; ἀρέσκειν θέλεις ἀνθρώπῳ, ὃς οὐκ ἀρέσκει ἑαυτῷ; Ἀρέσκει ἑαυτῷ, ὁ μετανοῶν ἐφ᾽ ἅπασι σχεδόν, οἷς πράσσει;

νδʹ. Μηκέτι μόνον συμπνεῖν τῷ περιέχοντι ἀέρι, ἀλλ᾽ ἤδη καὶ συμφρονεῖν τῷ περιέχοντι πάντα νοερῷ. Οὐ γὰρ ἧττον ἡ νοερὰ δύναμις πάντῃ κέχυται καὶ διαπεφοίτηκε τῷ σπάσαι δυναμένῳ, ἤπερ ἡ ἀερώδης τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ.

---

1 ἀναβλύουσα v., ἀναβλύζουσα AD — ἐκβάλῃ A — 2 ἐκλύσει AD — 3 ἕξεις καὶ μὴ φρέαρ; φύου σεαυτὸν v., ἕξεις, ἂν φυλάσσῃς σεαυτὸν AD; φυσίου σεαυτὸν coni. Cor., ἀφελοῦ σεαυτὸν coni. Sch. II — 4 εἰς ἐλεύθερον AD — μετὰ τοῦ εὐμενοῦς καὶ ἁπλοῦς καὶ αἰδήμονος coni. Reisk. — 8 τίς ἐστι κόσμος A — ἐν τῇ A, ἔν τινι coni. Cas. — 9 οὐδ᾽ ἂν coni. Cor. — 11 φεύγων ἡδίω(ν) ἢ οἳ PA; ὁ τῶν κροτούντων ἢ ψόγον φεύγων ἢ ἔπαινον διώκων coni. Gat. — οὐδ᾽ ὅπου PA, οὔθ᾽ ὅπου coni. Cor. — 13 capita 52 et 53 non distinguuntur in A. — 15 ἀρέσκει — ἐφ᾽ ἅ [πᾶσι serv.] om. A — 19 πάντῃ πέφυκε καὶ διαπ. L 2, 3, Par (hic omisso καὶ διαπ.) — 20 διαπεφύτηκε A, διαπέφυκε coni. Cor. — πᾶσαι A — σπάσαι βου-

νε'. *Γενικῶς μὲν ἡ κακία οὐδὲν βλάπτει τὸν κόσμον, ἡ δὲ κατὰ μέρος οὐδὲν βλάπτει τὸν ἕτερον. Μόνῳ δὲ βλαβερά ἐστι τούτῳ, ᾧ ἐπιτέτραπται καὶ ἀπηλλάχθαι αὐτῆς, ὁπόταν πρῶτον οὗτος θελήσῃ.*

νς'. *Τῷ ἐμῷ προαιρετικῷ τὸ τοῦ πλησίον προαιρετικὸν ἐπίσης ἀδιάφορόν ἐστιν, ὡς καὶ τὸ πνευμάτιον αὐτοῦ καὶ τὸ σαρκίδιον. Καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα ἀλλήλων ἕνεκεν γεγόναμεν, ὅμως τὰ ἡγεμονικὰ ἡμῶν ἕκαστον τὴν ἰδίαν κυρίαν ἔχει· ἐπεί τοι ἔμελλεν ἡ τοῦ πλησίον κακία ἐμοῦ κακὸν εἶναι· ὅπερ οὐκ ἔδοξε τῷ θεῷ, ἵνα μὴ ἐπ' ἄλλῳ ᾖ τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν.*

νζ'. *Ὁ ἥλιος κατακεχύσθαι δοκεῖ, καὶ πάντῃ γε κέχυται, οὐ μὴν ἐκκέχυται. Ἡ γὰρ χύσις αὕτη τάσις ἐστίν. Ἀκτῖνες γοῦν αἱ αὐγαὶ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ἐκτείνεσθαι λέγονται. Ὁποῖον δέ τι ἐστὶν ἀκτίς, ἴδοις ἄν, εἰ διά τινος στενοῦ εἰς ἐσκιασμένον οἶκον τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς εἰσδυόμενον θεάσαιο· τείνεται γὰρ κατ' εὐθύ, καὶ ὥσπερ διαιρεῖται [δὴ] πρὸς τὸ στερέμνιον, ὅ τι ἂν ἀπαντήσῃ, διεῖργον τὸν ἐπέκεινα ἀέρα· ἐνταῦθα δὲ ἔστη, καὶ οὐ κατώλισθεν, οὐδὲ ἔπεσε. Τοιαύτην οὖν τὴν χύσιν καὶ διάχυσιν τῆς διανοίας εἶναι χρή, μηδαμῶς ἔκχυσιν, ἀλλὰ τάσιν, καὶ πρὸς τὰ ἀπαντῶντα κωλύματα μὴ βίαιον μηδὲ ῥαγδαίαν τὴν ἐπέρεισιν ποιεῖσθαι· μηδὲ μὴν καταπίπτειν, ἀλλὰ ἵστα-*

λομένῳ V3 — 4 *πρῶτος οὕτως* v., *πρῶτος οὗτος* A, *πρῶτον οὗτος* coni. Cor. — 6 *ὡς πνευμάτιον* V3—5, *ὡς τὸ πνεύμ.* ceteri X — 8 *ἀλλήλων—τὰ* om. A — 9 *ἑκάστου* coni. Cor. — *κυρείαν* X — *ἐπεὶ τί* (s. *ἔτι*) X — 12 *γε* om. X — 17 *γίνεται* PAX, *τείνεται* coni. Cor. — 18 *διερείδεται πρὸς* coni. Reisk. — *δὴ* om. A — 20 *ἐνταῦθα δέ ἐστιν* AX — 21 *λύσιν* PAX, *χύσιν* V5 — 24 *μηδὲ μὲν* v., *μηδὲ μὴν* AX — *ἵσταται* A

σθαι, καὶ ἐπιλάμπειν τὸ δεχόμενον. Αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ στερήσει τῆς αὐγῆς, τὸ μὴ παραπέμπον αὐτήν.

νη΄. Ὁ τὸν θάνατον φοβούμενος, ἤτοι ἀναισθησίαν φοβεῖται, ἢ αἴσθησιν ἑτεροίαν. Ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἴσθησιν, οὐδὲ κακοῦ τινος αἰσθήσῃ· εἴτε ἀλλοιοτέραν αἴσθησιν κτήσῃ, ἀλλοῖον ζῷον ἔσῃ, καὶ τοῦ ζῆν οὐ παύσῃ.

νθ΄. Οἱ ἄνθρωποι γεγόνασιν ἀλλήλων ἕνεκεν. Ἢ δίδασκε οὖν, ἢ φέρε.

ξ΄. Ἄλλως βέλος, ἄλλως νοῦς φέρεται· ὁ μέντοι νοῦς, καὶ ὅταν εὐλαβῆται, καὶ ὅταν περὶ τὴν σκέψιν στρέφηται, φέρεται κατ' εὐθὺ οὐδὲν ἧττον, καὶ ἐπὶ τὸ προκείμενον.

ξα΄. Εἰσιέναι εἰς τὸ ἡγεμονικὸν ἑκάστου· παρέχειν δὲ καὶ ἑτέρῳ παντὶ εἰσιέναι εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἡγεμονικόν.

ΒΙΒΛΙΟΝ Θ.

Ο ἀδικῶν ἀσεβεῖ. Τῆς γὰρ τῶν ὅλων φύσεως κατεσκευακυίας τὰ λογικὰ ζῷα ἕνεκεν ἀλλήλων, ὥστε ὠφελεῖν μὲν ἄλληλα κατ' ἀξίαν, βλάπτειν δὲ μηδαμῶς, ὁ τὸ βούλημα ταύτης παραβαίνων, ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς τὴν πρεσβυτάτην τῶν θεῶν. Καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσεβεῖ περὶ τὴν αὐτὴν θεόν. Ἡ γὰρ τῶν ὅλων φύσις, ὄντων ἐστὶ φύσις. Τὰ δέ γε ὄντα πρὸς τὰ ὑπάρχοντα πάντα οἰκείως ἔχει. Ἔτι δὲ καὶ ἀλήθεια αὕτη ὀνομά-

---

2 μὴ del. Cor. — αὐγήν L 2, 3 Par. — 6 καὶ ζῆν Gat. — 9 δίδασκε v., ἢ δίδασκε A — 10 ἄλλος (bis) A — 12 ἢ ἐπὶ τὸ προκείμ. coni. Sch. I — 14 εἰσιέναι — ἡγεμονικόν (ξα΄) deest in A — παρέχει v., παρέχειν coni. Cas. — 17 ὁ om. A — 21 καὶ ὁ ψευδόμενος — θεόν AX, v. om. — 23 ὄντως ἐστὶ φύσις X — 24 πάντα om. AX

ζεται, καὶ τῶν ἀληθῶν ἁπάντων πρώτη αἰτία ἐστίν. Ὁ μὲν οὖν ἑκὼν ψευδόμενος ἀσεβεῖ, καθόσον ἐξαπατῶν ἀδικεῖ· ὁ δὲ ἄκων, καθόσον διαφωνεῖ τῇ τῶν ὅλων φύσει, καὶ καθόσον ἀκοσμεῖ, μαχόμενος τῇ τοῦ κόσμου φύσει· μάχεται γὰρ ὁ ἐπὶ τἀναντία τοῖς ἀληθέσι φερόμενος παρ' ἑαυτόν· ἀφορμὰς γὰρ προειλήφει παρὰ τῆς φύσεως, ὧν ἀμελήσας οὐχ οἷός τέ ἐστι νῦν διακρίνειν τὰ ψευδῆ ἀπὸ τῶν ἀληθῶν. Καὶ μὴν ὁ τὰς ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰ διώκων, τοὺς δὲ πόνους ὡς κακὰ φεύγων, ἀσεβεῖ. Ἀνάγκη γάρ, τὸν τοιοῦτον μέμφεσθαι πολλάκις τῇ κοινῇ φύσει, ὡς παρ' ἀξίαν τι ἀπονεμούσῃ τοῖς φαύλοις καὶ τοῖς σπουδαίοις, διὰ τὸ πολλάκις τοὺς μέν φαύλους ἐν ἡδοναῖς εἶναι, καὶ τὰ ποιητικὰ τούτων κτᾶσθαι· τοὺς δὲ σπουδαίους πόνῳ, καὶ τοῖς ποιητικοῖς τούτου περιπίπτειν. Ἔτι δὲ ὁ φοβούμενος τοὺς πόνους, φοβηθήσεταί ποτε καὶ τῶν ἐσομένων τι ἐν τῷ κόσμῳ· τοῦτο δὲ ἤδη ἀσεβές. Ὅ τε διώκων τὰς ἡδονάς, οὐκ ἀφέξεται τοῦ ἀδικεῖν· τοῦτο δὲ ἐναργῶς ἀσεβές. Χρὴ δέ, πρὸς ἃ ἡ κοινὴ φύσις ἐπίσης ἔχει (οὐ γὰρ ἂν ἀμφότερα ἐποίει, εἰ μὴ πρὸς ἀμφότερα ἐπίσης εἶχε), πρὸς ταῦτα καὶ τοὺς τῇ φύσει βουλομένους ἕπεσθαι, ὁμογνώμονας ὄντας, ἐπίσης διακεῖσθαι· Ὅστις οὖν πρὸς πόνον καὶ ἡδονήν, ἢ θάνατον καὶ ζωήν, ἢ δόξαν καὶ ἀδοξίαν, οἷς ἐπίσης ἡ τῶν ὅλων φύσις χρῆται, αὐτὸς οὐκ ἐπίσης ἔχει, δῆλον, ὡς ἀσεβεῖ. Λέγω δὲ τὸ

---

7 διακρίνων X — 9 ὡς ἀγαθὰς PAPar, ὡς ἀγαθὰ X — 16 φοβήσεται X — καὶ om. PA — 20 ἀμφότερα ἂν ἐποίει X, ἂν ἀμφότερα A, ἂν om. v. — 21 τοὺς φύσει A — 22 ὡς ὁμογνώμονας ὄντας L4 — 23 πρὸς πόνους καὶ ἡδονὰς v., πρὸς πόνον καὶ ἡδονὴν AX — 25 δῆλον ὅτι V4, in G superscr. ὅτι, δηλονότι coni. Bach. p. 49

χρῆσθαι τούτοις ἐπίσης τὴν κοινὴν φύσιν, ἀντὶ τοῦ συμβαίνειν ἐπίσης κατὰ τὸ ἑξῆς τοῖς γινομένοις, καὶ ἐπιγινομένοις ὁρμῇ τινι ἀρχαίᾳ τῆς προνοίας, καθ' ἣν ἀπό τινος ἀρχῆς ὥρμησεν ἐπὶ τήνδε τὴν διακόσμησιν, συλλαβοῦσά τινας λόγους τῶν ἐσομένων, καὶ δυνάμεις γονίμους ἀφορίσασα ὑποστάσεών τε, καὶ μεταβολῶν, καὶ διαδοχῶν τοιούτων.

β'. Χαριεστέρου μὲν ἦν ἀνδρός, ἄγευστον ψευδολογίας καὶ πάσης ὑποκρίσεως καὶ τρυφῆς καὶ τύφου γενόμενον, ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν. Τὸ δ' οὖν κορεσθέντα γε τούτων ἀποπνεῦσαι, δεύτερος πλοῦς. Ἢ προήρησαι προσκαθῆσθαι τῇ κακίᾳ, καὶ οὔπω σε οὐδὲ ἡ πεῖρα πείθει φεύγειν ἐκ τοῦ λοιμοῦ; λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας πολλῷ γε μᾶλλον, ἤπερ ἡ τοῦ περικεχυμένου τούτου πνεύματος τοιάδε τις δυσκρασία καὶ τροπή. Αὕτη μὲν γὰρ ζῴων λοιμός, καθὸ ζῷά ἐστιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώπων, καθὸ ἄνθρωποί εἰσιν.

γ'. Μὴ καταφρόνει θανάτου, ἀλλὰ εὐαρέστει αὐτῷ, ὡς καὶ τούτου ἑνὸς ὄντος, ὧν ἡ φύσις ἐθέλει. Οἷον γάρ ἐστι τὸ νεάσαι, καὶ τὸ γηρᾶσαι, καὶ τὸ αὐξῆσαι, καὶ τὸ ἀκμάσαι, καὶ ὀδόντας, καὶ γένειον, καὶ πολιὰς ἐνεγκεῖν, καὶ σπεῖραι, καὶ κυοφορῆσαι, καὶ ἀποκυῆσαι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ φυσικὰ ἐνεργήματα, ὅσα αἱ τοῦ σοῦ βίου ὧραι φέρουσι, τοιοῦτο καὶ τὸ διαλυθῆναι. Τοῦτο

---

1 ἀντὶ τοῦ κατὰ τὸ συμβ. PA, κατὰ τὸ del. put. Mor. — 2 κατὰ τὸ ἑξῆς γινομένοις v., κατὰ τὸ ἕξης τοῖς γινομένοις A, τοῖς κατὰ τὸ ἑξῆς γινομένοις coni. Cor. — 7 μεταβολῶν διαδοχῶν A — 8 ἂν ἦν coni. Cor. — 11 δευτέρους A — 12 ἢ προηρῆσθαι PA, ἢ προήρησαι coni. Mor. — 16 ζῶον λοιμὸς A — 17 καθὸ—ἀνθρώπων om. A — 19 ὧν ἡ φύσις φέρει coni. Nauck. — 24 τοιοῦτο καὶ αὐτὸ A; an καὶ αὐτὸ τὸ?

μὲν οὖν κατὰ ἄνθρωπόν ἐστι λελογισμένον, μὴ ὁλοσχερῶς, μηδὲ ὠστικῶς, μηδὲ ὑπερηφάνως πρὸς τὸν θάνατον ἔχειν· ἀλλὰ περιμένειν ὡς μίαν τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν. Καὶ ὡς νῦν περιμένεις, πότε ἔμβρυον ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς γυναικός σου ἐξέλθῃ, οὕτως ἐκδέχεσθαι τὴν ὥραν, ἐν ᾗ τὸ ψυχάριόν σου τοῦ ἐλύτρου τούτου ἐκπεσεῖται. Εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν παράπηγμα ἀψικάρδιον ἐθέλεις, μάλιστά σε εὔκολον πρὸς τὸν θάνατον ποιήσει ἡ ἐπίστασις ἡ ἐπὶ τὰ ὑποκείμενα, ὧν μέλλεις ἀφίστασθαι, καὶ μεθ' οἵων ἠθῶν οὐκέτι ἔσται ἡ ψυχὴ συμπεφυρμένη. Προσκόπτεσθαι μὲν γὰρ αὐτοῖς ἥκιστα δεῖ, ἀλλὰ καὶ κήδεσθαι καὶ πρᾴως φέρειν, μεμνῆσθαι μέντοι, ὅτι οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων ὁμοδογματούντων σοι ἡ ἀπαλλαγὴ ἔσται. Τοῦτο γὰρ μόνον, εἴπερ ἄρα, ἀνθεῖλκεν ἂν καὶ κατεῖχεν ἐν τῷ ζῆν, εἰ συζῆν ἐφεῖτο τοῖς τὰ αὐτὰ δόγματα περιπεποιημένοις. Νῦν δὲ ὁρᾷς, ὅσος ὁ κόπος ἐν τῇ διαφωνίᾳ τῆς συμβιώσεως, ὥστε εἰπεῖν· Θᾶττον ἔλθοις! ὦ θάνατε, μή που καὶ αὐτὸς ἐπιλάθωμαι ἐμαυτοῦ.

δ΄. Ὁ ἁμαρτάνων, ἑαυτῷ ἁμαρτάνει· ὁ ἀδικῶν, ἑαυτὸν ἀδικεῖ, κακὸν ἑαυτὸν ποιῶν.

ε΄. Ἀδικεῖ πολλάκις ὁ μὴ ποιῶν τι, οὐ μόνον ὁ ποιῶν τι.

---

4 *ἐνεργειῶν· ὡς* v., *ἐνεργειῶν· καὶ ὡς* A — 7 *παραδ** (*παράδειγμα*) D, *παράθηγμα* coni. Cor. — *θέλεις* AD — 11 *ἡ* (*ψυχὴ ἡ* add. Gat.) *ἐμπεφυρμένη* v., *ἡ πεφυρμένη* (om. *ψυχὴ*) AD, *ἡ ψυχὴ συμπεφ.* coni. Sch. — *προκόπτεσθαι* AD — 13 *ἀπ'* om. AD — 16 *τὰ τοιαῦτα δόγμ.* PAD, *τὰ αὐτὰ δόγμ.* coni. Gat. — *πεποιημένοις* AD — 18 *ἔλθῃς* v., *ἔλθοις* A — 15 *ἑαυτὸν κακοῖ, κακὸν ἑαυτὸν ποιῶν* v., *ἑαυτὸν κακὸν ποιῶν* A, *ἑαυτὸν ἀδικεῖ, ἑαυτὸν κακὸν ποιεῖ* D

ϛ΄. Ἀρκεῖ ἡ παροῦσα ὑπόληψις καταληπτική, καὶ ἡ παροῦσα πρᾶξις κοινωνική, καὶ ἡ παροῦσα διάθεσις εὐαρεστικὴ πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τῆς ἐκτὸς αἰτίας συμβαῖνον.

ζ΄. Ἐξαλεῖψαι φαντασίαν· στῆσαι ὁρμήν· σβέσαι ὄρεξιν· ἐφ᾽ ἑαυτῷ ἔχειν τὸ ἡγεμονικόν.

η΄. Εἰς μὲν τὰ ἄλογα ζῷα μία ψυχὴ διήρηται· εἰς δὲ τὰ λογικὰ μία νοερὰ ψυχὴ μεμέρισται. Ὥσπερ καὶ μία γῆ ἐστὶν ἁπάντων τῶν γεωδῶν, καὶ ἑνὶ φωτὶ ὁρῶμεν, καὶ ἕνα ἀέρα ἀναπνέομεν, ὅσα ὁρατικὰ καὶ ἔμψυχα πάντα.

θ΄. Ὅσα κοινοῦ τινος μετέχει, πρὸς τὸ ὁμογενὲς σπεύδει. Τὸ γεῶδες πᾶν ῥέπει ἐπὶ γῆν, τὸ ὑγρὸν πᾶν σύῤῥουν, τὸ ἀερῶδες ὁμοίως· ὥστε χρήζειν τῶν διειργόντων καὶ βίας. Τὸ πῦρ ἀνωφερὲς μέν, διὰ τὸ στοιχειῶδες πῦρ· παντὶ δὲ πυρὶ ἐνταῦθα πρὸς τὸ συνεξάπτεσθαι ἕτοιμον οὕτως, ὥστε καὶ πᾶν τὸ ὑλικόν, τὸ ὀλίγῳ ξηρότερον, εὐέξαπτον εἶναι, διὰ τὸ ἔλαττον ἐγκεκρᾶσθαι αὐτῷ τὸ κωλυτικὸν πρὸς ἔξαψιν. Καὶ τοίνυν πᾶν τὸ κοινῆς νοερᾶς φύσεως μέτοχον πρὸς τὸ συγγενὲς ὁμοίως σπεύδει, ἢ καὶ μᾶλλον. Ὅσῳ γάρ ἐστι κρεῖττον παρὰ τὰ ἄλλα, τοσούτῳ καὶ πρὸς τὸ συγκιρνᾶσθαι τῷ οἰκείῳ καὶ συγχεῖσθαι ἑτοιμότερον. Εὐθὺς γοῦν ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων εὑρέθη σμήνη, καὶ ἀγέλαι,

---

1 ὑπόληψις — παροῦσα om. AD — 3 πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβ. PA, πρὸς πᾶν τὸ παρὸν ἐκ τῆς αἰτ. συμβαῖνον coni. Gat., πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τῆς ἐκτὸς αἰτ. συμβαῖνον coni. Reisk. — 6 ἐφ᾽ ἑαυτὸ D, ἔχε AD — 13 ἐπὶ τὴν γῆν A — 16 παντὶ μὲν πυρὶ A — 18 εὐάξαπτον A — 19 αὐτὸ A — 20 κοινῆς μὲν νοερᾶς A — 22 κρείττω A — συγκρινᾶσθαι A — συγκεῖσθαι Gat. — 24 εὑρέθης μόνη A, εὑρήθη v.

καὶ νεοσσοτροφίαι, καὶ οἷον ἔρωτες· ψυχαὶ γὰρ ἤδη ἦσαν ἐνταῦθα, καὶ τὸ συναγωγὸν ἐν τῷ κρείττονι ἐπιτεινόμενον εὑρίσκετο, οἷον οὔτε ἐπὶ φυτῶν ἦν, οὔτε ἐπὶ λίθων, ἢ ξύλων. Ἐπὶ δὲ τῶν λογικῶν ζῴων, πολιτεῖαι, καὶ φιλίαι, καὶ οἶκοι, καὶ σύλλογοι, καὶ ἐν πολέμοις συνθῆκαι καὶ ἀνοχαί. Ἐπὶ δὲ τῶν ἔτι κρειττόνων, καὶ διεστηκότων τρόπον τινὰ ἕνωσις ὑπέστη, οἷα ἐπὶ τῶν ἄστρων. Οὕτως ἡ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπανάβασις συμπάθειαν καὶ ἐν διεστῶσιν ἐργάσασθαι δύναται. Ὅρα οὖν τὸ νῦν γινόμενον. Μόνα γὰρ τὰ νοερὰ νῦν ἐπιλέλησται τῆς πρὸς ἄλληλα σπουδῆς καὶ συννεύσεως, καὶ τὸ σύῤῥουν ὧδε μόνον οὐ βλέπεται. Ἀλλ᾽ ὅμως καίτοι φεύγοντες περικαταλαμβάνονται· κρατεῖ γὰρ ἡ φύσις· ὄψει δέ, ὃ λέγω, παραφυλάσσων. Θᾶσσον γοῦν εὕροι τις ἂν γεῶδές τι μηδενὸς γεώδους προσαπτόμενον, ἤπερ ἄνθρωπον ἀνθρώπου ἀπεσχισμένον.

ιʹ. Φέρει καρπὸν καὶ ἄνθρωπος, καὶ θεός, καὶ ὁ κόσμος· ἐν ταῖς οἰκείαις ὥραις ἕκαστα φέρει. Εἰ δὲ ἡ συνήθεια κυρίως τέτριφεν ἐπὶ ἀμπέλου καὶ τῶν ὁμοίων, οὐδὲν τοῦτο. Ὁ λόγος δὲ καὶ κοινὸν καὶ ἴδιον καρπὸν ἔχει· καὶ γίνεται ἐξ αὐτοῦ τοιαῦθ᾽ ἕτερα, ὁποῖόν τι αὐτός ἐστιν ὁ λόγος.

ιαʹ. Εἰ μὲν δύνασαι, μεταδίδασκε· εἰ δὲ μή, μέμνησο, ὅτι πρὸς τοῦτο ἡ εὐμένειά σοι δέδοται. Καὶ

---

2 *κρείττον* A — 5 *πολιτεῖται* A — 7 *καὶ ἐκδιεστηκότων* vel *ἐκ διεστηκότων* v., *καὶ διεστηκότων* A — 9 *καὶ διεστῶσιν* A — 10 *ἐδύνατο* v., *δύναται* A — *τὸν νῦν* A — 15 *μηδὲν ὡς* A — 16 *ἀντεσχισμένου* A — 19 *εἰ δὲ ἡ συν.* — *οὐδὲν τοῦτο* interpolatori attribuit Nauck. — 20 *τέτροφεν* v., *τέτριφεν* PA — 21 *κοινίδιον καρποῦ* A — 22 *καὶ* om. A — 25 *δίδοται* A

οἱ θεοὶ δὲ εὐμενεῖς τοῖς τοιούτοις εἰσίν· εἰς ἔνια δὲ καὶ συνεργοῦσιν, εἰς ὑγίειαν, εἰς πλοῦτον, εἰς δόξαν· οὕτως εἰσὶ χρηστοί. Ἔξεστι δὲ καὶ σοί· ἢ εἰπέ, τίς ὁ κωλύων;

ιβʹ. Πόνει, μὴ ὡς ἄθλιος, μηδὲ ὡς ἐλεεῖσθαι, ἢ θαυμάζεσθαι θέλων· ἀλλὰ μόνον ἓν θέλε, κινεῖσθαι καὶ ἴσχεσθαι; ὡς ὁ πολιτικὸς λόγος ἀξιοῖ.

ιγʹ. Σήμερον ἐξῆλθον πάσης περιστάσεως· μᾶλλον δὲ ἐξέβαλον πᾶσαν περίστασιν· ἔξω γὰρ οὐκ ἦν, ἀλλὰ ἔνδον ἐν ταῖς ὑπολήψεσι.

ιδʹ. Πάντα ταῦτα, συνήθη μὲν τῇ πείρᾳ· ἐφήμερα δὲ τῷ χρόνῳ· ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὕλῃ. Πάντα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατεθάψαμεν.

ιεʹ. Τὰ πράγματα ἔξω θυρῶν ἕστηκεν, αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν, μηδὲν μήτε εἰδότα περὶ αὑτῶν, μήτε ἀποφαινόμενα. Τί οὖν ἀποφαίνεται περὶ αὐτῶν; Τὸ ἡγεμονικόν.

ιϛʹ. Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐνεργείᾳ, τὸ τοῦ λογικοῦ πολιτικοῦ ζῴου κακὸν καὶ ἀγαθόν, ὥσπερ οὐδὲ ἡ ἀρετὴ καὶ κακία αὐτοῦ ἐν πείσει, ἀλλὰ ἐνεργείᾳ.

ιζʹ. Τῷ ἀναῤῥιφέντι λίθῳ οὐδὲν κακὸν τὸ κατενεχθῆναι, οὐδὲ ἀγαθὸν τὸ ἀνενεχθῆναι.

ιηʹ. Δίελθε ἔσω εἰς τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν, καὶ ὄψει, τίνας κριτὰς φοβῇ, οἵους καὶ περὶ αὑτῶν ὄντας κριτάς.

ιθʹ. Πάντα ἐν μεταβολῇ. Καὶ αὐτὸς σὺ ἐν διηνεκεῖ ἀλλοιώσει, καὶ κατά τι φθορᾷ· καὶ ὁ κόσμος δὲ ὅλος.

---

3 εἰ εἰπέ v., ἢ εἰπέ A — 11 ταὐτὰ coni. Gat. — 12 πάντων A — 13 κατέθαψεν A — 15 εἶδον τὰ A — 18 ἐν ἐνεργείᾳ coni. Bach p. 21 — 19 ποιητικοῦ A — 21 ἀναρριφθέντι Gat. — 25 άντα (om. init.) non αὐτὰ A

κ'. Τὸ ἄλλου ἁμάρτημα ἐκεῖ δεῖ καταλιπεῖν.

κα'. Ἐνεργείας ἀπόληξις, ὁρμῆς (καὶ) ὑπολήψεως παῦλα καὶ οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν. Μέτιθι νῦν ἐπὶ ἡλικίαν, οἷον τὴν παιδικήν, τὴν τοῦ μειρακίου, τὴν νεότητα, τὸ γῆρας· καὶ γὰρ τούτων πᾶσα μεταβολή, θάνατος. Μήτι δεινόν; Μέτιθι νῦν ἐπὶ βίον τὸν ὑπὸ τῷ πάππῳ, εἶτα τὸν ὑπὸ τῇ μητρί, εἶτα τὸν ὑπὸ τῷ πατρί· καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς διαφορὰς καὶ μεταβολὰς καὶ ἀπολήξεις εὑρίσκων, ἐπερώτα σεαυτόν· Μήτι δεινόν; Οὕτως τοίνυν οὐδὲ ἡ τοῦ ὅλου βίου λῆξις, καὶ παῦλα, καὶ μεταβολή.

κβ'. Τρέχε ἐπὶ τὸ σεαυτοῦ ἡγεμονικὸν καὶ τὸ τοῦ ὅλου, καὶ τὸ τούτου. Τὸ μὲν σεαυτοῦ, ἵνα νοῦν δικαϊκὸν αὐτὸ ποιήσῃς· τὸ δὲ τοῦ ὅλου, ἵνα συμμνημονεύσῃς, τίνος μέρος εἶ· τὸ δὲ τούτου, ἵνα ἐπιστήσῃς, πότερον ἄγνοια ἢ γνώμη, καὶ ἅμα λογίσῃ, ὅτι συγγενές.

κγ'. Ὥσπερ αὐτὸς σὺ πολιτικοῦ συστήματος συμπληρωτικὸς εἶ, οὕτως καὶ πᾶσα πρᾶξίς σου συμπληρωτικὴ ἔστω ζωῆς πολιτικῆς. Ἥτις ἐὰν οὖν πρᾶξίς σου μὴ ἔχῃ τὴν ἀναφοράν, εἴτε προσεχῶς, εἴτε πόῤῥωθεν, ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος, αὕτη διασπᾷ τὸν βίον, καὶ οὐκ ἐᾷ ἕνα εἶναι, καὶ στασιώδης ἐστίν, ὥσπερ ἐν δήμῳ ὁ τὸ καθ' αὑτὸν μέρος διϊστάμενος ἀπὸ τῆς τοιαύτης συμφωνίας.

---

1 ἐκεῖδε A — 2 καὶ add. Gat. — 3 παῦλα, οἷον coni. Gat. — 9 διαφθορὰς A — 10 οὐδὲ τοῦ D — ὅλου σου AD — 11 παῦλα μεταβολὴ AD — 13 γοῦν coni. Cor. — νοῦν δικανικὸν αὐτῷ ποιήσῃς AD — 14 ποιήσῃ Gat., αὐτῷ ἐμποιήσῃς Σκαφ. — 16 ἀγνοίᾳ ἢ γνώμῃ coni. Gat. — 20 ἥτις ἐὰν μὴ ἔχῃ D; ἥτις ἂν οὖν scrib. put. Nauck. — 24 καθ' αὑτὸ A

κδ΄. Παιδίων ὀργαί, καὶ παίγνια, καὶ πνευμάτια νεκροὺς βαστάζοντα, ὥστε ἐναργέστερον προσπεσεῖν τὸ τῆς Νεκυίας.

κε΄. Ἴθι ἐπὶ τὴν ποιότητα τοῦ αἰτίου, καὶ ἀπὸ τοῦ ὑλικοῦ αὐτὸ περιγράψας θέασαι· εἶτα καὶ τὸν χρόνον περιόρισον, ὅσον πλεῖστον ὑφίστασθαι πέφυκε τοῦτο τὸ ἰδίως ποιόν.

κϛ΄. Ἀνέτλης μύρια, διὰ τὸ μὴ ἀρκεῖσθαι τῷ σῷ ἡγεμονικῷ, ποιοῦντι ταῦτα, εἰς ἃ κατεσκεύασται· ἀλλὰ ἅλις.

κζ΄. Ὅταν ἄλλος ψέγῃ σε, ἢ μισῇ, ἢ τοιαῦτά τινα ἐκφωνῶσιν, ἔρχου ἐπὶ τὰ ψυχάρια αὐτῶν, δίελθε ἔσω, καὶ ἴδε, ποῖοί τινές εἰσιν. Ὄψει, ὅτι οὐ δεῖ σε σπᾶσθαι, ἵνα τούτοις τί ποτε περὶ σοῦ δοκῇ. Εὐνοεῖν μέντοι αὐτοῖς δεῖ· φύσει γὰρ φίλοι. Καὶ οἱ θεοὶ δὲ παντοίως αὐτοῖς βοηθοῦσι, δι' ὀνείρων, διὰ μαντειῶν, πρὸς ταῦτα μέντοι, πρὸς ἃ ἐκεῖνοι διαφέρονται.

κη΄. Ταὐτά ἐστι τὰ τοῦ κόσμου ἐγκύκλια, ἄνω κάτω, ἐξ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. Καὶ ἤτοι ἐφ' ἕκαστον ὁρμᾷ ἡ τοῦ ὅλου διάνοια· ὅπερ εἰ ἔστιν, ἀποδέχου τὸ ἐκείνης ὁρμητόν· ἢ ἅπαξ ὥρμησε, τὰ δὲ λοιπὰ κατ' ἐπακολούθησιν καὶ τὶ ἐν τινί· τρόπον γάρ τινα ἄτομοι, ἢ ἀμερῆ· τὸ δὲ ὅλον, εἴτε θεός, εὖ ἔχει πάντα· εἴτε τὸ εἰκῇ, μὴ καὶ σὺ εἰκῇ.

---

1 *παιδίων ἔργα* coni. Cor. — 2 *ὥσπερ* A — *ἐνεργέστερον* PA, *ἐναργέστερον* coni. Toup. — 6 *ὅσον* om. AD — 9 *ταῦτα οἷα* PA, *ταῦτα εἰς ἃ* coni. Menag., *τοιαῦτα εἰς οἷα* coni. Cor. — *ἀλλὰ ἀλλοῖα* coni. Boot. — 11 *ἢ ταῦτα εἴτινα* A — 12 *ἐκφωνήσῃ* coni. Gat. — 13 *ποῖον* A — 18 *ταῦτά* PA, *ταὐτά* coni. Gat. — 22 *καὶ τὶ ἓν τίνι* v., *καὶ τὶ ἐν τινί* A, *καὶ τί ἐντείνῃ;* coni. Cor. — 23 *τὸ ὅλον* A — *εἴ τις θεὸς* v., *εἴτε θεὸς* A — *ἔχοι* (supra *ει*) A

Ἤδη πάντας ἡμᾶς γῆ καλύψει· ἔπειτα καὶ αὐτὴ μεταβαλεῖ· κἀκεῖνα εἰς ἄπειρον μεταβαλεῖ· καὶ πάλιν ἐκεῖνα εἰς ἄπειρον. Τὰς γὰρ ἐπικυματώσεις τῶν μεταβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων ἐνθυμούμενός τις καὶ τὸ τάχος, παντὸς θνητοῦ καταφρονήσει.

κθ΄. Χειμάῤῥους ἡ τῶν ὅλων αἰτία· πάντα φέρει. Ὡς εὐτελῆ δὲ καὶ τὰ πολιτικὰ ταῦτα, καί, ὡς οἴεται, φιλοσόφως πρακτικὰ ἀνθρώπια! μυξῶν μεστά. Ἄνθρωπε, τί ποτε; Ποίησον, ὃ νῦν ἡ φύσις ἀπαιτεῖ. Ὅρμησον, ἐὰν διδῶται, καὶ μὴ περιβλέπου, εἴ τις εἴσεται. Μὴ τὴν Πλάτωνος πολιτείαν ἔλπιζε· ἀλλὰ ἀρκοῦ, εἰ τό βραχύτατον πρόεισι· καὶ τούτου αὐτοῦ τὴν ἔκβασιν, ὡς οὐ μικρόν τί ἐστι, διανοοῦ. Δόγμα γὰρ αὐτῶν τίς μεταβάλλει; χωρὶς δὲ δογμάτων μεταβολῆς τί ἄλλο, ἢ δουλεία στενόντων, καὶ πείθεσθαι προσποιουμένων; ὕπαγε νῦν, καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Φίλιππον, καὶ Δημήτριον τὸν Φαληρέα μοι λέγε. Ὄψονται, εἰ εἶδον, τί ἡ κοινὴ φύσις ἤθελε, καὶ ἑαυτοὺς ἐπαιδαγώγησαν· εἰ δὲ ἐτραγῴδησαν, οὐδείς με κατακέκρικε μιμεῖσθαι. Ἁπλοῦν ἐστι καὶ αἰδῆμον τὸ φιλοσοφίας ἔργον· μή με ἄπαγε ἐπὶ σεμνοτυφίαν.

λ΄. Ἄνωθεν ἐπιθεωρεῖν ἀγέλας μυρίας, καὶ τελετὰς μυρίας, καὶ πλοῦν παντοῖον ἐν χειμῶσι καὶ γαλήναις, καὶ διαφορὰς γινομένων, συγγινομένων, ἀπογινομένων.

---

1 εἰς ἄπειρον μεταβάλλει A — 3 ἐπικαλυμματώσεις A — 6 caput 29 in quattuor divisit A, post μεστά, προσποιουμένων, μιμεῖσθαι distinguens — ἡ τῶν ὅλων οὐσία coni. Reisk. — 8 ἀνθρώπεια v., ἀνθρώπια A — 9 ἤδη ποτὲ ποίησον coni. Reisk. — 10 ὅρμησον οὖν, ἕως ἂν δ. coni. Cor. — 11 οἴσεται AD — μὴ τὴν AD, μηδὲ τὴν v. — 12 ὡς μικρὸν A — 16 ἄπαγε A — 18 an ὄψομαι? — τί ἢ ἡ κοινὴ φ. A

Ἐπινόει δὲ καὶ τὸν ὑπ' ἄλλων πάλαι βεβιωμένον βίον, καὶ τὸν μετὰ σὲ βιωθησόμενον, καὶ τὸν νῦν ἐν τοῖς βαρβάροις ἔθνεσι βιούμενον· καὶ ὅσοι μὲν οὐδὲ ὄνομά σου γινώσκουσιν, ὅσοι δὲ τάχιστα ἐπιλήσονται, ὅσοι δέ, ἐπαινοῦντες ἴσως νῦν σε, τάχιστα ψέξουσι· καὶ ὡς οὔτε ἡ μνήμη ἀξιόλογόν γε, οὔτε ἡ δόξα, οὔτε ἄλλο τι τὸ σύμπαν.

λα'. Ἀταραξία μέν, περὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἐκτὸς αἰτίας συμβαινόντων. Δικαιότης δέ, ἐν τοῖς παρὰ τὴν ἐκ σοῦ αἰτίαν ἐνεργουμένοις· τουτέστιν, ὁρμὴ καὶ πρᾶξις, καταλήγουσα ἐπ' αὐτὸ τὸ κοινωνικῶς πρᾶξαι, ὡς τοῦτό σοι κατὰ φύσιν ὄν.

λβ'. Πολλὰ περισσὰ περιελεῖν τῶν ἐνοχλούντων σοι δύνασαι, ὅλα ἐπὶ τῇ ὑπολήψει σου κείμενα· καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν περιποιήσεις ἤδη σεαυτῷ, (τῷ) τὸν ὅλον κόσμον περιειληφέναι τῇ γνώμῃ, καὶ τὸν ἀΐδιον αἰῶνα περινοεῖν, καὶ τὴν τοῦ κατὰ μέρος ἑκάστου πράγματος ταχεῖαν μεταβολὴν ἐπινοεῖν, ὡς βραχὺ μὲν τὸ ἀπὸ γενέσεως μέχρι διαλύσεως, ἀχανὲς δὲ τὸ πρὸ τῆς γενέσεως, ὡς καὶ τὸ μετὰ τὴν διάλυσιν ὁμοίως ἄπειρον.

λγ'. Πάντα, ὅσα ὁρᾷς, τάχιστα φθαρήσεται καὶ οἱ φθειρόμενα αὐτὰ ἐπιδόντες, τάχιστα καὶ αὐτοὶ φθαρήσονται. Καὶ ὁ ἐσχατόγηρως ἀποθανὼν εἰς ἴσον καταστήσεται τῷ προώρῳ.

---

1 βίον, τὸν v., βίον, καὶ τὸν A — 8 περὶ τὰ — συμβαίνοντα v., περὶ τῶν — συμβαινόντων AD — 13 περισσὰ glossema putat Nauck. — 15 τῷ add. Gat. — 16 ἴδιον PA, ἀΐδιον coni. Cas. — 17 τὴν τῶν κατὰ μέρος A — 19 μέχρι — ὁμοίως om. A — 24 ὡς ἐσχατ. A

λδ'. Τίνα τὰ ἡγεμονικὰ τούτων, καὶ περὶ οἷα ἐσπουδάκασι, καὶ δι' οἷα φιλοῦσι καὶ τιμῶσι! Γυμνὰ νόμιζε βλέπειν τὰ ψυχάρια αὐτῶν. Ὅτε δοκοῦσι βλάπτειν ψέγοντες, ἢ ὠφελεῖν ἐξυμνοῦντες, ὅση οἴησις!

λε'. Ἡ ἀποβολὴ οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ μεταβολή. Τούτῳ δὲ χαίρει ἡ τῶν ὅλων φύσις, καθ' ἣν πάντα καλῶς γίνεται, (καὶ) ἐξ αἰῶνος ὁμοειδῶς ἐγίνετο, καὶ εἰς ἄπειρον τοιαῦθ' ἕτερα ἔσται. Τί οὖν λέγεις; Ὅτι ἐγίνετό τε πάντα καὶ [πάντα] ἀεὶ κακῶς ἔσται, καὶ οὐδεμία ἄρα δύναμις ἐν τοσούτοις θεοῖς ἐξευρέθη ποτὲ ἡ διορθώσουσα ταῦτα, ἀλλὰ κατακέκριται ὁ κόσμος ἐν ἀδιαλείπτοις κακοῖς συνέχεσθαι;

λς'. Τὸ σαπρὸν τῆς ἑκάστῳ ὑποκειμένης ὕλης, ὕδωρ, κόνις, ὀστάρια, γράσος· ἢ πάλιν, πῶροι γῆς τὰ μάρμαρα· καὶ ὑποστάθμαι ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος· καὶ τριχία ἡ ἐσθής· καὶ αἷμα ἡ πορφύρα· καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοιαῦτα. Καὶ τὸ πνευματικὸν δὲ ἄλλο τοιοῦτον, ἐκ τούτων εἰς ταῦτα μεταβάλλον.

λζ'. Ἅλις τοῦ ἀθλίου βίου, καὶ γογγυσμοῦ, καὶ πιθηκισμοῦ. Τί ταράσσῃ; τί τούτων καινόν; τί σε ἐξίστησι; τὸ αἴτιον; ἴδε αὐτό. Ἀλλ' ἡ ὕλη; ἴδε αὐτήν. Ἔξω δὲ τούτων οὐδέν ἐστιν· ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς ἤδη ποτὲ ἁπλούστερος καὶ χρηστότερος γενοῦ. Ἴσον τὸ ἑκατὸν ἔτεσι, καὶ τὸ τρισὶ ταῦτα ἱστορῆσαι.

---

2 *καὶ οἷα φιλ.* coni. Cor. — 3 *βλέπειν* v. om. add. ex A — 4 *ἡ* om. A (ut saep. init.) — 6 *τοῦτο* A — 7 *καὶ* add. Cor. — 9 *πάντα ὃ καὶ πάντα ἀεὶ* v., *ὃ καὶ πάντα* om. A, *πάντα κακῶς, καὶ ἀεὶ* coni. Cor. — 17 *πνευμάτιον* coni. Cas. — 19 ab *Τί ταράσσῃ* nov. caput orditur in A — 24 *ὅσον τὸ ἑκατὸν* A, nov. hinc cap. ordiens — *ταὐτὰ ἱστορῆσαι* coni. Sch. II

λη΄. Εἰ μὲν ἥμαρτεν, ἐκεῖ τὸ κακόν. Τάχα δ' οὐχ ἥμαρτεν.

λθ΄. Ἤτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοερᾶς πάντα, ὡς ἑνὶ σώματι, ἐπισυμβαίνει, καὶ οὐ δεῖ τὸ μέρος τοῖς ὑπὲρ τοῦ ὅλου γινομένοις μέμφεσθαι· ἢ ἄτομοι, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἢ κυκεὼν καὶ σκεδασμός. Τί οὖν ταράσσῃ; Τῷ ἡγεμονικῷ λέγε· τέθνηκας, ἔφθαρσαι, τεθηρίωσαι, ὑποκρίνῃ, συναγελάζῃ, βόσκῃ.

μ΄. Ἤτοι οὐδὲν δύνανται οἱ θεοί, ἢ δύνανται. Εἰ μὲν οὖν μὴ δύνανται, τί εὔχῃ; εἰ δὲ δύνανται, διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον εὔχῃ, διδόναι αὐτοὺς τὸ μήτε φοβεῖσθαί τι τούτων, μήτε ἐπιθυμεῖν τινος τούτων, μήτε λυπεῖσθαι ἐπί τινι τούτων μᾶλλον, ἤπερ τὸ μὴ παρεῖναί τι τούτων, ἢ τὸ παρεῖναι; πάντως γάρ, εἰ δύνανται συνεργεῖν ἀνθρώποις, καὶ εἰς ταῦτα δύνανται συνεργεῖν. Ἀλλὰ ἴσως ἐρεῖς, ὅτι Ἐπ' ἐμοὶ αὐτὰ οἱ θεοὶ ἐποίησαν. Εἶτα οὐ κρεῖσσον χρῆσθαι τοῖς ἐπὶ σοὶ μετ' ἐλευθερίας, ἢ διαφέρεσθαι πρὸς τὰ μὴ ἐπὶ σοὶ μετὰ δουλείας καὶ ταπεινότητος; τίς δέ σοι εἶπεν, ὅτι οὐχὶ καὶ εἰς τὰ ἐφ' ἡμῖν οἱ θεοὶ συλλαμβάνουσιν; Ἄρξαι γοῦν περὶ τούτων εὔχεσθαι, καὶ ὄψει. Οὗτος εὔχεται· Πῶς κοιμηθῶ μετ' ἐκείνης! σύ· Πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τοῦ κοιμηθῆναι μετ' ἐκείνης! Ἄλλος· Πῶς στερηθῶ ἐκείνου! σύ· Πῶς μὴ χρῄζω τοῦ

1 οὐδ' ἥμαρτεν coni. Cor. — 5 μέμφεσθαι οἱ ἄτομοι A — 7 λέγεις PA, λέγε coni. Cor. — τεθηρίωσαι a Xyl. om. ante ὑποκρίνῃ add. ex A — 9 ἢ θηρίωσαι δύνανται v., ἢ δύνανται A — 11 οὐχὶ om. A — μὴ πεφοβῆσθαι Par Mo2 — 13 λυπεῖσθαι ἐπί τινος τούτων μᾶλλον τῷ μὴ π. v., ἤπερ τὸ μὴ π. A., ἤπερ τῷ μὴ X — μᾶλλον ἢ τῷ παρεῖναι A, ἢ τῷ παρεῖναι PX, τὸ coni. Sch. I — 21 ἆρξαι οὖν X (L2, 3 Par om. γοῦν) — 22 σύ· πῶς ἐκείνης om. A V2, 3 Mo2 — 24 ἄλλος

στερηθῆναι! Ἄλλος· Πῶς μὴ ἀποβάλω τὸ τεκνίον! σύ· Πῶς μὴ φοβηθῶ ἀποβαλεῖν! Ὅλως ὧδε ἐπίστρεψον τὰς εὐχάς, καὶ θεώρει, τί γίνεται.

μα΄. Ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ὅτι Ἐν τῇ νόσῳ οὐκ ἦσάν μοι αἱ ὁμιλίαι περὶ τῶν τοῦ σωματίου παθῶν, οὐδὲ πρὸς τοὺς εἰσιόντας τοιαῦτά τινα, φησίν, ἐλάλουν· ἀλλὰ τὰ προηγούμενα φυσιολογῶν διετέλουν, καὶ πρὸς αὐτῷ τούτῳ ὤν, πῶς ἡ διάνοια συμμεταλαμβάνουσα τῶν ἐν τῷ σαρκιδίῳ τοιούτων κινήσεων ἀταρακτεῖ, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν τηροῦσα. Οὐδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον, φησί, καταφρυάττεσθαι, ὡς τὶ ποιοῦσιν, ἀλλ' ὁ βίος ἤγετο εὖ καὶ καλῶς. Ταὐτὰ οὖν ἐκείνῳ, [ἐν νόσῳ,] ἐὰν νοσῇς, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιστάσει· τὸ γὰρ μὴ ἀφίστασθαι φιλοσοφίας ἐν οἷς δήποτε τοῖς προσπίπτουσι, μηδὲ [τῷ] ἰδιώτῃ καὶ ἀφυσιολόγῳ συμφλυαρεῖν, πάσης αἱρέσεως κοινόν, πρὸς μόνῳ τῷ νῦν πρασσομένῳ εἶναι, καὶ τῷ ὀργάνῳ, δι' οὗ πράσσει.

μβ΄. Ὅταν τινὸς ἀναισχυντίᾳ προσκόπτῃς, εὐθὺς πυνθάνου σεαυτοῦ· Δύνανται οὖν ἐν τῷ κόσμῳ ἀναίσχυντοι μὴ εἶναι; οὐ δύνανται. Μὴ οὖν ἀπαίτει τὸ ἀδύνατον. Εἷς γὰρ καὶ οὗτός ἐστιν ἐκείνων τῶν ἀναισχύντων, οὓς ἀνάγκη ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι. Τὸ δ'

πῶς μὴ στερηθῶ X — 1 ἀποβάλλω et ἀποβαλλεῖν A — 2 ὅλως δὲ ὧδε Cor (non L4) — ἐπίτρεψον v., ἐπίστρεψον A — 4 ὁ om. A — 9 ποιούντων κινήσεων A, τούτων κ. coni. Cor. — ἀταρακτῇ Menag. — 11 φύσιν (pro φησὶ) A — καταφράττεσθαι v., καταφρυάττεσθαι A — ἀλλὰ βίος A — 12 ἤρετο PA, ἤγετο coni. Menag. — ταῦτα v., ταὐτὰ Gat., ταὐτὸ Cas. — ἐν νόσῳ glossema videtur — 14 οἵοις δήποτε coni. Reisk. — 15 μὴ ἰδιώτῃ (δὲ τῷ om.) A — φυσιολόγῳ PA, ἀφυσιολόγῳ coni. Gat. — 16 πρὸς μόνῳ δὲ τῷ Mor. — 21 καὶ τοῦτος A — τῶν ἀναισχύντων glossema put. Nauck.

αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ πανούργου, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπίστου, καὶ παντὸς τοῦ ὁτιοῦν ἁμαρτάνοντος, ἔστω σοι πρόχειρον. Ἅμα γὰρ τῷ ὑπομνησθῆναι, ὅτι τὸ γένος τῶν τοιούτων ἀδύνατόν ἐστι μὴ ὑπάρχειν, εὐμενέστερος ἔσῃ πρὸς τοὺς καθ' ἕνα. Εὔχρηστον δὲ κἀκεῖνο εὐθὺς ἐννοεῖν, τίνα ἔδωκεν ἡ φύσις τῷ ἀνθρώπῳ ἀρετὴν πρὸς τοῦτο τὸ ἁμάρτημα. Ἔδωκε γάρ, ὡς ἀντιφάρμακον, πρὸς μὲν τὸν ἀγνώμονα τὴν πρᾳότητα, πρὸς δὲ ἄλλον ἄλλην τινὰ δύναμιν. Ὅλως δὲ ἔξεστί σοι μεταδιδάσκειν τὸν πεπλανημένον· πᾶς γὰρ ὁ ἁμαρτάνων ἀφαμαρτάνει τοῦ προκειμένου, καὶ πεπλάνηται. Τί δὲ καὶ βέβλαψαι; εὑρήσεις γὰρ μηδένα τούτων, πρὸς οὓς παροξύνῃ, πεποιηκότα τι τοιοῦτον, ἐξ οὗ ἡ διάνοιά σου χείρων ἔμελλε γενήσεσθαι· τὸ δὲ κακόν σου καὶ τὸ βλαβερὸν ἐνταῦθα πᾶσαν τὴν ὑπόστασιν ἔχει. Τί δαὶ κακὸν ἢ ξένον γέγονεν, εἰ ὁ ἀπαίδευτος τὰ τοῦ ἀπαιδεύτου πράσσει; ὅρα, μὴ σεαυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλῃς, ὅτι οὐ προσεδόκησας τοῦτον τοῦτο ἁμαρτήσεσθαι. Σὺ γὰρ καὶ ἀφορμὰς ἐκ τοῦ λόγου εἶχες πρὸς τὸ ἐνθυμηθῆναι, ὅτι εἰκός ἐστι τοῦτον τοῦτο ἁμαρτήσεσθαι, καὶ ὅμως ἐπιλαθόμενος θαυμάζεις, εἰ ἡμάρτηκε. Μάλιστα δέ, ὅταν ὡς ἀπίστῳ, ἢ ἀχαρίστῳ μέμφῃ, εἰς σεαυτὸν ἐπιστρέφου. Προδήλως γὰρ σὸν τὸ ἁμάρτημα, εἴτε περὶ τοῦ τὴν τοιαύτην διάθεσιν ἔχοντος ἐπίστευσας, ὅτι τὴν πίστιν φυλάξει,

---

3 τὸ ὑπομν. A V2 — 10 πᾶς δὲ ὁ ἁμ. PAX, πᾶς γὰρ ὁ ἁμ. L3 — 13 πρὸς οὓς καὶ παρ. Par — 14 χεῖρον A — 16 τί δαὶ PA, τί δὲ X — 18 ὀφείλεις PA, ὀφείλῃς X — 19 σὺ μὲν γὰρ v., σὺ γὰρ AX — 23 εἰς ἑαυτὸν v., εἰς σεαυτὸν AX (pars) — 24 τοιαύτην τὴν PAX, τὴν τοιαύτην τὴν V4 M2, 3 Par, τὴν τοιαύτην Mo2; τὴν del. Cor.

εἴτε τὴν χάριν διδούς, μὴ καταληκτικῶς ἔδωκας, μηδὲ ὥστε ἐξ αὐτῆς τῆς σῆς πράξεως εὐθὺς ἀπειληφέναι πάντα τὸν καρπόν. Τί γὰρ πλέον θέλεις εὖ ποιήσας ἄνθρωπον; οὐκ ἀρκεῖ τούτῳ, ὅτι κατὰ φύσιν τὴν σήν τι ἔπραξας, ἀλλὰ τούτου μισθὸν ζητεῖς; ὡς εἰ ὁ ὀφθαλμὸς ἀμοιβὴν ἀπήτει, ὅτι βλέπει, ἢ οἱ πόδες, ὅτι βαδίζουσιν. Ὥσπερ γὰρ ταῦτα πρὸς τόδε τι γέγονεν, ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν ἐνεργοῦντα ἀπέχει τὸ ἴδιον, οὕτως καὶ ὁ ἄνθρωπος εὐεργετικὸς πεφυκώς, ὁπόταν τι εὐεργετικόν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργητικὸν πράξῃ, πεποίηκε, πρὸς ὃ κατεσκεύασται, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΝ Ι.

Ἔσῃ ποτὲ ἆρ᾽, ὦ ψυχή, ἀγαθή, καὶ ἁπλῆ, καὶ μία, καὶ γυμνή, φανερωτέρα τοῦ περικειμένου σοι σώματος; γεύσῃ ποτὲ ἆρα τῆς φιλητικῆς καὶ στερκτικῆς διαθέσεως; Ἔσῃ ποτὲ ἆρα πλήρης, καὶ ἀνενδεής, καὶ οὐδὲν ἐπιποθοῦσα, οὐδὲ ἐπιθυμοῦσα οὐδενός, οὔτε ἐμψύχου, οὔτε ἀψύχου, πρὸς ἡδονῶν ἀπολαύσεις; οὐδὲ χρόνου, ἐν ᾧ ἐπὶ μακρότερον ἀπολαύσεις; οὐδὲ τόπου, ἢ χώρας, ἢ ἀέρων εὐκαιρίας, οὐδὲ ἀνθρώπων εὐαρμοστίας; ἀλλὰ ἀρκεσθήσῃ τῇ παρούσῃ καταστάσει, καὶ ἡσθήσῃ τοῖς παροῦσι πᾶσι, καὶ συμπείσεις σεαυτήν, ὅτι πάντα σοι πάρεστι, πάντα σοι εὖ ἔχει, καὶ παρὰ

---

1 *εἰ μὴ καταληκτικῶς* A — 4 *τί ἀρκεῖ σοι* v., *οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο* A Mo2, *οὐκ ἀρκῆ (εἶ) τούτῳ* X — *ὅτι* (non *τι*) ex AX add. — 5 *τι* ante *ἔπραξας* om. X — 7 *ὅπερ* coni. Menag. — 10 *ἢ ἄλλως — συνεργ.* om. X — *συνεργετικὸν* v., *συνεργητικὸν* corr. Cor. — 15 *παρακειμένου* A — 16 *στερητικῆς* v., *στερκτικῆς* A — 21 *εὐκρασίας* coni. Cor. — 22 *ἀρεστήσῃ* A — *τῇ παρ. — ἡσθήσῃ* om. A — 24 *πάρεστι πᾶν καὶ εὖ ἕξει* A; *ὅτι*

τῶν θεῶν πάρεστι, καὶ εὖ ἕξει, ὅσα φίλον αὐτοῖς, καὶ ὅσα μέλλουσι δώσειν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ τελείου ζῴου, τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ δικαίου, καὶ καλοῦ, καὶ γεννῶντος πάντα καὶ συνέχοντος, καὶ περιέχοντος, καὶ περιλαμβάνοντος διαλυόμενα εἰς γένεσιν ἑτέρων ὁμοίων; Ἔσῃ ποτὲ ἆρα τοιαύτη, οἵα θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις οὕτω συμπολιτεύεσθαι, ὡς μήτε μέμφεσθαί τι αὐτοῖς, μήτε καταγινώσκεσθαι ὑπ' αὐτῶν;

β'. Παρατήρει, τί σου ἡ φύσις ἐπιζητεῖ, ὡς ὑπὸ φύσεως μόνον διοικουμένου· εἶτα ποίει αὐτὸ καὶ προσίεσο, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαί σου ἡ ὡς ζῴου φύσις. Ἑξῆς δὲ παρατηρητέον, τί ἐπιζητεῖ σου ἡ ὡς ζῴου φύσις. Καὶ πᾶν τοῦτο παραληπτέον, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαι ἡ ὡς ζῴου λογικοῦ φύσις. Ἔστι δὲ τὸ λογικὸν εὐθὺς καὶ πολιτικόν. Τούτοις δὴ κανόσι χρώμενος, μηδὲν περιεργάζου.

γ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον ἤτοι οὕτως συμβαίνει, ὡς πέφυκας αὐτὸ φέρειν, ἢ ὡς οὐ πέφυκας αὐτὸ φέρειν. Εἰ μὲν οὖν συμβαίνει σοι, ὡς πέφυκας φέρειν, μὴ δυσχέραινε· ἀλλ' ὡς πέφυκας, φέρε. Εἰ δέ, ὡς μὴ πέφυκας φέρειν, μὴ δυσχέραινε· φθαρήσεται γάρ σε ἀπαναλῶσαν. Μέμνησο μέντοι, ὅτι πέφυκας φέρειν πᾶν, περὶ οὗ ἐπὶ τῇ ὑπολήψει ἐστὶ τῇ σῇ, φορητὸν καὶ ἀνεκτὸν αὐτὸ ποιῆσαι, κατὰ φαντασίαν τοῦ συμφέρειν, ἢ καθήκειν σεαυτῷ τοῦτο ποιεῖν.

δ'. Εἰ μὲν σφάλλεται, διδάσκειν εὐμενῶς, καὶ τὸ

πάντα σοι πάρεστι παρὰ τῶν θεῶν, πάντα σοι εὖ ἔχει καὶ εὖ ἕξει coni. Cor. — 1 παρὰ θεῶν Gat. — ὅσα φίλα Cor. — 10 μόνου A — 20 ἀλλ' ὡς πέφυκας φέρειν, φέρε coni. Nauck. — 21 φθήσεται A — 22 ἐπαναλῶσαν Gat. — 26 εἰ μὲν οὖν σφ. A coniungens ea cum antecedentibus

παρορώμενον δεικνύναι. Εἰ δὲ ἀδυνατεῖς, σεαυτὸν αἰτιᾶσθαι, ἢ μηδὲ σεαυτόν.

ε′. Ὅ τι ἄν σοι συμβαίνῃ, τοῦτό σοι ἐξ αἰῶνος προκατεσκευάζετο· καὶ ἡ ἐπιπλοκὴ τῶν αἰτίων συνέκλωθε τήν τε σὴν ὑπόστασιν ἐξ ἀϊδίου, καὶ τὴν τούτου σύμβασιν.

ς′. Εἴτε ἄτομοι, εἴτε φύσις, πρῶτον κείσθω, ὅτι μέρος εἰμὶ τοῦ ὅλου, ὑπὸ φύσεως διοικουμένου· ἔπειτα, ὅτι ἔχω πως οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη. Τούτων γὰρ μεμνημένος, καθότι μὲν μέρος εἰμί, οὐδενὶ δυσαρεστήσω τῶν ἐκ τοῦ ὅλου ἀπονεμομένων· οὐδὲν γὰρ βλαβερὸν τῷ μέρει, ὃ τῷ ὅλῳ συμφέρει. Οὐ γὰρ ἔχει τι τὸ ὅλον, ὃ μὴ συμφέρει ἑαυτῷ· πασῶν μὲν φύσεων κοινὸν ἐχουσῶν τοῦτο, τῆς δὲ τοῦ κόσμου προσειληφυίας τὸ μηδὲ ὑπό τινος ἔξωθεν αἰτίας ἀναγκάζεσθαι βλαβερόν τι ἑαυτῇ γεννᾶν. Κατὰ μὲν δὴ τὸ μεμνῆσθαι, ὅτι μέρος εἰμὶ ὅλου τοῦ τοιούτου, εὐαρεστήσω παντὶ τῷ ἀποβαίνοντι. Καθόσον δὲ ἔχω πως οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη, οὐδὲν πράξω ἀκοινώνητον· μᾶλλον δὲ στοχάσομαι τῶν ὁμογενῶν, καὶ πρὸς τὸ κοινῇ συμφέρον πᾶσαν ὁρμὴν ἐμαυτοῦ ἄξω, καὶ ἀπὸ τοὐναντίου ἀπάξω. Τούτων δὲ οὕτω περαινομένων, ἀνάγκη τὸν βίον εὐροεῖν· ὡς ἂν καὶ πολίτου βίον εὔρουν ἐπινοήσειας, προϊόντος διὰ πράξεων τοῖς πολίταις λυσιτελῶν, καὶ ὅπερ ἂν ἡ πόλις ἀπονέμῃ, τοῦτο ἀσπαζομένου.

---

1 *εἰ δὲ μὴ ἀδυνατεῖς* A — 7 *φύσεις* P (?), *φύσις* A — 10 *οὐδὲν δυσαρεστήσω* v., *οὐδενὶ* A — 11 *οὐδὲ γὰρ* A — 13 *τι* om. A — 17 *τοῦ ὅλου τούτου* coni. Cor. — 23 *παραινουμένων* A — *εὑρεῖν* A

ζ'. Τοῖς μέρεσι τοῦ ὅλου, ὅσα φύσει περιέχεται ὑπὸ τοῦ κόσμου, ἀνάγκη φθείρεσθαι· λεγέσθω δὲ τοῦτο σημαντικῶς τοῦ ἀλλοιοῦσθαι· εἰ δὲ φύσει κακόν τε καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι τοῦτο αὐτοῖς, οὐκ ἂν τὸ ὅλον καλῶς διεξάγοιτο, τῶν μερῶν εἰς ἀλλοτρίωσιν ἰόντων, καὶ πρὸς τὸ φθείρεσθαι διαφόρως κατεσκευασμένων. Πότερον γὰρ ἐπεχείρησεν ἡ φύσις αὐτὴ τὰ ἑαυτῆς μέρη κακοῦν, καὶ περιπτωτικὰ τῷ κακῷ, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔμπτωτα εἰς τὸ κακὸν ποιεῖν, ἢ ἔλαθεν αὐτὴν τοιάδε τινὰ γινόμενα; ἀμφότερα γὰρ ἀπίθανα. Εἰ δέ τις, καὶ ἀφέμενος τῆς φύσεως, κατὰ τὸ πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοῖτο, καὶ ὣς γελοῖον, ἅμα μὲν φάναι πεφυκέναι τὰ μέρη τοῦ ὅλου μεταβάλλειν, ἅμα δὲ ὡς ἐπί τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαινόντων θαυμάζειν, ἢ δυσχεραίνειν, ἄλλως τε καὶ τῆς διαλύσεως εἰς ταῦτα γινομένης, ἐξ ὧν ἕκαστον συνίσταται. Ἤτοι γὰρ σκεδασμὸς στοιχείων, ἐξ ὧν συνεκρίθην, ἢ τροπή, τοῦ μὲν στερεμνίου εἰς τὸ γεῶδες, τοῦ δὲ πνευματικοῦ εἰς τὸ ἀερῶδες· ὥστε καὶ ταῦτα ἀναληφθῆναι εἰς τὸν τοῦ ὅλου λόγον, εἴτε κατὰ περίοδον ἐκπυρουμένου, εἴτε ἀϊδίοις ἀμοιβαῖς ἀνανεουμένου. Καὶ τὸ στερέμνιον δέ, καὶ τὸ πνευματικὸν μὴ φαντάζου τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης γενέσεως. Πᾶν γὰρ τοῦτο ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν ἐκ τῶν σιτίων καὶ τοῦ ἑλκομένου ἀέρος τὴν ἐπιῤῥοὴν

---

1 et 3 φημὶ PA, φύσει coni. Cor. — 5 εἰς ἀλλοίωσιν coni. Gat. — ὄντων v., ἰόντων A — 10 γενόμενα v., γινόμενα A — 11 ἀφέμενος τὸ τῆς φύσεως οὕτω πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοῖτο, ὡς γελ. coni. Mor. — 12 καὶ ὡς γελ. v., καὶ ὃς γελ. A, καὶ ὣς γελ. coni. Cor. — φαίη A — 14 συμβαίνοντι PA, συμβαινόντων coni. Sch — 17 συνεκρίθη v., συνεκρίθην A — 22 ἀπὸ τῆς γενέσεως v., ἀπὸ τῆς πρώτης γενέσεως A — 23 χθὲς A — 24 καὶ ἑλκομένου v., καὶ τοῦ ἑλκομένου A

ἔλαβεν. Τοῦτο οὖν, ὃ ἔλαβε, μεταβάλλει, οὐχ ὃ ἡ μήτηρ ἔτεκεν. Ὑπόθου δ', ὅτι ἐκείνῳ σε λίαν προσπλέκει τῷ ἰδίως ποιῷ, οὐδὲν ὄντι οἶμαι πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον.

η'. Ὀνόματα θέμενος σαυτῷ ταῦτα, ἀγαθός, αἰδήμων, ἀληθής, ἔμφρων, σύμφρων, ὑπέρφρων, πρόσεχε, μήποτε μετονομάζῃ· κἂν ἀπολλύῃς ταῦτα τὰ ὀνόματα, ταχέως ἐπάνιε ἐπ' αὐτά. Μέμνησο δέ, ὅτι τὸ μὲν ἔμφρων ἐβούλετό σοι σημαίνειν τὴν ἐφ' ἕκαστα διαληπτικὴν ἐπίστασιν, καὶ τὸ ἀπαρενθύμητον· τὸ δὲ σύμφρων, τὴν ἑκούσιον ἀπόδεξιν τῶν ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπονεμομένων· τὸ δὲ ὑπέρφρων, τὴν ὑπέρτασιν τοῦ φρονοῦντος μορίου ὑπὲρ λείαν ἢ τραχεῖαν κίνησιν τῆς σαρκός, καὶ τὸ δοξάριον, καὶ τὸν θάνατον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ἐὰν οὖν διατηρῇς σεαυτὸν ἐν τούτοις τοῖς ὀνόμασι, μὴ γλιχόμενος τοῦ ὑπ' ἄλλων κατὰ ταῦτα ὀνομάζεσθαι, ἔσῃ ἕτερος, καὶ εἰς βίον εἰσελεύσῃ ἕτερον. Τὸ γὰρ ἔτι τοιοῦτον εἶναι, οἷος μέχρι νῦν γέγονας, καὶ ἐν βίῳ τοιούτῳ σπαράσσεσθαι καὶ μολύνεσθαι, λίαν ἐστὶν ἀναισθήτου καὶ φιλοψύχου, καὶ ὁμοίου τοῖς ἡμιβρώτοις θηριομάχοις, οἵτινες, μεστοὶ τραυμάτων καὶ λύθρου, παρακαλοῦσιν ὅμως εἰς τὴν αὔριον φυλαχθῆναι, παραβληθησόμενοι τοιοῦτοι τοῖς αὐτοῖς ὄνυξι καὶ δήγμασιν. Ἐμβίβασον

---

2 *ἐκεῖνο* v., *ἐκείνῳ* A — *λίαν* om. A — 3 *πρὸς τὸν νῦν* A — 5 *αὐτῷ* A — 7 *καὶ ἀπολλύεις* v., *καὶ ἀπολύεις* A, *κἂν ἀπολλύῃς* coni. Mor. — 8 *καὶ ταχέως* PA, *ταχέως* Cas. — *ἐπάνιθι* scribendum put. Nauck. — 9 *ἔμφρον* (mox *σύμφρον* et *ὑπέρφρον*) v., *ἔμφρων* (*σύμφρων*, *ὑπέρφρων*) A — 13 *ὑπὲρ λείας ἢ τραχείας κινήσεως* A — 15 *διατηρεῖς* v., *διατηρῇς* A — 21 *ἡμιβρότοις* A — 23 *τοιοῦτοι ὄντες* coni. Reisk.

οὖν σαυτὸν εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ὀνόματα. Κἂν μὲν ἐπ' αὐτῶν μένειν δύνῃ, μένε, ὥσπερ εἰς μακάρων τινὰς νήσους μετῳκισμένος· ἐὰν δὲ αἴσθῃ, ὅτι ἐκπίπτεις, καὶ οὐ περικρατεῖς, ἄπιθι θαῤῥῶν εἰς γωνίαν τινά, ὅπου κρατήσεις, ἢ καὶ παντάπασιν ἔξιθι τοῦ βίου, μὴ ὀργιζόμενος, ἀλλὰ ἁπλῶς, καὶ ἐλευθέρως, καὶ αἰδημόνως, ἕν γε τοῦτο μόνον πράξας ἐν τῷ βίῳ, τὸ οὕτως ἐξελθεῖν. Πρὸς μέντοι τὸ μεμνῆσθαι τῶν ὀνομάτων μεγάλως συλλήψεταί σοι, τὸ μεμνῆσθαι θεῶν, καὶ ὅτιπερ οὐ κολακεύεσθαι οὗτοι θέλουσιν, ἀλλὰ ἐξομοιοῦσθαι ἑαυτοῖς τὰ λογικὰ πάντα· καὶ εἶναι τὴν μὲν συκῆν τὰ συκῆς ποιοῦσαν, τὸν δὲ κύνα τὰ κυνός, τὴν δὲ μέλισσαν τὰ μελίσσης, τὸν δὲ ἄνθρωπον τὰ ἀνθρώπου.

θ'. Μῖμος, πόλεμος, πτοία, νάρκα, δουλεία, καθ' ἡμέραν ἀπαλείψεταί σου τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα δόγματα, ὁπόσα ὁ φυσιολογητὸς* φαντάζῃ καὶ παραπέμπεις. Δεῖ δὲ πᾶν οὕτω βλέπειν καὶ πράσσειν, ὥστε καὶ τὸ περιστατικὸν ἅμα συντελεῖσθαι, καὶ ἅμα τὸ θεωρητικὸν ἐνεργεῖσθαι, καὶ τὸ ἐκ τῆς περὶ ἑκάστων ἐπιστήμης αὔθαδες σῴζεσθαι λανθάνον, οὐχὶ κρυπτόμενον. Πότε γὰρ ἁπλότητος ἀπολαύσεις; πότε δὲ σεμνότητος; πότε δὲ τῆς ἐφ' ἑκάστου γνωρίσεως, τί τε ἐστὶ κατ' οὐσίαν, καὶ τίνα χώραν ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐπὶ πόσον πέφυκεν ὑφίστασθαι, καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται, καὶ τίσι δύναται ὑπάρχειν, καὶ τίνες δύνανται αὐτὸ διδόναι τε καὶ ἀφαιρεῖσθαι.

---

15 μῖσος coni. Cor. — πτόλεμος v., πόλεμος A — νάρκη Gat. — 17 ὁπόσα ἀφυσιολογήτως coni. Gat. — ἤδη δὲ A — 18 πρακτικὸν ἅμα coni. Cor. — ἅμα — θεωρητικὸν om. A — 22 οὐ λανθάνον coni. Cor.

ιʹ. Ἀράχνιον μυῖαν ϑηράσαν μέγα φρονεῖ, ἄλλος δὲ λαγίδιον, ἄλλος δὲ ὑποχῇ ἀφύην, ἄλλος δὲ συΐδια, ἄλλος δὲ ἄρκτους, ἄλλος Σαρμάτας. Οὗτοι γὰρ οὐ λησταί, ἐὰν τὰ δόγματα ἐξετάζῃς;

ιαʹ. Πῶς εἰς ἄλληλα πάντα μεταβάλλει, ϑεωρητικὴν μέϑοδον κτῆσαι, καὶ διηνεκῶς πρόσεχε, καὶ συγγυμνάσϑητι περὶ τοῦτο τὸ μέρος. Οὐδὲν γὰρ οὕτω μεγαλοφροσύνης ποιητικόν. Ἐξεδύσατο τὸ σῶμα, καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὅσον οὐδέπω πάντα ταῦτα καταλιπεῖν ἀπιόντα ἐξ ἀνϑρώπων δεήσει, ἀνῆκεν ὅλον ἑαυτόν, δικαιοσύνῃ μὲν εἰς τὰ ὑφ᾽ ἑαυτοῦ ἐνεργούμενα, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συμβαίνουσι, τῇ τῶν ὅλων φύσει. Τί δ᾽ ἐρεῖ τις, ἢ ὑπολήψεται περὶ αὐτοῦ, ἢ πράξει κατ᾽ αὐτοῦ, οὐδ᾽ εἰς νοῦν βάλλεται, δύο τούτοις ἀρκούμενος αὐτός, δικαιοπραγεῖν τὸ νῦν πρασσόμενον, καὶ φιλεῖν τὸ νῦν ἀπονεμόμενον ἑαυτῷ· ἀσχολίας δὲ πάσας καὶ σπουδὰς ἀφῆκε, καὶ οὐδὲν ἄλλο βούλεται, ἢ εὐϑεῖαν περαίνειν διὰ τοῦ νόμου, καὶ εὐϑεῖαν περαίνοντι ἕπεσϑαι τῷ ϑεῷ.

ιβʹ. Τίς ὑπονοίας χρεία, παρὸν σκοπεῖν, τί δεῖ πραχϑῆναι; κἂν μὲν συνορᾷς, εὐμενῶς, ἀμεταστρεπτὶ ταύτῃ χωρεῖν· ἐὰν δὲ μὴ συνορᾷς, ἐπέχειν, καὶ συμβούλοις τοῖς ἀρίστοις χρῆσϑαι· ἐὰν δὲ ἕτερά τινα πρὸς ταῦτα ἀντιβαίνῃ, προϊέναι κατὰ τὰς παρούσας ἀφορμὰς λελογισμένως, ἐχόμενον τοῦ φαινομένου δικαίου.

---

4 *Κἂν τὰ δογμ.* A coniungens ea cum sequentibus — 5 *ϑεωρητικὸν* A — 10 *ἀπιοντα* P A, *ἀπιόντι* v. — 11 *ἐφ᾽ ἑαυτοῦ* A — *ἐν δὲ τοῖς ἄλλως σ.* A — 14 *Δύο τούτοις ἀρκούμενος εἶ* (mox *δικαιοπράγει* et *φίλει*) A novam sectionem faciens — *τὸν νῦν* (bis) A — 21 *καὶ ἀμετ.* Gat. — 24 *ἀντιβῆναι* A

Ἄριστον γὰρ κατατυγχάνειν τούτου, ἐπεί τοι ἥ γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τούτου ἐστίν. Σχολαῖόν τι καὶ ἅμα εὐκίνητόν ἐστι, καὶ φαιδρὸν ἅμα καὶ συνεστηκός, ὁ τῷ λόγῳ κατὰ πᾶν ἑπόμενος.

ιγ'. Πυνθάνεσθαι ἑαυτοῦ, εὐθὺς ἐξ ὕπνου γινόμενον· μήτι διοίσει σοι, ἐὰν ὑπὸ ἄλλου γένηται τὰ δίκαια καὶ καλῶς ἔχοντα; οὐ διοίσει. Μήτι ἐπιλέλησαι, ὅτι οὗτοι οἱ ἐν τοῖς περὶ ἄλλων ἐπαίνοις καὶ ψόγοις φρυαττόμενοι, τοιοῦτοι μὲν ἐπὶ τῆς κλίνης εἰσί, τοιοῦτοι δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης, οἷα δὲ ποιοῦσιν, οἷα δὲ φεύγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν, οἷα δὲ κλέπτουσιν, οἷα δὲ ἁρπάζουσιν, οὐ χερσὶ καὶ ποσίν, ἀλλὰ τῷ τιμιωτάτῳ ἑαυτῶν μέρει, ᾧ γίνεται, ὅταν θέλῃ (τις), πίστις, αἰδώς, ἀλήθεια, νόμος, ἀγαθὸς δαίμων;

ιδ'. Τῇ πάντα διδούσῃ καὶ ἀπολαμβανούσῃ φύσει ὁ πεπαιδευμένος καὶ αἰδήμων λέγει· Δός, ὃ θέλεις, ἀπόλαβε, ὃ θέλεις. Λέγει δὲ τοῦτο οὐ καταθρασυνόμενος, ἀλλὰ πειθαρχῶν μόνον καὶ εὐνοῶν αὐτῇ.

ιε'. Ὀλίγον ἐστὶ τὸ ὑπολειπόμενον τοῦτο. Ζῆσον ὡς ἐν ὄρει. Οὐδὲν γὰρ διαφέρει, ἐκεῖ, ἢ ὧδε, ἐάν τις πανταχοῦ, ὡς ἐν πόλει, τῷ κόσμῳ. Ἰδέτωσαν, ἱστορησάτωσαν οἱ ἄνθρωποι ἄνθρωπον ἀληθινὸν κατὰ φύσιν ζῶντα. Εἰ μὴ φέρουσιν, ἀποκτεινάτωσαν. Κρεῖττον γάρ, ἢ οὕτω ζῆν.

ιϛ'. Μηκέθ' ὅλως περὶ τοῦ, οἷόν τινα εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα (δεῖ), διαλέγεσθαι, ἀλλὰ εἶναι τοιοῦτον.

---

2 ἀπὸ τούτου ἔστω PA, ἔσται coni. Menag., ἐστὶ Boot., ἐστὶν αἰσχρὸν Cor., κάκιστον Σκαφ. — σχολῷ ὄντι A — 5 γενόμενον A — 6 γίνεται A — 7 μήτε A — 8 παρ' ἄλλων coni. Menag. — 13 τις add. Cor. — 20 ὡς ἐν ὄρῳ coni. Mor. — 21 ἱστορήτωσαν A — 26 δεῖ add. Cor. (malim supra δεῖ εἶναι)

ιζ΄. Τοῦ ὅλου αἰῶνος, καὶ τῆς ὅλης οὐσίας συνεχῶς φαντασία, καὶ ὅτι πάντα τὰ κατὰ μέρος, ὡς μὲν πρὸς οὐσίαν, κεγχραμίς· ὡς δὲ πρὸς χρόνον, τρυπάνου περιστροφή.

ιη΄. Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων ἐφιστάντα, ἐπινοεῖν αὐτὸ ἤδη διαλυόμενον, καὶ ἐν μεταβολῇ, καὶ οἷον σήψει, ἢ σκεδάσει γινόμενον, ἢ καθότι ἕκαστον πέφυκεν ὥσπερ θνήσκειν.

ιθ΄. Οἷοί εἰσιν ἐσθίοντες, καθεύδοντες, ὀχεύοντες, ἀποπατοῦντες, τὰ ἄλλα. Εἶτα οἷοι ἀνδρονομούμενοι*, καὶ γαυρούμενοι, ἢ χαλεπαίνοντες, καὶ ἐξ ὑπεροχῆς ἐπιπλήττοντες. Πρὸ ὀλίγου δὲ ἐδούλευον πόσοις, καὶ δι' οἷα· καὶ μετ' ὀλίγον ἐν τοιούτοις ἔσονται.

κ΄. Συμφέρει ἑκάστῳ, ὃ φέρει ἑκάστῳ ἡ τῶν ὅλων φύσις. Καὶ τότε συμφέρει, ὅτε ἐκείνη φέρει.

κα΄. Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα· ἐρᾷ δὲ ὁ σεμνὸς αἰθήρ· ἐρᾷ δὲ ὁ κόσμος ποιῆσαι, ὃ ἂν μέλλῃ γίνεσθαι. Λέγω οὖν τῷ κόσμῳ, ὅτι σοὶ συνερῶ. Μήτι δ' οὕτω κἀκεῖνο λέγεται, ὅτι Φιλεῖ τοῦτο γίνεσθαι;

κβ΄. Ἤτοι ἐνταῦθα ζῇς, καὶ ἤδη εἴθικας· ἢ ἔξω ὑπάγεις, καὶ τοῦτο ἤθελες· ἢ ἀποθνήσκεις, καὶ ἀπελειτούργησας. Παρὰ δὲ ταῦτα οὐδέν. Οὐκοῦν εὐθύμει.

κγ΄. Ἐναργὲς ἔστω ἀεὶ τό, ὅτι *τοιοῦτο ἐκεῖνο ὁ ἀγρός ἐστι· καὶ πῶς πάντα ἐστὶ ταὐτὰ ἐνθάδε τοῖς ἐν

---

2 πάντα ταῦτα A — 5 οἷς ἕκαστος A — 9 τί οἵ εἰσιν A — ἁβρυνόμενοι coni. Reisk., ἀνδριζόμενοι coni. Cor. — 12 πρὸ ὀλίγου δὲ καὶ v., καὶ om. PA — 13 ἐν ὁποίοις coni. Gat. — 14 ὃ φέρει ἑκάστῳ om. A — 18 κόσμω σοὶ συνήρων A — 19 κἀκεῖνο γίνεται καὶ λέγεται v., κακεῖνο λέγεται A — 24 ὅτι τοῦτο coni. Cor., an τοιοῦτος ἐκεῖνος ὁ ἀγρὸς? — 25 ἐν

ἄκρῳ τῷ ὄρει, ἢ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἢ ὅπου θέλεις. Ἄντικρυς γὰρ εὑρήσεις τὰ τοῦ Πλάτωνος· σηκὸν ἐν ὄρει, φησί, περιβαλλόμενος, καὶ βδάλλων βληχητά.

κδʹ. Τί ἐστί μοι τὸ ἡγεμονικόν μου; καὶ ποῖόν τι ἐγὼ αὐτὸ ποιῶ νῦν; καὶ πρὸς τί ποτε αὐτῷ νῦν χρῶμαι; μήτι κενὸν νοῦ ἐστι; μήτι ἀπόλυτον καὶ ἀπεσπασμένον κοινωνίας; μήτι προστετηκὸς καὶ ἀνακεκραμένον τῷ σαρκιδίῳ, ὥστε τούτῳ συντρέπεσθαι;

κεʹ. Ὁ τὸν κύριον φεύγων, δραπέτης· κύριος δὲ ὁ νόμος· καὶ ὁ παρανομῶν, δραπέτης. Ἀλλὰ καὶ ὁ λυπούμενος, ἢ ὀργιζόμενος, ἢ φοβούμενος, οὐ βούλεταί τι γεγονέναι, ἢ γίνεσθαι, ἢ γενέσθαι τῶν ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα διοικοῦντος τεταγμένων, ὅς ἐστι νόμος, νέμων, ὅσα ἑκάστῳ ἐπιβάλλει. Ὁ ἄρα φοβούμενος, ἢ λυπούμενος, ἢ ὀργιζόμενος, δραπέτης.

κϛʹ. Σπέρμα εἰς μήτραν ἀφεὶς ἀπεχώρησε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβοῦσα ἐργάζεται, καὶ ἀποτελεῖ βρέφος· ἐξ οἵου οἷον; πάλιν τροφὴν διὰ φάρυγγος ἀφῆκε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβοῦσα, αἴσθησιν, καὶ ὁρμήν, καὶ τὸ ὅλον, ζωήν, καὶ ῥώμην, καὶ ἄλλα (ὅσα καὶ οἷα;) ποιεῖ. Ταῦτα οὖν [τὰ] ἐν τοιαύτῃ ἐγκαλύψει γινόμενα θεωρεῖν, καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὁρᾶν, ὡς καὶ τὴν βρίθουσαν, καὶ τὴν ἀνωφερῆ

ἀγρᾷ ἢ ὄρει coni. Reisk. — 2 τὸ τοῦ Πλάτωνος coni. Cor. — 3 post φησὶ add. τὸ τεῖχος Cor. — βάλλειν βλήματα v., βδάλλειν βλήχματα A, βδάλλων βοσκήματα coni. Cor., nos βληχητά (s. βληχήματα) — 5 αὐτὸ ἐγὼ A — 7 κοινωνίας — ἀνακεκραμένον om. A — 9 ὁ om. A — 10 ὥστε (pro καὶ) scribendum iudicat Nauck. — ὁ παρὰ νόμον A — ἅμα καὶ v., ἀλλὰ καὶ coni. Cor. — ὃ βούλεταί τι v., οὐ γὰρ β. coni. Mor., οὐ βούλ. Nauck. — 12 ἢ γίνεται A — ἢ γενήσεσθαι coni. Reisk. — 20 ζῆν A — 21 τὰ om. A — 22 γενόμενα v., γινόμενα A

ὁρῶμεν, οὐχὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐναργῶς.

κζ'. Συνεχῶς ἐπινοεῖν, πῶς πάντα τοιαῦτα, ὁποῖα νῦν γίνεται, καὶ πρόσθεν ἐγίνετο· καὶ ἐπινοεῖν γενησόμενα. Καὶ ὅλα δράματα, καὶ σκηνὰς ὁμοειδεῖς, ὅσα ἐκ πείρας τῆς σῆς, ἢ τῆς πρεσβυτέρας ἱστορίας ἔγνως, πρὸ ὀμμάτων τίθεσθαι, οἷον αὐλὴν ὅλην Ἁδριανοῦ, καὶ αὐλὴν ὅλην Ἀντωνίνου, καὶ αὐλὴν ὅλην Φιλίππου, Ἀλεξάνδρου, Κροίσου· πάντα γὰρ ἐκεῖνα τοιαῦτα ἦν, μόνον δι' ἑτέρων.

κη'. Φαντάζου πάντα τὸν ἐφ' ᾡτινιοῦν λυπούμενον, ἢ δυσαρεστοῦντα, ὅμοιον τῷ θυομένῳ χοιριδίῳ καὶ ἀπολακτίζοντι καὶ κεκραγότι· ὅμοιον καὶ ὁ οἰμώζων ἐπὶ τοῦ κλινιδίου μόνος σιωπῇ τὴν ἔνδεσιν ἡμῶν· καὶ ὅτι μόνῳ τῷ λογικῷ ζῴῳ δέδοται, τὸ ἑκουσίως ἕπεσθαι τοῖς γινομένοις· τὸ δὲ ἕπεσθαι ψιλόν, πᾶσιν ἀναγκαῖον.

κθ'. Κατὰ μέρος ἐφ' ἑκάστου, ὧν ποιεῖς, ἐφιστάνων, ἐρώτα σεαυτόν, εἰ ὁ θάνατος δεινὸν διὰ τὸ τούτου στέρεσθαι.

λ'. Ὅταν προσκόπτῃς ἐπί τινος ἁμαρτίᾳ, εὐθὺς μεταβάς, ἐπιλογίζου, τί παρόμοιον ἁμαρτάνεις· οἷον, ἀργύριον ἀγαθὸν εἶναι κρίνων, (ἢ) τὴν ἡδονήν, ἢ τὸ δοξάριον, καὶ κατ' εἶδος. Τούτῳ γὰρ ἐπιβάλλων, ταχέως ἐπιλήσῃ τῆς ὀργῆς· συμπίπτοντος τοῦ, ὅτι βιά-

---

9 τὰ τοιαῦτα A — 13 καὶ ante ἀπολακτ. om. V2 M1 Gat. — ὅμοιον PA, ὅμοιος X — 14 ἔνδοσιν V2 M1 — 15 δίδοται V2 Mo2 — 19 ἐρώτα PA, ἐπερώτα X — 20 στέργεσθαι A — 21 ὅταν προκόπτῃς A — 22 τί παρὼν A — 23 ἢ add. Cor.

ζεται· τί γὰρ ποιήσει; ἤ, εἰ δύνασαι, ἄφελε αὐτοῦ τὸ βιαζόμενον.

λα'. Σατύρωνα ἰδών, Σωκρατικὸν φαντάζου, ἢ Εὐτύχην, ἢ Ὑμένα· καὶ Εὐφράτην ἰδών, Εὐτυχίωνα, ἢ Σιλουανὸν φαντάζου· καὶ Ἀλκίφρονα, Τροπαιοφόρον φαντάζου· καὶ Ξενοφῶντα ἰδών, Κρίτωνα ἢ Σευῆρον φαντάζου· καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιδών, τῶν Καισάρων τινὰ φαντάζου, καὶ ἐφ' ἑκάστου τὸ ἀνάλογον. Εἶτα συμπροσπιπτέτω σοι· ποῦ οὖν ἐκεῖνοι; οὐδαμοῦ, ἢ ὁπουδή. Οὕτως γὰρ συνεχῶς θεάσῃ τὰ ἀνθρώπινα, καπνόν, καὶ τὸ μηδέν· μάλιστα ἐὰν συμμνημονεύσῃς, ὅτι τὸ ἅπαξ μεταβαλὸν οὐκέτι ἔσται ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ. Τί οὖν ἐντείνῃ; τί δ' οὐκ ἀρκεῖ σοι τὸ βραχὺ τοῦτο κοσμίως διαπερᾶσαι; Οἵαν ὕλην καὶ ὑπόθεσιν φεύγεις; τί γάρ ἐστι πάντα ταῦτα ἄλλο, πλὴν γυμνάσματα λόγου, ἑωρακότος ἀκριβῶς καὶ φυσιολόγως τὰ ἐν τῷ βίῳ; Μένε οὖν, μέχρι ἐξοικειώσῃς σαυτῷ καὶ ταῦτα, ὡς ὁ ἐῤῥωμένος στόμαχος πάντα ἐξοικειοῖ, ὡς τὸ λαμπρὸν πῦρ, ὅ τι ἂν βάλῃς, φλόγα ἐξ αὐτοῦ καὶ αὐγὴν ποιεῖ.

λβ'. Μηδενὶ ἐξέστω εἰπεῖν ἀληθεύοντι περὶ σοῦ, ὅτι οὐχ ἁπλοῦς, ἢ ὅτι οὐκ ἀγαθός· ἀλλὰ ψευδέσθω, ὅστις τούτων τι περὶ σοῦ ὑπολήψεται· πᾶν δὲ τοῦτο ἐπὶ σοί. Τίς γὰρ ὁ κωλύων ἀγαθὸν εἶναί σε καὶ

---

3 *Σατυρίωνα* coni. Gat. — 4 *Ὑμέναιον* (s. *Εὐμένη*) coni. Reisk. — 5 *Συλουίον* P, *Σιλουίνον* A, *Σιλουανὸν* v. — 7 *καὶ εἰς—φαντάζου* om. A — 8 *τῶν ἀναλόγων* A — 11 *συμμνημονεύῃς* A — *μεταβαλλὼν* A — 12 *σὺ οὖν ἐν τίνι* v., *τί οὖν ἐν τίνι* A, *τί οὖν ἐντείνῃ* Cor. — 17 *ἐρώμενος στοχασμὸς* A — 19 *ἐμβάλῃς* coni. Sch. II — 22 *περὶ σοῦ τούτων τι* X — *πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτο* L2, 3 Par — 23 *κωλύων* PA, *κωλύσων* X — *εἶναι καὶ* v., *εἶναί σε καὶ* AX

ἁπλοῦν; σὺ μόνον κρῖνον μηκέτι ζῆν, εἰ μὴ τοιοῦτος ἔσῃ. Οὐδὲ γὰρ αἱρεῖ λόγος μὴ τοιοῦτον ὄντα.

λγ'. Τί ἐστι τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης δυνάμενον κατὰ τὸ ὑγιέστατον πραχθῆναι, ἢ ῥηθῆναι; ὅ τι γὰρ ἂν τοῦτο ᾖ, ἔξεστιν αὐτὸ πρᾶξαι, ἢ εἰπεῖν· καὶ μὴ προφασίζου, ὡς κωλυόμενος. Οὐ πρότερον παύσῃ στένων, πρὶν ἢ τοῦτο πάθῃς, ὅτι, οἷόν ἐστι τοῖς ἡδυπαθοῦσιν ἡ τρυφή, τοιοῦτό σοι τὸ ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης καὶ ὑποπιπτούσης ὕλης ποιεῖν τὰ οἰκεῖα τῇ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῇ· ἀπόλαυσιν γὰρ δεῖ ὑπολαμβάνειν πᾶν, ὃ ἔξεστι κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἐνεργεῖν. Πανταχοῦ δὲ ἔξεστι. Τῷ μὲν οὖν κυλίνδρῳ οὐ πανταχοῦ δίδοται φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν, οὐδὲ τῷ ὕδατι, οὐδὲ πυρὶ, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις, ὅσα ὑπὸ φύσεως, ἢ ψυχῆς ἀλόγου διοικεῖται· τὰ γὰρ διείργοντα καὶ ἐνιστάμενα πολλά. Νοῦς δὲ καὶ λόγος διὰ παντὸς τοῦ ἀντιπίπτοντος οὕτως πορεύεσθαι δύναται, ὡς πέφυκε, καὶ ὡς θέλει. Ταύτην τὴν ῥᾳστώνην πρὸ ὀμμάτων τιθέμενος, καθ' ἣν ἐνεχθήσεται ὁ λόγος διὰ πάντων, ὡς πῦρ ἄνω, ὡς λίθος κάτω, ὡς κύλινδρος κατὰ πρανοῦς, μηκέτι μηδὲν ἐπιζήτει. Τὰ γὰρ λοιπὰ ἐγκόμματα ἤτοι τοῦ σωματικοῦ ἐστι τοῦ νεκροῦ, ἢ χωρὶς ὑπολήψεως, καὶ τῆς αὐτοῦ τοῦ λόγου ἐνδόσεως, οὐ θραύει, οὐδὲ ποιεῖ κακὸν οὐδοτιοῦν· ἐπεί τοι καὶ ὁ πάσχων αὐτό, κακὸς ἂν εὐθὺς ἐγίνετο. Ἐπὶ γοῦν τῶν ἄλλων

---

7 μάθῃς coni. Cor. — ἤδη παθοῦσιν A — τοῦτό σοι v., τοιοῦτό σοι coni. Cor. — 12 δειλάνδρῳ A — 13 φέρεσθαι κατὰ τὴν ἰδ. κίν. coni. Reisk. — 17 δύνανται A — 18 ταύτην ῥαστώνην A — 21 ἐπεζήτει A — 22 σωματίου coni. Cor. — 23 θράττει coni. Cor. — 25 ἐγένετο v., ἐγίνετο A — ἐπὶ γοῦν τῶν τῶν ὅλων κατασκ. ὅτι (om. πάντων) A

κατασκευασμάτων πάντων, ὅ τι ἂν κακόν τινι αὐτῶν συμβῇ, παρὰ τοῦτο χεῖρον γίνεται αὐτὸ τὸ πάσχον· ἐνταῦθα δέ, εἰ δεῖ εἰπεῖν, καὶ κρείττων γίνεται ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐπαινετώτερος, ὀρθῶς χρώμενος τοῖς προσπίπτουσιν. Ὅλως δὲ μέμνησο, ὅτι τὸν φύσει πολίτην οὐδὲν βλάπτει, ὃ πόλιν οὐ βλάπτει, οὐδέ γε πόλιν βλάπτει, ὃ νόμον οὐ βλάπτει· τούτων δὲ τῶν καλουμένων ἀκληρημάτων οὐδὲν βλάπτει νόμον. Ὃ τοίνυν νόμον οὐ βλάπτει, οὔτε πόλιν, οὔτε πολίτην.

λδʹ. Τῷ δεδηγμένῳ ὑπὸ τῶν ἀληθῶν δογμάτων ἀρκεῖ καὶ τὸ βραχύτατον, καὶ ἐν μέσῳ κείμενον εἰς ὑπόμνησιν ἀλυπίας καὶ ἀφοβίας. Οἷον·

Φύλλα τὰ μέν τʼ ἄνεμος χαμάδις χέει . . . .
. . . .
Ὣς ἀνδρῶν γενεή.

Φυλλάρια δὲ καὶ τὰ τεκνία σου· φυλλάρια δὲ καὶ ταῦτα τὰ ἐπιβοῶντα ἀξιοπίστως, καὶ ἐπευφημοῦντα, ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων καταρώμενα, ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα καὶ χλευάζοντα· φυλλάρια δὲ ὁμοίως καὶ τὰ διαδεξόμενα τὴν ὑστεροφημίαν. Πάντα γὰρ ταῦτα ἔαρος ἐπιγίγνεται ὥρῃ· εἶτα ἄνεμος καταβέβληκεν· ἔπειθʼ ὕλη ἕτερα ἀντὶ τούτων φύει. Τὸ δὲ ὀλιγοχρόνιον κοινὸν

---

5 ὃ πολίτην οὐ βλάπτει A — 7 τὸ ὂν μόνον βλ. A — 9 νόμον οὐ βλάπτει om. A — 10 δεδηγμένῳ PAX, tamen δεδογμένω Mo2, τῶν δεδηγμένων G; δεδιδαγμένῳ coni. Gat., τεθηγμένῳ Sch II — 13 ἄλλα δὲ θʼ ὕλη Τηλεθόωσα φύει· ἔαρος δʼ ἐπιγίγνεται ὥρη· mox ἡμὲν φύει, ἡδʼ ἀπολήγει v. additum om. PAX — 16 φυλλάριον PA, φυλλάρια X; an φυλλάριον δὲ καὶ τὸ τεκνίον σου? — 17 ἐπιφημοῦντα v., ἐπευφημοῦντα AX — 18 λέγοντα AX — 20 πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα X — ἔαρος δὲ A — ἐπιγίνεται AX — 21 ἔπειθʼ ἡ ὕλη v., ἡ om. AX (pars) — 22 κοινὸν πᾶσιν PA, κοινὸν ἁπάντων X

πᾶσιν· ἀλλὰ σὺ πάντα, ὡς αἰώνια ἐσόμενα, φεύγεις καὶ διώκεις. Μικρὸν καὶ καταμύσεις· τὸν δὲ ἐξενεγκόντα σε ἤδη ἄλλος θρηνήσει.

λε'. Τὸν ὑγιαίνοντα ὀφθαλμὸν πάντα ὁρᾶν δεῖ τὰ ὁρατά, καὶ μὴ λέγειν· Τὰ χλωρὰ θέλω· τοῦτο γὰρ ὀφθαλμιῶντός ἐστι. Καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν ἀκοήν, καὶ ὄσφρησιν, εἰς πάντα δεῖ τὰ ἀκουστὰ καὶ ὀσφραντὰ ἑτοίμην εἶναι. Καὶ τὸν ὑγιαίνοντα στόμαχον πρὸς πάντα τὰ τρόφιμα ὁμοίως ἔχειν, ὡς μύλην πρὸς πάντα, ὅσα ἀλέσουσα κατεσκεύασται. Καὶ τοίνυν τὴν ὑγιαίνουσαν διάνοιαν πρὸς πάντα δεῖ τὰ συμβαίνοντα ἑτοίμην εἶναι· ἡ δὲ λέγουσα· Τὰ τεκνία σωζέσθω, καὶ πάντες, ὅ τι ἂν πράξω, ἐπαινείτωσαν, ὀφθαλμός ἐστι, τὰ χλωρὰ ζητῶν, ἢ ὀδόντες τὰ ἁπαλά.

λς'. Οὐδείς ἐστιν οὕτως εὔποτμος, ᾧ ἀποθνήσκοντι οὐ παρεστήξονταί τινες, ἀσπαζόμενοι τὸ συμβαῖνον κακόν. Σπουδαῖος καὶ σοφὸς ἦν· μὴ τὸ πανύστατον ἔσται τις, ὁ καθ' αὑτὸν λέγων· Ἀναπνεύσομέν ποτε ἀπὸ τούτου τοῦ παιδαγωγοῦ. Χαλεπὸς μὲν οὐδενὶ ἡμῶν ἦν, ἀλλὰ ᾐσθανόμην, ὅτι ἡσυχῇ καταγινώσκει ἡμῶν. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ σπουδαίου. Ἐφ' ἡμῶν δὲ πόσα ἄλλα ἐστί, δι' ἃ πολὺς ὁ ἀπαλλακτιῶν ἡμῶν; Τοῦτο οὖν ἐννοήσεις ἀποθνήσκων, καὶ εὐκολώτερον ἐξελεύσῃ, λογιζόμενος· ἐκ τοιούτου βίου

---

2 *μικρὸν οὖν καὶ* X — 3 *ἤδη* om. X — 8 *ἑτοίμην δεῖ εἶναι* (om. priore *δεῖ*) X — *πρὸς πάντα τρόφ.* v., *πρὸς πάντα καὶ τρόφ.* A, *πρὸς πάντα τὰ τρ.* X — 9 *μῦλον* A — 10 *ἀλήσουσα* (*αν*) L 1—4 Par — 16 *παρεστήξωνται* A, *παραστήσονται* Cas. et Gat. — 17 *μὴ* om. A — 18 *ἀναπνεύσω μὲν* v., *ἀναπνεύσωμεν* coni. Reisk., *ἀναπνεύσομεν* A — 19 *χαλεπῶς* A — 22 *δι' ἁπλοῦς* A — 23 *διὰ τοῦτο οὖν* A

ἀπέρχομαι, ἐν ᾧ αὐτοὶ οἱ κοινωνοί, ὑπὲρ ὧν τὰ τοσαῦτα ἠγωνισάμην, ηὐξάμην, ἐφρόντισα, αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἐθέλουσί με ὑπάγειν, ἄλλην τινὰ τυχὸν ἐκ τούτου ῥᾳστώνην ἐλπίζοντες. Τί ἂν οὖν τις ἀντέχοιτο τῆς ἐνταῦθα μακροτέρας διατριβῆς; Μὴ μέντοι διὰ τοῦτο ἔλαττον εὐμενὴς αὐτοῖς ἄπιθι, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἔθος διασώζων, φίλος, καὶ εὔνους, καὶ ἵλεως, καὶ μὴ πάλιν ὡς ἀποσπώμενος· ἀλλ', ὥσπερ ἐπὶ τοῦ εὐθανατοῦντος εὐκόλως τὸ ψυχάριον ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξειλεῖται, τοιαύτην καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ἀποχώρησιν δεῖ γενέσθαι· καὶ γὰρ τούτοις ἡ φύσις (σε) συνῆψε, καὶ συνέκρινεν. Ἀλλὰ νῦν διαλύει; διαλύομαι, ὡς ἀπὸ οἰκείων μέν, οὐ μὴν ἀνθελκόμενος, ἀλλ' ἀβιάστως· ἓν γὰρ καὶ τοῦτο τῶν κατὰ φύσιν.

λζʹ. Ἔθισον ἐπὶ παντός, ὡς οἷόν τε, τοῦ πρασσομένου ὑπό τινος, ἐπιζητεῖν κατὰ σαυτόν· Οὗτος τοῦτο ἐπὶ τίνα φέρει; Ἄρχου δὲ ἀπὸ σαυτοῦ, καὶ σαυτὸν πρῶτον ἐξέταζε.

ληʹ. Μέμνησο, ὅτι τὸ νευροσπαστοῦν ἐστιν ἐκεῖνο, τὸ ἔνδον ἐγκεκρυμμένον· ἐκεῖνο ῥητορεία, ἐκεῖνο ζωή, ἐκεῖνο, εἰ δεῖ εἰπεῖν, ἄνθρωπος. Μηδέποτε συμπεριφαντάζου τὸ περικείμενον ἀγγειῶδες, καὶ τὰ ὀργάνια ταῦτα τὰ περιπεπλασμένα. Ὅμοια γάρ ἐστι σκεπάρνῳ, μόνον διαφέροντα, καθότι προσφυῆ ἐστιν. Ἐπεί τοι οὐ μᾶλλόν τι τούτων ὄφελός ἐστι τῶν μορίων, χωρὶς τῆς κινούσης καὶ ἰσχούσης αὐτὰ αἰτίας, ἢ τῆς κερκί-

---

2 *εὐφρόντισα* A — 3 *θέλουσι* A — 10 *ἀπὸ τούτου* A — *γίνεσθαι* coni. Cor. — *σε* add. Cor. — 17 *ἐπὶ τί ἀναφέρει* coni. Reisk. — 22 *καὶ ὀργάνια* A — 24 *μόνον δὲ διαφ.* v., *μόνον διαφ.* A

δος τῇ ὑφαντρίᾳ, καὶ τοῦ καλάμου τῷ γράφοντι, καὶ τοῦ μαστιγίου τῷ ἡνιόχῳ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΑ.

Τὰ ἴδια τῆς λογικῆς ψυχῆς· ἑαυτὴν ὁρᾷ, ἑαυτὴν διαρθροῖ, ἑαυτήν, ὁποίαν ἂν βούληται, ποιεῖ, τὸν καρπόν, ὃν φέρει, αὐτὴ καρποῦται (τοὺς γὰρ τῶν φυτῶν καρπούς, καὶ τὸ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ζῴων, ἄλλοι καρποῦνται), τοῦ ἰδίου τέλους τυγχάνει, ὅπου ἂν τὸ τοῦ βίου πέρας ἐπιστῇ. Οὐχ', ὥσπερ ἐπὶ ὀρχήσεως καὶ ὑποκρίσεως, καὶ τῶν τοιούτων, ἀτελὴς γίνεται ἡ ὅλη πρᾶξις, ἐάν τι ἐγκόψῃ· ἀλλ' ἐπὶ παντὸς μέρους, καὶ ὅπου ἂν καταληφθῇ, πλῆρες καὶ ἀπροσδεὲς ἑαυτῇ τὸ προτεθὲν ποιεῖ· ὥστε εἰπεῖν· Ἐγὼ ἀπέχω τὰ ἐμά. Ἔτι δὲ περιέρχεται τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κενόν, καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν τοῦ αἰῶνος ἐκτείνεται, καὶ τὴν περιοδικὴν παλιγγενεσίαν τῶν ὅλων ἐμπεριλαμβάνει, καὶ περινοεῖ, καὶ θεωρεῖ, ὅτι οὐδὲν νεώτερον ὄψονται οἱ μεθ' ἡμᾶς, οὐδὲ περιττότερον εἶδον οἱ πρὸ ἡμῶν· ἀλλὰ τρόπον τινὰ ὁ τεσσαρακοντούτης, ἐὰν νοῦν ὁποσονοῦν ἔχῃ, πάντα τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα ἑώρακε κατὰ τὸ ὁμοειδές. Ἴδιον δὲ λογικῆς ψυχῆς, καὶ τὸ φιλεῖν τοὺς πλησίον, καὶ ἀλήθεια, καὶ αἰδώς, καὶ τὸ μηδὲν ἑαυτῆς προτιμᾶν, ὅπερ ἴδιον καὶ νόμου. Οὕτως ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος ὀρθός, καὶ λόγος δικαιοσύνης.

---

6 *τοὺς γὰρ — καρποῦνται* et paulo infra *ὅπου ἂν — ἐπιστῇ* ut aliena ab sententia tollenda put. Nauck. — 12 *καταλειφθῇ* A — 15 *τὸ σχῆμα ἑαυτοῦ* A — 16 *τὴν* om. A — 20 *ἐὰν οὖν* A — 23 *ὁ καὶ ἀλήθεια* A — 24 *διηνεκὲς* A

β'. Ὠιδῆς ἐπιτερποῦς, καὶ ὀρχήσεως καὶ παγκρατίου καταφρονήσεις, ἐὰν τὴν μὲν ἐμμελῆ φωνὴν καταμερίσῃς εἰς ἕκαστον τῶν φθόγγων, καὶ καθ' ἕνα πύθῃ σεαυτοῦ, εἰ τούτου ἥττων εἶ· διατραπήσῃ γάρ· ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως τὸ ἀνάλογον ποιήσας καθ' ἑκάστην κίνησιν, ἢ σχέσιν· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ παγκρατίου. Ὅλως οὖν, χωρὶς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀπ' ἀρετῆς, μέμνησο ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος τρέχειν, καὶ τῇ διαιρέσει αὐτῶν εἰς καταφρόνησιν ἰέναι· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὸν βίον ὅλον μετάφερε.

γ'. Οἵα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἕτοιμος, ἐὰν ἤδη ἀπολυθῆναι δέῃ τοῦ σώματος, καὶ ἤτοι σβεσθῆναι, ἢ σκεδασθῆναι, ἢ συμμεῖναι. Τὸ δὲ ἕτοιμον τοῦτο, ἵνα ἀπὸ ἰδικῆς κρίσεως ἔρχηται, μὴ κατὰ ψιλὴν παράταξιν, ὡς οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ λελογισμένως, καὶ σεμνῶς, καὶ ὥστε καὶ ἄλλον πεῖσαι, ἀτραγῴδως.

δ'. Πεποίηκά τι κοινωνικῶς; οὐκοῦν ὠφέλημαι· τοῦτο ἵνα ἀεὶ πρόχειρον ἀπαντᾷ· καὶ μηδαμοῦ παύου.

ε'. Τίς σου ἡ τέχνη; ἀγαθὸν εἶναι. Τοῦτο δὲ πῶς καλῶς γίνεται ἢ ἐκ θεωρημάτων, τῶν μὲν περὶ τῆς τοῦ ὅλου φύσεως, τῶν δὲ περὶ τῆς ἰδίας τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς;

ϛ'. Πρῶτον αἱ τραγῳδίαι παρήχθησαν ὑπομνηστικαὶ τῶν συμβαινόντων, καὶ ὅτι ταῦτα οὕτω πέφυκε γίνεσθαι, καὶ ὅτι, οἷς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ψυχαγωγεῖσθε, τούτοις μὴ ἄχθεσθε ἐπὶ τῆς μείζονος σκηνῆς. Ὁρᾶται

---

1 πραγματίου καταφρονήσεις A — 2 ἐὰν — καταμερίσῃς om. A — 4 ἧττον A — τραπήσῃ (om. δια) A — 5 ὀρχήσεως ὡς A — ποιήσῃς coni. Mor. — 20 ἄλλως γίνεται Cor., πῶς ἄλλως καλῶς Reisk. — 25 καὶ ὅπως — μὴ ἄχθησθε coni. Reisk. — 26 ἄχθεσθαι A (an ἄχθεσθαι δεῖ?) — ὁρᾶτε v., ὁρᾶται A

γάρ, ὅτι οὕτω δεῖ ταῦτα περαίνεσθαι, καὶ ὅτι φέρουσιν αὐτὰ καὶ οἱ κεκραγότες· Ἰὼ Κιθαιρών. Καὶ λέγεται δέ τινα ὑπὸ τῶν τὰ δράματα ποιούντων χρησίμως· οἷόν ἐστιν ἐκεῖνο μάλιστα,

Εἰ δ' ἠμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμώ,
Ἔχει λόγον καὶ τοῦτο·

καὶ πάλιν,

Τοῖς πράγμασιν γὰρ οὐχὶ θυμοῦσθαι·

καί,

Βίον θερίζειν ὥστε κάρπιμον στάχυν·

καὶ ὅσα τοιαῦτα. Μετὰ δὲ τὴν τραγῳδίαν ἡ ἀρχαία κωμῳδία παρήχθη, παιδαγωγικὴν παῤῥησίαν ἔχουσα, καὶ τῆς ἀτυφίας οὐκ ἀχρήστως δι' αὐτῆς τῆς εὐθυῤῥημοσύνης ὑπομιμνήσκουσα· πρὸς οἷόν τι καὶ Διογένης ταυτὶ παρελάμβανε. Μετὰ ταῦτα τίς ἡ μέση κωμῳδία, καὶ λοιπὸν ἡ νέα πρὸς τί ποτε παρείληπται, ἢ κατ' ὀλίγον ἐπὶ τὴν ἐκ μιμήσεως φιλοτεχνίαν ὑπεῤῥύη, ἐπίστησον. Ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ ὑπὸ τούτων τινὰ χρήσιμα, οὐκ ἀγνοεῖται· ἀλλὰ ἡ ὅλη ἐπιβολὴ τῆς τοιαύτης ποιήσεως καὶ δραματουργίας πρὸς τίνα ποτὲ σκοπὸν ἀπέβλεψε;

ζ'. Πῶς ἐναργὲς προσπίπτει τὸ μὴ εἶναι ἄλλην βίου ὑπόθεσιν εἰς τὸ φιλοσοφεῖν οὕτως ἐπιτήδειον, ὡς ταύτην, ἐν ᾗ νῦν ὢν τυγχάνεις!

η'. Κλάδος, τοῦ προσεχοῦς κλάδου ἀποκοπείς, οὐ δύναται μὴ καὶ τοῦ ὅλου φυτοῦ ἀποκεκόφθαι. Οὕτω

— δεῖ πάντα περ. Gat. — 2 ἢ ὁ κιθαρών A — 5 ἐμελήθην v., ἠμελήθην A — 8 θυμεῖσθαι Gat. — χρεών add. Cor. — 10 βίον PA, βίου v. — τάχυν A — 13 διὰ τῆς εὐθ. coni. Cor. — 15 ταύτην παρελάμβανε coni. Reisk.; malim ταὐτὸ — μετὰ ταῦτα τις P, μετὰ ταύτης A; an μετὰ ταύτην? — 17 ἢ κατ' ὀλίγον v., ἣ κατ' ὀλ. coni. Gat. — 18 -ῤύη — ὑπὸ τούτων om. A — 25 ἀποσκοπεῖς A

δὴ καὶ ἄνθρωπος, ἑνὸς ἀνθρώπου ἀποσχισθείς, ὅλης τῆς κοινωνίας ἀποπέπτωκε. Κλάδον μὲν οὖν ἄλλος ἀποκόπτει· ἄνθρωπος δὲ αὐτὸς ἑαυτὸν τοῦ πλησίον χωρίζει, μισήσας καὶ ἀποστραφείς· ἀγνοεῖ δέ, ὅτι καὶ τοῦ ὅλου πολιτεύματος ἅμα ἀποτέτμηκεν ἑαυτόν. Πλὴν ἐκεῖνό γε δῶρον τοῦ συστησαμένου τὴν κοινωνίαν Διός· ἔξεστι γὰρ πάλιν ἡμῖν συμφῦναι τῷ προσεχεῖ, καὶ πάλιν τοῦ ὅλου συμπληρωτικοῖς γενέσθαι. Πλεονάκις μέντοι γινόμενον τὸ κατὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, δυσένωτον καὶ δυσαποκατάστατον τὸ ἀποχωροῦν ποιεῖ. Ὅλως τε οὐχ ὅμοιος ὁ κλάδος, ὁ ἀπ' ἀρχῆς συμβλαστήσας, καὶ σύμπνους συμμείνας, τῷ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν αὖθις ἐγκεντρισθέντι, ὅ τί ποτε λέγουσιν οἱ φυτουργοί. Ὁμοθαμνεῖν μέν, μὴ ὁμοδογματεῖν δέ.

θ'. Οἱ ἐνιστάμενοι προϊόντι σοι κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ὥσπερ ἀπὸ τῆς ὑγιοῦς πράξεως ἀποτρέψαι σε οὐ δυνήσονται, οὕτως μηδὲ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας ἐκκρουέτωσαν· ἀλλὰ φύλασσε σεαυτὸν ἐπ' ἀμφοτέρων ὁμοίως, μὴ μόνον ἐπὶ τῆς εὐσταθοῦς κρίσεως καὶ πράξεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τοὺς κωλύειν ἐπιχειροῦντας, ἢ ἄλλως δυσχεραίνοντας, πρᾳότητος. Καὶ γὰρ τοῦτο ἀσθενὲς, τὸ χαλεπαίνειν αὐτοῖς, ὥσπερ τὸ ἀποστῆναι τῆς πράξεως, καὶ ἐνδοῦναι καταπλαγέντα· ἀμφότεροι γὰρ ἐπίσης λειποτάκται, ὁ μὲν ὑποτρέ-

3 ἀνθρώπου A — 4 ἀποστραφεὶς PA, ἀποτραφεὶς v. — 5 ἀποτετμηκέναι αὐτὸν A — 8 γίνεσθαι v., γενέσθαι coni. Cor. — γινόμενον τοῦτο coni. Menag. — 10 δυσαποκαθίστατον προχωροῦν ποιεῖ P, δυσαποκαθίστατον ἀποχωρεῖν ποιεῖ A; δυσαποκατάστατον coni. Reisk., τὸ add. Cor. — 11 ὅλος τε A — 14 ὁμοθαμνεῖ μὲν, μὴ (?) ὁμοδογματεῖ δέ coni. Mor. — 16 ἀποστρέψαι A — 18 φύλασσε ἑαυτὴν A — 24 λιποτάκται PA, λειποτάκται X (λοιποτάκται Par)

σας, ὁ δὲ ἀλλοτριωθεὶς πρὸς τὸν φύσει συγγενῆ καὶ φίλον.

ι′. Οὐκ ἔστι χείρων οὐδεμία φύσις τέχνης· καὶ γὰρ αἱ τέχναι τὰς φύσεις μιμοῦνται. Εἰ δὲ τοῦτο, ἡ πασῶν τῶν ἄλλων τελεωτάτη καὶ περιληπτικωτάτη φύσις οὐκ ἂν ἀπολείποιτο τῆς τεχνικῆς εὐμηχανίας. Πᾶσαι δέ γε τέχναι τῶν κρειττόνων ἕνεκεν τὰ χείρω ποιοῦσιν· οὐκοῦν καὶ ἡ κοινὴ φύσις. Καὶ δὴ ἔνθεν μὲν γένεσις δικαιοσύνης, ἀπὸ δὲ ταύτης αἱ λοιπαὶ ἀρεταὶ ὑφίστανται· οὐ γὰρ τηρηθήσεται τὸ δίκαιον, ἐὰν ἤτοι διαφερώμεθα πρὸς τὰ μέσα, ἢ εὐεξαπάτητοι καὶ προπτωτικοὶ καὶ μεταπτωτικοὶ ὦμεν.

ια′. Εἰ μὲν οὐκ ἔρχεται ἐπὶ σὲ τὰ πράγματα, ὧν αἱ διώξεις καὶ φυγαὶ θορυβοῦσί σε, ἀλλὰ τρόπον τινὰ αὐτὸς ἐπ᾽ ἐκεῖνα ἔρχῃ· τὸ γοῦν κρῖμα τὸ περὶ αὐτῶν ἡσυχαζέτω, κἀκεῖνα μενεῖ ἀτρεμοῦντα, καὶ οὔτε διώκων οὔτε φεύγων ὀφθήσῃ.

ιβ′. Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδής, ὅταν μήτε ἐκτείνηται ἐπί τι, μήτε ἔσω συντρέχῃ, μήτε σπείρηται, μήτε συνιζάνῃ, ἀλλὰ φωτὶ λάμπηται, ᾧ τὴν ἀλήθειαν ὁρᾷ τὴν πάντων, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ.

ιγ′. Καταφρονήσει μού τις; ὄψεται. Ἐγὼ δὲ ὄψομαι, ἵνα μή τι καταφρονήσεως ἄξιον πράσσων ἢ λέγων εὑρίσκωμαι. Μισήσει; ὄψεται. Ἀλλὰ ἐγὼ εὐμενὴς καὶ εὔνους παντί, καὶ τούτῳ αὐτῷ ἕτοιμος τὸ παρορώμενον δεῖξαι, οὐκ ὀνειδιστικῶς, οὐδὲ ὡς κατεπιδει-

3 χεῖρον A — 5 τῶν ὅλων A — τελειωτάτη Cas. — 11 προσπτωτικοὶ A — 13 εἰ οὐκ v., εἰ μὲν οὐκ A, εἰ del. put. Menag.; μὴ οὐκ coni. Cor.; an εἰ μὴ? — 16 μένει v., μενεῖ coni. Cor. — 18 ψυχὴ Cas. — 19 μήτε σπείρηται v. omiss. add. A — σπειρᾶται coni. Cor.

κνύμενος, ὅτι ἀνέχομαι, ἀλλὰ γνησίως καὶ χρηστῶς, οἷος ὁ Φωκίων ἐκεῖνος, εἴ γε μὴ προσεποιεῖτο. Τὰ ἔσω γὰρ δεῖ τοιαῦτα εἶναι, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν βλέπεσθαι ἄνθρωπον πρὸς μηδὲν ἀγανακτικῶς διατιθέμενον, μηδὲ δεινοπαθοῦντα. Τί γάρ σοι κακόν, εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ τῇ φύσει σου οἰκεῖον, καὶ δέχῃ τὸ νῦν τῇ τῶν ὅλων φύσει εὔκαιρον, ἄνθρωπος τεταμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτου δὴ τὸ κοινῇ συμφέρον;

ιδ'. Ἀλλήλων καταφρονοῦντες, ἀλλήλοις ἀρεσκεύονται, καὶ ἀλλήλων ὑπερέχειν θέλοντες, ἀλλήλοις ὑποκατακλίνονται.

ιε'. Ὡς σαπρὸς καὶ κίβδηλος ὁ λέγων· Ἐγὼ προῄρημαι ἁπλῶς σοι προσφέρεσθαι. Τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; τοῦτο οὐ δεῖ προλέγειν. Αὐτοῦ φανήσεται· ἐπὶ τοῦ μετώπου γεγράφθαι ὀφείλει εὐθὺς ἡ φωνή· Τοιοῦτον ἔχει, (καὶ) εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχει, ὡς τῶν ἐραστῶν ἐν τῷ βλέμματι πάντα εὐθὺς γνωρίζει ὁ ἐρώμενος. Τοιοῦτον ὅλως δεῖ τὸν ἁπλοῦν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, οἷον γράσωνα, ἵνα ὁ παραστάς, ἅμα τῷ προσελθεῖν, θέλει οὐ θέλει, αἴσθηται. Ἐπιτήδευσις δὲ ἁπλότητος *σκάλμη ἐστίν. Οὐδέν ἐστιν αἴσχιον λυκοφιλίας. Πάντων μάλιστα τοῦτο φεῦγε. Ὁ ἀγα-

---

1 χρηστῶς ἢ ὀσοφωκίων A (ἢ ὁ σοφὸς Φωκίων?) — 5 εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ ἐπὶ τῇ φ. P, εἰ αὐτὸς ποιεῖ νῦν τὸ τῇ A — 6 οὐ δέχῃ v., καὶ δέχοι A — 7 τεταμένος P, πετάμενος A, τεταγμένος v. — 8 τὸ ante κοινῇ om. Sch. II — 10 ἀρεσκεύοντες PA, ἀρεσκεύονται coni. Cas. — 14 ὅτι ποιεῖς, ἄνθρωπε, τοῦτο coni. Nauck. — 15 αὐτὸ φανήσεται coni. Gat. — 16 ἡ φωνὴ τοιοῦτόν τι ἔχειν, οἷον εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχειν coni. Cor.; καὶ addendum videtur; ἐξέχειν coni. Sch. — 21 προσελθεῖν οὐ θέλῃ A — 22 σκαμβὴ coni. Salmas.

θός, καὶ ἁπλοῦς, καὶ εὐμενής, ἐν τοῖς ὄμμασιν ἔχουσι ταῦτα, καὶ οὐ λανθάνει.

ις′. Κάλλιστα διαζῆν, δύναμις αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ, ἐὰν πρὸς τὰ ἀδιάφορά τις ἀδιαφορῇ. Ἀδιαφορήσει δέ, ἐὰν ἕκαστον αὐτῶν θεωρῇ διῃρημένως, καὶ (μὴ) ὁλικῶς, καὶ μεμνημένος, ὅτι οὐδὲν αὐτῶν ὑπόληψιν περὶ αὐτοῦ ἡμῖν ἐμποιεῖ, οὐδὲ ἔρχεται ἐφ᾽ ἡμᾶς· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀτρεμεῖ, ἡμεῖς δέ ἐσμεν, οἱ τὰς περὶ αὐτῶν κρίσεις γεννῶντες, καὶ οἷον γράφοντες ἐν ἑαυτοῖς, ἐξὸν μὲν μὴ γράφειν, ἐξὸν δέ, κἄν που λάθῃ, εὐθὺς ἐξαλεῖψαι· ὅτι ὀλίγου χρόνου ἔσται ἡ τοιαύτη προσοχή, καὶ λοιπὸν πεπαύσεται ὁ βίος. Τί μέντοι δύσκολον ἄλλως ἔχειν ταῦτα; Εἰ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἐστί, χαῖρε αὐτοῖς, καὶ ῥάδια ἔστω σοι· εἰ δὲ παρὰ φύσιν, ζήτει, τί ἐστὶ σοὶ κατὰ τὴν σὴν φύσιν, καὶ ἐπὶ τοῦτο σπεῦδε, κἂν ἄδοξον ᾖ· παντὶ γὰρ συγγνώμη, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν ζητοῦντι.

ιζ′. Πόθεν ἐλήλυθεν ἕκαστον, καὶ ἐκ τίνων ἕκαστον ὑποκειμένων, καὶ εἰς τί μεταβάλλει, καὶ οἷον ἔσται μεταβαλόν, καὶ ὡς οὐδὲν κακὸν πείσεται.

ιη′. Καὶ πρῶτον, τίς ἡ πρὸς ἀνθρώπους μοι σχέσις· καὶ ὅτι ἀλλήλων ἕνεκεν γεγόναμεν· καὶ καθ᾽ ἕτε-

---

3 *κάλλιστα δὲ ζῆν* P, *μάλιστα δὲ ζῆν* coniungens ea cum antecedentibus A — *διαζῆν* coni. Gat. — 4 *ἀδιάφορα ἀδιαφορῇ* v., *ἀδιάφορά τις ἀδ.* A — 5 *καὶ ὁλικῶς* v., *καὶ αἱ ὁλικῶς* A; *καὶ ὁδικῶς* coni. Reisk., *καὶ μὴ ὁλικῶς* coni. Cor. — 9 *γράφοντες ἑαυτοὶς* v., *γράφοντες ἐν ἑαυτοὶς* A — 13 *καλῶς ἔχειν* P, *ἄλλως ἔχειν* (non *ἔχει*) A; *ἄλλως ἔχει* Sch., *ὅλως ἔχει* Cor. — *εἰ μὲν οὖν* A Mo 2 — 14 *ἔσται* coni. Gat. — 18 *πόθεν ἐλήλυθεν ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων καὶ ἐκ τίνος εἰς τί μεταβ.* coni. Nauck. — 20 *μεταβάλλον* P A Mo 2, *μεταβαλὸν* Reisk. — *καὶ* om. A — 21 *καὶ* del. put. Sch. I — *πρὸς αὐτοὺς* v., *πρὸς ἀνθρώπους* Mo 2

ρον λόγον, προστησόμενος αὐτῶν γέγονα, ὡς κριὸς ποίμνης, ἢ ταῦρος ἀγέλης. Ἄνωθεν δὲ ἔπιθι, ἀπὸ τοῦ· Εἰ μὴ ἄτομοι, φύσις ἡ τὰ ὅλα διοικοῦσα· εἰ τοῦτο, τὰ χείρονα τῶν κρειττόνων ἕνεκεν, ταῦτα δὲ ἀλλήλων.

Δεύτερον δέ, ὁποῖοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐν τῷ κλιναρίῳ, τἆλλα· μάλιστα δέ, οἵας ἀνάγκας δογμάτων κειμένας ἔχουσιν· καὶ αὐτὰ δὲ ταῦτα, μεθ' οἵου τύφου ποιοῦσι.

Τρίτον, ὅτι, εἰ μὲν ὀρθῶς ταῦτα ποιοῦσιν, οὐ δεῖ δυσχεραίνειν· εἰ δ' οὐκ ὀρθῶς, δηλονότι ἄκοντες καὶ ἀγνοοῦντες. Πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἄκουσα στέρεται, ὥσπερ τοῦ ἀληθοῦς, οὕτως καὶ τοῦ κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ προσφέρεσθαι. Ἄχθονται γοῦν ἀκούοντες ἄδικοι, καὶ ἀγνώμονες, καὶ πλεονέκται, καὶ καθάπαξ ἁμαρτητικοὶ περὶ τοὺς πλησίον.

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτὸς πολλὰ ἁμαρτάνεις, καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ· καὶ εἴ τινων δὲ ἁμαρτημάτων ἀπέχῃ, ἀλλὰ τήν γε ἕξιν ποιητικὴν ἔχεις, εἰ καὶ διὰ δειλίαν, ἢ δοξοκοπίαν, ἢ τοιοῦτό τι κακόν, ἀπέχῃ τῶν ὁμοίων ἁμαρτημάτων.

Πέμπτον, ὅτι οὐδέ, εἰ ἁμαρτάνουσι, κατείληφας· πολλὰ γὰρ καὶ κατ' οἰκονομίαν γίνεται. Καὶ ὅλως πολλὰ δεῖ πρότερον μαθεῖν, ἵνα τις περὶ ἀλλοτρίας πράξεως καταληπτικῶς τι ἀποφήνηται.

---

2 ἀπὸ τοῦ om. AMo2 — 4 τὰ χεῖρον αὐτῶν κρειττόντων A — 6 τἆλλα bis in A — οἷς ἀνάγκας A — 9 τρίτον — ποιοῦσιν om. A — 11 ἄκουσα om. A — 16 ὅτι om. A — 17 εἴ τινων γε (τινών γε?) coni. Mor. — 18 ἐποιστικὴν A — ἕξεις v., ἔχεις A — 22 πολλὰ γὰρ κατ' οἴκον. v., καὶ κατ' οἰκ. A — 23 παθεῖν A — 24 καταληκτικῶς coni. Reisk. — ἀποφαίνηται A

Ἕκτον, ὅτι, ὅταν λίαν ἀγανακτῇς, ἢ καὶ δυσπαθῇς, ἀκαριαῖος ὁ ἀνθρώπειος βίος, καὶ μετ᾽ ὀλίγον πάντες ἐξετάθημεν.

Ἕβδομον, ὅτι οὐχ αἱ πράξεις αὐτῶν ἐνοχλοῦσιν ἡμῖν· ἐκεῖναι γάρ εἰσιν ἐν τοῖς ἐκείνων ἡγεμονικοῖς· ἀλλὰ αἱ ἡμέτεραι ὑπολήψεις. Ἆρον γοῦν, καὶ θέλησον ἀφεῖναι τὴν ὡς περὶ δεινοῦ κρίσιν, καὶ ἀπῆλθεν ἡ ὀργή. Πῶς οὖν ἀρεῖς; Λογισάμενος, ὅτι οὐκ αἰσχρόν· ἐὰν γὰρ μὴ μόνον ᾖ τὸ αἰσχρὸν κακόν, ἀνάγκη καὶ σὲ πολλὰ ἁμαρτάνειν, καὶ λῃστὴν καὶ παντοῖον γενέσθαι.

Ὄγδοον, ὅσῳ χαλεπώτερα ἐπιφέρουσιν αἱ ὀργαὶ καὶ λῦπαι, αἱ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἤπερ αὐτά ἐστιν, ἐφ᾽ οἷς ὀργιζόμεθα καὶ λυπούμεθα.

Ἔννατον, ὅτι τὸ εὐμενὲς ἀνίκητον, ἐὰν γνήσιον ᾖ, καὶ μὴ σεσηρός, μηδὲ ὑπόκρισις. Τί γάρ σοι ποιήσει ὁ ὑβριστικώτατος, ἐὰν διατελῇς εὐμενὴς αὐτῷ, καί, εἰ οὕτως ἔτυχε, πράως παραινῇς καὶ μεταδιδάσκῃς εὐσχολῶν παρ᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρόν, ὅτε κακὰ ποιεῖν σε ἐπιχειρεῖ· Μή, τέκνον· πρὸς ἄλλο πεφύκαμεν. Ἐγὼ μὲν οὐ μὴ βλαβῶ, σὺ δὲ βλάπτῃ, τέκνον. Καὶ δεικνύναι εὐαφῶς καὶ ὁλικῶς, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅτι οὐδὲ μέλισσαι αὐτὸ ποιοῦσιν, οὐδ᾽ ὅσα συναγελαστικὰ πέφυκε. Δεῖ δὲ μήτε εἰρωνικῶς αὐτὸ ποιεῖν, μήτε ὀνειδιστικῶς, ἀλλὰ φιλοστόργως καὶ ἀδήκτως τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ ὡς ἐν σχολῇ, μηδὲ ἵνα ἄλλος παραστὰς θαυμάσῃ· ἀλλ᾽ ἤτοι πρὸς μόνον, καὶ ἐὰν ἄλλοι τινὲς περιεστήκωσι. . . .

---

8 *πῶς οὖν ἀρῶ* v., *ἄρεις* A; *ἄρῃς* coni. Cor. — 16 *αὐτῷ ων* coni. Reisk. — 18 *κακοποιεῖν* A — 21 *ὁδικῶς* coni. Reisk., *φιλικῶς* Sch. II — 26 *ἢ ἐὰν ἄλλοι τινὲς περιεστήκωσι,**** coni.

Τούτων τῶν ἐννέα κεφαλαίων μέμνησο, ὡς παρὰ τῶν Μουσῶν δῶρα εἰληφώς· καὶ ἄρξαι ποτὲ ἄνθρωπος εἶναι, ἕως ζῇς. Φυλακτέον δὲ ἐπίσης τῷ ὀργίζεσθαι αὐτοῖς, τὸ κολακεύειν αὐτούς· ἀμφότερα γὰρ ἀκοινώνητα, καὶ πρὸς βλάβην φέρει. Πρόχειρον δὲ ἐν ταῖς ὀργαῖς, ὅτι οὐχὶ τὸ θυμοῦσθαι ἀνδρικόν, ἀλλὰ τὸ πρᾷον καὶ ἥμερον, ὥσπερ ἀνθρωπικώτερον, οὕτως καὶ ἀῤῥενικώτερον· καὶ ἰσχύος καὶ νεύρων καὶ ἀνδρείας τούτῳ μέτεστιν, οὐχὶ τῷ ἀγανακτοῦντι καὶ δυσαρεστοῦντι. Ὅσῳ γὰρ ἀπαθείᾳ τοῦτο οἰκειότερον, τοσούτῳ καὶ δυνάμει. Ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀσθενοῦς, οὕτως καὶ ἡ ὀργή. Ἀμφότεροι γὰρ τέτρωνται, καὶ ἐνδεδώκασιν.

Εἰ δὲ βούλει, καὶ δέκατον παρὰ τοῦ Μουσηγέτου δῶρον λάβε, ὅτι τὸ μὴ ἀξιοῦν ἁμαρτάνειν τοὺς φαύλους μανικόν· ἀδυνάτου γὰρ ἐφίεται. Τὸ δὲ συγχωρεῖν ἄλλοις μὲν εἶναι τοιούτους, ἀξιοῦν δέ, μὴ εἰς σὲ ἁμαρτάνειν, ἄγνωμον καὶ τυραννικόν.

ιθ΄. Τέσσαρας μάλιστα τροπὰς τοῦ ἡγεμονικοῦ παραφυλακτέον διηνεκῶς, καὶ ἐπειδὰν φωράσῃς, ἀπαλειπτέον, ἐπιλέγοντα ἐφ᾽ ἑκάστου οὕτως· Τοῦτο τὸ φάντασμα οὐκ ἀναγκαῖον· τοῦτο λυτικὸν κοινωνίας· τοῦτο οὐκ ἀπὸ σαυτοῦ μέλλεις λέγειν· τὸ γὰρ μὴ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ λέγειν ἐν τοῖς ἀτοπωτάτοις νόμιζε. Τέταρτον δέ ἐστι, καθ᾽ ὃ σεαυτῷ ὀνειδιεῖς, ὅτι τοῦτο ἡττωμένου ἐστὶ καὶ ὑποκατακλινομένου τοῦ ἐν σοὶ θειοτέρου μέ-

---

Sch., *οὐ* (*μὴ*?) *περιεστ. Σκαφ.* — 11 *ἀσθενεῖ* A — 13 *καὶ οὐ δεδώκασιν* A — 15 *τὸ* om. A — 17 *ἄλλοις* v., idem A — 19 *προτροπὰς* V2 — 21 *ἀπαληπτέον* A — 23 *μὴ* om. X

ρους τῇ ἀτιμοτέρᾳ καὶ θνητῇ μοίρᾳ τῇ τοῦ σώματος, καὶ ταῖς τούτου παχείαις ἰδέαις.

κ'. Τὸ μὲν πνευμάτιόν σου, καὶ τὸ πυρῶδες πᾶν, ὅσον ἐγκέκραται, καίτοι φύσει ἀνωφερῆ ὄντα, ὅμως πειθόμενα τῇ τῶν ὅλων διατάξει, παρακρατεῖται ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ συγκρίματος. Καὶ τὸ γεῶδες δὲ τὸ ἐν σοὶ πᾶν, καὶ τὸ ὑγρόν, καίτοι κατωφερῆ ὄντα, ὅμως ἐγήγερται καὶ ἕστηκε τὴν οὐχ ἑαυτῶν φυσικὴν στάσιν. Οὕτως ἄρα καὶ τὰ στοιχεῖα ὑπακούει τοῖς ὅλοις, ἐπειδάν που καταταχθῇ, σὺν βίᾳ μένοντα, μέχρις ἂν ἐκεῖθεν πάλιν τὸ ἐνδόσιμον τῆς διαλύσεως σημήνῃ. Οὐ δεινὸν οὖν, μόνον τὸ νοερόν σου μέρος ἀπειθὲς εἶναι καὶ ἀγανακτεῖν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ; καίτοι οὐδέν γε βίαιον τούτῳ ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ μόνα ὅσα κατὰ φύσιν ἐστὶν αὐτῷ· οὐ μέντοι ἀνέχεται, ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν φέρεται. Ἡ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀδικήματα, καὶ τὰ ἀκολαστήματα, καὶ τὰς ὀργάς, καὶ τὰς λύπας, καὶ τοὺς φόβους κίνησις, οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ ἀφισταμένου τῆς φύσεως. Καὶ ὅταν δέ τινι τῶν συμβαινόντων δυσχεραίνῃ τὸ ἡγεμονικόν, καταλείπει καὶ τότε τὴν ἑαυτοῦ χώραν. Πρὸς ὁσιότητα γὰρ καὶ θεοσέβειαν κατεσκεύασται, οὐχ ἧττον, ἢ πρὸς δικαιοσύνην. Καὶ γὰρ ταῦτα ἐν εἴδει ἐστὶ τῆς εὐκοινωνησίας, μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα τῶν δικαιοπραγημάτων.

---

1 ἀτιμωτέρᾳ v., ἀτιμοτέρα X — τῇ om. X — 2 ἡδοναῖς v., ἰδέαις AX; βραχείαις ἡδοναῖς coni. Nauck. — 3 τὸ μὴν v., ὁ μὲν A — 5 περικρατεῖται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ συγκρ. coni. Cor. — 9 τοῖς ἄλλοις A — καταχθῇ A — 10 ἂν om. A — 14 ἀλλὰ (s. ἀλλ' ἃ) μόνα v., ἀλλὰ μόνα ὅσα A — 15 αὐτῶν A — 17 καὶ τὰς ὀργὰς v. omiss. add. A — 21 πρὸς—κατεσκεύασται om. A — ἰσότητα v., ὁσιότητα coni. Cas. — 22 ταῦτα εἴδη coni. Menag. — 23 πρεσβυτάτων δικαιοπραγμάτων A

κά. Ὧι μὴ εἷς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἀεὶ τοῦ βίου σκοπός, οὗτος εἷς καὶ ὁ αὐτὸς δι' ὅλου τοῦ βίου εἶναι οὐ δύναται. Οὐκ ἀρκεῖ (δὲ) τὸ εἰρημένον, ἐὰν μὴ κἀκεῖνο προσθῇς, ὁποῖον εἶναι δεῖ τοῦτον τὸν σκοπόν. Ὥσπερ γὰρ οὐχ ἡ πάντων τῶν ὁπωσοῦν (τοῖς) πλείοσι δοκούντων ἀγαθῶν ὑπόληψις ὁμοία ἐστίν, ἀλλ' ἡ τῶν τοιῶνδέ τινων, τουτέστι τῶν κοινῶν· οὕτω καὶ τὸν σκοπὸν δεῖ τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν ὑποστήσασθαι. Ὁ γὰρ εἰς τοῦτον πάσας τὰς ἰδίας ὁρμὰς ἀπευθύνων, πάσας τὰς πράξεις ὁμοίας ἀποδώσει, καὶ κατὰ τοῦτο ἀεὶ ὁ αὐτὸς ἔσται.

κβ'. Τὸν μῦν τὸν ὀρεινόν, καὶ τὸν κατοικίδιον, καὶ τὴν πτοίαν τούτου καὶ διασόβησιν.

κγ'. Σωκράτης καὶ τὰ τῶν πολλῶν δόγματα Λαμίας ἐκάλει, παιδίων δείματα.

κδ'. Λακεδαιμόνιοι τοῖς μὲν ξένοις ἐν ταῖς θεωρίαις ὑπὸ τῇ σκιᾷ τὰ βάθρα ἐτίθεσαν· αὐτοὶ δέ, οὗ ἔτυχον, ἐκαθέζοντο.

κέ. Τῷ Περδίκκᾳ ὁ Σωκράτης περὶ τοῦ μὴ ἔρχεσθαι παρ' αὐτόν· Ἵνα, ἔφη, μὴ τῷ κακίστῳ ὀλέθρῳ ἀπόλωμαι, τουτέστι, μὴ εὖ παθὼν οὐ δυνηθῶ ἀντευποιῆσαι.

κς'. Ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γράμμασι παράγγελμα

---

1 ᾧ om. A — ἐστι τοῦ βίου X — 3 δὲ add. X — 5 τοῖς add. X — 7 τοιούτων δε τινων A — 8 τὸν πολιτικὸν A — ὑποστήσεσθαι PA, ὑποστήσασθαι X — 10 ὁμοίας ἀποδοῦναι A — 13 τούτων coni. Cor. — 14 Σωκράτης τὰ Reisk., Σωκράτης δὲ τὰ Cor. — 15 παιδίων δήγματα A (Sch. haec verba glossema put.) — 18 οὗ ἔτυχεν v., οὗ ἔτυχον A — 19 τῷ Περδίκκου coni. Sch. — 21 εὖ παθῶ A — 23 τῶν Ἐπικουρείων coni. Gat.

ἔκειτο, συνεχῶς ὑπομιμνήσκεσθαι τῶν παλαιῶν τινος τῶν ἀρετῇ χρησαμένων.

κζ΄. Οἱ Πυθαγόρειοι, ἕωθεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀφορᾶν, ἵν' ὑπομιμνησκώμεθα τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως τὸ ἑαυτῶν ἔργον διανυόντων, καὶ τῆς τάξεως, καὶ τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς γυμνότητος. Οὐδὲν γὰρ προκάλυμμα ἄστρου.

κη΄. Οἷος ὁ Σωκράτης, τὸ κῴδιον ὑπεζωσμένος, ὅτε ἡ Ξανθίππη λαβοῦσα τὸ ἱμάτιον ἔξω προῆλθε· καὶ ἃ εἶπεν ὁ Σωκράτης τοῖς ἑταίροις αἰδεσθεῖσι καὶ ἀναχωρήσασιν, ὅτε αὐτὸν εἶδον οὕτως ἐσταλμένον.

κθ΄. Ἐν τῷ γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν οὐ πρότερον ἄρξεις, πρὶν ἀρχθῇς. Τοῦτο πολλῷ μᾶλλον ἐν τῷ βίῳ.

λ΄. Δοῦλος πέφυκας, οὐ μέτεστί σοι λόγου.

λα΄. Ἐμὸν δ' ἐγέλασσε φίλον κῆρ.

λβ΄. Μέμψονται δ' ἀρετὴν χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσιν.

λγ΄. Σῦκον χειμῶνος ζητεῖν, μαινομένου· τοιοῦτος ὁ [τὸ] παιδίον ζητῶν, ὅτε οὐκ ἔτι δίδοται.

λδ΄. Καταφιλοῦντα τὸ παιδίον δεῖν, ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτητος, ἔνδον ἐπιφθέγγεσθαι· Αὔριον ἴσως ἀποθανῇ. — Δύσφημα ταῦτα. — Οὐδὲν δύσφημον, ἔφη, ἀλλὰ φυσικοῦ τινος ἔργου σημαντικόν· ἢ καὶ τὸ τοὺς στάχυας θερισθῆναι δύσφημον. (λε΄.) Ὄμφαξ, σταφυλή, σταφίς, πάντα μεταβολαί, οὐκ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν.

---

1 τινες A — 4 ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ PA, ἀεὶ τὰ αὐτὰ v. — 9 ὅτι ἡ Ξ. A — 10 τοῖς ἑτέροις A — 11 αὐτῶν et ἐσταλμένων A — 13 ἀρχῆς A — 16 βαστάζοντες A — 17 λῦκον A — 18 τὸ del. Gat. — ὅτι οὐκέτι A — 19 δεῖν v. om. add. AX — 22 ἀλλὰ v. om. add. AX — τὸ στάχυας Gat. — 23 capita 24 et 25 non distinguuntur in AX — ὄφαξ A

λϛʹ. *Ληστὴς προαιρέσεως οὐ γίνεται· τὸ τοῦ Ἐπικτήτου.*

λζʹ. *Τέχνην δὲ ἔφη περὶ τὸ συγκατατίθεσθαι εὑρεῖν, καὶ ἐν τῷ περὶ τὰς ὁρμὰς τόπῳ τὸ προσεκτικὸν φυλάσσειν, ἵνα μεθ' ὑπεξαιρέσεως, ἵνα κοινωνικαί, ἵνα κατ' ἀξίαν· καὶ ὀρέξεως μὲν παντάπασιν ἀπέχεσθαι, ἐκκλίσει δὲ πρὸς μηδὲν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν χρῆσθαι.*

ληʹ. *Οὐ περὶ τοῦ τυχόντος οὖν, ἔφη, ἐστὶν ὁ ἀγών, ἀλλὰ περὶ τοῦ μαίνεσθαι, ἢ μή.*

λθʹ. *Ὁ Σωκράτης ἔλεγε· Τί θέλετε; λογικῶν ψυχὰς ἔχειν, ἢ ἀλόγων; — Λογικῶν. — Τίνων λογικῶν; ὑγιῶν, ἢ φαύλων; — Ὑγιῶν. — Τί οὖν οὐ ζητεῖτε; — Ὅτι ἔχομεν. — Τί οὖν μάχεσθε καὶ διαφέρεσθε;*

ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΒ.

Πάντα ἐκεῖνα, ἐφ' ἃ διὰ περιόδου εὔχῃ ἐλθεῖν, ἤδη ἔχειν δύνασαι, ἐὰν μὴ σαυτῷ φθονῇς. Τοῦτο δέ ἐστίν, ἐὰν πᾶν τὸ παρελθὸν καταλίπῃς, καὶ τὸ μέλλον ἐπιτρέψῃς τῇ προνοίᾳ, καὶ τὸ παρὸν μόνον ἀπευθύνῃς πρὸς ὁσιότητα καὶ δικαιοσύνην. Ὁσιότητα μέν, ἵνα φιλῇς τὸ ἀπονεμόμενον· σοὶ γὰρ αὐτὸ ἡ φύσις ἔφερε, καὶ σὲ τούτῳ. Δικαιοσύνην δέ, ἵνα ἐλευθέρως καὶ χωρὶς περιπλοκῆς λέγῃς τε τἀληθῆ, καὶ πράσσῃς τὰ κατὰ νόμον, καὶ κατ' ἀξίαν· μὴ ἐμποδίζῃ δέ σε μήτε κακία ἀλλοτρία, μήτε ὑπόληψις, μήτε φωνή, μηδὲ μὴν αἴσθησις τοῦ περιτεθραμμένου

---

3 *τέχνην ἔφη δὲ* A; *δεῖν ἔφη* coni. Cor. — 10 *εἰ μὴ* v., *ἢ μὴ* A — 11 *ὁ* om. A — 13 *τί οὖν ζητεῖτε* A — 19 *πᾶν* om. A.

σοι σαρκιδίου· ὄψεται γὰρ τὸ πάσχον. Ἐὰν οὖν, ὁτεδήποτε πρὸς ἐξόδῳ γένῃ, πάντα τὰ ἄλλα καταλιπών, μόνον τὸ ἡγεμονικόν σου καὶ τὸ ἐν σοὶ θεῖον τιμήσῃς, καὶ μὴ τὸ παύσεσθαί ποτε (τοῦ) ζῆν φοβηθῇς, ἀλλὰ τό γε μηδέποτε ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ζῆν, ἔσῃ ἄνθρωπος ἄξιος τοῦ γεννήσαντος κόσμου, καὶ παύσῃ ξένος ὢν τῆς πατρίδος, καὶ θαυμάζων ὡς ἀπροσδόκητα τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, καὶ κρεμάμενος ἐκ τοῦδε καὶ τοῦδε.

βʹ. Ὁ θεὸς πάντα τὰ ἡγεμονικὰ γυμνὰ τῶν ὑλικῶν ἀγγείων καὶ φλοιῶν καὶ καθαρμάτων ὁρᾷ. Μόνῳ γὰρ τῷ ἑαυτοῦ νοερῷ μόνων ἅπτεται τῶν ἐξ ἑαυτοῦ εἰς ταῦτα ἐῤῥυηκότων καὶ ἀπωχετευμένων. Ἐὰν δὲ καὶ σὺ τοῦτο ἐθίσῃς ποιεῖν, τὸν πολὺν περισπασμὸν σεαυτοῦ περιαιρήσεις. Ὁ γὰρ μὴ τὰ περικείμενα κρεάδια ὁρῶν, ἦπου γε ἐσθῆτα, καὶ οἰκίαν, καὶ δόξαν, καὶ τὴν τοιαύτην περιβολὴν καὶ σκηνὴν θεώμενος, ἀσχολήσεται.

γʹ. Τρία ἐστίν, ἐξ ὧν συνέστηκας· σωμάτιον, πνευμάτιον, νοῦς. Τούτων τἄλλα μέχρι τοῦ ἐπιμελεῖσθαι δεῖν σά ἐστι· τὸ δὲ τρίτον μόνον κυρίως σόν. Καὶ ἐὰν χωρίσῃς ἀπὸ σεαυτοῦ, τουτέστιν, ἀπὸ τῆς σῆς διανοίας, ὅσα ἄλλοι ποιοῦσιν, ἢ λέγουσιν, ἢ ὅσα

---

1 ἐὰν οὖν δήποτε A — 2 γένῃ τ' ἂν τὰ A — 4 καὶ τὸ μὴ παύσεσθαι (παύσασθαι A) ποτε ζῆν PA, μὴ τὸ Gat., τοῦ add. Mor. — φοβηθεὶς A — 12 μόνων om. X, μόνον A — ἐξ αὐτοῦ A — 13 ἐὰν καὶ σὺ X — 14 αἰσθήσῃς A; ἐθίσῃς σαυτὸν X — 15 μὴ del. put. Mor. — 17 καὶ σκηνὴν om. L2, 3Par — σκευὴν coni. Cor. — 19 διάνοια νοῦς A (πνευμ. om.) — 21 κυρίωσον A — ὃ ἐὰν PA; διὸ ἐὰν coni. Gat., ἐὰν οὖν Cas., ὅταν Reisk., praetuli καὶ ἐὰν — 23 ἄλλα v., ἄλλοι coni. Gat.

αὐτὸς ἐποίησας, ἢ εἶπας, καὶ ὅσα ὡς μέλλοντα ταράσσει σε, καὶ ὅσα τοῦ περικειμένου σοι σωματίου, ἢ τοῦ συμφύτου πνευματίου, ἀπροαίρετα πρόσεστιν, καὶ ὅσα ἡ ἔξωθεν περιῤῥέουσα δίνη ἑλίσσει, ὥστε, τῶν συνειμαρμένων ἐξῃρμένην (καὶ) καθαρὰν τὴν νοερὰν δύναμιν, ἀπόλυτον ἐφ' ἑαυτῆς ζῆν, ποιοῦσαν τὰ δίκαια, καὶ θέλουσαν τὰ συμβαίνοντα, καὶ λέγουσαν τἀληθῆ· ἐὰν χωρίσῃς, φημί, τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου τὰ προσηρτημένα ἐκ προσπαθείας, καὶ τοῦ χρόνου τὰ ἐπέκεινα, ἢ τὰ παρῳχηκότα, ποιήσῃς τε σεαυτόν, οἷος ὁ Ἐμπεδόκλειος

Σφαῖρος κυκλοτερής, μονίῃ περιγήθεϊ γαίων,

μόνον τε ζῆν ἐκμελετήσῃς, ὃ ζῇς, τουτέστι, τὸ παρόν· δυνήσῃ τό γε μέχρι τοῦ ἀποθανεῖν ὑπολειπόμενον ἀταράκτως καὶ εὐγενῶς καὶ ἱλέως τῷ σαυτοῦ δαίμονι διαβιῶναι.

δ'. Πολλάκις ἐθαύμασα, πῶς ἑαυτὸν μὲν ἕκαστος μᾶλλον πάντων φιλεῖ, τὴν δὲ ἑαυτοῦ περὶ αὑτοῦ ὑπόληψιν ἐν ἐλάττονι λόγῳ τίθεται, ἢ τὴν τῶν ἄλλων. Ἐὰν γοῦν τινα θεὸς ἐπιστάς, ἢ διδάσκαλος ἔμφρων, κελεύσῃ, μηδὲν καθ' ἑαυτὸν ἐνθυμεῖσθαι καὶ διανοεῖσθαι, ὃ μὴ ἅμα καὶ γεγωνίσκων ἐξοίσει, οὐδὲ πρὸς μίαν ἡμέραν τοῦτο ὑπομενεῖ. Οὕτω τοὺς πέλας

---

1 *ταράσσεις* s., *ταράσσει* v., *ταράσσει σε* A — 4 *ἑλίσσειν* A — 5 *ἐξηρημένην* A et Cas. — *καὶ* add. Cor. — 8 *τὰ προειρημένα* A — 12 *κυκλοτερὴς* om. A — *κονῇ* v., *μονῇ* A, *κώνῃ* coni. Cor., *μονίῃ περιγήθεϊ* ed. Peyronus in Empedoclis fragm. p. 51 — *περιήθεϊ* v., *περιηγέϊ* Cor. — *γεαίων* A — 14 *ὑπολιπόμενον* Gat. — 15 *εὐμενῶς* coni. Cor. — *ἵλεως* v., *ἱλέως* A — 18 *περὶ αὑτοῦ* om. X — 22 *ἅμα γε γινώσκων* v., *ἅμα καί γε γιν.* A, *ἅμα γιν.* Cor., *ἅμα γεγωνίσκων* coni. Reisk. et Nauck., quod accepi add. *καὶ* ex A — 23 *οὕτως τὸ εἰς πέλας* A

μᾶλλον αἰδούμεθα, τί ποτε περὶ ἡμῶν φρονήσουσιν, ἢ ἑαυτούς.

ε'. Πῶς ποτε πάντα καλῶς καὶ φιλανθρώπως διατάξαντες οἱ θεοί, τοῦτο μόνον παρεῖδον, τὸ ἐνίους τῶν ἀνθρώπων, καὶ πάνυ χρηστούς, καὶ πλεῖστα πρὸς τὸ θεῖον ὥσπερ συμβόλαια θεμένους, καὶ ἐπὶ πλεῖστον δι' ἔργων ὁσίων καὶ ἱερουργιῶν συνήθεις τῷ θείῳ γενομένους, ἐπειδὰν ἅπαξ ἀποθάνωσι, μηκέτι αὖθις γίνεσθαι, ἀλλ' εἰς τὸ παντελὲς ἀπεσβηκέναι; Τοῦτο δὲ εἴπερ ἄρα καὶ οὕτως ἔχει, εὖ ἴσθι, ὅτι, εἰ ὡς ἑτέρως ἔχειν ἔδει, ἐποίησαν ἄν. Εἰ γὰρ δίκαιον ἦν, ἦν ἂν καὶ δυνατόν, καὶ εἰ κατὰ φύσιν, ἤνεγκεν ἂν αὐτὸ ἡ φύσις. Ἐκ δὴ τοῦ μὴ οὕτως ἔχειν, εἴπερ οὐχ οὕτως ἔχει, πιστούσθω σοι, τὸ μὴ δεῆσαι οὕτω γίνεσθαι. Ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτός, ὅτι τοῦτο παραζητῶν δικαιολογῇ πρὸς τὸν θεόν· οὐκ ἂν δ' οὕτω διελεγόμεθα τοῖς θεοῖς, εἰ μὴ ἄριστοι καὶ δικαιότατοί εἰσιν. Εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἄν τι περιεῖδον ἀδίκως καὶ ἀλόγως ἠμελημένον τῶν ἐν τῇ διακοσμήσει.

ϛ'. Ἔθιζε καὶ ὅσα ἀπογινώσκεις. Καὶ γὰρ ἡ χεὶρ ἡ ἀριστερά, πρὸς τὰ ἄλλα διὰ τὸ ἀνέθιστον ἀργὸς οὖσα, τοῦ χαλινοῦ ἐῤῥωμενέστερον, ἢ ἡ δεξιά, κρατεῖ. τοῦτο γὰρ εἴθισται.

ζ'. Ὁποῖον δεῖ καταληφθῆναι ὑπὸ τοῦ θανάτου καὶ σώματι καὶ ψυχῇ· τὴν βραχύτητα τοῦ βίου, τὴν

---

6 ἐπὶ πλείστων A, ἐπὶ πλεῖστα Gat. — 8 γινομένους A — 9 αὖθι v., αὖθις A — εἰς τοὺς παντ. A — 10 εἴπερ καὶ v., εἴπερ καὶ ἄρα A — ὅτι om. A — 11 ἦν καὶ δυν. A — 13 ὄντως ἔχειν A — 14 γενέσθαι coni. Cor. — 17 εἰ δὲ τοῦτο om. A — 18 ἠμελημένων A — 21 ἀναίσθητον A

ἀχάνειαν τοῦ ὀπίσω καὶ πρόσω αἰῶνος, τὴν ἀσθένειαν πάσης ὕλης.

η'. Γυμνὰ τῶν φλοιῶν θεάσασθαι τὰ αἰτιώδη· τὰς ἀναφορὰς τῶν πράξεων· τί πόνος· τί ἡδονή· τί θάνατος· τί δόξα· τίς ὁ ἑαυτῷ ἀσχολίας αἴτιος· πῶς οὐδεὶς ὑπ' ἄλλου ἐμποδίζεται· ὅτι πάντα ὑπόληψις.

θ'. Ὅμοιον δ' εἶναι δεῖ, ἐν τῇ τῶν δογμάτων χρήσει, παγκρατιαστῇ, οὐχὶ μονομάχῳ· ὁ μὲν γὰρ τὸ ξίφος, ᾧ χρῆται, ἀποτίθεται καὶ ἀναιρεῖται· ὁ δὲ τὴν χεῖρα ἀεὶ ἔχει, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἢ συστρέψαι αὐτήν, δεῖ.

ι'. Τίνα αὐτὰ τὰ πράγματα, ὁρᾶν, διαιροῦντα εἰς ὕλην, αἴτιον, ἀναφοράν.

ια'. Ἡλίκην ἐξουσίαν ἔχει ἄνθρωπος μὴ ποιεῖν ἄλλο, ἢ ὅπερ μέλλει ὁ θεὸς ἐπαινεῖν, καὶ δέχεσθαι πᾶν, ὃ ἂν νέμῃ αὐτῷ ὁ θεός.

ιβ'. Τὸ ἑξῆς τῇ φύσει μήτε θεοῖς μεμπτέον· οὐδὲν γὰρ ἑκόντες, ἢ ἄκοντες, ἁμαρτάνουσι· μήτε ἀνθρώποις· οὐδὲν γὰρ οὐχὶ ἄκοντες. Ὥστε οὐδενὶ μεμπτέον.

ιγ'. Πῶς γελοῖος καὶ ξένος, ὁ θαυμάζων ὁτιοῦν τῶν ἐν τῷ βίῳ γινομένων!

ιδ'. Ἤτοι ἀνάγκη εἱμαρμένη, (καὶ) ἀπαράβατος τάξις, ἢ πρόνοια ἱλάσιμος, ἢ φυρμὸς εἰκαιότητος ἀπροστάτητος. Εἰ μὲν οὖν ἀπαράβατος ἀνάγκη, τί

---

10 χεῖραν A — 12 τοιαῦτα τὰ πράγμ. PA; δεῖ αὐτὰ τὰ πρ. coni. Reisk., ὁποῖα αὐτὰ τὰ πρ. Cor., at praestat τίνα αὐτὰ τὰ πρ., cf. 10, 18 — 14 τὸ ὑλικὴν A — 16 ὃ ἐὰν A — ὁ θεὸς τὸ ἑξῆς τῇ φύσει. καὶ μήτε τοῖς θεοῖς κτἑ. A — 20 πῶς οὐ γελοῖος coni. Cor. — καὶ ὁτιοῦν A — 22 εἱμαρμένης AX — καὶ add. AX — 24 οὖν v om. add. AX

ἀντιτείνεις; Εἰ δὲ πρόνοια, ἐπιδεχομένη τὸ ἱλάσκεσθαι, ἄξιον σαυτὸν ποίησον τῆς ἐκ τοῦ θείου βοηθείας. Εἰ δὲ φυρμὸς ἀνηγεμόνευτος, ἀσμένιζε, ὅτι ἐν τοιούτῳ [τῷ] κλύδωνι αὐτὸς ἔχεις ἐν σαυτῷ τινα νοῦν ἡγεμονικόν. Κἂν παραφέρῃ σε ὁ κλύδων, παραφερέτω τὸ σαρκίδιον, τὸ πνευμάτιον, τἄλλα· τὸν γὰρ νοῦν οὐ παροίσει. (ιε′.) *Ἢ τὸ μὲν τοῦ λύχνου φῶς, μέχρι σβεσθῇ, φαίνει, καὶ τὴν αὐγὴν οὐκ ἀποβάλλει· ἡ δὲ ἐν σοὶ ἀλήθεια, καὶ δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη προαποσβήσεται;*

ις′. Ἐπὶ τοῦ φαντασίαν παρασχόντος, ὅτι ἥμαρτε· Τί δαὶ οἶδα, εἰ τοῦτο ἁμάρτημα; εἰ δὲ καὶ ἥμαρτεν, ὅτι κατέκρινεν αὐτὸς ἑαυτόν, καὶ οὕτως ὅμοιον τοῦτο τῷ καταδρύπτειν τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν.

Ὅτι ὁ μὴ θέλων τὸν φαῦλον ἁμαρτάνειν, ὅμοιος τῷ μὴ θέλοντι τὴν συκῆν ὀπὸν ἐν τοῖς σύκοις φέρειν, καὶ τὰ βρέφη κλαυθμυρίζεσθαι, καὶ τὸν ἵππον χρεμετίζειν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα. Τί γὰρ πάθῃ, τὴν ἕξιν ἔχων τοιαύτην; Εἰ οὖν γοργὸς εἶ, ταύτην θεράπευσον.

ιζ′. Εἰ μὴ καθήκει, μὴ πράξῃς· εἰ μὴ ἀληθές ἐστι, μὴ εἴπῃς. Ἡ γὰρ ὁρμή σου ἔστω (ιη′) *εἰς τὸ πᾶν ἀεὶ ὁρᾶν, τί ἐστιν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τὴν φαντασίαν σοι*

---

1 *ἀντιτείνῃς* Gat. — *ἱλᾶσθαι* A — 2 *ἄξιον αὑτὸν* v., *ἄξιον σαυτὸν* AX — 3 *ἂν ἡγεμονεύοντος* A — *ἀσμενίζῃ* A — 4 *τῷ* om. V5 B L2, 3 Par — *ἔχειν σεαυτῷ* A — *νοῦν τινα* X — 5 *περιφέρῃ* v., *παραφέρῃ* AX — 7 *ἢ* Cor. — capita 14 et 15 non distinguuntur in AX — 8 *φαίνοι* A — 12 *οὐ* add. Cor. ante *κατέκρινεν* — 14 *τὸ καταδρ.* A — *τι ὁ μὴ θέλων* A (pro *Ὅτι*) novam hic sectionem faciens — 15 *τὸ μὴ θέλ.* A — 21 *ἡ γὰρ ὁρμή σου ἔστω, εἰς τὸ πᾶν ἀεὶ ὁρᾶν* v., *ἡ γὰρ ὁρμή σου εἰς τὸ πᾶν ὁρᾶν* A; *ἡ γὰρ ὁρμή σου ἔστω. Εἰς τὸ πᾶν* Cas. (Sch. II) — *ἔσω* coni. Cor.

ποιοῦν, καὶ ἀναπτύσσειν, διαιροῦντα εἰς τὸ αἴτιον, εἰς τὸ ὑλικόν, εἰς τὴν ἀναφοράν, εἰς τὸν χρόνον, ἐντὸς οὗ πεπαῦσθαι αὐτὸ δεήσει.

ιθ΄. Αἴσθου ποτέ, ὅτι κρεῖττόν τι καὶ δαιμονιώτερον ἔχεις ἐν σαυτῷ τῶν τὰ πάθη ποιούντων, καὶ καθάπαξ τῶν νευροσπαστούντων σε. Τί μου νῦν ἐστιν ἡ διάνοια; μὴ φόβος; μὴ ὑποψία; μὴ ἐπιθυμία; μὴ ἄλλο τι τοιοῦτον;

κ΄. Πρῶτον, τὸ μὴ εἰκῆ, μηδὲ ἄνευ ἀναφορᾶς. Δεύτερον, τὸ μὴ ἐπ᾽ ἄλλο τι, ἢ ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος τὴν ἀναγωγὴν ποιεῖσθαι.

κα΄. Ὅτι μετ᾽ οὐ πολὺ οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔσῃ, οὐδὲ τούτων τί, ἃ νῦν βλέπεις, οὐδὲ τούτων τὶς τῶν νῦν βιούντων. Ἅπαντα γὰρ μεταβάλλειν καὶ τρέπεσθαι καὶ φθείρεσθαι πέφυκεν, ἵνα ἕτερα ἐφεξῆς γίνηται.

κβ΄. Ὅτι πάντα ὑπόληψις· καὶ αὕτη ἐπὶ σοί. Ἆρον οὖν, ὅτε θέλεις, τὴν ὑπόληψιν, καὶ ὥσπερ κάμψαντι τὴν ἄκραν, γαλήνη, σταθερὰ πάντα, καὶ κόλπος ἀκύμων.

κγ΄. Μία καὶ ἡτισοῦν ἐνέργεια, κατὰ καιρὸν παυσαμένη, οὐδὲν κακὸν πάσχει, καθ᾽ ὃ πέπαυται· οὐδὲ ὁ πράξας τὴν πρᾶξιν ταύτην, κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο, καθ᾽ ὃ πέπαυται, κακόν τι πέπονθεν. Ὁμοίως οὖν τὸ ἐκ πασῶν τῶν πράξεων σύστημα, ὅπερ ἐστὶν ὁ βίος, ἐὰν ἐν καιρῷ παύσηται, οὐδὲν κακὸν πάσχει κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο, καθ᾽ ὃ πέπαυται· οὐδὲ ὁ καταπαύσας ἐν καιρῷ τὸν εἱρμὸν τοῦτον, κακῶς διετέθη. Τὸν δὲ καιρόν, καὶ τὸν ὅρον δίδωσιν ἡ φύσις, ποτὲ μὲν καὶ ἡ ἰδία,

---

2 *ἀφοράν* A — 7 *ἐν (τῇ) διανοίᾳ* coni. Reisk. — 13 *τί — τούτων* om. A — 14 *ἅπαντα* PA, *πάντα* v. — 16 *πάντα ἡ ὑπ.* v., *πάντα ὑπ.* A — *αὐτὴ* v., *αὔτη* A — 19 *βία* A — 27 *καὶ*

ὅταν ἐν γήρᾳ, πάντως δὲ ἡ τῶν ὅλων· ἧς τῶν μερῶν μεταβαλλόντων, νεαρὸς ἀεὶ καὶ ἀκμαῖος ὁ σύμπας κόσμος διαμένει. Καλὸν δὲ ἀεὶ πᾶν καὶ ὡραῖον τὸ συμφέρον τῷ ὅλῳ. Ἡ οὖν κατάπαυσις τοῦ βίου ἑκάστῳ οὐ κακὸν μέν, ὅτι οὐδὲ αἰσχρόν· εἴπερ καὶ ἀπροαίρετον, καὶ οὐκ ἀκοινώνητον· ἀγαθὸν δέ, εἴπερ τῷ ὅλῳ καίριον καὶ συμφέρον, καὶ συμφερόμενον. Οὕτω γὰρ καὶ θεοφόρητος ὁ φερόμενος κατὰ ταὐτὰ θεῷ, καὶ ἐπὶ ταὐτὰ τῇ γνώμῃ φερόμενος.

κδ΄. Τρία ταῦτα δεῖ πρόχειρα ἔχειν. Ἐπὶ μὲν ὧν ποιεῖς, εἰ μήτε εἰκῇ, μήτε ἄλλως, ἢ ὡς ἂν ἡ δίκη αὐτὴ ἐνήργησεν· ἐπὶ δὲ τῶν ἔξωθεν συμβαινόντων, ὅτι ἤτοι κατ' ἐπιτυχίαν, ἢ κατὰ πρόνοιαν· οὔτε δὲ τῇ ἐπιτυχίᾳ μεμπτέον, οὔτε τῇ προνοίᾳ ἐγκλητέον. Δεύτερον τό· ὁποῖον ἕκαστον ἀπὸ σπέρματος μέχρι ψυχώσεως, καὶ ἀπὸ ψυχώσεως μέχρι τοῦ τὴν ψυχὴν ἀποδοῦναι, καὶ ἐξ οἵων ἡ σύγκρισις, καὶ εἰς οἷα ἡ λύσις. Τρίτον, εἰ ἄφνω μετέωρος ἐξαρθεὶς κατασκέψαιο τὰ ἀνθρώπεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν, ὅτι καταφρονήσεις, συνιδὼν ἅμα καὶ ὅσον τὸ περιοικοῦν ἐναερίων καὶ ἐναιθερίων· καὶ ὅτι, ὁσάκις ἂν ἐξαρθῇς, ταὐτὰ ὄψει, τὸ ὁμοειδές, τὸ ὀλιγοχρόνιον. Ἐπὶ τούτοις ὁ τῦφος.

κε΄. Βάλε ἔξω τὴν ὑπόληψιν· σέσωσαι. Τίς οὖν ὁ κωλύων ἐκβαλεῖν;

ἰδία A — 9 *ἐπὶ ταῦτα* A — 11 *εἰ* del. put. Mor. — *μηδὲ ἄλλως* v., *μήτε ἄλλως* A — 15 *ἀπὸ στερήματος* PA; *σπέρματος* coni. Gat. — 18 *διάλυσις* coni. Sch. II — *εἰ ἄνω* v., *εἰ ἄφνω* A — 19 *ὅση κατανοήσαις* v., *ὅτι καταφρονήσεις* A — 21 **καὶ** del. put. Cor. ante *ὅτι* — *ἐὰν ἐξαρθεὶς* A — 22 **καὶ** add. Cor. ante *τὸ ὀλιγ.* — 24 **τί οὖν** A — 25 *ἐκβάλλειν* v., *ἐκβάλειν* A

κϛ΄. Ὅταν δυσφορῇς ἐπί τινι, ἐπελάθου τοῦ, ὅτι πάντα κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν γίνεται, καὶ τοῦ, ὅτι τὸ ἁμαρτανόμενον ἀλλότριον, καὶ ἐπὶ τούτοις τοῦ, ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον οὕτως ἀεὶ ἐγίνετο, καὶ γενήσεται, καὶ νῦν πανταχοῦ γίνεται· τοῦ, ὅση ἡ συγγένεια ἀνθρώπου πρὸς πᾶν τὸ ἀνθρώπειον γένος· οὐ γὰρ αἱματίου, ἢ σπερματίου, ἀλλὰ νοῦ κοινωνία. Ἐπελάθου δὲ καὶ τοῦ, ὅτι ὁ ἑκάστου νοῦς θεός, καὶ ἐκεῖθεν ἐῤῥύηκε· τοῦ, ὅτι οὐδὲν ἴδιον οὐδενός, ἀλλὰ καὶ τὸ τεκνίον, καὶ τὸ σωμάτιον, καὶ αὐτὸ τὸ ψυχάριον ἐκεῖθεν ἐλήλυθεν· τοῦ, ὅτι πάνθ᾽ ὑπόληψις· τοῦ, ὅτι τὸ παρὸν μόνον ἕκαστος ζῇ, καὶ τοῦτο ἀποβάλλει.

κζ΄. Συνεχῶς ἀναπολεῖν τοὺς ἐπί τινι λίαν ἀγανακτήσαντας, τοὺς ἐν μεγίσταις δόξαις, ἢ συμφοραῖς, ἢ ἔχθραις, ἢ ὁποιαισοῦν τύχαις ἀκμάσαντας· εἶτα ἐφιστάνειν· ποῦ νῦν πάντα ἐκεῖνα; καπνός, καὶ σποδός, καὶ μῦθος, ἢ οὐδὲ μῦθος. Συμπροσπιπτέτω δὲ καὶ τὸ τοιοῦτο πᾶν, οἷον Φάβιος Κατουλλῖνος ἐπ᾽ ἀγροῦ, καὶ Λούσιος Λοῦπος ἐν τοῖς κήποις, καὶ Στερτίνιος ἐν Βαίαις, καὶ Τιβέριος ἐν Καπρίαις, καὶ Οὐήλιος Ῥοῦφος, καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὁτιοῦν μετ᾽ οἰήσεως διαφορά· καὶ ὡς εὐτελὲς πᾶν τὸ κατεντεινόμενον· καὶ ὅσῳ φιλοσοφώτερον τὸ ἐπὶ τῆς δοθείσης ὕλης ἑαυτὸν δίκαιον, σώφρονα, θεοῖς ἑπόμενον ἀφελῶς παρέχειν. Ὁ γὰρ ὑπὸ ἀτυφίᾳ τῦφος τυφόμενος, πάντων χαλεπώτατος.

1 *τοῦ ὅτι* v., *τοῦτο ὅτι* A — 3 *τὸ ἁμαρτᾶν μὲν οὖν* A — 5 *καὶ* ante *τοῦ* add. Cor. — 9 *ἐῤῥύηκε· καὶ τοῦ* coni. Cor. — 15 *ἢ ὄχθαις* A — 17 *συμπροπιπτέτω* A — 19 *ἐν τοῖς κήποις* v. omissum add. A; *ἐν Καπύαις* coni. Cor. — *στερνίτιος* A — 20 *Καπρέαις* coni. Sch. I — *ἐν Οὐηλίᾳ* coni. Barberinus in versione M. Ant. — 21 *μετὰ ποιήσεως* A — 25 *τῦφος* del. Cor.

κη΄. Πρὸς τοὺς ἐπιζητοῦντας· Ποῦ γὰρ ἰδὼν τοὺς θεούς, ἢ πόθεν κατειληφώς, ὅτι εἰσίν, οὕτω σέβεις; Πρῶτον μὲν καὶ ὄψει ὁρατοί εἰσιν· ἔπειτα μέντοι οὐδὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἐμαυτοῦ ἑώρακα, καὶ ὅμως τιμῶ. Οὕτως οὖν καὶ τοὺς θεούς, ἐξ ὧν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἑκάστοτε πειρῶμαι, ἐκ τούτων, ὅτι τε εἰσί, καταλαμβάνω, καὶ αἰδοῦμαι.

κθ΄. Σωτηρία βίου, ἕκαστον δι' ὅλου αὐτὸ τί ἐστιν ὁρᾶν, τί μὲν αὐτοῦ τὸ ὑλικόν, τί δὲ τὸ αἰτιῶδες. Ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ δίκαια ποιεῖν, καὶ τἀληθῆ λέγειν. Τί λοιπόν, ἢ ἀπολαύειν τοῦ ζῆν, συνάπτοντα ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ ἀγαθόν, ὥστε μηδὲ τὸ βραχύτατον διάστημα ἀπολείπειν;

λ΄. Ἓν φῶς ἡλίου, κἂν διείργηται τοίχοις, ὄρεσιν, ἄλλοις μυρίοις. Μία οὐσία κοινή, κἂν διείργηται ἰδίως ποιοῖς σώμασι μυρίοις. Μία ψυχή, κἂν φύσεσι διείργηται μυρίαις καὶ ἰδίαις περιγραφαῖς. Μία νοερὰ ψυχή, κἂν διακεκρίσθαι δοκῇ. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα μέρη τῶν εἰρημένων, οἷον πνεύματα καὶ ὑποκείμενα, ἀναίσθητα καὶ ἀνοικείωτα ἀλλήλοις· καίτοι κἀκεῖνα τὸ νοοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐτὰ βρῖθον. Διάνοια δὲ ἰδίως ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον τείνεται, καὶ συνίσταται, καὶ οὐ διείργεται τὸ κοινωνικὸν πάθος.

λα΄. Τί ἐπιζητεῖς; τὸ διαγίνεσθαι; ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεσθαι; τὸ ὁρμᾶν; τὸ αὔξεσθαι; τὸ λήγειν αὖθις; τὸ φωνῇ χρῆσθαι; τὸ διανοεῖσθαι; τί τούτων πόθου σοι

---

7 αἰδούμεναι A — 9 τί μὲν τοῦτο ὑλ. A; an τί μὲν τούτου ὑλ. — τί δαὶ v., τί δὲ praestat — 21 τὸν νοῦν PA, τὸ νοοῦν coni. Gat. — ἔπειτα αὐτὰ v., ἐπὶ τὰ αὐτα A — 22 γίνεται PA, τείνεται coni. Cor.

ἄξιον δοκεῖ; Εἰ δὲ ἕκαστα εὐκαταφρόνητα, πρόσιθι ἐπὶ τελευταῖον, τὸ ἕπεσθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ θεῷ. Ἀλλὰ μάχεται τὸ τιμᾶν ταῦτα, τὸ ἄχθεσθαι, εἰ διὰ τοῦ τεθνηκέναι στερήσεταί τις αὐτῶν.

λβʹ. Πόστον μέρος τοῦ ἀπείρου καὶ ἀχανοῦς αἰῶνος ἀπομεμέρισται ἑκάστῳ; τάχιστα γὰρ ἐναφανίζεται τῷ ἀϊδίῳ. Πόστον δὲ τῆς ὅλης οὐσίας; πόστον δὲ τῆς ὅλης ψυχῆς; ἐν πόστῳ δὲ βωλαρίῳ τῆς ὅλης γῆς ἕρπεις; πάντα ταῦτα ἐνθυμούμενος, μηδὲν μέγα φαντάζου, ἢ τό, ὡς μὲν ἡ σὴ φύσις ἄγει, ποιεῖν, πάσχειν δέ, ὡς ἡ κοινὴ φύσις φέρει.

λγʹ. Πῶς ἑαυτῷ χρῆται τὸ ἡγεμονικόν; Ἐν γὰρ τούτῳ τὸ πᾶν ἐστι. Τὰ δὲ λοιπὰ ἢ προαίρετά ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα, νεκρὰ καὶ καπνός.

λδʹ. Πρὸς θανάτου καταφρόνησιν ἐγερτικώτατον, ὅτι καὶ οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν καὶ τὸν πόνον κακὸν κρίνοντες, ὅμως τούτου κατεφρόνησαν.

λεʹ. Ὧι τὸ εὔκαιρον μόνον ἀγαθόν, καὶ ᾧ τὸ πλείους κατὰ λόγον ὀρθὸν πράξεις ἀποδοῦναι τῷ ὀλιγωτέρας ἐν ἴσῳ ἐστί, καὶ ᾧ τὸν κόσμον θεωρῆσαι πλείονι, ἢ ἐλάσσονι χρόνῳ οὐ διαφέρει, τούτῳ οὐδὲ ὁ θάνατος φοβερόν.

λϛʹ. Ἄνθρωπε, ἐπολιτεύσω ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει· τί σοι διαφέρει, εἰ πέντε ἔτεσιν, (ἢ τρισί;) τὸ

---

3 τῷ τιμᾶν v., τὸ τιμᾶν A — ἢ διὰ v., εἰ διὰ A — 13 λοιπὰ, εἰ προαίρετα v., ἢ προαίρετα A; τὰ δὲ λοιπὰ προαίρετά ἐστιν· εἰ (δὲ) ἀπροαίρετα, νεκρὰ κτέ. coni. Cas. τὰ δὲ λ., εἴτε προαιρετά ἐστιν, εἴτ᾽ ἀπροαίρετα, νεκρὰ καὶ κ. coni. Cor. — 15 ὅρος θανάτου A — διεγερτικώτατον L3, etiam Cor. et Sch. II — 18 ᾧ om. A — καὶ ὡς (etiam 20) A — 21 πλέονι P, πλέον A, πλείονι Gat. — 24 ἢ τρισὶ add. Reisk.

γὰρ κατὰ τοὺς νόμους, ἴσον ἑκάστῳ. Τί οὖν δεινόν, εἰ τῆς πόλεως ἀποπέμπει σε οὐ τύραννος, οὐδὲ δικαστὴς ἄδικος, ἀλλ' ἡ φύσις ἡ εἰσαγαγοῦσα; οἷον εἰ κωμῳδὸν ἀπολύει τῆς σκηνῆς ὁ παραλαβὼν στρατηγός. — Ἀλλ' οὐκ εἶπον τὰ πέντε μέρη, ἀλλὰ τὰ τρία. — Καλῶς εἶπας· ἐν μέντοι τῷ βίῳ τὰ τρία ὅλον τὸ δρᾶμά ἐστι. Τὸ γὰρ τέλειον ἐκεῖνος ὁρίζει ὁ τότε μὲν τῆς συγκρίσεως, νῦν δὲ τῆς διαλύσεως αἴτιος· σὺ δὲ ἀναίτιος ἀμφοτέρων. Ἄπιθι οὖν ἵλεως· καὶ γὰρ ὁ ἀπολύων ἵλεως.

---

3 φύσις εἰσαγαγοῦσα Gat. — 4 ἀπολύοι A — χορηγός (pro στρατηγός) coni. Nauck. — 7 τότε μέν τις τῆς A — 10 nullo hic intervallo sequuntur in A versus quidam: *Εἰ λύπης κρατέειν ἐθέλεις ‖ τήν δε μάκαιραν ἀναπτύσσων ‖ βίβλον, ἐπέρχεο ἐνδυκέως ‖ ἧς ὕπο γνώμην ὀλβίστην ‖ ῥεῖά κεν ὄψεαι εἰσομένων* (pro ἐσσομένων) ‖ *ὄντων τ' ἠδὲ παροιχομένων ‖ τερπωλήν τε ἀνίην τε ‖ καπνοῦ μηδὲν ἀρειοτέρην.*

INDEX GRAECUS.[1])

1) Ne nimis oneraretur libellus, utile visum est non omnia verba recipere in hunc indicem, sed praeter nomina propria eas voces, quae aut pertinent ad vitam doctrinamque Antonini aut ad rem grammaticam criticamve alicuius sunt momenti omissis plerumque eis locis, quos aliunde attulit M. Antoninus, velut ex Platone (7, 45 etc.).

2) Asterisco notamus verborum vel locorum ambiguitatem.

1) Uncinis inclusimus verba quae non sunt Antonini.

E

Z

H

Λ

Ρ

Σ

X

ADDENDA.

5, 12 loco illo dubio intellego ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν κτἑ. omittit enim M. Antoninus versum obscaenum perscribere, donec in fine eum paullulum immutans refert.

5, 36 codicis A auctoritate fretus in duas sectiones divisi, idem A in sequentibus habet ἀπένειμας. — Ἐγενόμην — ἄνθρωπος haud scio an sententia aliunde allata sit ab M. Antonino quae sequentibus verbis explanatur. quare etiam ἀγαθὴ δὲ μοῖρα legere praetulerim.

6, 11; 7, 13; 10, 31 σεαυτὸν forma praeferenda alicui videbitur (pro ἑαυτὸν), cum antecedente σ fieri potuerit, ut alterum σ evanesceret; cf. praef. p. XV.

6, 16 errore in edd. rec. (Cor., Sch. II) ἀφελέσθαι ἐκεῖνο δυναμένους pro ἐκεῖνα scriptum.

6, 30 de μένειν ἐντὸς, etiam ἔντονος, denique ἐντὸς ἑσπέρας cogitavi.

6, 38 ἄλλῳ ἄλλο ἑξῆς ἐστι· τοῦτο δὲ ex Corais coniectura accepimus.

7, 66 εἰ τηλαύγης Σωκράτης καὶ διάθεσιν scriptura vulg. ex AX a de Jol. primo est emendata.

9, 21 καὶ οἷον θάνατος vix sanum; fortasse praestat καὶ ὅλον θάνατος.

9, 32 Cas. ab τὸν ὅλον κόσμον περιειληφέναι novum caput orditur.

10, 33 ab Οὐ πρότερον παύσῃ novum caput orditur in A, quod alicuius certe momenti est. item paullo infra ante Ταύτην (τὴν ῥᾳστώνην) in A interpungitur.

11, 6 ἐπίστησον nunc cum Menagio glossema putaverim.

11, 27 τῆς τάξεως errore om. Sch. II.

12, 5 εἰ ὡς ἑτέρως ἔχειν ἔδει. Zeller (philos. Graec. III^3, 1 p. 760) εἰ ἑτέρως (cum Gat.) vel εἴ πως ἑτέρως esse scribendum putat.

12, 31 ἐπὶ τὸ τελευταῖον rectius videtur.

2, 3 ῥῖψον et 7, 60 διερρῖφθαι; 6, 15 ἑλκύσαι; 9, 3 γηρᾶσαι; 12, 6 ἴσον me dedisse pro vulgato ῥίψον κτἑ. hic attulisse satis habeo, cf. praef. p. XVI.